Aanbiedingsbrief

Aan de leden van de raad
van de gemeente
E r m e l o

Datum: 1 mei 2018

Onderwerp: Jaarstukken 2017

Geachte leden,

Hierbij bieden wij u ter bespreking én vaststelling de Jaarstukken 2017 aan.

De auditcommissie en de agendacommissie bepalen of en wanneer de Jaarstukken 2017 op de agenda van de raad worden gezet. De vergadering van de auditcommissie staat gepland op 17 mei 2018, in aanwezigheid van de accountant.

Wij stellen voor de behandeling door de raad te laten plaatsvinden in de commissie Bestuur & Middelen van 14 juni 2018 en in de raad van 5 juli 2018. Aansluitend zullen wij de Jaarstukken 2017 aanbieden aan de provincie Gelderland en het CBS. Hiermee wordt voldaan aan de wettelijke termijn van 15 juli 2018 tot vaststelling van de Jaarstukken 2017 door de raad én de aanbieding aan de provincie Gelderland en het CBS.

Het college van burgemeester en wethouders van Ermelo,

A.M. Weststrate,	A.A.J. Baars,
secretaris,	burgemeester,

Jaarstukken 2017 in het kort

Uitgaven van de gemeente

Begroting 2017 (na wijziging)

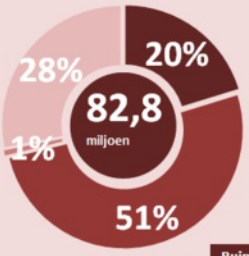

Jaarstukken 2017

Ruimte & Infrastructuur
Samenleven
Economie
Bestuur & Dienstverlening

	Begroting 2017 (na wijziging)		Jaarstukken 2017	
Ruimte en Infrastructuur	totaal	inwoner	totaal	inwoner
Verkeer en vervoer	2.488.000	94	2.600.061	98
Riolering en waterzuivering	2.326.000	87	2.509.990	94
Groen	2.617.000	98	2.785.349	105
Ruimtelijke ontwikkeling	5.568.000	209	5.278.400	198
Duurzaamheid	1.540.000	58	1.366.306	51
Afvalinzameling/-verwerking	2.225.000	84	1.896.475	71
totaal Ruimte en Infrastructuur	16.764.000	630	16.436.581	618
Samenleven				
Onderwijs	2.357.000	89	1.889.320	71
Sport	2.311.000	87	2.542.725	96
Culturele zaken	2.527.000	95	2.264.614	85
Gezondheidszorg	1.924.000	72	1.805.863	68
Sociale zaken	11.972.000	450	11.508.148	433
Wmo	8.356.000	314	7.012.001	264
Jeugd	12.740.000	479	12.721.077	478
totaal Samenleven	42.187.000	1.586	39.743.749	1.494
Economie				
Toerisme en recreatie	346.000	13	370.672	14
Economische Zaken	253.000	10	305.763	11
totaal Economie	599.000	23	676.435	25
Bestuur en Dienstverlening				
Gemeentelijke organisatie	3.564.000	134	3.362.620	126
Openbare orde en veiligheid	1.898.000	71	1.821.809	68
Toevoegingen aan reserves	7.009.000	264	6.939.950	261
Overhead	10.168.000	382	10.211.547	384
Overige kosten	648.100	24	938.462	35
Resultaat	-	-	**1.271.677**	**48**
totaal Bestuur en Dienstverlening	23.287.100	876	24.546.066	923
Totaal uitgaven	**82.837.100**		**81.402.832**	

Inkomsten van de gemeente Ermelo

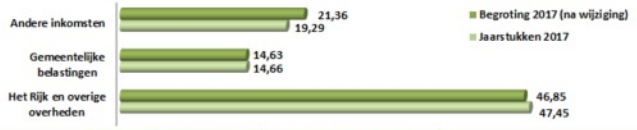

Het Rijk en Overige overheden

Gemeentelijke belastingen

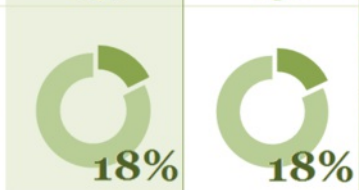

Andere inkomsten

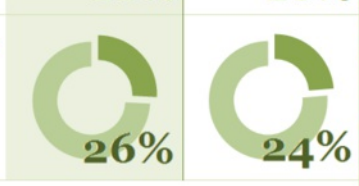

	Begroting 2017 (na wijziging)		Jaarstukken 2017	
	Totaal	Inwoner	Totaal	Inwoner
Inkomsten van Het Rijk	45.401.000	1.707	45.528.005	1.712
Inkomsten van overige overheden	1.446.000	54	1.924.184	72
Totaal - Inkomensoverdrachten	**46.847.000**	**1.761**	**47.452.189**	**1.784**
OZB	6.065.000	228	5.993.937	225
Rioolheffing	2.601.000	98	2.728.552	103
Afvalstoffenheffing	1.866.000	70	1.822.122	69
Hondenbelasting	164.000	6	180.282	7
Toeristenbelasting / forensenbelasting	1.029.000	39	1.079.986	41
Precariorechten	1.335.000	50	1.373.796	52
Leges omgevingsvergunningen	632.000	24	608.520	23
Begraafplaatsrechten	443.000	17	368.150	14
Overige lokale heffingen / belastingen	494.000	19	509.485	19
Totaal - Gemeentelijke belastingen	**14.629.000**	**550**	**14.664.830**	**551**
Bijdragen uit reserves / voorzieningen	13.138.100	494	11.604.597	436
Rente-/winstopbrengsten	1.331.000	50	1.323.687	50
Verhuur en overige opbrengsten accommodaties	1.280.000	48	1.152.463	43
Pachtopbrengsten	321.000	12	167.457	6
BTW in heffingen	912.000	34	1.114.087	42
Mutaties Grondexploitatie	3.040.000	114	2.217.592	83
Overige inkomsten	1.339.000	50	1.705.929	64
Totaal - Overige inkomsten	**21.361.100**	**803**	**19.285.812**	**725**
Totaal inkomsten	82.837.100		81.402.832	

Jaarverslag: Programmaverantwoording

Portefeuilleverdeling

Binnen het college van burgemeester en wethouders zijn de taken als volgt verdeeld (stand per april 2018):

De heer A.A.J. Baars (burgemeester)
Beleidscoördinatie, algemene en bestuurlijke zaken, politie, brandweer, openbare orde en veiligheid (inclusief algemeen bestuur VNOG), communicatie & vertegenwoordiging, mediabeleid, nutsbedrijven, toezicht en handhaving (met betrekking tot alle portefeuilles), algemeen bestuur OmgevingsDienst Noord Veluwe, bestuur Stichting Collectieve Beveiliging Ermelo, bedrijfsvoering (personeel en organisatie, ict, algemeen bestuur Meerinzicht), programma organisatieontwikkeling (inclusief de publieksbalie), asielbeleid, programma accommodatiebeleid (project Huis van Bestuur & Cultuur).

De heer mr. J. van den Bosch (wethouder CDA Ermelo en loco-burgemeester)
Ruimtelijke ordening, volkshuisvesting (inclusief projecten wonen, zorg en welzijn), monumentenbeleid, programma centrum (integraal), vergunningverlening WABO (bouwen, wonen en milieu), strategische Alliantie Veluwe Noord, dienstverlening & deregulering, inkoopbeleid, Regiocontract, landschapbeleidsplan, plv. lid (1e) AB Regio Noord Veluwe.

Mevrouw drs. E. Heutink-Wenderich (wethouder CDA Ermelo)
Programma economie (economische zaken), arbeidsmarktbeleid, participatiewet, dagelijks bestuur Sociale Dienst Veluwerand, project vitale recreatieparken, toerisme en recreatie, Coöperatie Gastvrije Randmeren, dagelijks bestuur Regio Noord Veluwe.

De heer A.L. Klappe (wethouder Progressief Ermelo)
Gezondheidszorg (GGD), EOZ, sociaal cultureel werk, maatschappelijke doelgroepen, Wmo, programma sociaal, projectwethouder wijkgericht werken, mantelzorg en vrijwilligerswerk, ontwikkelingssamenwerking, jeugd en onderwijs, kunst en cultuur, sport, plv. lid (2e) AB Regio Noord Veluwe.

De heer J. van Eijsden (wethouder ChristenUnie)
Financiën, belastingen, bezuinigingen, openbare werken, programma verkeer en vervoer, waterbeleid, duurzaamheid en milieu (afvalstoffenbeleid), projectwethouder Strand Horst, grondzaken, grondbeleid en grondexploitatie, AB lid Regio Noord Veluwe en plv. DB lid Regio Noord Veluwe.

De heer A.M. Weststrate
Gemeentesecretaris / Algemeen directeur.

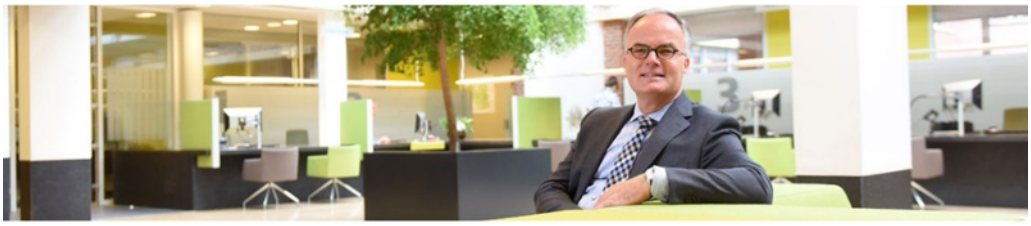

Programma Ruimte en Infrastructuur

Algemeen

Raadscommissie
Infrastructuur en Ruimte

Portefeuillehouders
mr. J. van den Bosch
J. van Eijsden

Woonvisie

Portefeuillehouder: mr. J. van den Bosch

Wat willen we bereiken

Doel
Om ervoor te zorgen dat het voor de diverse doelgroepen goed wonen blijft in Ermelo wordt geïnvesteerd in de bestaande en toekomstige woonvoorraad.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college stelt in 2014 een regionale (in samenwerking met de buurgemeenten) en lokale woonvisie vast. In deze woonvisie is aandacht voor de veroudering van de woningvoorraad en het wonen in het buitengebied. Er wordt verder uitvoering gegeven aan de bijgestelde notitie Ouderenhuisvesting en onderzoek locaties, waarvan de behoefte aan beschermd en verzorgd wonen onderdeel uitmaakt. Het college komt met voorstellen om de voorwaarden te versoepelen voor het realiseren van mantelzorgwoningen. Het college maakt met de woningcorporatie(s) meerjarige afspraken."

Wat gaan we daarvoor doen

In 2014 is de regionale en lokale woonvisie vastgesteld. Vervolgens worden op basis daarvan de volgende acties geïnitieerd:

- Verhogen van de kwaliteit van de bestaande woningvoorraad door eind 2017 (eventueel enige uitloop in 2018) minimaal 20% van de vroegnaoorlogse woningvoorraad energetisch te hebben verbeterd;
- Verbeteren van de geschiktheid van de bestaande woningvoorraad voor langer zelfstandig wonen;
- Bij nieuwe woningen gericht en slim organiseren waardoor het bouwen van minimaal 500 en maximaal 700 woningen tot 2020 mogelijk is;
- Wonen, wijken en zorg: faciliteren van lokale initiatieven en vangnet zijn voor een kwetsbare groep inwoners door het bieden van ondersteuning en zorg;
- Krachtige wijken: versterken van wijken en buurten door wijkgericht werken toe te passen in alle wijken en buurten;
- Faciliteren en samenwerken met én voor de samenleving door katalysator en stimulator te zijn voor initiatieven uit deze gemeenschap.

Met betrekking tot het energetisch verbeteren van de vroegnaoorlogse woningvoorraad ligt er een link met de uitvoering van het Programma Duurzaamheid en met de uitvoering vanaf 2017 van de ook op het gebied van duurzaamheid met Uwoon te maken meerjarige prestatieafspraken.

In 2017 worden de kaders voor de op te stellen notitie Wonen met Zorg door de raad vastgesteld. Hierin wordt de behoefte naar beschermd en verzorgd wonen in Ermelo opgenomen. Tevens is hierin aandacht voor het realiseren van mantelzorgwoningen. De notitie Wonen met Zorg zal de notitie Ouderhuisvesting (2012) vervangen.

Uitvoering wordt gegeven aan de door het college in 2016 ondertekende raamovereenkomst tussen woningbouwcorporatie Uwoon en de gemeente (onder kennisname van De Groene Draad). In 2017 worden prestatieafspraken gemaakt voor 2018.

Wat hebben we gedaan

Begin 2016 is de notitie Woningbouwprogrammering en het Sturingskader in de gemeente Ermelo vastgesteld door de raad. Deze notitie is een verdere uitwerking van de Woonvisie 2014 op het gebied van woningbouwprogrammering. In de notitie wordt een sturingskader gedefinieerd en worden de plannen, zoals die op dat moment bekend waren, geanalyseerd. In het voorjaar van 2017 is aan de hand van bovenstaande notitie een eerste analyse van de stand van zaken van de woningbouwprogrammering opgesteld. In deze analyse wordt ingegaan op het aantal en het type woningen dat er in de afgelopen jaren is opgeleverd en wat (op peildatum 1 februari 2017) de plannen zijn voor de toekomst. In het najaar is er een tweede analyse gemaakt, die alleen focust op de toekomstige woningbouwprogrammering (peildatum 15 september 2017). Beide analyses zijn aan de raad aangeboden.

De beleidsvisie Wonen met zorg is benoemd tot pilotproject binnen het project Kaderstelling in de gemeente Ermelo: Versterken van het functioneren van de raad én gemeentebestuur als geheel. Dit betekent dat de raad al aan de voorkant bij het project betrokken wordt. In 2017 is er samen met een vertegenwoordiging van de raad een PID beleidsvisie wonen met zorg opgesteld. Nadat deze door de raad was vastgesteld, is een extern bureau gezocht om het gehele proces te begeleiden. Eind 2017 is de projectgroep, bestaande uit interne vertegenwoordigers en externe partijen die te maken hebben met wonen en zorg, voor de eerste keer bijeen geweest. In 2018 vindt een brede bijeenkomst met partijen uit het veld plaats om input te krijgen voor fase 1 van de PID: het vaststellen van de kaders voor de beleidsvisie wonen met zorg.

In 2017 is uitvoering gegeven aan de jaarafspraken zoals deze in 2016 door de gemeente, UWOON en huurdersorganisatie de Groene Draad zijn ondertekend. Onderdeel van die afspraken is om huurwoningen energetisch te verbeteren. Na de zomer zijn de betrokken partijen gestart met het maken van de jaarafspraken voor 2018. De raamovereenkomst uit 2016 vormde daarvoor input, evenals de ervaringen met de jaarafspraken van 2017. Nadat de partijen het eens waren over de conceptafspraken, zijn deze ter bespreking aan de Commissie Infrastructuur en Ruimte voorgelegd. Met de uitkomst van deze bespreking hebben de gemeente, UWOON en de Groene Draad vervolgoverleg gevoerd, waarna de afspraken definitief zijn vastgesteld.

Woningbouw

Portefeuillehouder: mr. J. van den Bosch

Wat willen we bereiken

Doel
Woningen bouwen voor jongeren, starters en ouderen.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"In samenwerking met partners wordt vraaggericht gebouwd in alle segmenten gedurende de periode 2014-2018. De gemeente gaat het gesprek aan met zorginstellingen voor nieuwe woningbouwmogelijkheden op de terreinen van de instellingen."

Wat gaan we daarvoor doen

Complex Het Trefpunt
In Q1 2017 zal de oplevering van fase 3 plaatsvinden.

Complex De Verbinding
Momenteel vinden er verkenningen plaats naar de invulling van fase 3. Dat leidt in 2017 tot vervolgacties.

Complex De Driesprong
In Q1 2017 zal het bestemmingsplan door de raad vastgesteld kunnen worden. Wij verwachten dat eind 2017 kan worden gestart met de bouw van de eerste woningen.

Woningbouwproject Kerklaan / Postlaantje
Wij verwachten in 2018 de realisatie van de bouw door de initiatiefnemer.

Herontwikkeling Veldwijk
In Q1 2017 zullen wij het stedenbouwkundig plan vaststellen, waarna in Q3 2017 de raad het bestemmingsplan kan vaststellen.

Herontwikkeling 's Heeren Loo
In de visie van 's Heeren Loo op hun park zal worden gewerkt aan een transitie naar woonzorgpark met ontmoeting en bescherming. In deze visie zijn thans geen ontwikkelmogelijkheden/-locaties opgenomen voor reguliere woningbouw.

Woningbouwproject De Leemkuul
In Q1 2017 kan het bestemmingsplan door de raad worden vastgesteld.

Jongerenhuisvesting

In 2017 zal gewerkt worden aan de uitvoering van de motie van de raad over jongerenhuisvesting. Op basis van het in 2016 uit te voeren onderzoek zullen in 2017 de eerste resultaten zichtbaar worden.

Tijdelijke huisvesting doelgroepen
Er is een zoektocht begonnen naar het realiseren van tijdelijke huisvesting voor starters / jongeren, urgente woningzoekenden (waaronder vergunninghouders) en arbeidsmigranten. Realisatie daarvan zal deels wellicht ook in 2017 en volgende jaren plaatsvinden.

Rehoboth-Dillenburg
Samen met de Zorggroep Noord-West Veluwe wordt momenteel gekeken naar een herontwikkeling van het Rehoboth-Dillenburg terrein. Er wordt onderzocht of een concept, waarin wonen met zorg voor elkaar centraal staat, gerealiseerd kan worden. De Zorggroep is hier trekker. Momenteel wordt gedacht aan circa 40 intramurale plaatsen op de locatie van Rehoboth die in 2017 gerealiseerd moeten worden (fase 1). Op de Dillenburg wordt gedacht aan circa 67 woningen voor een uitgebalanceerd mix van jonge gezinnen, senioren en ouderen waarbij zorg voor elkaar centraal komt te staan volgens het Duitse concept Liebenau.

Locatieontwikkeling Garderenseweg 82 - 88
In de eerste helft van 2017 kan het bestemmingsplan door de raad worden vastgesteld.

Groevenbeek Noord fase 2
In 2017 zullen wij verkennen of uitbreiding van Groevenbeek Noord met een 2e fase tot de mogelijkheden behoort.

Wat hebben we gedaan

Complex Het Trefpunt
Fase 3 is afgerond en opgeleverd.

Complex De Verbinding
In 2017 is met de ontwikkelaar overeenstemming bereikt over de afwaardering van fase 3. De bouwaanvraag is vergund en onherroepelijk geworden, waarna een afwaarderend bestemmingsplan ter visie is gelegd. De vaststelling volgt later in 2018.

Complex De Driesprong
Als gevolg van de onderhandelingen over de sociale huurwoningen met de Driesprongontwikkeling BV., zoals ook vermeld in raadsbrief e170013211 van 18 april 2017, is de ter inzage legging van het ontwerpbestemmingsplan en exploitatieplan De Driesprong vertraagd. Het bestemmingsplan en exploitatieplan voor de Driesprong voor de realisatie van circa 70 woningen is in oktober 2017 vastgesteld. Met BEMOG (mede-eigenaar de Driesprongontwikkeling) zijn afspraken gemaakt over de ontwikkeling van het gehele projectgebied. Momenteel wordt hier een overeenkomst voor opgesteld. De start van het project wordt nu voorzien in het 2e kwartaal van 2018.

Herontwikkeling Veldwijk
In 2017 is de structuurvisie Landgoed Veldwijk & De Hooge Riet afgerond. Hierover is in het eerste kwartaal van 2018 door de gemeenteraad besloten. Dit is later dan gepland. In de vijfde Bestuursrapportage 2017 is hierover gerapporteerd. Ook hebben wij een raamovereenkomst afgesloten met GGz Centraal waarin de randvoorwaarden en uitgangspunten bij de herontwikkeling van de zorgterreinen Veldwijk en De Hooge Riet zijn vastgelegd.

Woningbouwproject De Leemkuul
Het bestemmingsplan De Leemkuul is op 8 juni 2017 vastgesteld en inmiddels onherroepelijk. De vaststelling heeft iets langer geduurd omdat na een zienswijze nog extra overleg is geweest met de buurt over de inrichting van het openbare gebied. In 2017 is de Stichting Parasol verplaatst naar de voormalige locatie van KC Ermelo. Alle 18 woningen zijn verkocht en het gebouw De Leemkuul is in december 2017 gesloopt. In Q1 van 2018 wordt gestart met de bouw van de 18 woningen.

Tijdelijke huisvesting doelgroepen
Sinds het najaar van 2016 wordt er gewerkt aan plannen om het Henriëtte van Heemstrahuis in te zetten als tijdelijke huisvestingslocatie (40 tot 48 eenheden) voor mensen die dringend woonruimte nodig hebben, de zogenaamde spoedzoekers. Het pand is eigendom van Bartimeus en voldoet niet meer voor de huidige doelgroep zorgbehoevende cliënten. Het idee is voor hen tijdelijke zorgunits op het terrein van Bartimeus (achter het Sonneheerdt gebouw) te plaatsen. Hierdoor kan het Henriëtte van Heemstrahuis vrij worden gemaakt voor tijdelijke bewoning door mensen die dringend woonruimte nodig hebben. Voor het beheer en de exploitatie van het Henriëtte van Heemstrahuis is een derde partij in beeld (de Huischmeesters). In 2017 zijn er flinke stappen gezet in de uiteindelijke realisatie. Eind december 2017 is door Bartimeus de vergunning voor de tijdelijke zorgunits aangevraagd en in september 2017 is de buurt over de plannen geïnformeerd. Ook is er in opdracht van de gemeente een onderzoek uitgevoerd naar de behoefte aan tijdelijke huisvesting in Ermelo, onder meer voor starters en jongeren.
Naast de plannen voor het Henriëtte van Heemstrahuis is ook verder gezocht naar andere locaties. Begin 2017 is de benedenverdieping van het pand Drieluik in gebruik genomen voor de huisvesting van acht vergunninghouders. Eigenaar UWOON heeft de bestaande kleine zorgappartementen hiervoor aangepast, zodat zij geschikt zijn voor zelfstandige bewoning. In het najaar van 2017 zijn in hetzelfde pand ook drie grotere

tijdelijke woningen gerealiseerd.

Rehoboth-Dillenburg (vanaf nu Oranjepark)
De Zorgroep Noord-West Veluwe heeft in overleg met de gemeente en de omgeving van het plangebied een Masterplan Rehoboth-Dillenburg-Oranjepark opgesteld. Deze is in september 2017 opiniërend besproken met de commissie Ruimte en Infrastuctuur. Het Masterplan is op 21 december 2017 vastgesteld door de gemeenteraad als kader voor de verdere ontwikkeling van dit terrein. Uiteindelijk zullen er circa 95 woningen en 75 zorgwoningen worden gebouwd in een concept waar omzien naar elkaar centraal staat.

Locatieontwikkeling Garderenseweg 82 - 88
Het bestemmingsplan is op 12 oktober 2017 door de raad vastgesteld. Het bestemmingsplan is de basis voor de ontwikkeling van 14 nieuwe woningen en natuurcompensatie.

Groevenbeek Noord fase 2
Het project Groevenbeek Noord fase 1 is afgerond. In 2017 is gestart met een evaluatie van dit project. Deze evaluatie en de opstart van fase 2 wordt in 2018 verder opgepakt.

Kerklaan-Postlaantje
Het bestemmingsplan, dat op 8 juni 2017 door de raad is vastgesteld, is in de beroepsprocedure geschorst (geen inwerkingtreding).

Functieverandering

Portefeuillehouder: mr. J. van den Bosch

Wat willen we bereiken

Doel
Het stimuleren van functieverandering in het buitengebied naar werken boven wonen.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college evalueert de structuurvisie functieverandering. Het college werkt mogelijkheden uit waar clustering van woningbouw plaats kan vinden in Horst en Telgt. Dit onderwerp krijgt een plek in de gebiedsuitwerking Horst en Telgt."

Wat gaan we daarvoor doen

Op basis van de evaluatie structuurvisie functieverandering vindt besluitvorming over de bijstelling van de visie in 2016 plaats. In 2017 volgt dan de uitvoering op basis van het bijgestelde beleid.

Dit speerpunt heeft een nauwe relatie met het speerpunt Gebiedsuitwerking Horst en Telgt.

Wat hebben we gedaan

De bijstelling van het functieveranderingsbeleid is gestart in 2017. De herijking van het functieveranderingsbeleid is nu in volle gang en wordt afgerond in 2018.

Gebiedsuitwerking Horst en Telgt

Portefeuillehouder: mr. J. van den Bosch

Wat willen we bereiken

Doel
Het versterken van de ruimtelijke kwaliteit en leefbaarheid van het buitengebied.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college wil in 2015 de koers bepalen met betrekking tot de fysieke en sociale inrichting van het buitengebied Horst en Telgt. Dat gebeurt op basis van de bestaande beleidskaders, waaronder met name de huidige Structuurvisie 2025 en het Landschapsontwikkelingsplan. In de uitwerking wordt ook aangegeven hoe en waar clustering van woningbouw in het gebied Horst en Telgt wordt vormgegeven om de gevolgen van functieverandering in het buitengebied een plaats te geven. Bij het opstellen van de uitwerking worden de bewoners in het gebied betrokken."

Wat gaan we daarvoor doen

Planning 2017 en verder.
Op basis van de gebiedsuitwerking zullen in 2016 en volgende jaren de uitvoeringsmaatregelen Gebiedsuitwerking Horst en Telgt ter hand worden genomen.

Dit speerpunt heeft een nauwe relatie met het speerpunt Functieverandering.

Wat hebben we gedaan

Eind 2016 is het gebiedsteam / het buurtteam opgericht, waar de Buurtvereniging Horst en Telgt, de (externe) gebiedscoördinator en de gemeentelijke projectleider deel van uitmaken. Begin 2017 heeft het buurtteam een start gemaakt met de realisatie van het uitvoeringsplan bij het Buurtplan Horst en Telgt (structuurvisie). Er is geïnvesteerd in de relatie met de buurtvereniging, stakeholders in het gebied en ambtenaren. De samenwerking in het buurtteam heeft onder andere geresulteerd in een succesvolle voorjaarsdag (met ondernemers), de samenwerking in werkgroepen landschap en duurzaamheid, subsidie voor het project Digitaal Dorpsplein en inbreng van de buurtvereniging bij bestaande programma's en projecten zoals: functieveranderingsbeleid, landschap (Groenvisie), duurzaamheid, verkeer, projecten in de kern Horst, de woonvisie en (zijdelings) de ontwikkeling Strand Horst.
Er is echter kostbare tijd verstreken door wisseling van de wacht en capaciteitstekort, bij zowel de buurtvereniging als de gemeente. Hierdoor was het draagvlak voor het buurtplan afgenomen. Gezamenlijk is hard gewerkt om dit draagvlak terug te krijgen. Inmiddels staat het platform (buurtteam en werkgroepen) als goede basis voor een langdurige samenwerking, zijn veel ambtenaren aangehaakt en werpt de samenwerking zijn vruchten af.

Het buurtteam zal verder sturing geven en regie voeren over integrale afstemming van projecten en de communicatie met achterban(nen) en werkgroepen. Tevens zal er gewerkt worden aan het uitbouwen van de werkgroepen en aan de ondersteuning door vak-ambtenaren. Eind 2017 is er een gezamenlijke start gemaakt met de herijking van het uitvoeringsprogramma. In dat kader is er een verkenning gedaan van het effect van nieuwe wetgeving op ruimtelijke projecten binnen het uitvoeringsplan (wetsvoorstel afschaffing actualisatieplicht bestemmingsplannen en de Omgevingswet). De herijking, inclusief planning budget en verantwoordelijkheden, wordt momenteel als coproductie verder opgepakt, mede in nauwe samenwerking met de betrokken ambtenaren. Daarnaast zal gezamenlijk verkend worden of het tot stand gekomen participatieplatform (buurtteam en werkgroepen) toekomstbestendig is. Het streven is deze doelstellingen verder te concretiseren, zodat de raad in mei 2018 over deze zaken geïnformeerd kan worden.

Bestemmingsplannen

Portefeuillehouder: mr. J. van den Bosch

Wat willen we bereiken

Doel
Actuele bestemmingsplannen.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college voltooit de actualisatieopgave door de bestemmingsplannen De Driehoek, Het Tonselse Veld en Speuld / Agrarische Enclave (is vastgesteld) vast te laten stellen. Het bestemmingsplan Speuld maakt woningbouw mogelijk in Speuld."

Wat gaan we daarvoor doen

Onderstaande planning is afhankelijk van de medewerking van grondeigenaren en de doorlooptijd van eventuele juridische bestemmingsplanprocedures:
- Vaststellen bestemmingsplan De Driehoek 2014;
- Vaststellen bestemmingsplan Horst Noord;
- Vaststellen bestemmingsplan Gebiedsontwikkeling "Boskamer".

Wij verwachten dat de actualisatieopgave bestemmingsplannen in 2017 voltooid is, met uitzondering van de strook aan de Haspel dat buiten de vaststelling van het bestemmingsplan Het Tonselse Veld 2014 is gehouden, en wellicht met uitzondering van de "Boskamer".

Wat hebben we gedaan

- In 2017 is gewerkt aan de afronding van het nieuwe bestemmingsplan voor de Driehoek. De definitieve stukken voor vaststelling van dit bestemmingsplan zijn eind 2017 aangeboden aan de raad. De behandeling van dit nieuwe bestemmingsplan voor de raad is gestart in januari 2018;
- Het bestemmingsplan Horst Noord is in 2016 geactualiseerd en ook vastgesteld door de raad;
- Voor een actueel bestemmingsplan voor het gebied de Boskamer zijn in 2017 gesprekken gevoerd met initiatiefnemers en belanghebbenden. In 2018 werken we verder aan een nieuw bestemmingsplan voor

dit gebied;
- In april 2017 heeft de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State uitspraak gedaan betreffende bestemmingsplan Tonselse Veld 2014. Naar aanleiding van de uitspraak dient op een aantal locaties een reparatiebesluit genomen te worden. In het najaar van 2017 is bestemmingsplan Tonselse Veld 2014, herstelplan 2017 vastgesteld. Aansluitend is de raad over "middengebied", dat nog gerepareerd moet worden, geïnformeerd over de mogelijkheden. In 2018 wordt een reparatie voor dit gedeelte van het plan verder uitgewerkt;
- Voor een actueel bestemmingsplan voor het gebied de Haspel zijn in 2017 gesprekken gevoerd met initiatiefnemers en belanghebbenden. In 2018 werken we verder aan een nieuw bestemmingsplan voor dit gebied.

Werkwijze ruimtelijke ordening

Portefeuillehouder: mr. J. van den Bosch

Wat willen we bereiken

Doel
Nieuwe inhoud en nieuw proces ruimtelijke ordening, flexibel waar mogelijk en regulerend waar nodig.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college wil meer helderheid voor de burger, het bestuur en de ambtelijke organisatie met betrekking tot de lokale regelgeving inzake bestaande functies en nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen en bouwaanvragen. Het college stelt een nieuwe werkwijze in, anticiperend op de nieuwe Omgevingswet dat uitgaat van “Eenvoudig Beter”.

Wat gaan we daarvoor doen

Met de komst van de Omgevingswet (naar verwachting per 2019) zal het wettelijk systeem en de werkwijze in het fysieke domein "Eenvoudig Beter" gemaakt worden. Met de wet wordt nagestreefd minder regelgeving, meer lokale afwegingsruimte, een eenvoudig proces en samen werken aan een betere leefomgeving met flexibiliteit en meer speelruimte voor initiatiefnemers en burgers. De wet is op 1 juli 2015 door de Tweede Kamer aangenomen. Het college is eind 2014 gestart met een algemene verkenning van de Omgevingswet en de impact hiervan voor Ermelo. Zodra de uitvoeringsregelgeving bekend is, ontstaat een duidelijker beeld van de gevolgen van de Omgevingswet. Omdat dan pas echt concreet zal worden wat deze grootse wetswijziging in de praktijk voor de gemeente zal betekenen, zullen voor de periode 2016-2024 concrete acties worden benoemd en uitgewerkt om voorbereid te zijn op de nieuwe wet. Hiervoor wordt een plan van aanpak vastgesteld. Met deze acties willen wij de regelgeving en werkwijze in het fysieke domein ook in Ermelo "Eenvoudig Beter" maken. In 2017 zal uitvoering worden gegeven aan het Plan van Aanpak Omgevingswet 2016-2024.

Wat hebben we gedaan

- In 2017 zijn wij gestart met de Verkenningsfase Omgevingswet. De raad is in algemene zin geïnformeerd over de Omgevingswet. In de daarop volgende bijeenkomst is verkennend ingegaan op de Ermelose situatie in relatie tot de Omgevingswet en welke stappen er gezet zouden kunnen worden richting de implementatie. In 2018 zal een document opgesteld worden waarin de route wordt uitgestippeld om te komen tot de implementatie van de Omgevingswet, waarvan in 2017 de invoeringsdatum is verzet naar 1 januari 2021;
- In 2017 zijn wij ook gestart met de actualisatie van het bestemmingsplan Het Trefpunt. De aanpak hiervan is zodanig dat wij met een "omgevingswetachtig" bestemmingsplan ervaringen kunnen opdoen met de beoogde veranderopgave van de Omgevingswet (werken in de geest van de Omgevingswet).

Welstand

Portefeuillehouder: mr. J. van den Bosch

Wat willen we bereiken

Doel
Nieuw welstandsbeleid.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college bereidt aan de hand van door de raad vastgestelde kaders nieuw welstandsbeleid voor."

Wat gaan we daarvoor doen

Het speerpunt was in 2016 afgerond. Voor 2017 en verder zijn er geen specifieke acties meer gepland.

Wat hebben we gedaan

Het speerpunt was in 2016 afgerond. Voor 2017 en verder zijn er geen specifieke acties meer gepland.

Beter Ermelo: centrum

Portefeuillehouder: mr. J. van den Bosch

Wat willen we bereiken

Doel
Een aantrekkelijk en goed functionerend centrum.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college voert met kracht het plan van aanpak Centrumontwikkeling Ermelo uit. In het kader van het Regiocontract heeft het college de toegekende provinciale middelen van € 500.000,00 ontvangen."

Wat gaan we daarvoor doen

Het programma Centrum is in 2016 beëindigd. Op grond van het Programma Centrumplan zijn er voor 2017 geen acties meer gepland.
Het project Markt 2.0 loopt als afzonderlijk project door in 2017 en verder.
Daarnaast wordt gewerkt aan de verdere inrichting van de openbare ruimte in het centrum (specialties, speelobjecten, kunst, water).

Wat hebben we gedaan

- In 2017 is het bestemmingsplan Burgemeester Langmanstraat eo vastgesteld. Tegen dit besluit is beroep ingesteld. In 2017 is de uitwerking van het ontwerp ter hand genomen en zijn wij in afwachting van de uitspraak van de afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State;
- Vanuit het Centrumplan is de fontein op het Raadhuisplein gerealiseerd;
- Feestverlichting is aangebracht in een aantal bomen in het centrum en een tweetal watertappunten is aangelegd.

Centrumparkeren

Portefeuillehouder: J. van Eijsden

Wat willen we bereiken

Doel
Voldoende parkeergelegenheid voor auto's in het centrum van Ermelo.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college actualiseert de parkeerbehoefte in het centrum Ermelo. Vervolgens wordt het bestaande beleid opnieuw tegen het licht gehouden. Op basis van de actuele parkeerbehoefte worden gereserveerde middelen ingezet."

Wat gaan we daarvoor doen

In 2017 zal gewerkt worden aan een nieuw parkeerverwijssysteem en aan de herinrichting Markt en Chevallierlaan binnen het project Markt 2.0.

Wat hebben we gedaan

In 2017 is een keuze gemaakt voor een combinatie van een digitaal informatiesysteem aan de toegangswegen en een statisch parkeerverwijs systeem.
De blauwe zone aan de Bree is gerealiseerd.

De raad heeft in juni 2017 het bestemmingsplan Burgemeester Langmanstraat e.o. met beeldkwaliteitsplan

vastgesteld. Hierin zijn ook onderdelen opgenomen ten aanzien van parkeren op de Markt en de Chevallierlaan.

Begraafplaatsen

Portefeuillehouder: J. van Eijsden

Wat willen we bereiken

Doel
Een begraafplaats met voldoende capaciteit voor de toekomst die doelmatig geëxploiteerd wordt.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"De gemeente heeft op 6 december 2012 de visie begraafplaats vastgesteld. Het college bereidt de uitvoeringsprojecten en de vaststelling van de daarbij behorende nieuwe tarieven voor. Voor de tarieven is kostendekkendheid uitgangspunt op basis van een doelmatige exploitatie van de begraafplaats. Het college ziet af van het onderzoek naar natuurbegraven in het aangrenzende Natura 2000-gebied.

Wat gaan we daarvoor doen

Indien noodzakelijk worden de planologische voorbereidingen getroffen om een uitbreiding van de begraafplaats mogelijk te maken.
Hiermee is dit speerpunt Begraafplaatsen voor 2017 afgerond.

Wat hebben we gedaan

Dit speerpunt is voor 2017 afgerond.
Inmiddels is de evaluatie van de exploitatie begraafplaats vervroegd gestart.

Programma Duurzaamheid

Portefeuillehouder: J. van Eijsden

Wat willen we bereiken

Doel
Ermelo is een energieneutrale gemeente in 2030 en een klimaatneutrale gemeente in 2035.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het Programma Duurzaamheid 2016-2020 wordt ontwikkeld als opvolger van het KlimaatUitvoeringsProgramma 2010-2014. In het nieuwe programma worden onder andere stimuleringsmaatregelen voor groene innovatie geïntroduceerd. Communicatie wordt als beleidsinstrument ingezet om preventiedoelen te bereiken. Wij houden vooralsnog rekening met € 65.000,00 per jaar voor een periode van vijf jaar. Het college ondersteunt in ieder geval in 2014, 2015 en 2016 het IGEV. De duurzaamheidslening wordt ingevoerd in de vorm van een revolverend fonds."

Wat gaan we daarvoor doen

In 2017 en verder worden de volgende speerpunten verder uitgerold:

1. Speerpunt Inwonersparticipatie 2017:
   - G100 - Samen Duurzaam Ermelo opzetten;
   - Energiecoörperatie(s) bevorderen;
   - Burgerinitiatieven stimuleren en ondersteunen.

2. Speerpunt Samenwerken Bedrijven en maatschappelijke organisaties 2017:
   - Aangaan van partnerships in sectoren;
   - Inspiratie podium geven;
   - Pilot project uitvoeren (3 NOM woningen 2016-2017);
   - Uitvoeren daken Primair Onderwijs 2017 bij positieve businesscase;
   - Challenge scholen;

3. Speerpunt De gemeente als voorbeeld 2017:
   - Verduurzamen gemeentelijk & maatschappelijk vastgoed waaronder gemeentehuis, werf en brandweerkazerne;

- Openbaar Verlichtingsplan;

4. Speerpunt Communicatie 2017:
   - Implementatie Verbeterplan Energieplein;
   - Uitvoeren strategisch Communicatieplan;
   - Opleveren Ermelose Duurzaamheidsmeter;

5. Speerpunt Meten Monitoren 2017:
   - Opzetten monitor 2017;

6. Speerpunt Grootschalige Opwek 2017:
   - Uitvoeren aanbevelingen onderzoeksrapport grootschalige opwek;

7. Speerpunt Duurzame mobiliteit 2017:
   - Uitvoeringsfase multifuel station LNG/CNG;
   - Uitbreiding e-laadnetwerk;
   - Fietsnetwerk verbeteren.

Wat hebben we gedaan

1. Speerpunt Inwonersparticipatie 2017:
   - Er is gewerkt aan het opzetten van een G100, maar hiervoor bleek onvoldoende animo in de samenleving.
   - Energiecoöperatie Veluwe Energie is gestart en heeft een gemeentelijke subsidie ontvangen. Verder hebben wij hen ondersteund bij het vinden van projecten, wat heeft geleid tot het eerste project Zon op Ermelose Scholen.
   - Er is gestart met een traject om te komen tot een warmtetransitieplan voor Ermelo (Ermelo aardgasvrij). Er wordt samengewerkt met Alliander, Uwoon en andere stakeholders. In 2018 volgt een participatietraject in een eerste kansrijke wijk/buurt.

2. Speerpunt Samenwerken Bedrijven en maatschappelijke organisaties 2017:
   - Met alle sectoren in Ermelo is een samenwerking tot stand gekomen, wat in sommige sectoren ook al leidt tot resultaten. Sportverenigingen worden begeleid tot het nemen van duurzaamheidsmaatregelen. Bedrijven krijgen korting op een energiescan. Er is een eerste bijeenkomst geweest met kerken. Wij zijn in gesprek met zorginstellingen en samen met het Pakhuis en de Julianaschool wordt gewerkt aan een lesprogramma voor het basisonderwijs.

3. Speerpunt De gemeente als voorbeeld 2017:
   - Na het besluit over de verduurzaming van het gemeentehuis is gestart met de voorbereiding van de verbouwing. Ook voor Calluna zijn de voorbereidingen gestart voor het ontwerp en aanbesteding van een klimaatneutraal zwembad.
   - Binnen de ambtelijke organisatie leeft het thema steeds meer, door interne presentaties en gesprekken waarin aandacht wordt gevraagd voor duurzaamheid in projecten.
   - Eind 2017 is het Manifest Maatschappelijk Verantwoord Inkopen ondertekend. Het eerste half jaar van 2018 wordt gewerkt aan een plan van aanpak om dit uit te rollen in de organisatie.

4. Speerpunt Communicatie 2017:
   - In 2017 is met name veel communicatie inzet gepleegd op het informeren van inwoners over de gemeentelijke doelstellingen. Dit werpt langzaam zijn vruchten af, onder andere zichtbaar in de hoge opkomst bij de atelier-bijeenkomsten voor grootschalige opwek.
   - Het Huis & Tuin event is voor het eerst georganiseerd. In 2018 zal dit opnieuw plaatsvinden.
   - Het energieplein is opgeheven en er is een nieuw duurzaamheidsloket geïnstalleerd waar inwoners terecht kunnen voor advies over energiebesparing of andere verduurzamende maatregelen aan huis. Het digitale loket wordt beheerd door Veluwe Duurzaam. De fysieke bemensing op donderdagavond wordt ingevuld door het NMP.
   - De monitor in de openbare ruimte is nog niet gerealiseerd omdat het lastig blijkt om actuele data over energiebesparing en opwek te tonen (data loopt 1-1,5 jaar achter). In de loop van 2018 komt een alternatief voorstel voor de invulling van dit onderdeel.

5. Speerpunt Meten Monitoren 2017:
   - Er is een intern monitoringssysteem opgezet om te voortgang te monitoren. Tweemaal per jaar wordt de raad hierover geïnformeerd met een voortgangsbericht.

6. Speerpunt Grootschalige Opwek 2017:
   - Er zijn atelier-bijeenkomsten georganiseerd om met inwoners en belanghebbenden in gesprek te gaan over de kansen en mogelijkheden voor grootschalige opwek in Ermelo. Dit heeft geresulteerd in een rapport en voorstel dat in december 2017 door de raad is geaccordeerd. Hiermee worden initiatiefnemers van projecten welkom geheten en zich te melden.

7. Speerpunt Duurzame mobiliteit 2017:
   - Samen met Harderwijk is gewerkt aan het zoeken van een locatie en vervolgens het aanbesteden van een multifueltankstation zodat LNG beschikbaar komt voor de lokale transportsector. Dit loopt door in

2018.
- Er zijn beleidsregels voor openbare laadpalen voor elektrische voertuigen vastgesteld. Hiermee is het voor e-rijders in de gemeente mogelijk een openbare laadpaal aan te vragen. Deze wordt geplaatst door een marktpartij, zonder investeringskosten van de gemeente.
- Er is verder gewerkt aan de uitwerking van de fietspaden bij Horst/Telgt en Speuld binnen het GVVP.

Waterbeleid

Portefeuillehouder: J. van Eijsden

Wat willen we bereiken

Doel
Doelmatig beheer van de waterhuishouding in Ermelo.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"In samenwerking met onze buurgemeenten Putten en Harderwijk en het Waterschap wordt een Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP) opgesteld met betrekking tot hemelwater, grondwater en afvalwater (deze vervangt het huidige Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP)). Het college voert het BasisRioleringsPlan (BRP) eerste fase uit. Dat betekent dat het college overgaat tot het realiseren van bergingsvoorzieningen om wateroverlast tegen te gaan. Het college evalueert het BRP eerste fase. Op basis daarvan bekijkt het college of er een tweede fase BRP wordt vastgesteld."

Wat gaan we daarvoor doen

- Aanleg rioolwaterberging Kerkdennen (Oude Telgterweg);
- Aanleg rioolwaterberging De Driehoek (Kolbaanweg).

Wat hebben we gedaan

Gebleken is dat het op locatie De Driehoek technisch onmogelijk is om een waterberging aan te leggen. Daarbij is de locatie qua volume niet toereikend.
Uitbreiding op locatie Kerkdennen is niet mogelijk vanwege het feit dat hier sprake is van een archeologisch rijksmonument.
Onderzoek naar alternatieven voor beide locaties is gestart.

Afvalbeleid

Portefeuillehouder: J. van Eijsden

Wat willen we bereiken

Doel
Afvalinzameling- en afvoer.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het afvalbeleid zet in op afvalpreventie, afvalscheiding en hergebruik."

Wat gaan we daarvoor doen

- Een pilot om groente en fruit (= keukenafval) apart in te zamelen en te verwerken om zo geld, grondstoffen en milieu te sparen. Na afronding van de pilot werken wij aan een evaluatie en vervolg;
- In samenwerking met de Vereniging Oud Papier Aktie Ermelo een betere scheiding realiseren en meer oud papier uit het restafval te halen;
- Een regionale afvalcampagne om het scheiden van afval te bevorderen;
- Het Pilotproject Schoon Belonen;
- Het (voorbereiden van het) vervangen van afvalcontainers;
- Actie luiers uit de groene container.

Wat hebben we gedaan

- Een pilot om groente en fruit (= keukenafval) apart in te zamelen is met 100 huishoudens in wijk West uitgevoerd. De proef is van oktober tot en met december 2017 uitgevoerd. Momenteel wordt aan de evaluatie van de pilot gewerkt.

- In samenwerking met de Vereniging Oud Papier Aktie Ermelo een betere scheiding realiseren en meer oud papier uit het restafval te halen. De samenwerking loopt goed.
- Een regionale afvalcampagne om het scheiden van afval te bevorderen loopt;
- Het succesvolle Pilotproject Schoon Belonen wordt voortgezet;
- Het (voorbereiden van het) vervangen van afvalcontainers loopt;
- De voorlichtingscampagne om luiers uit de groene container te weren is uitgevoerd.

Projecten GVVP

Portefeuillehouder: J. van Eijsden

Wat willen we bereiken

Doel
Het geactualiseerde GVVP bestaat uit een afgewogen samenstel van projecten die Ermelo de komende jaren verkeersveiliger, beter bereikbaar en leefbaarder maken.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college heeft het uitvoeringsprogramma GVVP herijkt. De basis daarvoor is geweest het beleidsdeel uit het vastgestelde GVVP uit november 2013. Bij de wijze van uitvoering stelt het college een veilige en sobere aanpak voor. Het college wil bij de uitwerking de bewoners betrekken. Het college wil op korte termijn, maar zorgvuldig, besluiten over de wijze van uitvoering van de Prins Hendriklaan, Maximalaan en Jacob Catslaan."

Wat gaan we daarvoor doen

- Uitvoering geven aan het GVVP;
- Herijking van het uitvoeringsprogramma GVVP;
- Actualiseren en digitaliseren van de Wegenlegger;
- Opstellen van het Programmaplan Leefomgeving;
- Starten met het realiseren fietsvoorzieningen Speuld;
- Starten met het realiseren fietsvoorzieningen Schaapsdijk/Zeeweg of een variant hierop;
- Voorbereiden opwaardering Oude Telgterweg. In Q4 2017 zal het herziene bestemmingsplan door de raad vastgesteld kunnen worden en zal een uitvoeringskrediet aan de raad worden gevraagd. In Q4 2017 zal ook het Programma van Eisen en de EMVI-criteria worden opgesteld. De daadwerkelijke uitvoering kan dan in 2018 starten;
- Los van het GVVP zal worden gestart met de uitvoering van de aanleg rotonde KNHS.

Wat hebben we gedaan

Uitvoering geven aan het GVVP

- *Gebiedsontsluitingswegen*
  - De herinrichting van het kruispunt Dirk Staalweg/Hamburgerweg is grotendeels afgerond in 2017.
  - De herinrichting van de Westflank is volop bezig.
  - De Buitenbrinkweg is afgewaardeerd naar 60 km/uur in het kader van de verkeersveiligheid.
  - Eind 2017 is het proces gestart om de wegenlegger te updaten. Die uitwerking zal in 2018 plaatsvinden.
  - Hangende uitspraken van de verschillende rechtsinstanties is er weinig voortgang te melden over de aanpassingen aan de Prins Hendriklaan en Jacob Catslaan.
  - Voor de Julianalaan is aanvullend onderzoek uitgevoerd om een juiste beslissing te kunnen nemen ten aanzien van een opwaardering naar 50 km/uur weg. Het college heeft nog geen besluit genomen.
  - De parkeeroverlast in wijken is in 2017 in kaart gebracht. De uitvoering staat gepland voor 2018.

- *Fietsknooppuntnetwerk:*
  - Is uitgerold over de gemeente Ermelo.

- *Oversteken:*
  - Een oversteekplaats op de Horsterweg is een zebra geworden.
  - Oversteekvoorzieningen zijn getroffen bij de herinrichting van de Groene kruising.
  - Daarnaast zijn/worden als onderdeel van de herinrichting van de Westflank oversteekvoorzieningen getroffen.

- *Bewaakte fietsenstalling:*
  - De bewaakte fietsenstalling bij het station is gerealiseerd.

- *Sluitend fietsnetwerk:*
  - Er wordt op meerdere plekken in de gemeente gewerkt om het fietsnetwerk sluitend te krijgen. Zie ook het item "fietsvoorzieningen".

Veerpont Zeewolde - Strand Horst

- In 2017 is een nieuw contract afgesloten met ODV Maritiem in verband met de aflopende concessie. Hiermee is voldaan aan het uitgangspunt om de veerpont te behouden.
- Aansluiting op stadsdienst: er is uitvoerig gesproken over de mogelijkheden om de dienstregeling voor de gemeente te verbeteren. Tot nu toe hebben deze nog geen concreet resultaat opgeleverd.

Herijking van het uitvoeringsprogramma GVVP

- De herijking zal plaatsvinden in 2018.

Fietsvoorzieningen Speuld

- Vanuit onderzoeken en samenspel met de bewoners is bepaald dat er 1 optie overblijft om uit te voeren. Deze optie betreft een tweezijdig vrijliggend fietspad. Ook in het vervolgtraject hebben de buurtvereniging en direct betrokken bewoners een prominente rol.

Fietsvoorzieningen Schaapsdijk/Zeeweg

- In 2017 heeft een variantenstudie plaatsgevonden om te onderzoeken wat de beste optie qua locatie voor het aan te leggen fietspad zou zijn. In samenspraak de buurtvereniging is uiteindelijk gekozen om een vrijliggend fietspad aan de westzijde van de Zeeweg te leggen. Daarnaast is er voor gekozen om een knip te maken waardoor de Schaapsdijk apart wordt uitgewerkt. Dit vanwege het feit dat planvorming hier complexer ligt dan aan de Zeeweg. Eind december 2017 is de opdracht gegeven om de plannen uit te werken naar een voorontwerp.

Opwaardering Oude Telgterweg

- In eerste instantie was er sprake van een onderzoek naar 2 varianten. Gedurende het traject hebben bewoners nog twee varianten ingebracht die zijn onderzocht. Na bestudering van de stikstofdepositieberekeningen bleek dat de nieuwe varianten niet mogelijk zijn wegens te hoge waarden. In december 2017 is de opdracht uitgezet om de varianten 1 en 2 verder uit te werken.

De rotonde KNHS is in 2017 gerealiseerd.

Westflank

Portefeuillehouder: J. van Eijsden

Wat willen we bereiken

Doel
Het aanpassen van de wegenstructuur aan de Westflank van Ermelo (Oude Nijkerkerweg / Arendlaan / Volenbeekweg).

Inhoud (Volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college bereidt de besluitvorming over de wijze van uitvoering van het tracé Westflank voor. Uitgangspunten daarbij zijn veiligheid, soberheid en doelmatigheid. Het college gaat er vanuit dat vrij liggende fietspaden haalbaar zijn."

Wat gaan we daarvoor doen

Nadat in 2016 de aanleg van de Westflank is gestart, zal in 2017 de uitvoering afgerond worden.

Wat hebben we gedaan

Het tracé voor de Westflank is in 2017 vastgesteld en er is een deel van het traject tussen de Horsterweg en de Lange Haeg gerealiseerd. De voorbereidende werkzaamheden voor het traject van de Lange Haeg tot aan de Oude Telgterweg (de rest van het tracé) zijn opgestart. Vertraging is opgelopen als gevolg van archeologische vondsten. Er is overeenstemming bereikt met de Westerkerk over de verkoop van grond.

Stationsomgeving

Portefeuillehouder: J. van Eijsden

Wat willen we bereiken

Doel
Veiligheid en doorstroming Stationsomgeving verbeteren.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Met dit project zet het college in op de verbetering van de veiligheid en toegankelijkheid van de Stationsomgeving."

Wat gaan we daarvoor doen

- In 2017 werken aan de aanvraag LVO programma spoorwegovergang Stationsstraat - Veldwijk (LVO = Landelijk Verbeterprogramma Overwegen). Zie ook speerpunt "Goede fietsvoorzieningen";
- In 2017 verder uitwerken van het rapport Alternatievenstudie voor drie spoorwegovergangen in Ermelo d.d. maart 2013. Zie ook speerpunt "Goede fietsvoorzieningen".

Wat hebben we gedaan

Begin 2017 heeft er samen met Prorail een schouw plaatsgevonden bij de verschillende overwegen. Tijdens de schouw is stilgestaan bij de praktische uitvoering in de directe omgeving van de overweg in samenhang met verkeer. Daarnaast is stilgestaan bij lopende ontwikkelingen die invloed op het verkeer rondom de overgangen kunnen hebben. Op basis van de schouw zijn verbeterpunten voor korte en middellange termijn benoemd die de beide organisaties aanpassen vanuit hun verantwoordelijkheid. Te denken valt aan het verwijderen van overtollige bebording, informatieborden plaatsen, uitritten aanpassen en afvalbakken plaatsen. Begin 2018 worden de aanpassingen uitgevoerd.

Nadat de raad in 2013 kennis heeft genomen van de Alternatievenstudie spooronderdoorgangen in Ermelo, hebben zich in 2017 geen ontwikkelingen voorgedaan waarmee wij met succes zouden hebben kunnen aansluiten om ondertunneling mogelijk te maken.

Verkeersveilige oplossing bij Margrietschool en Groene Kruispunt

Portefeuillehouder: J. van Eijsden

Wat willen we bereiken

Doel
Verbeteren verkeersveiligheid en bereikbaarheid.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Gelet op de specifieke situaties, school en bereikbaarheid bedrijventerrein Kerkdennen, is het wenselijk op beide locaties maatregelen te treffen die ten goede komen aan de verkeersveiligheid en de bereikbaarheid. Het college zet bij het realiseren van de plannen in op uitvoering binnen bestaande bestemmingsplangrenzen."

Wat gaan we daarvoor doen

In 2017 starten met de realisatie van de verkeersveilige verbeteringen van Het Groene Kruispunt (Dirk Staalweg / Hamburgerweg).

Wat hebben we gedaan

Er is in 2017 een volledig kruispunt, inclusief een verkeersveilige fietsoversteek over de Hamburgerweg, gerealiseerd. De afwerking wordt in het voorjaar 2018 gerealiseerd.

Goede fietsvoorzieningen

Portefeuillehouder: J. van Eijsden

Wat willen we bereiken

Doel
Goede fietsvoorzieningen in Ermelo.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college zet in op goede fietsvoorzieningen door fietsparkeren in het centrum mogelijk te maken en logische fietsroutes te markeren of fietsontsluitingen te realiseren vanuit de (nieuwe) woonwijken. In het kader van het project stationsomgeving wordt eveneens fietsparkeren gerealiseerd. De realisatie van fietsvoorzieningen in het centrum maakt onderdeel uit van het deelproject 3.6 (fietsparkeren centrum) van het plan van aanpak centrumontwikkeling. De realisatie van een fietspad in Speuld maakt onderdeel uit van het GVVP. Het college heeft aandacht voor het behouden van de huidige kwaliteit van de fietspaden en zal waar

nodig prioriteiten stellen met betrekking tot onderhoudswerkzaamheden."

Wat gaan we daarvoor doen

- In 2017 uitvoering geven aan de jaarschijf 2017 van het herijkte GVVP, onderdeel fiets;
- In 2017 werken aan de aanvraag LVO programma spoorwegovergang Stationsstraat - Veldwijk (LVO = Landelijk Verbeterprogramma Overwegen);
- In 2017 starten van de realisatie van de fietsvoorziening Schaapsdijk / Zeeweg of een variant hierop (afhankelijk van Programma van Eisen, EMVI-criteria en beschikbaar stellen van uitvoeringskrediet door de raad);
- In 2017 starten van de realisatie van de fietsvoorziening Groevenbeek (afhankelijk van Programma van Eisen, EMVI-criteria en beschikbaar stellen van uitvoeringskrediet door de raad);
- In 2017 starten van de realisatie van de fietsvoorziening Speuld (afhankelijk van Programma van Eisen, EMVIcriteria en beschikbaar stellen van uitvoeringskrediet door de raad);
- Onderzoek naar fietsroutes vanuit wijk West en wijk Oost naar het centrum / station.

Wat hebben we gedaan

Stationsomgeving
In 2017 zijn aan de zijde van terrein Veldwijk de fietsenstallingen uitgebreid en aangepast.

Fietsvoorzieningen Speuld
Vanuit onderzoeken en samenspel met de bewoners is bepaald dat er één optie overblijft om uit te voeren. Deze optie betreft een tweezijdig vrijliggend fietspad. Ook in het vervolgtraject hebben de buurtvereniging en direct betrokken bewoners een prominente rol.

Fietsvoorzieningen Schaapsdijk/Zeeweg
In 2017 heeft een variantenstudie plaatsgevonden om te onderzoeken wat de beste optie qua locatie voor het aan te leggen fietspad zou zijn. In samenspraak met de buurtvereniging is uiteindelijk gekozen om een vrijliggend fietspad aan de westzijde van de Zeeweg te leggen. Daarnaast is ervoor gekozen om een knip te maken, waardoor de Schaapsdijk apart wordt uitgewerkt. Dit vanwege het feit dat planvorming hier complexer ligt dan aan de Zeeweg. Eind december 2017 is de opdracht gegeven om de plannen uit te werken naar een voorontwerp.

Fiets(parkeer)verwijzing naar het centrum is gerealiseerd

Openbaar vervoer

Portefeuillehouder: J. van Eijsden

Wat willen we bereiken

Doel
Verbetering van het openbaar vervoer.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college brengt bij de voorbereidingen rondom de basismobiliteit de wens in van de verbeterde ontsluiting van het buitengebied, de zorginstellingen en het station. Het college zet in op synergie van doelgroepenvervoer om mogelijke bezuinigingen te realiseren."

Wat gaan we daarvoor doen

- Actieve betrokkenheid en inzet op kansen voor optimalisering van het openbaar vervoer;
- Per 1 januari 2017 moet de Basismobiliteit regio Noord-Veluwe in de regio operationeel zijn.

In het kader van het ombuigingstraject zal in 2016/2017 in regionaal verband worden onderzocht in hoeverre het mogelijk is het leerlingenvervoer te bundelen met andere vervoersactiviteiten, mede in relatie tot basismobiliteit.

Wat hebben we gedaan

Op de Oude Nijkerkerweg nabij de Horsterweg is een nieuwe halte geplaatst.
Per 1 januari 2017 is de regionale basismobiliteit ViaVé operationeel. Met ingang van die datum wordt Wmo- en openbaar vervoer aangeboden aan inwoners van de regio waaronder Ermelo. Met ingang van 1 augustus 2017 valt ook het leerlingenvervoer en het vervoer naar gym- en zwemonderwijs onder ViaVé.

Openbare ruimte

Portefeuillehouder: J. van Eijsden

Wat willen we bereiken

Doel
Sober en doelmatig onderhoudsniveau openbare ruimte.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"De bezuiniging van 20% op de budgetten groot onderhoud wegen, onderhoud openbare ruimte, onderhoud groen, openbare verlichting en speelvoorzieningen wordt bij voorkeur ingevuld door middel van innovatieve (beleids)maatregelen. Dit leidt tot een nieuw onderhoudsplan openbare ruimte."

Wat gaan we daarvoor doen

- Nadat in 2016 is gestart met het bijstellen en uitwerken van de beheerskaders voor het fysieke domein, wordt in 2017 uitvoering gegeven aan het vastgestelde MeerjarenUitvoeringsProgramma 2017-2019 Openbare Ruimte;
- Evenals in 2016 worden in 2017 de effecten van de bezuinigingen op de verkeersveiligheid gemonitoord en eventueel waar nodig bijgestuurd;
- In 2016/2017 wordt het Programma Leefomgeving nader ingevuld en wordt een programmaplan opgesteld.

Wat hebben we gedaan

- De groenvisie is conform de uitgangspunten van de Omgevingswet uitgewerkt en vastgesteld. Het MeerjarenUitvoeringsProgramma is ten dele gerealiseerd.
- Het effect van de bezuinigingen is onder meer te zien in de kwaliteit van de wegmarkeringen. Ook de gevolgen van het onderhoudsniveau C zijn steeds zichtbaarder geworden in 2017. Dit voldoet niet aan de wettelijke zorgplicht van de gemeente. In 2017 zijn maatregelen voorgesteld voor het verbeteren van de onderhoudskwaliteit van de openbare ruimte (Besluit raad 1 februari 2018).

Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
Nieuwbouw woningen	aantal per 1.000 woningen	2015	12,2	6,4	ABF - Systeem Woningvoorraad
Fijn huishoudelijk restafval	kg per inwoner	2016	156	187	CBS - Statistiek Huishoudelijk afval
Hernieuwbare elektriciteit	%	2016	3,8	12,6	Rijkswaterstaat Klimaatmonitor
Ziekenhuisopname n.a.v. verkeersongeval met een motorvoertuig	%	2015	4	8	VeiligheidNL
Ziekenhuisopname n.a.v. vervoersongeval met een fietser	%	2015	14	9	VeiligheidNL

bron: waarstaatjegemeente.nl (5 april 2018)

Verbonden partijen

Bij de uitvoering van het programma Ruimte & Infrastructuur zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- RNV;
- ODNV.

Wat heeft het gekost

Budgetten		Programma begroting 2017	Begrotings wijzigingen 2017	Begroting 2017 (na wijzigingen)	Jaarstukken 2017	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
Programma Ruimte en Infrastructuur	lasten	13.599.000	3.165.000	16.764.000	16.436.581	327.419
	baten	-6.865.000	-3.394.000	-10.259.000	-9.913.057	-345.943
Saldo		6.734.000	-229.000	6.505.000	6.523.524	-18.524

Investeringen		Programma begroting 2017	Begrotings wijzigingen 2017	Begroting 2017 (na wijzigingen)	Jaarstukken 2017	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
Programma Ruimte en Infrastructuur	lasten	4.637.000	1.895.000	6.532.000	3.636.917	2.895.083
	baten	-184.000	-499.000	-683.000	-197.772	-485.228
Saldo		4.453.000	1.396.000	5.849.000	3.439.146	2.409.854

Het gedetailleerde investeringsoverzicht is opgenomen in onderstaand overzicht:

Investeringsplan Programma Ruimte en Infrastructuur

Programma Samenleven

Algemeen

Raadscommissie
Commissie Samenleving en Maatschappij

Portefeuillehouders
A.A.J. Baars
mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich
A.L. Klappe

Decentralisaties: Integrale ondersteuning Sociaal Domein

Portefeuillehouder: mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich / A.L. Klappe

Wat willen we bereiken

Doel
De verantwoorde uitvoering van de nieuwe gemeentelijke taken in het sociale domein (Jeugdwet, Wmo 2015 en Participatiewet) gaat gepaard met een transformatie-opdracht van de ondersteuning in het sociale domein van inwoners. Om uiteindelijk de ondersteuning aan burgers integraal en op maat te realiseren en de langdurige landelijke trend van stijging van kosten voor zorg en ondersteuning te doorbreken.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college implementeert haar nieuwe taken door middel van vastgestelde beleidsplannen per beleidsveld en het overkoepelend programma Sociaal Domein. Het programma draagt bij aan vier doelen, te weten:

- Burger aan het Roer;
- Meer lokale ondersteuning;
- Ondersteuning integraler;
- Gemeente in Regie."

Aan deze doelen worden inspanningen gekoppeld, die bij de implementatie van de nieuwe taken bijdragen aan het gewenste maatschappelijke effect. De projecten in het Jaarplan 2016 worden uitgevoerd en daarmee wordt het programma afgerond in 2017.

Wat gaan we daarvoor doen

Uitvoeren van de inspanningen in het programmaplan (2016), waaronder:

- Implementatie Bedrijfsplan Uitvoeringsorganisatie EHZ;
- Integrale opdracht voor het lokaal ondersteuningsnetwerk 2018;
- Aanbieden rapportage Sociaal Domein 2016.

Wat hebben we gedaan

Het overkoepelend Programmaplan Sociaal Domein 2013-2017: Verbinden en Versterken in het Sociaal Domein is in 2017 afgerond met daarin de volgende werkzaamheden:

- Met verschillende partners via een leefbaarheidsteam en sociaal team wordt gewerkt aan leefbare wijken waarin inwoners omzien naar elkaar en inwoners met verminderde zelfredzaamheid ondersteund worden om de regie op hun eigen leven te hernemen. Na evaluatie van de wijkgerichte aanpak in 2016 is deze aanpak in 2017 doorontwikkeld op basis van de aanbevelingen die door de partners zijn benoemd;
- Via het cultuurtraject "Samen Ermelo" hebben medewerkers uit het lokaal ondersteuningsnetwerk gedeelde waarden en normen geformuleerd om tot nauwe verbindingen en goede samenwerking voor inwoners van Ermelo te komen. In 2017 zijn deze waarden en normen vertaald naar concreet gedrag. Er is in 2017 ingezet op borging binnen de organisaties, zodat betrokkenen werken volgens de geformuleerde uitgangspunten;
- De Visie Passend Werk is in mei 2017 door de colleges van de drie gemeenten (naast Ermelo ook Harderwijk en Zeewolde) vastgesteld. Ook is in 2017 gestart met het opstellen van een uitvoeringsplan en een pilot, samen met welzijnsorganisaties, zorgaanbieders, sociale werkbedrijven en werkgevers. Doel is te komen tot een passende werkplek voor alle inwoners, afgestemd om hun capaciteiten, ambities en toekomstperspectief;
- Wij hebben de evaluatie Sociaal domein aan de raad voorgelegd en deze is in november 2017 in de Commissie Samenleving en Maatschappij behandeld. Daarnaast is in dezelfde commissie de meetlatrapportage Sociaal domein ter informatie aan de raad aangeboden;
- De uitvoeringsorganisatie Sociaal domein is als onderdeel van Meerinzicht ingericht en per 1 januari 2018 operationeel geworden en kent een eigen bedrijfsplan.

Implementatie en Borging Jeugdwet

Portefeuillehouder: A.L. Klappe

Wat willen we bereiken

Doel
De verantwoorde uitvoering en doorontwikkeling van de gemeentelijke taak binnen de Jeugdwet.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college geeft vanaf 1 januari 2015 uitvoering aan haar nieuwe taken binnen de Jeugdwet.
Dit betreft de volgende onderdelen:
1 Basisondersteuning Jeugdhulp (Centrum voor Jeugd en Gezin, inclusief Jeugdgezondheidszorg).
2 Specialistische ondersteuning Jeugdhulp:

- Jeugd LVB;
- Jeugd GGZ;
- Jeugd en opvoedhulp;
- Dyslexiezorg;
- Veilig Thuis;
- Jeugdbescherming en -reclassering.

3 Landelijke specialistische ondersteuning Jeugdhulp:

- Specialistische LVB;
- Pleegzorg;
- 24-uursverblijf;
- Jeugdzorg Plus;
- Specialistische GGZ."

Dit speerpunt heeft een nauwe relatie met het speerpunt Decentralisaties: Integrale ondersteuning Sociaal Domein.

Wat gaan we daarvoor doen

- De implementatie en borging van de uitvoering van de Jeugdwet is onderdeel van het Programma Sociaal Domein;
- De inspanningen die opgenomen zijn in het Jaarplan 2016 van het programma Sociaal Domein (2013-2017) worden uitgevoerd en daarmee zal het programma in 2017 eindigen;
- In 2017 wordt in samenwerking met de andere vijf gemeenten van de Noord Veluwe en de RNV uitvoering gegeven aan de taken. De ondersteuning en zorg zijn georganiseerd door middel van opdrachten die direct en indirect (via regionale en landelijke samenwerking, RNV/VNG) verstrekt zijn aan een reeks van uitvoeringspartners;
- Evaluatie Regionaal Account Jeugdhulp RNV;
- Besluit uitvoeringsovereenkomst plus subsidie Stichting Jeugd Noord Veluwe;
- Contractering Jeugdhulp 2018 (Boven)regionaal;
- Inrichting account Jeugd (onderdeel van het Bedrijfsplan EHZ Uitvoeringsorganisatie);
- Analyse van budgetmodel en kostenontwikkeling Jeugdhulp, met specifiek aandacht voor ondersteuning van kinderen met voogd- en transformatiemaatregelen. Lobby landelijk voor het aanpassen van budgetverdeelmodel rond zware jeugdhulp voor kinderen met een voogd (ZZP LVB 4/5 met meerzorgkosten).

Wat hebben we gedaan

- Met de gemeenten op de Noord Veluwe is nauw samengewerkt op het gebied van zorg voor jeugd. Voor 2017 zijn de contracten uit 2016 verlengd en voor zorgvragen waar lancunes zijn geconstateerd, zijn nieuwe producten gecontracteerd;
- In 2017 is samen met de gemeenten op de Noord Veluwe en (deels) de gemeente Zeewolde de inkoop van de zorg voor 2018 voorbereid. Op basis van een door de raad vastgestelde visienotitie is deze inkoop verder vormgegeven;
- In 2017 is er samen met Harderwijk en Zeewolde een werkgroep 16 tot 27 jaar gestart om de hulpverlening vanuit de verschillende domeinen (Jeugdhulp, Wmo en Participatie) beter op elkaar aan te laten sluiten;
- Er is een interventieteam gestart met als doel het jeugdhulpgebruik en de (stijgende) kosten te analyseren om passende maatregelen te kunnen treffen;
- Om de tekorten bij de uitvoering van de Jeugdwet als gevolg van de huidige werking van het woonplaatsbeginsel te dekken is in 2015, 2016 en 2017 gebruik gemaakt van de eenmalig ingestelde compensaties. Ook voor 2018 ontvangt de gemeente Ermelo een compensatie. Vanwege de tekorten op het onderdeel voogdij/18+ is het van belang dat Ermelo ook in 2018 gecompenseerd wordt. Zeer waarschijnlijk wordt per 1 januari 2019 de wetgeving op het vlak van het woonplaatsbeginsel gewijzigd. Wij zijn op basis van een implementatietoets in gesprek met o.a. VWS om de consequenties hiervan in

beeld te brengen en eventuele negatieve consequenties voor onze gemeente te voorkomen. Dit krijgt een vervolg in 2018;
- Het Regionaal Account Jeugd en de Stichting Jeugd Noord Veluwe zijn geëvalueerd. Uitkomsten van deze evaluatie zijn gedeeld met de raad via de Evaluatie Sociaal Domein;
- Vanaf 2018 is de gemeente Ermelo gastheergemeente voor het Regionaal Account Jeugd. Ermelo heeft ervoor gekozen de uitvoering van deze taak te beleggen binnen Meerinzicht Sociaal. In 2017 is deze overgang zorgvuldig voorbereid en zijn dienstverleningsovereenkomsten afgesloten tussen opdrachtnemer en opdrachtgevers.

Implementatie en Borging Wmo 2015

Portefeuillehouder: A.L. Klappe

Wat willen we bereiken

Doel
De verantwoorde uitvoering en doorontwikkeling van de gemeentelijke taak binnen de nieuwe Wmo 2015.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college geeft uitvoering aan haar Wmo taak rond het bieden van maatwerkondersteuning, door middel van opdrachten die verstrekt zijn aan een reeks van uitvoeringspartners. Het college werkt daarbij binnen de ISNV samen rond de inkoop met andere gemeenten in de regio." Dit speerpunt heeft een nauwe relatie met het speerpunt Decentralisaties: Integrale ondersteuning Sociaal Domein.

Wat gaan we daarvoor doen

- De implementatie en borging van de uitvoering van de Wmo 2015 is onderdeel van het Programma Sociaal Domein;
- De inspanningen die opgenomen zijn in het Jaarplan 2016 worden uitgevoerd en daarmee wordt het programma in 2017 afgerond;
- Contractering Wmo Maatwerkvoorzieningen 2018 (en/of verlenging van contracten);
- Opstellen evaluatie Wmo-beleidsplan;
- Evalueren van de ontwikkeling van de zorgvraag 2015/2016 en het onderzoeken van de beleidsruimte voor inrichten van een alternatief aanbod van zorg met lagere kosten.

Wat hebben we gedaan

- Contractering Wmo Maatwerkvoorzieningen 2018: per 1 februari 2017 hebben wij een nieuw tweejarig contract afgesloten voor hulpmiddelen (rolstoelen, scootmobiels etc). Per 1 januari 2017 zijn er geen nieuwe aanbieders begeleiding en huishoudelijke hulp gecontracteerd. De bestaande contracten lopen tot eind 2020. De inzet is de inkoop meer te laten aansluiten op de Jeugdwet en de Participatiewet;
- Opstellen evaluatie Wmo-beleidsplan: wij hebben de evaluatie Sociaal Domein, waar Wmo onderdeel van uitmaakt, aan de raad voorgelegd en deze is in november 2017 in de Commissie Samenleving en Maatschappij behandeld;
- Evalueren van de ontwikkeling van de zorgvraag 2015/2016: de ontwikkelingen van onder meer de zorgvraag wordt bijgehouden in de zogeheten meetlat. De meetlatrapportage Sociaal Domein is in november 2017 ter informatie aan de raad aangeboden;
- Het onderzoeken van de beleidsruimte voor inrichten van een alternatief aanbod van zorg met lagere kosten: in de contacten met de aanbieders zien wij een grotere samenwerking in het delen van expertise en het afstemmen van het aanbod, naast de inzet van meer vrijwilligers naast professionals. In 2017 is met diverse netwerkpartners gewerkt aan ontwikkeling van passend werk, een meer samenhangend op maat gesneden aanbod. De ondersteuning wordt dan effectiever. Dit kan op den duur leiden tot lagere uitvoeringskosten.

Re-integratie (inclusief werkgeversdienstverlening)

Portefeuillehouder: mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich

Wat willen we bereiken

Doel
De verantwoorde uitvoering en doorontwikkeling van de gemeentelijke taak binnen de Participatiewet. Doel is om op lokaal arbeidsmarktniveau en in goede samenwerking met werkgevers, tot meer plaatsingen te komen voor onze inwoners die werkzoekend zijn. De dienstverlening is gericht op enerzijds een hoge kwaliteit van vacaturevervulling en anderzijds op een naadloze plaatsing van relevante kandidaten. Ermelo wil een inclusieve samenleving waarin mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt deelnemen, in welke vorm dan

ook.

Inhoud (volgens het Collegeprogramma 2014-2018)
"Een lokale aanpak voor werkgevers onder de noemer Samenwerkend Ermelo. Door middel van een slim samenwerkend lokaal netwerk, toegespitst op de arbeidsmarktsituatie en voortbouwend op lokale (samenwerkings-)initiatieven, met als inzet het bieden van maatwerk. Lokale ambassadeurs zetten zich in om de werkgeversdienstverlening en de gezamenlijke doelstelling van het meedoen van iedereen te verspreiden. Jaarlijks wordt er een marktbewerkingsplan gemaakt. Het marktbewerkingsplan wordt opgesteld door de partners in de Stedenvierkant (Stedendriehoek en Noord-Veluwe). Vooralsnog werken wij vanuit dit Marktbewerkingsplan voor 2015 en 2016. Op termijn verfijnen wij het marktbewerkingsplan naar specifiek de Noord-Veluwe met inzicht in de lokale arbeidsmarkt (zo ook van Ermelo). In de regio is hiervoor een werkgroep ingesteld.

Een lokale aanpak voor werkzoekenden waarbij mensen direct actief zijn, hun kwaliteiten en (basiswerknemers-) vaardigheden versterkt worden. Actief in de zin van werken, meedoen en leren bij werkgevers, in ontwikkelcentra of
andere passende plekken."

Dit speerpunt heeft een nauwe relatie met het speerpunt Decentralisaties: Integrale ondersteuning Sociaal Domein.

Wat gaan we daarvoor doen

- De implementatie en borging van de uitvoering van de Participatiewet zijn onderdeel van het Programma Sociaal Domein;
- De inspanningen die opgenomen zijn in het Jaarplan 2016 van het Programma Sociaal Domein (2013-2017) worden uitgevoerd en daarmee wordt het programma afgerond;
- Indienen mogelijk aanvraag aanspraak vangnetregeling 2016 Participatiewet (in Q2 2017);
- Doorontwikkeling aanbod beschut werken (in 2017);
- Implementatie Aanpak Samenwerkend Ermelo.

Wat hebben we gedaan

- In 2017 heeft de samenwerking in het subregionale Werkbedrijf Factor Werk Noord Veluwe verdieping gekregen. Het arbeidsmarktinstrumentarium is geharmoniseerd: er zijn gezamenlijke afspraken gemaakt over de invulling van beschutte werkplekken en wij werken samen om de ondersteuning aan bijstandscliënten met psychische problemen beter vorm te geven;
- Ook zijn wij in 2017 in subregionaal verband gestart met het vormgeven van een parallelle aanpak voor vergunninghouders. In deze aanpak wordt vanaf de start het taalonderwijs gecombineerd met een ontwikkeltraject naar werk. Begin 2018 verwachten wij de eerste resultaten hiervan;
- In 2017 hebben wij in samenwerking met de Inclusief Groep 2 inwoners uit Ermelo begeleid naar een beschutte werkplek;
- Door de blijvend hoge asiel-instroom en continue instroom van nieuwe doelgroepen in de bijstand, heeft onze doelgroep een gemiddeld grotere afstand tot de arbeidsmarkt dan enkele jaren geleden. De focus van het lokale team Samenwerkend Ermelo is daardoor gedurende 2017 steeds meer komen te liggen op de bemiddeling en coaching van bijstandscliënten met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.
- De aanvraag voor de Vangnetuitkering 2016 Participatiewet is ingediend en op 14 november 2017 toegekend door het Ministerie van Sociale zaken en Werkgelegenheid.

Ombuiging Voorzieningen voormalige wet Sociale Werkvoorziening

Portefeuillehouder: mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich

Wat willen we bereiken

Doel
Ombuiging van voorzieningen van de voormalige Wet Sociale Werkvoorziening, teneinde verantwoord uitvoering te geven aan de gemeentelijke taak binnen de Participatiewet per 1 januari 2015.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"In samenwerking met de andere gemeenten van de Noord Veluwe en de gemeente Nijkerk en de regionale uitvoeringspartners van de voormalige Wet Sociale Werkvoorziening onderzoeken en realiseren van een ombuiging van de voorzieningen. Deze ombuiging dient invulling te geven aan de lopende verplichtingen van de deelnemers van de voormalige WSW, aan te sluiten bij de gemeentelijke inrichting van de uitvoering van de Participatiewet en te anticiperen op de korting in het budget."

Dit speerpunt heeft een nauwe relatie met het speerpunt Decentralisaties: Integrale ondersteuning Sociaal Domein.

Wat gaan we daarvoor doen

- De implementatie en borging van de uitvoering van de Participatiewet is onderdeel van het Programma Sociaal Domein;
- De inspanningen die opgenomen zijn in het Jaarplan 2016 van het Programma Sociaal Domein (2013-2017) worden uitgevoerd en daarmee wordt het programma afgerond;
- Dienstverlening door fusie-organisatie Inclusief Groep / Proson aan oude WSW-doelgroep plus startjaar van maatwerk daar waar de gemeente dat afneemt in het kader van "beschermd" werk.

Wat hebben we gedaan

- Met ingang van 1 januari 2017 is de fusie van Inclusief Groep en Proson voltrokken. Gedurende 2017 is dit uitgewerkt in een gewijzigde governancestructuur.
- De dienstverlening aan de WSW-doelgroep is in 2017 onverminderd doorgegaan. Tegelijkertijd is met Inclusief Groep een overeenkomst gesloten voor het organiseren voor inwoners uit de gemeente die alleen in een beschutte werkomgeving mogelijkheden tot arbeidsparticipatie hebben.

Inclusieve samenleving

Portefeuillehouder: A.L. Klappe

Wat willen we bereiken

Doel
De inclusieve samenleving is één van de uitgangspunten van het algemene beleid van de gemeente Ermelo.

Inhoud
In het voorjaar 2016 hebben de 1e en 2e kamer de wet aangenomen waarmee Nederland het VN-verdrag voor de rechten van mensen met een beperking ratificeert. Deze beoogt een geleidelijke verwezenlijking van algemene toegankelijkheid, het treffen van voorzieningen van eenvoudige aard en de evenredigheid van belasting. De gemeenteraad van de gemeente Ermelo heeft een motie aangenomen waarin zij uitspreekt dat de "inclusieve samenleving" een van de uitgangspunten is van het beleid van de gemeente Ermelo. Dit houdt in dat iedereen, ook mensen met een beperking, volwaardig kunnen deelnemen in de samenleving. Het gaat niet alleen om "fysieke drempels", zoals infrastructuur, woningbouw en economie, maar ook om zaken als non-discriminatie, participatie, gelijke kansen en respect.

Wat gaan we daarvoor doen

Vaststellen van een plan van aanpak voor de implementatie van de inclusieve samenleving in het beleid van de gemeente Ermelo.

Wat hebben we gedaan

- Twynstra Gudde heeft een onderzoek gedaan naar de stand van zaken binnen het gemeentehuis van Ermelo, onder andere naar de mate van bewustzijn van inclusieve samenleving. Het bureau heeft een rapport uitgebracht met aanbevelingen en vervolgacties;
- Enkele van de vervolgacties uit het rapport van Twynstra Gudde zijn al in gang gezet, zoals het opnemen van een paragraaf inclusieve samenleving in het Subsidiebeleidskader;
- De gemeente Ermelo heeft een vooraanmelding gedaan voor het koplopersprogramma van het Ministerie VWS in samenwerking met VNG;
- MEE Veluwe is bezig met het schrijven van een plan van aanpak voor de implementatie van het VN-verdrag, waarin wordt meegenomen de aanbevelingen van het rapport van Twynstra Gudde, de implementatiekaart van het VN-verdrag en de uitkomsten van het onderzoek van Meest Toegankelijke Gemeente;
- Eind 2017 is op initiatief van de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (VGN) een verkiezing uitgeschreven voor Meest Toegankelijke Gemeente. Omdat Ermelo bij de top 5 behoort volgens de websitebezoekers van www.mtg2018.nl is een onderzoek gestart, wat bestaat uit deskresearch van al het gemeentelijke beleid, een werkconferentie en een bezoek door keurmeesters. Het onderzoek loopt door in 2018. De uitkomsten zullen meegenomen worden in het plan van aanpak.

Maatschappelijke Zorg

Portefeuillehouder: A.L. Klappe

Wat willen we bereiken

Doel
Beweging van Beschermd Wonen GGZ in intramurale instellingen naar wonen met bescherming in de wijken realiseren waardoor inwoners zoveel mogelijk in de eigen leefomgeving ondersteuning krijgen en kunnen participeren in de samenleving.

Inhoud
- "Met de Wmo 2015 is Beschermd Wonen GGZ (wonen met begeleiding voor GGZ-cliënten) een gemeentelijke taak geworden, waar lokale gemeenten verantwoordelijkheid hebben, maar er door het Rijk via de centrumgemeenteconstructie taken en budget bij de centrumgemeente (Zwolle) neergelegd zijn. De taak Maatschappelijke Opvang was al volgens dezelfde constructie een gemeentelijke taak;
- Naar aanleiding van de Toekomstvisie Beschermd wonen van de commissie Dannenberg is landelijk een ontwikkeling in gang gezet om deze taak verder te decentraliseren naar alle gemeenten, inclusief budgetoverheveling;
- Door de gemeenten in de Regio Noord Veluwe wordt met Zwolle verkend hoe de Regio Noord Veluwe, vooruitlopend op de landelijke doordecentralisatie, al per 2018 in regioverband deze taken, inclusief budget, kan oppakken met de gemeente Harderwijk als regionale trekker."

Wat gaan we daarvoor doen

- Beschermd wonen en maatschappelijke opvang voor inwoners van Ermelo bieden in samenwerking met de regiogemeenten van de Noord Veluwe en in afstemming met de centrumgemeente Zwolle;
- Voorbereiden en implementeren van de overheveling van taken en budget van centrumgemeente Zwolle naar de Regio Noord Veluwe per 2018 en mogelijk verder naar lokale gemeenten per 2020. Onder andere door met de gemeenten in de regio een visie op samenwerking en gewenste regio-indeling op te stellen en uitvoering van de veranderopgave uit de Transformatieagenda Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang;
- Contracten te sluiten met aanbieders Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen GGZ;
- Het volgen van de landelijke decentralisatie-ontwikkeling en ontwikkeling van een nieuw objectief verdeelmodel in verband met de mogelijke financiële consequenties voor Ermelo en de regio;
- Inhoudelijke opgave realiseren om de beweging te maken van opvang voor specifieke doelgroepen binnen instellingen voor beschermd wonen, maatschappelijke opvang en vrouwenopvang naar wonen met bescherming en (ambulante) begeleiding in de wijken. Hiervoor dienen lokaal voldoende en adequate huisvestingsmogelijkheden en (Wmo-)begeleiding beschikbaar gesteld te worden;
- Om voldoende passende huisvestingsmogelijkheden voor doelgroepen te realiseren worden regionale afspraken gemaakt in de woonvisie en lokale afspraken met de woningbouwcorporatie Uwoon. De visie op deze vormen van Wonen met Zorg en Bescherming wordt in de in 2017 op te stellen notitie Wonen met Zorg uitgewerkt;
- Subsidie verlenen aan de Stichting Welzijn Ermelo om een jaar lang een pilot inloop GGZ te kunnen draaien, waarbij de inloopfunctie geoptimaliseerd kan worden.

Wat hebben we gedaan

- Er is Beschermd Wonen en maatschappelijke opvang geboden in 2017 aan inwoners van Ermelo in samenwerking met regiogemeenten van de Noord Veluwe en in afstemming met centrumgemeente Zwolle tot 1 januari 2018;
- Er zijn voorbereidingen getroffen zodat de gemeente Harderwijk per 2018 fungeert als nieuwe centrumgemeente voor de Regio Noord Veluwe;
- Er zijn 12 subsidiebeschikkingen in natura afgegeven. Het aantal zorgaanbieders en het aantal bij hen beschikbare plekken Beschermd Wonen blijven daarmee op het niveau van 2017. Voor Maatschappelijke Opvang geldt dat ook daar het aantal aanbieders en aantal opvangmogelijkheden op het niveau 2017 blijven;
- Het realiseren van een nieuw objectief verdeelmodel blijkt een ingewikkeld vraagstuk te betreffen. Er is nog geen uitzicht op een nieuw model. Het gevolg is dat de voorgenomen doordecentralisatie Beschermd Wonen verschoven is van 2020 naar op zijn vroegst 2022;
- Een aanvang is gemaakt met uitstroom uit Beschermd Wonen naar Wonen met Bescherming. Het betreft de proeftuin Eperweg in Nunspeet. Wij beschikken nog niet over de gegevens om hoeveel inwoners het uit Ermelo gaat. GGZ-Centraal participeert in deze proeftuin;
- Er is een projectgroep opgericht om de woonvisie Wonen met Zorg uit te werken;
- In 2017 is gestart met de inloop GGZ. In 2017 heeft een tussenevaluatie plaatsgevonden die potentie laat zien. Het aantal bezoekers neemt snel toe na opstartfase vanuit een 0 situatie. Op basis van de tussenevaluatie is de korte leerfase verlengd tot 1 januari 2019 zodat sprake is van genoeg tijd om te kunnen doorontwikkelen en de maatschappelijke relevantie goed helder in beeld te krijgen. Zie ook de info bij speerpunt Welzijn Nieuwe Stijl.

Welzijn Nieuwe Stijl

Portefeuillehouder: A.L. Klappe

Wat willen we bereiken

Doel
Vernieuwen en versterken van de algemene welzijnsvoorzieningen.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college initieert en faciliteert de krachtenbundeling, professionalisering en efficiency van het welzijnswerk."

Wat gaan we daarvoor doen

In 2017 worden de volgende zaken verder tot uitvoering / implementatie gebracht:

- In 2017 wordt een notitie Wonen en Zorg opgesteld. Daarin wordt ook de uitnodigende rol (katalysator en stimulator) van de gemeente rondom burgerinitiatieven op het terrein van wonen met zorg meegenomen;
- In 2017 worden nieuwe projecten die aangevraagd worden ter versterking van vrijwillige en informele inzet in Ermelo door maatschappelijke partners in Ermelo uitgevoerd;
- In 2017 wordt met nieuwe vormen van inloop en begeleiding geëxperimenteerd voor doelgroepen die vanuit intramurele settingen in de wijken komen wonen, maar zich nog niet volledig zelfstandig kunnen redden.

Wat hebben we gedaan

- Voor input over de notitie Wonen en Zorg wordt verwezen naar het Programma Ruimte en Infrastructuur - woonvisie;
- In 2017 is, in vervolg op een vervoersverkenning vanuit het Werkprogramma informele zorg en vrijwilligerswerk, het initiatief genomen voor deelname aan het landelijke ANWB project AutoMaatje. Vrijwillige bestuurders worden gekoppeld aan een inwoner uit Ermelo. Welzijn Ermelo neemt de projectorganisatie op zich. De uitrol van het project vind plaats in 2018;
- In 2017 is voor het eerst in Ermelo gemeente breed aandacht besteed aan de Week van de Eenzaamheid. In een lokale werkconferentie, georganiseerd door het sociaal team, werd een belangrijke basis gelegd voor aandacht en bewustwording van het thema eenzaamheid. In een werkgroep zijn alle opbrengsten verzameld en wordt initiatief genomen om een (jaarlijks) vervolg te organiseren om bewustwording op het thema eenzaamheid en een beweging hierop te stimuleren/inspireren;
- In 2017 is gestart aan de pilot inloop GGZ waarin de inclusieve samenleving als uitgangspunt geldt. Diverse netwerkpartners werken hierin samen. Beoogd resultaat van deze pilot is versterking van herstel en participatie van inwoners van Ermelo met GGZ-problematiek. In 2017 heeft een tussenevaluatie plaatsgevonden. Deze tussenevaluatie laat potentie zien: de inloop is binnen 1 jaar vanaf 0 met netwerkpartners samen opgezet en heeft het eerste jaar 40 inwoners bereikt. Inwoners van Ermelo met een GGZ-problematiek worden in hun kracht gezet om binnen hun mogelijkheden te participeren. In de begeleiding wordt veel geschakeld tussen formeel en informeel & tussen ondersteuning en zorg. Op basis van deze evaluatie is de pilotperiode verlengd tot 1 januari 2019 zodat sprake is van een passende leerfase die genoeg tijd geeft om kwalitatief/kwantitatief door te ontwikkelen, inzichten en feiten zichtbaar te maken en om de maatschappelijke relevantie goed helder te krijgen.

Armoedebeleid

Portefeuillehouder: A.L. Klappe

Wat willen we bereiken

Doel
Maatschappelijke en culturele deelname aan de samenleving van mensen met een (langdurig) laag inkomen die hierbij belemmeringen ondervinden.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het betreft hier bijzondere bijstand, kwijtschelding en schuldhulpverlening. Dit speerpunt heeft een nauwe relatie met het vast te stellen beleid rondom de Participatiewet en het arbeidsmarktbeleid."

Wat gaan we daarvoor doen

- Uitvoering geven aan het Beleidsplan armoedebestrijding gemeente Ermelo;
- In Q1 2017 zullen wij de uitvoeringsplannen Armoedebestrijding vaststellen;
- De kwijtschelding van gemeentelijke belastingen (rioolheffing en afvalstoffenheffing) gaat in 2017 gewoon door.

Wat hebben we gedaan

De volgende uitvoeringsplannen zijn vastgesteld:

- Activering van uitkeringsgerechtigden;
- Beschermingsbewind bij armoedebestrijding;
- Blijvend inzetten op preventie en vroegsignalering bij armoedebestrijding;
- Maatwerkoplossing voor bijzondere situaties;
- Verbetering kwaliteit van wonen en beperking van de kosten;
- Verbetering informatievoorziening armoedebestrijding;
- Maatschappelijke bijdrageregeling;
- Verruiming collectieve aanvullende zorgverzekering.

De volgende acties zijn ondernomen in het kader van de uitvoeringsplannen:
- Er zijn voorbereidende gesprekken gevoerd met Meerinzicht Sociaal over het opleiden van uitkeringsgerechtigden in de schulddienstverlening;
- Er is een onderzoek voorbereid naar beschermingsbewind (kwaliteit en kosten);
- Welzijn Ermelo heeft de keten voor preventie en vroegsignalering bij armoedebestrijding versterkt met de partners Westerbeek, Humanitas en Schuldhulpmaatje;
- Er is een opzet gemaakt voor de maatwerkoplossing;
- Met UWOON zijn prestatieafspraken gemaakt over de kwaliteit van wonen en beperking van de kosten;
- De informatie over de maatschappelijke bijdrageregeling, het kindpakket, de verruiming collectieve aanvullende zorgverzekering en overige regelingen op het gebied van armoedebestrijding zijn geactualiseerd en herschreven voor de websites van Ermelo en Meerinzicht Sociaal. Er is een communicatieplan gemaakt om de voorzieningen meer onder de aandacht te brengen. Er zijn voorbereidingen getroffen voor aansluiting op de website www.kindpakket.nl.

Ook in 2017 heeft kwijtschelding van gemeentelijke belastingen (rioolheffing en afvalstoffenheffing) plaatsgevonden.

Versterking vrijwillige inzet en informele zorg

Portefeuillehouder: A.L. Klappe

Wat willen we bereiken

Doel
Vrijwilligers, mantelzorgers en burgers ondersteunen en hun zelfregie vergroten.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college stimuleert en ondersteunt actief vrijwilligers en mantelzorgers bij hun werkzaamheden, inclusief respijtzorg."

Wat gaan we daarvoor doen

- Uitvoering geven aan het beleidskader Vrijwillige inzet & informele zorg 2015-2018, dat in 2015 vastgesteld is;
- Uitvoering geven aan het Werkprogramma Informele zorg 2017.

Nadat in 2014 (zorg)vrijwilligers en mantelzorgers van Ermelo hebben aangegeven waaraan zij behoefte hebben en deze aandachtspunten in het nieuwe beleidskader Vrijwillige inzet & informele zorg 2015-2018 zijn vastgelegd, is in 2015 samen met ondersteunende organisaties gewerkt aan het opstellen van het Werkprogramma vrijwillige en informele inzet 2015-2018. Dit heeft geleid tot een achttal gehonoreerde projecten die in 2016 door meerdere organisaties, zowel professionele als vrijwillige en burgerinitiatieven, uitgevoerd worden. Halverwege 2016 is een nieuwe ronde met alle ondersteunende organisaties gestart om nieuwe projectvoorstellen voor 2017 in te dienen. De projecten worden uitgevoerd binnen de beschikbare middelen. In 2015 is de mantelzorgwaardering vormgegeven. Dit was een nieuwe gemeentelijke taak en dit zal in 2017 voortgezet worden.

Wat hebben we gedaan

- In 2017 is een zeven-tal projecten in het kader van de subsidieregeling Vrijwillige inzet en informele zorg geëvalueerd en afgerond. De projecten dienden verschillende doelen en doelgroepen en van praktische ondersteuning tot bewustwording of deskundigheidsbevordering. Ook nieuwe vormen van dienstverlening zijn opgezet. De projecten GGZ café, digitaal dorpsplein, taxibusje en versterking samenwerking informele zorg en formele zorg zijn nader ingebed of hebben een vervolg gekregen;
- Er zijn in 2017 drie nieuwe projecten ingediend en in uitvoering gebracht. De indieners zijn lokale vrijwilligersorganisaties waarbij heel gericht op behoeften vanuit de Ermelose samenleving wordt ingezet. Ondermeer het bestrijden van eenzaamheid en het leggen van verbindingen en ontmoetingen tussen verschillende (doel)groepen zijn projectdoelen;
- Op het gebied van mantelzorgwaardering is in 2017 geanticipeerd op verschillende signalen. Naast de organisatie van een ontspannen avond voor mantelzorgers, is gekozen de mantelzorgwaardering in plaats van in bonnen in een geldbedrag uit te keren;
- Het aantal aangemelde mantelzorgers bij het Servicepunt Mantelzorg (onderdeel van Welzijn Ermelo) is

in 2017 ten opzichte van 2016 gestegen. Er zijn 94 nieuwe mantelzorgers bereikt;
- Voor jonge mantelzorgers zijn specifieke activiteiten georganiseerd;
- De landelijke regeling gratis Verklaring Omtrent Gedrag (VOG) is verlengd en wordt uitgebreid. De communicatie over deze regeling en de bewustwording op preventie- en veiligheidsbeleid in (vrijwilligers)organisaties en verenigingen is versterkt. Tevens is het initiatief genomen om nog nadrukkelijker een informatiecampagne in Ermelo voor dit thema op te pakken.

Voldoende bewegen

Portefeuillehouder: A.L. Klappe

Wat willen we bereiken

Doel
De gemeente bevordert dat jong en oud voldoende beweegt en bevordert een gezonde leefstijl. De inzet van het college zit vooral op breedtesport.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college ziet het maatschappelijk belang van sport in het kader van preventie en ter bevordering van gezondheid voor de doelgroepen: jeugd, mensen met een beperking en ouderen. Daarbij is de inzet van het college met name gericht op activiteiten, de “stenen” zijn daarbij volgend. De gemeente neemt in 2013-2016 deel aan het uitvoeringsprogramma Noord Veluwe Sport! Er wordt een sportvisie 2016-2020 opgesteld. Indien de rijksgelden van de combinatiefunctionarissen eindigen, stopt tevens de gemeentelijke bijdrage hiervoor. Het college stelt onder andere ter bevordering van de gezonde leefstijl een Nota gezondheidsbeleid op voor 2014-2018."

Wat gaan we daarvoor doen

- In 2017 wordt uitvoering gegeven aan het Uitvoeringsprogramma nota Beheer en exploitatie sportaccommodaties, welke in 2016 zal worden vastgesteld;
- In 2017 wordt een Uitvoeringsprogramma voor uitvoering van de Sportvisie 2016-2020 vastgesteld en wordt gestart met de uitvoering hiervan;
- Nadat in 2016 de opvolger van de huidige nota Gezondheidsbeleid is vastgesteld, zal deze in 2017 uitgevoerd worden met de start van het Activiteitenplan.

Wat hebben we gedaan

- In 2017 hebben wij opdracht gegeven voor het uitwerken van een bedrijfsplan overheids BV Sport en bewegen. Bij het speerpunt Sportaccommodaties wordt nader ingegaan op het Uitvoeringsprogramma nota Beheer en exploitatie Sportaccommodaties;
- In 2017 is het uitvoeringsprogramma "tactisch plan sport" vastgesteld. Hierbij is gekozen voor een integrale benadering met andere beleidsterreinen, met name ook vanuit het gezondheidsbeleid. In 2017 is gestart met het opstellen van een activiteitenplan volgend op het tactisch plan sport;
- In april 2017 is de nieuwe nota Samen voor een Gezond Noord Veluwe 2017-2021 vastgesteld. In oktober 2017 hebben lokale bijeenkomsten plaatsgevonden op de thema's Gezond Opgroeien en Gezond Ouder worden in combinatie met sport en is gestart met het opstellen van de uitvoeringsagenda. Er is een nieuwe meer integrale route bewandeld waarin de verbinding is gezocht met onder andere Gezond Veluwe ter versterking van de verbinding tussen preventie en zorg. In deze nota wordt tevens ingezet op een gezonde en duurzaam ingerichte leefomgeving. Reden hiervoor is dat de leefomgeving een grote weerslag heeft op ons gedrag en vervolgens voor het maken van gezondere keuzes. In de nota is als maatschappelijk effect een gezonde en duurzame inrichting van de leefomgeving opgenomen. Ook de nieuwe Omgevingswet richt zich expliciet op een veilige en gezonde fysieke leefomgeving.

Sportaccommodaties

Portefeuillehouder: A.L. Klappe

Wat willen we bereiken

Doel
De gemeente beschikt over goede sportaccommodaties en geeft uitvoering aan het vastgestelde accommodatiebeleid “Synergie in vastgoed”. De gemeente beschikt over een goed instructie- en sportbad voor jongeren, verenigingen en ouderen. Daarbij worden de gemeentelijke exploitatielasten omlaag gebracht.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Er komt een onderzoek naar de mogelijkheden van “het op afstand zetten” van de gemeentelijke

sportaccommodaties, waaronder het zwembad. Daarnaast stimuleert het college de zelfredzaamheid van verenigingen op het gebied van onderhoud. Het college bereidt besluitvorming voor over de toekomst van het zwembad en de sporthal Calluna."

Wat gaan we daarvoor doen

- Afhankelijk van het raadsbesluit in 2016 over renovatie of nieuwbouw zal in Q1 2017 het schetsontwerp, plus kostenraming, worden vervaardigd. In Q2 2017 kan de raad een besluit nemen over de aanbesteding renovatie en/of nieuwbouw zwembad en sporthal Calluna. Vervolgens zal in 2017/2018 daadwerkelijk de "schop in de grond gaan";
- Op basis van het Uitvoeringsprogramma nota Beheer en exploitatie sportaccommodaties zal in 2017 het beheer van de sportaccommodaties verder voorbereid en geïmplementeerd worden. In 2018 start de nieuwe vorm van beheer.

Wat hebben we gedaan

- Project Nieuw Sportcentrum: op 5 en 6 juli 2017 heeft de raad besloten over de locatie en nieuwbouwvariant voor het zwembad Calluna en binnensport (Corsanr. e170016960). Met deze besluiten wordt nu in fase 4 (voorbereiding) verdere uitwerking gegeven naar de realisatie/ bouw van de accommodatie op de locatie de Zanderij. In november 2017 is voor de Fase 4 van Voorbereiding een projectplan opgesteld (Corsanr. e170030022);
- Project externe verzelfstandiging beheer en exploitatie: op basis van het coalitieakkoord, organisatieontwikkeling, draagvlak bij betrokken organisaties is op 5 en 6 juli het besluit genomen tot de oprichting van een extern verzelfstandigd Sportbedrijf voor de (gemeentelijke) sportaccommodaties en sportstimulering in de gemeente Ermelo. Momenteel wordt een bedrijfsplan opgesteld voor het verzelfstandigde Sportbedrijf, welk plan in mei-juni 2018 wordt voorgelegd aan college en raad. Na de implementatieperiode september-december 2018, wordt de start van de nieuwe organisatie voorzien per 1 januari 2019.

Huis van Bestuur en Cultuur

Portefeuillehouder: A.L. Klappe

Wat willen we bereiken

Doel
Het omvormen van welzijnsaccommodaties, culturele accommodaties en gemeentehuis naar één accommodatie waar bestuur en cultuur onderdak vinden.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"De raad heeft op 11 oktober 2012 ingestemd met het omvormen van De Dialoog naar een cultuurhuis (het Huis van Bestuur en Cultuur). Leidend hierbij is het vastgestelde accommodatiebeleidsplan uit oktober 2012. Het college geeft hieraan nadere invulling door eerst te besluiten welke functies onderdak krijgen in dit huis. Daarbij worden in ieder geval de bibliotheek, het muziekonderwijs, welzijnswerk en de volksuniversiteit betrokken. Het gemeentehuis wordt ingericht op basis van een werkplekconcept volgens Het Nieuwe Werken. De huidige kantoorfuncties in De Dialoog kunnen dan mogelijk worden verplaatst naar de backoffice van het gemeentehuis. De invulling van de resterende ruimten in het gemeentehuis bezien wij met creatief ondernemerschap met als inzet om deze ruimten nog te verhuren aan maatschappelijke en/of commerciële huurders. Na de besluitvorming over de deelnemende functies wordt gewerkt aan een programma van eisen op basis waarvan het definitieve budget wordt bepaald."

Wat gaan we daarvoor doen

Na vaststelling van de haalbaarheidsstudie in 2016 zal uitwerking van het Programma van Eisen voor het Huis van Bestuur en Cultuur plaatsvinden. Naar verwachting is dit gezamenlijk met het schetsontwerp, inclusief kostenraming, gereed in Q1 2017. Tevens zal een kredietaanvraag voor de realisatie van het Huis van Bestuur en Cultuur aan de raad worden aangeboden en zal de aanbesteding ter hand worden genomen. Ten slotte zal in 2018 de daadwerkelijke realisatie starten.

Wat hebben we gedaan

De voortgang van dit speerpunt is afhankelijk geworden van de brede afweging financiële middelen en financieel beleid die in de raad speelde in het voorjaar van 2017. In juli 2017 heeft de gemeenteraad een amendement aangenomen waarbij wij de opdracht hebben gekregen om met een voorstel te komen voor beschikbaarheid van een voorbereidingskrediet voor het opstellen van een detailstudie en bijbehorende kostenraming. Het college heeft besloten om drie scenario's te laten onderzoeken en deze financieel te laten ramen. De raad is hier per raadsbrief van op de hoogte gesteld. Deze raadsbrief is op 30 november 2017 in de

commissie Samenleving en Maatschappij besproken. Het betreft de scenario's:

1. Basis;
2. Verbouwing;
3. Nieuwbouw.

Voor de scenariostudie is in december 2017 opdracht gegeven aan architectenbureau De Twee Snoeken. In het eerste kwartaal van 2018 worden de resultaten van deze scenariostudie verwacht en zullen wij de raad nader adviseren over de te nemen vervolgstappen.

Accommodatiebeleid

Portefeuillehouder: A.L. Klappe

Wat willen we bereiken

Doel
Uitvoering geven aan het vastgestelde accommodatiebeleid “Synergie in vastgoed”.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college zet de projecten uit het accommodatiebeleid voort. Daarbij gaat het in dit kader om de projecten Pretoriusplein, De Goede Herderschool, wijkvoorziening West en de professionalisering van de vastgoedorganisatie. Overige projecten zijn het Huis van Bestuur en Cultuur en de Sportaccommodaties. Deze zijn als separaat speerpunt aangemerkt. Naast het uitvoeren van genoemde projecten zal ook gewerkt worden aan een visie op cultuur en peuterspeelzaalwerk. Dat is namelijk mede bepalend voor de invulling van onderwijshuisvesting en maatschappelijke functies."

Wat gaan we daarvoor doen

- In 2017 zal de nieuwbouw van de Prins Willem Alexander school worden afgerond;
- In 2017 zal de nieuwbouw van De Goede Herderschool worden gestart;
- In Q1 2017 zal de raad worden aangeboden een visiedocument (groei / krimp) huisvesting basisonderwijs;
- In 2017 zal er duidelijkheid zijn en uitvoering gegeven worden aan het voorzieningenniveau in de wijk West / verplaatsing van De Parasol;
- In 2017 zal de besluitvorming over de uitkomsten van het deelproject Professionalisering vastgoedorganisatie plaatsvinden;
- In 2017 werken wij aan de uitwerkingsmaatregelen omvorming kinderopvang / peuterspeelzaalwerk, waarna in 2018 gestart kan worden met een nieuwe vorm van peuteropvang.

Wat hebben we gedaan

- De ontwerpfase voor nieuwbouw van de Prins Willem Alexanderschool heeft langer geduurd vanwege knelpunten in de bekostiging. Uiteindelijk is eind 2017 het voorbereidingstraject afgerond en is door het schoolbestuur de opdracht voor nieuwbouw van de RKPWA verleend. De bouw vangt aan in 2018;
- De voorbereiding van de plannen voor nieuwbouw Goede Herderschool is in 2017 in een vergevorderd stadium gebracht. Er is door het schoolbestuur een verzoek ingediend voor een overbruggingskrediet welke in 2018 voor behandeling aan de raad wordt voorgelegd;
- In 2018 wordt gestart met het traject om te komen tot een integraal visiedocument op het gebied van onderwijshuisvesting. De actualisatie van de Verordening zal hierbij betrokken worden, zoals verzocht door de raad;
- De Parasol is in 2017 tijdelijk ondergebracht in het voormalige gebouw van KC Ermelo. De Kledingbank is ondergebracht in het gebouw aan de Cronjestraat 46;
- De Vastgoedorganisatie is geprofessionaliseerd. De basis is op orde gebracht;
- De omvorming van peuterspeelzaalwerk naar peuteropvang conform nieuwe wetgeving is in gezamenlijkheid met de lokale partijen voorbereid. Er zijn gemeentelijke kwaliteitseisen afgesproken en afspraken voor het implementeren van de nieuwe wetgeving gemaakt. Er is toegezien om de continuïteit van deelname aan voor- en vroegschoolse educatie te borgen en zo mogelijk te vergroten. De inwerkingtreding heeft plaatsgevonden per 1 januari 2018.

Cultuur

Portefeuillehouder: A.L. Klappe

Wat willen we bereiken

Doel

Gesubsidieerde culturele voorzieningen moeten bijdragen aan met name educatie op het gebied van culturele vorming van kinderen, jongeren en mensen met beperking. Voorzieningen voor volwassenen dienen in beginsel zelfbekostigend te zijn.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het beleid van het college is primair gericht op het ondersteunen van activiteiten gericht op de doelgroepen (mensen) boven het in stand houden van gebouwen (stenen). Het beleid ten aanzien van gesubsidieerde culturele voorzieningen wordt herzien met betrekking tot de gesubsidieerde activiteiten en huisvesting."

Wat gaan we daarvoor doen

Wij geven uitvoering aan het door de raad vastgestelde cultuurbeleid. Op basis van dit beleid vernieuwen wij de afspraken met gesubsidieerde instellingen en versterken wij cultuureducatie in het basisonderwijs.

Wat hebben we gedaan

Op basis van de in oktober 2016 vastgestelde Cultuurnota "Zorg voor Cultuur, zorg voor elkaar" is uitvoering gegeven aan de vernieuwing van prestatieafspraken met gesubsidieerde instellingen. Wij hebben de relatie tussen de gemeente en Het Pakhuis opnieuw vormgegeven en daarbij is door de gemeenteraad een nieuw beleidskader vastgesteld.

Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
% Niet-wekelijkse sporters	%	2016	47,6	48,7	Gezondheidsmonitor volwassenen, GGD'en, CBS en RIVM
Bijstandsuitkeringen	per 1.000 inwoners 18 jaar en ouder	1e halfjaar 2017	21,5	41,9	CBS - Participatie Wet
Aantal re-integratievoorzieningen	per 1.000 inwoners 15-65 jaar	1e halfjaar 2017	15,1	27,1	CBS - Participatie Wet
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement	per 1.000 inwoners	1e halfjaar 2017	43	54	CBS - Monitor Sociaal Domein WMO
% Kinderen in armoede	%	2015	2,86	6,58	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
% Jeugdwerkloosheid	%	2015	1,3	1,52	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
Voortijdige schoolverlaters totaal (VO + MBO) %	%	2017	1,6	-	DUO - Dienst Uitvoering Onderwijs
Absoluut verzuim	per 1.000 leerlingen	2017	0	1,81	Ingrado
Relatief verzuim	per 1.000 leerlingen	2017	29,23	26,48	Ingrado
Jongeren met jeugdhulp	% van alle jongeren tot 18 jaar	1e halfjaar 2017	9.3	8,8	CBS - Beleidsinformatie Jeugd
Jongeren met jeugdreclassering	%	1e halfjaar 2017	0,4	0,4	CBS - Beleidsinformatie Jeugd
Jongeren met jeugdbescherming	%	2e halfjaar 2016	2,2	1	CBS - Beleidsinformatie Jeugd

bron: waarstaatjegemeente.nl (5 april 2018)

Verbonden partijen

Bij de uitvoering van het programma Samenleven zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- RNV;
- GGD;
- SDV.

Wat heeft het gekost

Budgetten		Programma begroting 2017	Begrotings wijzigingen 2017	Begroting 2017 (na wijzigingen)	Jaarstukken 2017	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
Programma Samenleven	lasten	35.173.000	7.014.000	42.187.000	39.743.749	2.443.251
	baten	-6.181.000	-563.000	-6.744.000	-6.187.023	-556.977
Saldo		28.992.000	6.451.000	35.443.000	33.556.727	1.886.273

Investeringen		Programma begroting 2017	Begrotings wijzigingen 2017	Begroting 2017 (na wijzigingen)	Jaarstukken 2017	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
Programma Samenleven	lasten	8.872.000	-6.330.000	2.542.000	451.103	2.090.897
	baten	0	0	0	-194.049	194.049
Saldo		8.872.000	-6.330.000	2.542.000	257.054	2.284.946

Het gedetailleerde investeringsoverzicht is opgenomen in onderstaand overzicht:

Investeringsplan Programma Samenleven

Programma Economie

Algemeen

Raadscommissie
Commissie Infrastructuur en Ruimte
Commissie Samenleving en Maatschappij
Commissie Bestuur en Middelen

Portefeuillehouders
mr. J. van den Bosch
J. van Eijsden
mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich

Economie

Portefeuillehouder: mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich

Wat willen we bereiken

Doel
In Ermelo willen wij op het gebied van Economie en Toerisme & Recreatie dat wat goed gaat verstevigen en vernieuwen en inzetten op verbetering waar mogelijk. In het Economisch Programma 2015-2018 hebben wij de volgende strategische doelen vastgesteld:

- het versterken van de economische structuur;
- het geven van ruimte voor ondernemerschap en starters;
- het profileren van Ermelo en het profileren van de regio;
- het verbeteren van het vestigingsklimaat;
- het stimuleren van verbinding tussen onderwijs en arbeidsmarkt.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Wij hebben in het Economisch Programma 2015-2018 aan de te bereiken doelen en speerpunten prestatieindicatoren gekoppeld, zodat wij het resultaat van het Economisch Programma 2015-2018 kunnen monitoren."

Wat gaan we daarvoor doen

- Wij voeren in 2017 de strategische agenda Economisch Programma 2015-2016 uit;
- In Q1 2017 zal de tussenevaluatie Economisch Programma aan de raad worden aangeboden.

Wat hebben we gedaan

Wij hebben in de eerste helft van 2017 de evaluatie van het Economisch Programma 2015-2016 ter kennisname aan de raad aangeboden.

Stimuleren van het verstevigen van de economische structuur

Portefeuillehouder: mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich

Wat willen we bereiken

Doel
Verbreden van economische portfolio door slimme cross-overs en inzet op potentie van sectoren.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Wij verstevigen de accountaanpak zorg en defensie en cross-over profit en non-profit; zorg/defensie en bedrijfsleven. Wij zetten in op kwalitatief voldoende en voldoende gevarieerd aanbod van werklocaties. Wij creëren gunstige omstandigheden voor het laten vestigen van zakelijke dienstverlening en plegen acquisitie. En wij onderzoeken of een bedrijfsverzamelgebouw versterkend kan werken op de vestiging van zakelijke dienstverlening en/of het faciliteren van ZZP'ers. Wij creëren een mogelijke broedplaats voor nieuw en groeiend ondernemerschap. Vooral voor de ontwikkeling van de zorg is het goed nieuwe concepten uit te kunnen proberen en "vrije ruimte" te creëren om dingen uit te proberen waarvan er ook een aantal kunnen mislukken."

Wat gaan we daarvoor doen

Na een verkenning in 2015 verstevigen wij in 2016 en 2017 de verbinding van verschillende sectoren (cross-over aanpak), bijvoorbeeld door het stimuleren van de start van een sociale ondernemer bij de stationsomgeving.

Wat hebben we gedaan

In 2017 is Ermelo Centraal van start gegaan: een sociale onderneming waarmee een aantrekkelijke stationsrestauratie is ontstaan. In samenwerking met GGZ-Centraal en andere partijen zorgt ondernemer Hartger van Diest ervoor dat een groep van 15-20 clienten van GGZ-Centraal werkervaring kan opdoen. Ook zorgen de medewerkers van Ermelo Centraal voor een schone en veilige omgeving bij het station en houden ze toezicht op de fietsenstalling.

Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen

Portefeuillehouder: mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich

Wat willen we bereiken

Doel
Ermelo wil een inclusieve samenleving zijn waarin mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt deelnemen, in welke vorm dan ook. Wij willen ondernemers stimuleren om hieraan een bijdrage te leveren.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Wij stellen een Stimuleringsagenda Sociaal Ondernemerschap op, waarin wij langs verschillende sporen ondernemers willen aanmoedigen om hun bijdrage te leveren aan de inclusieve samenleving. Wij kijken naar hoe wij een platform kunnen creëren voor sociaal ondernemers in Ermelo, waarin lokale ondernemers elkaar kunnen inspireren. En wij kijken naar welke randvoorwaarden sociaal ondernemerschap kunnen ondersteunen. De Stimuleringsagenda is aanvullend op de werkgeversdienstverlening die vanuit Samen werkend Ermelo wordt uitgevoerd in het kader van de Participatiewet."

Wat gaan we daarvoor doen

- Ook in 2017 stimuleren wij ondernemers mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt in hun bedrijf werkzaam te hebben en te houden. Het aantal bedrijven breidt uit;
- In 2017 geven wij uitvoering aan de Stimuleringsagenda Sociaal ondernemerschap.

Wat hebben we gedaan

In 2017 hebben wij samen met de Sociale Dienst Veluwerand en het team van Samen werkend Ermelo actief gewerkt aan de plaatsing van mensen met afstand tot werk bij de bedrijven in Ermelo en omgeving. Hiernaast is er vanuit de gemeente Ermelo ook hard gewerkt aan het vormgeven van de Social Return-aspecten binnen de inkoopvoorwaarden, één van de onderdelen uit de Stimuleringsagenda.

Stationsomgeving toezicht

Portefeuillehouder: mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich

Wat willen we bereiken

Doel
De realisatie van een fietsenstalling met toezicht door de inzet van mensen met afstand tot de arbeidsmarkt.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"In samenwerking met samenwerkingspartners opstellen van een rendabele businesscase en het in uitvoering brengen."

Wat gaan we daarvoor doen

Afhankelijk van de businesscase kan in 2017 gestart worden met de uitvoering toezicht Stationsomgeving.

Wat hebben we gedaan

Ermelo Centraal is gestart eind 2016 met de stationsrestauratie, maar heeft in de loop van de tijd steeds meer haar taken weten uit te breiden. Inmiddels houden de medewerkers van Ermelo Centraal ook in de gaten of de fietsenstalling netjes is en blijft en ondersteunen ze mensen bij het stallen van de fietsen. Door de aanwezigheid van de medewerkers is er ook toezicht bij de stalling gekomen, waarmee ook de veiligheid is toegenomen.

Veldzicht-Noord vierde fase

Portefeuillehouder: mr. J. van den Bosch

Wat willen we bereiken

Doel
Uitbreiding van het bedrijventerrein Veldzicht voor lokale bedrijvigheid.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college stelt een bestemmingsplan Veldzicht Noord vierde fase op. Deze wordt door de raad vastgesteld."

Wat gaan we daarvoor doen

Om te komen tot de uitbreiding van het bedrijventerrein Veldzicht met deze vierde en tevens laatste fase, doorlopen wij op dit moment een (onderhandelings)proces om te komen tot minnelijke overeenstemming met de grondeigenaren/bewoners en de zelfrealiserende partijen in het plangebied. Dit proces maakt dat een concrete planning moeilijk in te schatten is. In de raad van 17 maart 2016 bent u geïnformeerd en heeft u besluiten genomen. In 2017 kan het bestemmingsplan worden vastgesteld.

Wat hebben we gedaan

- In 2017 is het bestemmingsplan voor Veldzicht Noord fase 4 vastgesteld en onherroepelijk geworden;
- Gestart is met de grondverwerving;
- Overeenstemming is bereikt met de zelfrealiserende partijen in het plangebied.

Kerkdennen

Portefeuillehouder: mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich

Wat willen we bereiken

Doel
Transformatie Kerkdennen naar een lichtere vorm van bedrijvigheid.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college stelt een verkleuringsnotitie op waarin het toekomstige wensbeeld wordt vastgelegd om te kunnen anticiperen op mogelijke gebiedsontwikkelingen. Op basis van de Structuurvisie Ermelo 2015 en het Bestemmingsplan Kom Ermelo hanteren wij de volgende drie uitgangspunten voor Kerkdennen:

- de bedrijfsfuncties voor Kerkdennen blijven behouden;
- wij hebben de wens om te evolueren naar lichtere bedrijvigheid;
- wij voeren geen actief grondbeleid in dit gebied."

Wat gaan we daarvoor doen

In 2016 zijn wij, naar aanleiding van de bespreking van de Verkenningsnotitie Kerkdennen in de raadscommissie van december 2015, aan de slag gegaan met de uitwerking van de wensbeelden voor de ontwikkeling van Kerkdennen. Deze zijn belegd in de Verkleuringsnotitie. In 2017 gaan wij de uitvoering van de maatregelen vormgeven.

Wat hebben we gedaan

De behandeling van de nota Kerkdennen is onderdeel geweest van de brede financiële afweging van grote projecten in de gemeente Ermelo. Hiermee heeft de behandeling van en de besluitvorming over Kerkdennen pas plaatsgevonden in november 2017. De maatregelen worden, met inachtneming van de moties over de Oude Telgterweg, de 30 km inrichting van de Herderlaan en de weg Kerkdennen, uitgevoerd. De motie verdere verkenning van de Verkleuring Kerkdennen wordt in 2018 uitgevoerd.

Glasvezel

Portefeuillehouder: mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich

Wat willen we bereiken

Doel
Wij optimaliseren de digitale bereikbaarheid van bedrijventerreinen en het buitengebied van Ermelo. De ontwikkeling van het buitengebied krijgt met de aanleg van glasvezel een stevige impuls die voor de leefbaarheid, educatie en economie van belang is.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Door partijen bij elkaar te brengen, behoefte te laten inventariseren en te zoeken naar voldoende potentie, jagen wij de uitrol van breedband aan waar onder glasvezel op bedrijventerreinen, buitengebied en recreatieterreinen."

Wat gaan we daarvoor doen

Wij stimuleren vragenbundeling, leggen verbinding met de Stichting Breedband om mogelijkheden uit te nutten en daar waar voldoende kansen liggen faciliteren wij. Ook de provincie is hierin een partner. Wij zetten hier ambtelijke capaciteit op in. In 2017 werken wij aan besluiten inzake de facilitering van eventuele vraagbundelingstrajecten. In 2016 hebben 11 gemeenten uit de regio een convenant gesloten met CIF: het Communication Infrastructure Fund. Er zal een indeling worden gemaakt van de gehele regio in gebieden, waarna per gebied een vraagbundelingstraject zal worden gestart. Doel is om vóór eind 2018 glasvezel aan te hebben gelegd, in die gebeiden waar ten minste 50% van de mogelijke aansluitingen deelneemt aan het initiatief. Met het oog op de Telecommunicatiewet heeft de gemeente een coördinerende en toetsende rol met betrekking tot de aanleg. Hierbij valt onder andere te denken aan het toetsen van de ontvangen aanvragen, het verlenen van instemmingsbesluiten en het houden van toezicht op de uitvoering van de werkzaamheden.

Wat hebben we gedaan

De vraagbundeling is in 2017 in Ermelo gestart en met succes afgesloten. Hiermee zal er daadwerkelijk glasvezel in de buitengebieden van Ermelo worden gerealiseerd voor alle personen die zich hiervoor hebben aangemeld. De inzet door CIF van ambassadeurs in de wijken is succesvol gebleken.

Toerisme en recreatie

Portefeuillehouder: mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich

Wat willen we bereiken

Doel
Het toeristisch en recreatief profiel van Ermelo kan verstevigd worden. Ermelo kent een aantrekkelijk en mooi buitengebied, maar kan winnen in aantrekkelijkheid. En ze kan haar waarde beter vermarkten. Ermelo kan winnen aan aantrekkelijkheid door meer variatie en modernisering van verblijfsmogelijkheden.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college ontwikkelt een stimuleringsagenda voor toerisme en recreatie in brede zin. Hierin zetten wij in op modernisering, promotie en marketing: promotie Ermelo Buitenleven. Ermelo Buitenleven is een initiatief waarin de VVV, lokale ondernemers en de gemeente samenwerken om Ermelo als recreatiegemeente beter op de kaart te zetten. In de agenda zetten wij in op:

- verblijfsrecreatie;
- promotie en marketing;
- recreatievriendelijke gemeente;
- dagrecreatie;
- toeristische infrastructuur."

Wat gaan we daarvoor doen

In 2017 wordt uitvoering gegeven aan de Stimuleringsagenda Toerisme en Recreatie 2015-2018. In Q2 2017 zal de evaluatie en voortgangsrapportage Stimuleringsagenda Toerisme en Recreatie worden uitgevoerd. De organisatie en invulling van promotie en marketing van Ermelo wordt in nauwe samenspraak met het (toeristisch) bedrijfsleven vanaf 2017 vernieuwd.

Wat hebben we gedaan

De stand van zaken van de Stimuleringsagenda Toerisme en Recreatie wordt begin 2018 aan de raad aangeboden. Wij hebben in 2017 een monitor Toerisme en Recreatie Ermelo laten ontwikkelen en de eerste meting gedaan. Het stimuleren van bundelen van inzet voor Promotie en Marketing met VVV en bedrijfsleven is een stap verder gebracht. In 2018 krijgt dit een vervolg.

Vitale vakantieparken

Portefeuillehouder: mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich

Wat willen we bereiken

Doel
Modernisering van de verblijfsrecreatie op de vakantieparken. Revitalisering van de verblijfsrecreatiesector door:

- Recreatieondernemers waar mogelijk meer ruimte te geven voor ontwikkeling;
- Bedrijven waar geen recreatie meer plaatsvindt om te vormen naar andere functies.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Wij geven, conform het projectplan Kwaliteitsimpuls Verblijfsrecreatie, gezamenlijk met de ondernemers lokale invulling aan het vitaliseren van de vakantieparken en nemen deel aan het regionale programma Vitale Vakantieparken."

Wat gaan we daarvoor doen

Wij werken aan de uitvoering van de toekomstvisie op de verblijfsrecreatie, de verdere uitwerking van de publieke en private instrumenten en aan maatwerkoplossingen voor de ontwikkeling en transformatie van vakantieparken.

Wat hebben we gedaan

- Er is in 2017 met meerdere vakantieparken gesproken over toekomstige ontwikkelingen waarbij ook gekeken is naar maatwerk. Het bestemmingsplan De Heivlinder wordt in 2018 ter vaststelling aan de raad aangeboden. Voor de Kriemelberg/de Toverberg is een procedure gevolgd voor het realiseren van een groepsaccommodatie. Het Vossenhol gaat in 2018 een omgevingsvergunning aanvragen. Ook voor de Bosakker en de Boskant is de verwachting dat er in 2018 concrete plannen bij de gemeente worden ingediend;
- Het gebied Het Tonselse Veld is onderdeel geworden van een Pilot van Stedelijke kavelruil vanuit het Rijk. Hierbij is de vraag gesteld in hoeverre stedelijke kavelruil een middel is om transformatie op gang te krijgen. Voor 2018 willen wij een strategisch plan ontwikkelen waarbij helder aangegeven wordt op welke wijze het gebied in de loop der jaren getransformeerd kan worden;
- Voor het gebied Kern Horst is gewerkt aan de voorbereiding om te komen tot een omgevingsvisie. De verwachting is dat er in 2018 na een uitvoerig participatietraject de omgevingsvisie wordt opgesteld;
- Gemeente Ermelo neemt samen met de gemeente Apeldoorn het voortouw om binnen het programma Vitale Vakantieparken het thema duurzaamheid nader uit te werken. In 2018 wordt een bijeenkomst voor alle vakantieparken georganiseerd.

Strand Horst

Portefeuillehouder: J. van Eijsden

Wat willen we bereiken

Doel
Recreatieve functie Strand Horst versterken.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college faciliteert actief particulier initiatief voor de verdere ontwikkeling van Strand Horst. De basis voor de ontwikkelingen is de vastgestelde visiekaart Strand Horst (2013) en het vastgestelde Masterplan Strand Horst (2016). Het college zet in op een juist verwachtingenmanagement naar de raad ten aanzien van mogelijkheden, die de gemeente kan bewerkstellingen. Het college zet in op behoud van de openbare toegankelijkheid van het strand."

Wat gaan we daarvoor doen

- Wij gaan voor een actieve inzet ter stimulering van private ontwikkelingsinitiatieven die weergegeven zijn in het Masterplan Strand Horst;
- In Q2 2017 kunnen het Beeldkwaliteitsplan en het bestemmingsplan vastgesteld worden door de raad.

Wat hebben we gedaan

In 2017 hebben wij nauw samengewerkt met de initiatiefnemers om het masterplan Strand Horst verder uit te werken naar een nieuw bestemmingsplan. Ook hebben wij gezamenlijk een beeldkwaliteitsplan opgesteld. De vaststelling van het bestemmingsplan, inclusief beeldkwaliteitsplan, zal in 2018 gebeuren.

Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
Banen	per 1.000 inwoners 15-64 jaar	2017	838,4	758,2	LISA
Netto arbeidsparticipatie	%	2016	66,9	65,8	CBS - Arbeidsdeelname
Vestigingen	per 1.000 inwoners 15-64 jaar	2017	138,7	139,7	LISA
Functiemenging	%	2017	56	52,4	LISA

bron: waarstaatjegemeente.nl (5 april 2018)

Verbonden partijen

Bij de uitvoering van het programma Economie zijn de volgende verbonden partijen betrokken:
- RNV;
- Leisurelands;
- Coörperatie Gastvrije Randmeren.

Wat heeft het gekost

Budgetten		Programma begroting 2017	Begrotings wijzigingen 2017	Begroting 2017 (na wijzigingen)	Jaarstukken 2017	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
Programma Economie	lasten	525.000	74.000	599.000	676.435	-77.435
	baten	-33.000	-44.000	-77.000	-83.391	6.391
Saldo		492.000	30.000	522.000	593.044	-71.044

Investeringen		Programma begroting 2017	Begrotings wijzigingen 2017	Begroting 2017 (na wijzigingen)	Jaarstukken 2017	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
Programma Economie	lasten	-	-	-	-	-
	baten	-	-	-	-	-
Saldo		-	-	-	-	-

Programma Bestuur & Dienstverlening

Algemeen

Raadscommissie
Commissie Bestuur en Middelen

Portefeuillehouders
A.A.J. Baars
mr. J. van den Bosch
J. van Eijsden
mevrouw drs. E. Heutink - Wenderich
A.L. Klappe

Veiligheid en handhaving

Portefeuillehouder: A.A.J. Baars

Wat willen we bereiken

Doel
Een veilige leefomgeving in Ermelo, rechtszekerheid voor burgers en een voorspelbare overheid.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college zet bij het opstellen van het handhavingsplan en veiligheidsbeleid in op de thema's veiligheid op straat, veiligheid in de wijk, veiligheid in het verkeer en het tegengaan van overlast en zwerfvuil. Tevens vindt extra controle plaats op de naleving van bestemmingsplannen. Daarbij is preventie een terugkerend aspect. Het college stelt een integraal handhavingsplan vast. Het thema veiligheid komt tevens terug in het uitvoeringsprogramma GVVP en de onderhoudsplannen openbare ruimte van de gemeente Ermelo. De burgemeester blijft handhaven op het alcoholverbod. In de nieuw op te stellen nota Gezondheidsbeleid wordt ingezet op preventie op drugs en overmatig alcoholgebruik. Het college continueert de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan."

Wat gaan we daarvoor doen

In 2017 wordt uitvoering gegeven aan het Uitvoeringsprogramma IVP. Enkele speerpunten uit het uitvoeringsprogramma zijn:

- drugsbeleid (Damocles);
- woninginbraken / woningovervallen;
- leefbare en veilige vakantieparken;
- verkeersveiligheid.

Crisisbeheersing en rampenbestrijding:
De regionale werkplannen worden per jaar vastgesteld voor bevolkingszorg. Hier wordt door de ambtenaren OOV van de 22 gemeenten aan gewerkt.

Wat hebben we gedaan

In 2017 is uitvoering gegeven aan het Uitvoeringsplan IVP (Integraal Veiligheidsplan), waaronder Damocles, woninginbraken, leefbare en veilige vakantieparken. Tevens is er extra aandacht geweest voor inbrekerswerktuigen en drugshandel op straat. Ook in de Kwaliteitsmeter Veilig Uitgaan (KVU) is er actief samengewerkt om de veiligheid tijdens uitgaansavonden te bevorderen en de overlast tot een minimum te beperken.
In september 2017 is een gemeentebrede bewustwordingsbijeenkomst geweest ten aanzien van ondermijning. In vervolg hierop zal in 2018 een ondermijningsbeeld worden opgemaakt door het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC).

De regionale werkplannen voor bevolkingszorg zijn vastgesteld. In deze werkplannen werken 22 gemeenten samen aan de voorbereiding voor crisisbeheersing, zoals bijvoorbeeld opleiding en training. Er zijn convenantafspraken met samenwerkingspartners vernieuwd, zoals de Omgevingsdienst en het Rode Kruis.

Brandweer

Portefeuillehouder: A.A.J. Baars

Wat willen we bereiken

Doel
Voorkomen en bestrijden van branden en inzet bij calamiteiten/rampen.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Door de regionalisering (VNOG) is de directe invloed van de gemeente(raad) op de brandweer gewijzigd. In de

komende periode blijft het college werken aan behoud van de clusterstructuur (Ermelo maakt onderdeel uit van het cluster West) en het terugdringen van loze uitrukken. Om de lokale brandweer op sterkte te houden dienen er de komende periode nieuwe vrijwilligers geworven te worden."

Wat gaan we daarvoor doen

Voor het jaar 2017 staan er geen verdere acties gepland. Vanzelfsprekend blijven brandweeraangelegenheden onze aandacht houden.

Hiermee is dit speerpunt voor 2017 afgerond.

Wat hebben we gedaan

In 2017 is er een nieuwe impuls gegeven aan het voorkomen en bestrijden van natuurbranden. Tussen de VNOG, Veiligheidsregio Gelderland Midden en het Veluws bosbrand Comité is een samenwerkingsovereenkomst gesloten.

Ermelo zelfstandig

Portefeuillehouder: A.A.J. Baars

Wat willen we bereiken

Doel
De gemeente Ermelo blijft bestuurlijk zelfstandig.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Zowel op rijksniveau als op provinciaal niveau wordt de discussie rondom de toekomstige bestuurlijke organisatie van Nederland gevoerd. Deze discussie zal ook Ermelo niet voorbijgaan. Momenteel voert de provincie samen met de VNG Gelderland het project “Sterk lokaal bestuur in Gelderland” uit. Het college betrekt het Ermelose maatschappelijke middenveld en de raad bij de onderzoeksfase van dit project."

Wat gaan we daarvoor doen

Wij zullen ook in 2017 eventuele (voorgenomen) besluiten van de provincie Gelderland, als uitvloeisel van het rapport "Sterk bestuur in Gelderland", actief blijven volgen en zullen ons actief in blijven zetten voor een autonoom Ermelo.
De versterking van de samenwerking in EHZ-verband (de samenwerking tussen Ermelo, Harderwijk en Zeewolde) op het gebied van bedrijfsvoering en het Sociaal Domein draagt hieraan bij.

Wat hebben we gedaan

Ter uitvoering van het rapport Sterk Bestuur in Gelderland is het overleg met betrekking tot de RNV in 2017 in een stroomversnelling geraakt. Besloten werd de RNV op te heffen en de onderwerpen uit de regionale strategische agenda, de beleidstaken en operationele taken te verdelen over de gemeenten. Voor Ermelo betekende dit dat het verantwoordelijk is geworden voor de strategische taak "De Veluwe op één" en voor de beleidsmatige taak Toerisme en recreatie, inclusief het programma Vitale Vakantieparken.
Daarnaast is het Regionaal Account Jeugd belegd bij Ermelo, dat de uitvoering heeft ondergebracht bij Meerinzicht domein Sociaal, als integraal onderdeel van het sociaal domein. Binnen Meerinzicht werken Ermelo, Harderwijk en Zeewolde intensief samen op de domeinen Bedrijfsvoering en Sociaal en waarborgen mede daarmee onze bestuurlijke autonomie.

Intergemeentelijke samenwerking versterken

Portefeuillehouder: Allen

Wat willen we bereiken

Doel
Om de taken zelfstandig en naar behoren uit te kunnen voeren is intensivering van de intergemeentelijke samenwerking noodzakelijk.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"De gemeente Ermelo werkt op meerdere terreinen samen met buurgemeenten. Het college wil deze deelname voortzetten en intensiveren. Zo zet het college het aangegane bestuursconvenant Strategische Alliantie Veluwe

Noord (SAVN) voor de contractperiode van 3 jaar voort. Ook bij de uitvoering van bestaande en nieuwe taken werkt de gemeente samen met de buurgemeenten. De in 2014 met de gemeenten Harderwijk en Zeewolde in het verband van Meerinzicht gestarte samenwerking ter uitvoering van bedrijfsvoeringstaken (PIOFACH) wordt uitgebouwd. Ook in EHZ-verband wordt de samenwerking in het Sociaal Domein verder ontwikkeld en vormgegeven. Op basis daarvan wordt de toekomst van de huidige Sociale Dienst Veluwerand en de relatie met de sociale werkbedrijven (Inclusief Groep en Proson) geëvalueerd. Het college geeft verder vorm aan het raadsbesluit van 13 maart 2014 waarin acties worden benoemd om de sturing van de raad op gemeenschappelijke regelingen vorm te geven. Daarbij betrekt het college ook de notitie “Met Ermelo Verbonden” inzake verbonden partijen."

Stand van zaken
Op 20 maart 2015 hebben de colleges van de RNV-gemeenten plus de gemeenten Hattem en Heerde besloten te komen tot een transformatie van de RNV tot RNV 3.0. Inmiddels is de nieuwe naam vastgesteld op Samenwerking Noord Veluwe (SNV). De gedachte is om de strategische en beleidsmatige taken die nu zijn ondergebracht in de strategische alliantie en de Regio Noord-Veluwe te integreren in de SNV. Bij strategie en beleid gaat het om voorbereiding, waarbij de gemeentebesturen lokaal bevoegd zijn tot besluitvorming en met ruimte voor lokale invulling. Voor de operationele uitvoerende taken creëren wij ruimte voor een cafetariamodel voor het al dan niet onderbrengen van taken in de SNV-samenwerkingsgedachte. De gemeenten respecteren de verschillende oriëntaties als gevolg van sociaal-culturele en/of geografische omstandigheden, maar zijn het eens dat als een eenheid naar buiten getreden moet worden. De SNV zal niet bestaan uit een zelfstandige bestuurlijke en ambtelijke organisatie. Elk van de deelnemers zal optreden als gastgemeente (centrumgemeente). Bestuurlijk vindt afstemming plaats over de strategische en beleidsmatige onderwerpen.

Wat gaan we daarvoor doen

- In 2017 wordt de uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein geoperationaliseerd;
- Ermelo en Harderwijk treden uit de huidige RNV-regeling en brengen de werkzaamheden onder in EHZ-verband of elders. De - naar verwachting eind 2016 - opgeleverde eindnotitie RNV 3.0 door de kwartiermaker RNV 3.0, de heer G. Jansen, is daarvoor een basis;
- In 2017 wordt de besluitvorming over de gewijzigde gemeenschappelijke regeling Meerinzicht afgerond;
- In 2017 worden voorbereidingen getroffen om de samenwerking met Harderwijk, voor wat betreft de werkzaamheden van het team Wijkservice, gestalte te geven. Bij deze ontwikkeling wordt tevens de ontwikkeling van een gezamenlijke milieustraat meegenomen;
- In 2017 wordt de notitie inzake verbonden partijen geactualiseerd, mede op basis van de uitkomsten van het rapport van de rekenkamercommissie over Verbonden partijen.

Wat hebben we gedaan

- De uitvoeringsorganisatie Sociaal Domein is als onderdeel van Meerinzicht ingericht en per 1 januari 2018 operationeel geworden;
- De Gemeenschappelijke regeling Regio Noord Veluwe (RNV) is opgeheven op basis van een gemeenschappelijk besluit. Hierdoor behoefden Ermelo en Harderwijk geen uittredingsbesluit te nemen. De strategische agenda, de beleidstaken en operationele taken zijn verdeeld over de gemeenten. Deze taken zijn belegd bij de zogenoemde gastgemeenten, die de hen toegewezen taak uitvoeren mede ten behoeve van de andere gemeenten. Ermelo heeft de beleidsuitvoerende taak Jeugd ontvangen en vervolgens belegd bij Meerinzicht;
- De Gemeenschappelijke Regeling Meerinzicht, wat een bedrijfsvoeringsregeling is, is in 2017 aangepast waardoor het domein Sociaal kon worden toegevoegd;
- Met de gemeente Harderwijk is afgesproken de gesprekken over samenwerking op het gebied van Wijkservice voort te zetten, doch de na te streven ingangsdatum te verleggen naar 2019. Reden hiervoor was het intensieve samenwerkingstraject rond Meerinzicht en de interne ontwikkelingen binnen de beide gemeenten die een snellere samenwerking niet opportuun maakten;
- De ambtelijke voorbereiding van de Notitie Verbonden Partijen heeft plaatsgevonden en er is een raadsbrede bijeenkomst over dit onderwerp geweest onder leiding van de Rekenkamercommissie, die als zeer positief is ervaren. De resultaten hiervan worden thans verwerkt in de Notitie verbonden Partijen en deze wordt in eerste helft van 2018 aangeboden aan de raad ter vaststelling.

Organisatieontwikkeling

Portefeuillehouder: A.A.J. Baars

Wat willen we bereiken

Doel
De transformatie naar netwerkgemeente met een professionele ambtelijke organisatie.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college ontwikkelt een visie op de beoogde transformatie naar een regiegemeente Ermelo. De visie vormt de basis voor de transformatie van de gemeentelijke organisatie naar een meer professionele, flexibele

toekomstgerichte ambtelijke organisatie. De visie bevat een financiële paragraaf waarin wordt ingegaan op de wijze van invullen van de bezuinigingstaakstelling en mogelijke (incidentele financiële) ondersteunings- en/of stimuleringsmiddelen."

Wat gaan we daarvoor doen

- De transformatie naar "regiegemeente" (zoals besproken in de bijeenkomsten van 4 maart 2016 en 23 juni 2016) wordt voortgezet, zowel op bestuurlijk (raad en college) als op ambtelijk niveau. Dit betekent het volgende:
  - Door de voorbereidings-/ontwikkelingsgroep (voorzitter van college/raad, griffier en gemeentesecretaris) wordt verdere uitwerking gegeven aan richtinggevende afspraken ten aanzien van de gevolgen voor de raad, het college en de ambtelijke organisatie, die de keuze voor "Ermelo: regiegemeente" met zich brengt;
  - Per majeur beleidsonderwerp / dossier zal daarnaast in het prilste stadium aan de raad worden voorgelegd op welke wijze gestalte gegeven kan worden aan de regievoering en de consequenties voor het besluitvormingsproces daarvan;
  - Het opdrachtgeverschap;
  - De communicatieve kracht van de organisatie zal worden versterkt;
  - Het strategisch personeelsplan wordt afgestemd op deze ontwikkeling.
- In samenspraak met de raad zal worden bezien hoe de "regievoering" op gemeenschappelijke uitvoeringsorganisaties als EHZ-sociaal domein, Meerinzicht en in de toekomst wijkservice gestalte kan krijgen.
- Met de raad zal tenminste eenmaal een evaluerende en lerende bijeenkomst worden belegd in hoeverre bestuur en organisatie zich ontwikkelen naar "regiegemeente".

De grootste risico's in deze ontwikkeling zijn:
- Elkaar te weinig "leertijd" geven;
- Interne weerstand als gevolg van onvoldoende draagvlak;
- Gebrek aan bestuurlijke sturingsmogelijkheden ten aanzien van het functioneren van de regionale uitvoeringsorganisaties.

Een verandering als deze leidt tot initiële transitiekosten en mogelijk structurele kosten voor nieuwe functies die thans nog niet in de organisatie aanwezig zijn. Vrijkomende middelen in de bedrijfsvoering (in brede zin) zullen ingezet worden voor de ontwikkeling van een dienstverlenende "regiegemeente".

Wat hebben we gedaan

- Met de raad is een intensief gesprek gevoerd over de betekenis van het zijn of worden van "netwerkgemeente". Met de aanduiding "netwerkgemeente" is er voor gekozen om het woord "regiegemeente" te laten vervallen, omdat dit niet de lading dekt die beoogd wordt. Beoogd wordt, zo heeft de raad eind 2017 besloten, om ten aanzien van ontwikkelingen die de samenleving als geheel raken, de processen die hieraan vorm moeten geven gezamenlijk en in co-creatie uit te voeren. De rol van de gemeente hierin is dan een faciliterende en ondersteunende aan de belanghebbenden en initiatiefnemers. Van geval tot geval zal bezien worden of deze werkwijze kan worden toegepast, of dat een meer sturende overheidsrol passend wordt geacht. Aan de "driehoek": voorzitter raad/college, raadsgriffier en gemeentesecretaris is door de raad de opdracht gegeven met een nadere uitwerking, een ontwikkelagenda, te komen;
- De raad is geïnformeerd over de gevolgen voor de organisatie als gevolg van de samenwerkingsrelaties die zijn en worden aangegaan om de bestuurlijke autonomie te waarborgen. De eigen organisatie krimpt snel. Tegelijkertijd wijzigen de benodigde competenties van de medewerkers snel. Enerzijds als gevolg van de ontwikkeling naar netwerkgemeente, anderzijds als gevolg van snel voortschrijdende digitalisering van de maatschappij. Onze organisatie moet zich hierop aanpassen. Daarom is eind 2017 een organisatieontwikkelingsproces gestart dat voorziet in een gedragen aanpassingsproces dat aansluit bij de bestuurlijke opgaven ná de gemeenteraadsverkiezingen van maart 2018.

Dienstverlening

Portefeuillehouder: A.A.J. Baars

Wat willen we bereiken

<u>Doel</u>
Integrale sturing op adequate dienstverlening aan en vermindering van regeldruk voor bedrijven en inwoners.

<u>Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)</u>
"Het college zet het lean werken voort in de periode 2014-2018, primair gericht op processen die burgers direct aangaan. De doelstelling van lean werken is: een betere kwaliteit in een kortere doorlooptijd tegen lagere kosten. Dat gebeurt door het vereenvoudigen van werkprocessen. De standaardvergunningen worden door middel van het lean-principe bekeken. Gestreefd wordt naar het aanpassen van werkprocessen om

standaardvergunningen binnen twee weken te verlenen. Deregulering is uitgangspunt bij het opstellen van verordeningen en beleidsregels."

Wat gaan we daarvoor doen

De verbrede visie op Dienstverlening & Participatie (vast te stellen in 2016/2017) is vertaald naar een breed Uitvoeringsprogramma Dienstverlening & Participatie, dat:

- Concreet uitvoering geeft aan de transformatie naar "regiegemeente" op de majeure beleidsonderwerpen / dossiers;
- Voorziet in een klantgerichte en klantvriendelijke ingerichte organisatie voor de verkrijging van overheidsdiensten en -producten, waarin de aanbevelingen uit het rapport van de rekenkamercommissie "Publieke Dienstverlening in Ermelo" zijn verwerkt;
- Voorziet in een toegankelijke en begrijpelijke overheidscommunicatie (intern en extern).

Het project lean werken wordt gedurende 2014-2018 voortgezet.
In het kader van het ombuigingstraject wordt deregulering en stroomlijnen van processen in 2015-2019 met kracht doorgezet.

Wat hebben we gedaan

- Met de raad is intensief overleg gevoerd over de wenselijkheid en hoe invulling te geven aan het begrip "netwerkgemeente". Eind 2017 heeft de raad de opdracht gegeven aan de voorzitter van de raad/college, de raadsgriffier en de gemeentesecretaris een en ander nader uit te werken. Dit is van groot belang voor de verder invulling van de dienstverlening (in brede zin). De manier waarop al dan niet samen met burgers, instellingen en organisaties ontwikkelingen op gang en tot uitvoering worden gebracht is een belangrijk aspect van dienstverlening;
- De één op één dienstverlening is geïntensiveerd. Wachttijden voor de burgers kunnen worden voorkomen doordat ze in de gelegenheid zijn om op het door hen gewenste tijdstip een afspraak te maken. Hier wordt veelvuldig gebruik van gemaakt. Evenzo zijn er geen wachttijden meer voor het ophalen van reispapieren en rijbewijzen als gevolg van de centraal ingerichte uitgiftebalie. De digitale dienstverlening is en blijft in ontwikkeling. Het is van belang hierin balans te vinden tussen veiligheid/privacy en gemak voor de burger. Dit is geen plaatselijk, maar meer een landelijk aspect, dat nauwgezet wordt gevolgd. De aanbevelingen die de Rekenkamercommissie ten aanzien van de dienstverlening heeft gedaan zijn/worden allen overgenomen;
- Communicatie is en blijft een uiterst belangrijk aspect van het overheids- én maatschappelijk functioneren. In 2017 is geïnvesteerd in extra (professionele) communicatie-ondersteuning bij projecten. Daarnaast wordt periodiek training aangeboden ter bevordering van duidelijke en begrijpelijke schriftelijke communicatie en zijn er interne "schrijfcoaches" beschikbaar om medewerkers te ondersteunen bij hun schriftelijke communicatie. In 2018 zal dit verder worden uitgebreid met trainingen mondeling communiceren;
- Het "leanen" (stroomlijnen) van processen is inmiddels een permanent aandachtspunt, met als uitgangspunt het belang van de burger. Hetzelfde geldt voor deregulering. Nog belangrijker is dat het uitgangspunt is dat er steeds maatwerk wordt geleverd, binnen de wettelijke en beleidsmatige kaders.

Ombuigingen en bezuinigingen

Portefeuillehouder: J. van Eijsden

Wat willen we bereiken

Doel
Een stabiele financieel gezonde gemeente met een structureel en reëel sluitende begroting.

Inhoud (volgens Collegeprogramma 2014-2018)
"Het college besluit tot een mix van ombuigingen en bezuinigingen op financiële, organisatorische en inhoudelijke (beleids)taken, gericht op het realiseren van structureel meerjaren begrotingsevenwicht, waarin financiële ruimte is / wordt gecreëerd voor investeringen in de toekomst. In ieder geval voeren wij de volgende bezuinigingsmaatregelen door:

- Een bezuiniging van 20% per 1 januari 2015 op de budgetten groot onderhoud wegen, onderhoud openbare ruimte, onderhoud groen, openbare verlichting en speelvoorzieningen (is gerealiseerd);
- Het inboeken van de besparingen door de samenwerking in “Meerinzicht” (is gerealiseerd);
- Het invoeren van precariorechten voor nutsbedrijven (is gerealiseerd);
- Het schrappen van de post nieuw beleid (is gerealiseerd);
- Het schrappen van stelposten (is gerealiseerd);
- Gesubsidieerde culturele voorzieningen; deze moeten bijdragen aan met name educatie op het gebied van culturele vorming van kinderen, jongeren en mensen met beperking. Voorzieningen voor volwassenen dienen in beginsel zelfbekostigend te zijn; op de gemeentelijke organisatie, zoals onder “organisatieontwikkeling” geformuleerd;

- Incidenteel: het schrappen van de helft van de post onvoorzien van centrumontwikkeling (is gerealiseerd)."

Wat gaan we daarvoor doen

- Vaststelling Programmabegroting 2018-2021 door de raad vóór 15 november 2017;
- Eventueel noodzakelijke ombuigingen en bezuinigingen worden opgenomen in de meerjarenbegroting, met als uitgangspunt dat er sprake blijft van een structureel sluitende meerjarenbegroting;
- Nog in onderzoek zijnde ombuigingen en bezuinigingen worden met besluitvorming afgerond (Ombuigingstraject 2015-2016 "op de plank");
- Zo mogelijk wordt een structureel begrotingsoverschot gerealiseerd voor de Meerjarenbegroting 2018-2021 ten behoeve van de volgende raadsperiode.

Wat hebben we gedaan

- De vaststelling van de Programmabegroting 2018-2021 door de raad heeft plaatsgevonden op 9 november 2017;
- De Programmabegroting 2018-2021 was structureel en reëel sluitend;
- De totale ombuigingen en bezuinigingen bedragen € 9,6 mln structureel. Hiervan is € 0,2 mln nog niet gerealiseerd;
- Op basis van de 8e Bestuursrapportage 2017 moet geconcludeerd worden dat er geen structureel begrotingsoverschot beschikbaar is voor de volgende raadsperiode.

Indicatoren

Indicator	Eenheid	Periode	Ermelo	Nederland	Bron
Inwoners	aantal inwoners	2017	26.596	17.089.690	CBS - Bevolkingsstatistiek
Formatie	fte per 1.000 inwoners	2017	5,73	-	Gemeentelijke administratie
Bezetting	fte per 1.000 inwoners	2017	4,97	-	Gemeentelijke administratie
Apparaatskosten	Kosten per inwoners	2017	690	-	Gemeentelijke administratie
Externe Inhuur	Kosten als % ten totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2017	25,2%	-	Gemeentelijke administratie
Overhead	% van totale lasten	2017	13,4%	-	Gemeentelijke administratie
Woonlasten éénpersoonshuishouden	euro	2017	616	644	COELO, Groningen
Woonlasten meerpersoonshuishouden	euro	2017	676	723	COELO, Groningen
WOZ-waarde woningen	euro (x € 1.000,00)	2017	270	216	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
Winkeldiefstal per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2016	2,1	2,3	CBS - Diefstallen
Diefstal uit woning per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2016	3,8	3,3	CBS - Diefstallen
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2017	6,4	5	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
Vernieling en beschadiging per 1.000 inwoners	aantal per 1.000 inwoners	2017	4,7	4,8	CBS - Geregistreerde criminaliteit & Diefstallen
Verwijzingen Halt per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	per 10.000 inwoners	2016	186	137	Bureau Halt
Hardekern jongeren	per 10.000 inwoners	2014	1,6	1,3	Korps Landelijke Politiediensten (KLPD)
Jongeren met delict voor rechter	%	2015	2,82	1,45	Verwey Jonker Instituut - Kinderen in Tel
Demografische druk	%	2017	81,2	69	CBS - Bevolkingsstatistiek

bron: waarstaatjegemeente.nl (5 april 2018)

Verbonden partijen

Bij de uitvoering van het programma Bestuur & Dienstverlening zijn de volgende verbonden partijen betrokken:

- RNV;
- VNOG;
- Meerinzicht;
- Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe;
- Vitens N.V.;
- Alliander N.V.;
- N.V. BNG.

Wat heeft het gekost

Budgetten		Programma begroting 2017	Begrotings wijzigingen 2017	Begroting 2017 (na wijzigingen)	Jaarstukken 2017	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
Programma Bestuur & Dienstverlening	lasten	4.512.000	950.000	5.462.000	5.184.429	-277.571
	baten	-548.000	-7.000	-555.000	-1.060.962	-505.962
Subtotaal programma		3.964.000	943.000	4.907.000	4.123.467	-783.533

Mutaties reserve	lasten	6.384.100	625.000	7.009.100	8.211.628	1.202.528
	baten	-7.954.100	-5.200.000	-13.154.100	-12.239.732	914.368
Subtotaal reserves		-1.570.000	-4.575.000	-6.145.000	-4.028.104	2.116.896
Algemene Dekkingsmiddelen:						
- Lokale heffingen, waarvan	lasten	363.000	0	363.000	361.000	-2.000
de besteding niet gebonden is	baten	-8.535.000	-138.000	-8.673.000	-8.707.966	-34.966
	saldo	-8.172.000	-138.000	-8.310.000	-8.346.966	-36.966
- Algemene uitkering	lasten	0	0	0	0	0
	baten	-37.964.000	-2.885.000	-40.849.000	-41.012.977	-163.977
	saldo	-37.964.000	-2.885.000	-40.849.000	-41.012.977	-163.977
- Dividend	lasten	3.000	0	3.000	4.621	1.621
	baten	-373.000	-101.000	-474.000	-474.908	-908
	saldo	-370.000	-101.000	-471.000	-470.287	713
- Saldo van de financieringsfunctie	lasten	3.142.000	-2.835.000	307.000	321.496	14.496
	baten	-3.142.000	2.240.000	-902.000	-893.177	8.823
	saldo	0	-595.000	-595.000	-571.681	23.319
- Overige algemene dekkingsmiddelen	lasten	31.000	-83.000	-52.000	251.346	303.346
	baten	-929.000	-46.000	-975.000	-1.326.617	-351.617
	saldo	-898.000	-129.000	-1.027.000	-1.075.272	-48.272
- Overhead	lasten	8.844.000	1.324.000	10.168.000	10.211.547	43.547
	baten	-79.000	-96.000	-175.000	-774.700	-599.700
	saldo	8.765.000	1.228.000	9.993.000	9.436.847	-556.153
-Vennootschapsbelasting	lasten	0	0	0	0	0
	baten	0	0	0	0	0
	saldo	0	0	0	0	0
- Onvoorzien	lasten	27.000	0	27.000	0	-27.000
	baten	0	0	0	0	0
	saldo	27.000	0	27.000	0	-27.000
Subtotaal algemene dekkingsmiddelen		-38.612.000	-2.620.000	-41.232.000	-42.040.335	-808.335
Totaal overzicht		-36.218.000	-6.252.000	-42.470.000	-41.944.972	525.028

Investeringen		Programma begroting 2017	Begrotings wijzigingen 2017	Begroting 2017 (na wijzigingen)	Jaarstukken 2017	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
Programma Bestuur & Dienstverlening	lasten	566.000	4.084.000	4.650.000	45.310	4.604.690
	baten	0	0	0	0	0
Saldo		566.000	4.084.000	4.650.000	45.310	4.604.690

Het gedetailleerde investeringsoverzicht is opgenomen in onderstaand overzicht:

Investeringsplan Programma Bestuur en Dienstverlening

Jaarverslag: Paragrafenverantwoording

Paragraaf Lokale heffingen

Algemene informatie

In deze paragraaf wordt een toelichting gegeven op de ontwikkeling van de belastingtarieven en rechten 2017. De gemeentelijke belastingen en rechten zijn een belangrijke inkomstenbron voor onze gemeente en vallen met name onder de algemene dekkingsmiddelen van de gemeente.

De gerealiseerde inkomsten

Een vergelijking tussen de Jaarstukken 2017 en de Jaarstukken 2016 geeft het navolgende beeld van de opbrengsten uit belastingen en heffingen:

Belastingontvangsten en heffingen 2017 vs 2016:

Naam heffing of leges	**Jaarstukken 2017** *x € 1.000,00*	*in %*	**Jaarstukken 2016** *x € 1.000,00*	*in %*
OZB eigenaar (woning/niet woning)	4.880	33,28%	4.700	33,25%
OZB gebruiker (niet woning)	1.114	7,60%	1.248	8,83%
Hondenbelasting	180	1,23%	142	1,00%
Toeristenbelasting	334	2,28%	347	2,46%
Forensenbelasting	746	5,09%	727	5,14%
subtotaal algemene belastingen	7.254	49,47%	7.164	50,69%
Verbrede rioolheffing	2.728	18,60%	2.644	18,71%
Afvalstoffenheffing	1.822	12,42%	1.773	12,54%

Begraafrechten	368	2,51%	395	2,79%
Leges vergunningen en kabels	133	0,91%	33	0,23%
Leges omgevingsvergunningen	560	3,82%	328	2,32%
Leges welstand	48	0,33%	31	0,22%
Leges bestemmingsplannen	10	0,07%	30	0,21%
Leges burgerzaken	288	1,96%	285	2,02%
Marktgelden	10	0,07%	10	0,07%
Precariobelasting	1.374	9,37%	1.368	9,68%
Leges woonruimteverdeling	2	0,01%	2	0,01%
Leges openbare orde en veiligheid	12	0,08%	17	0,12%
Baten reclamebelasting	55	0,38%	54	0,38%
subtotaal heffingen en leges	7.410	50,53%	6.970	49,31%
Totaal	**14.664**	**100,00%**	**14.134**	**100,00%**

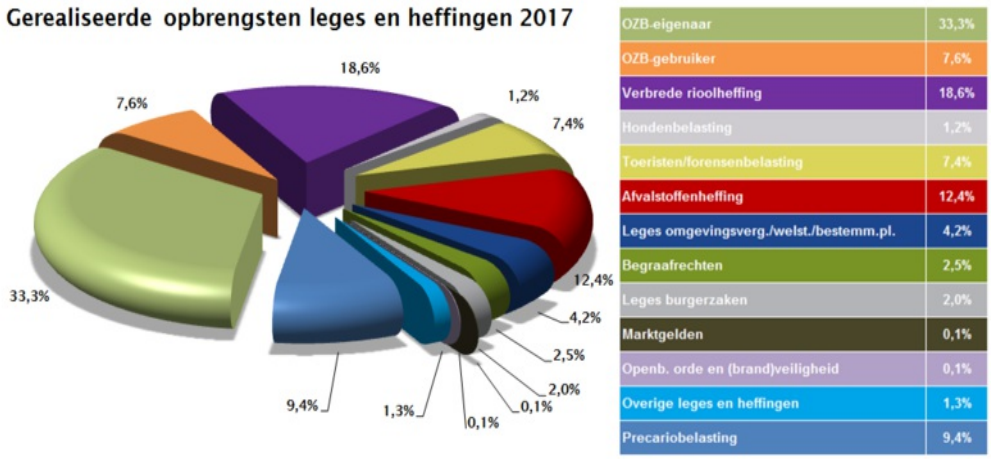

Beleid inzake lokale belastingen en heffingen

Landelijk Beleid

Maatstaf OZB: WOZ-waardering en aanpassing rekentarieven

In de Meicirculaire 2016 is de jaarlijkse aanpassing van de gewichten van de verdeelmaatstaf OZB doorgevoerd. De uitkomst van de verdeelmaatstaf OZB wordt bepaald door de omvang van de WOZ-waarde en een daaraan gekoppeld gewicht, het zogenaamde rekentarief. Er worden drie WOZ-waarden onderscheiden: voor eigenaren woningen, eigenaren niet-woningen en gebruikers niet-woningen. Er zijn daarom ook drie rekentarieven. Door marktontwikkelingen kan de WOZ-waarde sterk fluctueren. Het is staand beleid van het rijk om voor dat effect te corrigeren, door middel van een aanpassing van de rekentarieven. De correctie is dus op nationaal niveau. Regionale en lokale marktontwikkelingen die afwijken van de landelijke ontwikkelingen werken wel door in de uitkomst van de maatstaf.

De aanpassing van de rekentarieven is afgestemd op de WOZ-tijdvakken. Op 1 januari 2017 begint een nieuw WOZ-tijdvak met waardepeildatum 1 januari 2016, relevant voor het belastingjaar 2017. Het rekentarief wordt naar beneden (of naar boven) bijgesteld om de stijging (of daling) van de OZB-maatstaf als gevolg van de stijging (of daling) van de WOZ-waarde van woningen en niet-woningen ongedaan te maken. De maatstaf groeit wel met de inflatie mee (prijs Nationale Bestedingen, pNB).

De marktontwikkeling tussen 1 januari 2015 en 1 januari 2016 bij woningen wordt, op basis van informatie van de Waarderingskamer, geschat op 3%. Voor niet-woningen wordt de waardeontwikkeling over dezelfde periode geschat op -1%. De inflatie (pNB) in die periode bedraagt volgens de ramingen van het CPB 0,1%. Het rekentarief voor eigenaren woningen komt na aanpassing op -0,1107%, voor eigenaren niet-woningen op -0,1563% en voor gebruikers niet-woningen
op -0,1260%. Met deze nieuwe rekentarieven is rekening gehouden bij de berekening van de uitkomsten van de Meicirculaire 2016. U bent daarover via een Raadsbrief geïnformeerd.

Macronorm OZB

Volgens cijfers van onderzoeksinstituut COELO stijgt de totale landelijke OZB-opbrengst in 2016 met € 89,6 miljoen, een stijging van 2,32%. De macronorm voor 2016 is 1,57%. Dat betekent een overschrijding met € 28,7 miljoen. Tijdens het Bestuurlijk overleg financiële verhoudingen van 28 april 2016 is geconstateerd dat de overschrijding van de macronorm 2016 optreedt doordat de overschrijding uit 2015, die in mindering was gebracht op de norm voor 2016, niet volledig is
ingelopen. Besloten is de overschrijding van 2016 in mindering te brengen op de macronorm voor 2017, die

daarmee uitkomt op 1,97%.

Inhoud beleid in Ermelo
Algemeen beleid van Ermelo is om terughoudend om te gaan met belastingstijgingen. Ermelo behoort dan ook tot de goedkopere gemeenten in Nederland. Over 2017 staat Ermelo op een 61e plaats, (2016: 47e plaats). Deze rangorde wordt echter vanaf 2017 niet meer in het Coelo-rapport weergegeven, omdat hieraan te veel interpretatieverschillen kleven. De presentatie zal vanaf 2017 in bruto-woonlasten worden weergegeven. Daarnaast worden de gegevens van de huurder met ingang van 2017 ook gepresenteerd. Door de wijziging in de systematiek vindt een grote verschuiving plaats in de rangorde en is een vergelijk met voorgaande jaren niet meer mogelijk. De gemeente Ermelo staat in 2017 op de 89e plek voor wat betreft woonlasten eigenaren meerpersoonshuishoudens en voor de woonlasten huurders staat Ermelo op een 209e plek. Wij vinden het belangrijk dat de lokale lastendruk in verhouding staat tot omvang en kwaliteit van de openbare voorzieningen.

In het overzicht Algemene Dekkingsmiddelen van de Programmabegroting 2010-2014 zijn de doelstellingen ten aanzien van de lokale heffingen vastgelegd. Dit zijn:
- Een lokale lastendruk die in verhouding staat tot omvang en kwaliteit van de openbare voorzieningen.
- In bruto- en netto-woonlasten meerpersoonshuishoudens blijft Ermelo behoren tot de 100 laagste (goedkoopste) gemeenten in Nederland.
- De lastendruk voor niet-woningen komt op een vergelijkbaar gemiddeld niveau met de buurgemeenten.

In de door de raad vastgestelde Kadernota 2017 is voor het begrotingsjaar 2017 bepaald dat:
- Onroerende Zaak Belasting. De OZB wordt in 2017 verhoogd met een inflatiecorrectie van 1,7%. Thans geldt in Ermelo de algemene beleidsregel dat bij de jaarlijkse vaststelling van de WOZ-waarde het uitgangspunt is dat de OZB-opbrengst in totaliteit geen wijziging ondergaat als gevolg van waardefluctuaties, niet zijnde areaal-uitbreiding. In 2017 wordt deze beleidsregel ook gehanteerd.
- Hondenbelasting. De hondenbelasting wordt in 2017 verhoogd met een inflatiecorrectie van 1,7%.
- Afvalstoffenheffing. De kosten van afvalinzameling zijn in 2017 volledig kostendekkend, waarbij tevens rekening wordt gehouden met de btw en met de stand van de voorziening Afvalstoffenheffing.
- Rioolheffing. De rioolheffing 2017 wordt gebaseerd op het ZAP (inclusief inflatiepercentage). De rioolheffing is volledig kostendekkend, waarbij tevens tevens rekening wordt gehouden met de btw en met de stand van de voorziening Egalisatie riolering.
- Toeristenbelasting. In 2012 is de toeristenbelasting voor het laatst met 18% verhoogd. Deze verhoging gold voor vier jaar en was inclusief de jaarlijkse inflatiecorrectie. Ook in 2016 en 2017 is volledig afgezien van verhoging van deze belasting in afwachting van een onderzoek naar de toeristen- en forensenbelasting. Inmiddels is het onderzoek afgerond en is de notitie Forensen- en toeristenbelasting 2017-2018 uitgebracht. Deze notitie is als onderdeel van de Kadernota 2018 aan u voorgelegd.
- Forensenbelasting. In 2012 is de forensenbelasting voor het laatst met 50% verhoogd. Deze verhoging gold voor vijf jaar, inclusief de jaarlijkse inflatiecorrectie. Ook in 2017 is volledig afgezien van een verhoging, in afwachting van een nader onderzoek. Inmiddels is het onderzoek afgerond en is de notitie Forensen- en toeristenbelasting 2017-2018 uitgebracht. Deze notitie is onderdeel van de Kadernota 2018.
- Precariobelasting op kabels en leidingen. Op grond van de brief van de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (de heer dr. R.H.A. Plasterk) van 10 februari 2016 wordt het stijgingspercentage 2017 op 0 gezet.
- Overige legestarieven. De algemene lijn is volledige kostendekkendheid, tenzij nadrukkelijk anders is besloten.

Coalitieakkoord 2014-2018
In het Coalitieakkoord 2014-2018 zijn enkele passages opgenomen betrekking hebbend op het beleid inzake de lokale heffingen. Wij noemen:
- Begraafplaatsen
  "Recent heeft de raad het nieuwe beleid rondom begraven vastgesteld. Daarbij is de kostendekkendheid van tarieven uitgangspunt. Die nieuwe tarieven moeten zo snel mogelijk worden vastgesteld. De nieuwe coalitie wil kritisch kijken naar de toerekening van de kosten om de tarieven in de hand te houden."
- Ombuigingen
  "De afgelopen 4 jaar is het gelukt om in Ermelo de exploitatie op orde te houden en de begroting sluitend. Daarbij hebben forse ombuigingen plaatsgevonden. Dit solide financiële beleid van de afgelopen 4 jaar zal worden voortgezet. Maar opnieuw zijn flinke structurele ombuigingen nodig om dit mogelijk te maken. Naar het zich nu laat aanzien zal een bedrag van ongeveer 4 miljoen euro structureel per jaar bezuinigd moeten worden. De coalitie zoekt dat in ombuigingen en slechts in uiterste noodzaak in lastenverzwaring."

"De nieuwe coalitie neemt in ieder geval de volgende maatregelen om de noodzakelijke besparingen te bereiken:
- het invoeren van precariobelasting voor nutsbedrijven; "

Vastgesteld beleid inzake lokale belastingen en heffingen
Enkele nota's staan reeds vermeld in de programma's, voor een volledig overzicht van het vastgesteld beleid met betrekking tot de lokale belastingen en heffingen achten wij het evenwel verstandig om deze hier nogmaals te noemen. Het betreft:
- Beleidsnota Begraafplaats (2001);
- Rapport Gemeentelijke Tarieven "Van kostprijs naar tarieven" (2002);
- Nota Recreatieve Heffingen Toeristen en Forensenbelasting (2003);

- Tariefdifferentiatie Afvalstoffenheffing;
- Belastingverordeningen (jaarlijks);
- Notitie Lokale Lastenverlichting (2008);
- Raadsbrief Tariefontwikkeling OZB-niet woningen (28 juni 2012);
- Basis RioleringsPlan (2012);
- Analyse Begraafplaatsexploitatie (2014);
- Notitie Opties Kosten en Baten (2014);
- Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP (2015);
- Notitie rentebeleid kostendekkende tarieven (2017).

Kostendekkendheid tarieven

Als onderdeel van de BBV 2017 is het voor de paragraaf Lokale heffingen verplicht een overzicht op hoofdlijnen op te nemen van de diverse heffingen, waarin inzichtelijk gemaakt wordt:

- Hoe bij de berekening van tarieven van heffingen, die hoogstens kostendekkend mogen zijn, wordt bewerkstelligd dat de geraamde baten de geraamde lasten niet overschrijden.
- Wat de beleidsuitgangspunten zijn die ten grondslag liggen aan deze berekeningen.
- Hoe deze uitgangspunten bij de tariefstelling worden gehanteerd.

Voor de cijfermatige berekening van de kostendekkendheid van de heffingen wordt aangesloten bij de in de "notitie overhead" van de commissie BBV opgenomen tabel. Deze berekening moet vervolgens worden aangevuld met een inhoudelijke toelichting over de totstandkoming van de tarieven en de beleidskeuzes die daaraan ten grondslag liggen. Een beleidskeuze die ten grondslag ligt aan de tarieven is dat in principe een kostendekkendheid van 100% wordt nagestreefd. Voor de leges burgerzaken zijn de diverse tarieven gemaximeerd vanuit het Rijk, wat impact heeft op de kostendekkendheid. De kostendekkendheid van de marktgelden wordt nog nader onderzocht. Tegelijkertijd wordt de marktverordening herzien.

Door wijzigingen in de BBV heeft gemeente Ermelo de notitie rentebeleid kostendekkende tarieven opgesteld en vastgesteld bij de Kadernota 2018. Aanleiding hiervoor is de gewijzigde verslagtechnische toerekening van rente aan taakvelden en producten. De notitie rentebeleid kostendekkende tarieven wordt betrokken bij de berekening van de tarieven met ingang van 2018.

De kostendekkendheid van de tarieven wordt berekend door het totaal van de netto-kosten per taakveld (exclusief omslagrente) en de toegerekende overhead, inclusief omslagrente en de toegerekende rente op basis van de visie rentetoerekening af te zetten tegen de opbrengst van de heffingen per taakveld.

In onderstaande tabel is de kostendekkendheid in beeld gebracht voor afvalstoffen, riolering, begraafplaats, bouwen, marktgelden, burgeraangelegenheden alsmede openbare orde en veiligheid:

Berekening van kostendekkendheid van een heffing: (bedragen x € 1.000,00)	Afvalstoffen	Riolering	Begraafplaats	Omgevings-vergunningen	Marktgelden	Burgeraange-legenheden	Openbare orde en veiligheid
Kosten taakveld(en), excl. (omslag)rente	1.547	2.012	496	614	7	423	6
Inkomsten taakveld(en), excl. heffingen	-74	-19	-51	-230	0	-6	0
Netto kosten taakveld	1.473	1.993	445	384	7	417	6
Toe te rekenen kosten:							
Overhead incl. (omslag)rente	66	238	119	213	1	229	4
Toe te rekenen rente	0	246	11	0	0	0	0
BTW	340	498	0	0	0	0	0
Totale kosten	1.879	2.975	575	597	8	646	10
Opbrengst heffingen	1.822	2.729	368	609	10	536	12
Dekkingspercentage	97%	92%	64,0%	102%	125%	83%	120%

Voor afvalstoffenheffing betreft dit de heffing inzake het vastrecht en verzamelcontainers, alsmede de afvalstoffenheffing variabel (Diftar). Voor de brede rioolheffing betreft dit de heffing bij woningen alsmede de niet-woningen. Voor de begraafplaats betreft dit de leges lijkbezorging, reiniging graven en instandhouding graven.

De kostendekkendheid van de markt moet nog worden onderzocht. Dit is geen onderdeel geweest van het onderzoek in het kader van de legesverordening. Voor de toerekening van de energiekosten is een schatting gemaakt.
Ook de kostendekkendheid van Openbare Orde en Veiligheid dient nog nader te worden onderzocht. De activiteiten waar leges aan te grondslag liggen vormen maar een klein deel van de activiteiten van dit product. Dit maakt

het inschatten lastig.

Lokale lastendruk

Jaarlijks wordt de COELO Atlas van de lokale lasten opgesteld. Dit betreft een jaarlijkse monitor van de ontwikkeling van de lokale lasten op macro- en microniveau. Voor onderstaande gegevens is gebruik gemaakt van de COELO Atlas van de lokale lasten 2017.

Landelijk overzicht
In 2017 is voor de onroerendezaakbelastingen de WOZ-waarde in peiljaar 2016 als grondslag gebruikt. Vorig jaar was dit de waarde in 2015. De waarde van een gemiddelde woning steeg in deze periode 4,1 procent. Gemeenten houden bij hun tariefstelling rekening met deze waardeontwikkeling. De ontwikkeling van de OZB-opbrengst staat dan ook goeddeels los van de prijsontwikkeling van onroerende zaken.

Een huishouden met een eigen woning betaalt dit jaar gemiddeld 0,6 procent meer voor de belastingen aan gemeente, provincie en waterschap. Die stijging blijft ruim onder de verwachtte inflatie van 1,0 procent. De gemeentelijke lasten stijgen gemiddeld 0,3 procent, de waterschapslasten 1,6 procent en de provinciale lasten blijven gelijk. Dit blijkt uit de Atlas van de Lokale Lasten 2017. Een meerpersoonshuishouden met een koopwoning betaalt gemiddeld 1.271 euro aan gemeente (723 euro), provincie (222 euro) en waterschap (326 euro). Huurders hebben lagere lokale lasten: gemiddeld 837 euro, waarvan 364 euro voor de gemeente, 222 euro voor de provincie en 251 euro voor het waterschap. Huurders betalen gemiddeld 0,1 procent meer dan vorig jaar.
Elke gemeente mag de OZB-tarieven zo hoog maken als zij wil. Maar de Vereniging van Nederlandse Gemeenten heeft met de Rijksoverheid een afspraak gemaakt over de maximale stijging van de landelijke OZB-opbrengst. Dit heet de macronorm. De stijging van de OZB-opbrengst is dit jaar lager dan deze norm. Gemeenten halen 11 miljoen euro minder binnen dan afgesproken.

Alle huishoudens, dus zowel huurders als eigenaar-bewoners, betalen afvalstoffenheffing: gemiddeld 260 euro. Dit jaar daalt de afvalstoffenheffing met gemiddeld 1,1 procent (2,85 euro).

Een gemeente kan rioolheffing opleggen aan gebruikers van woningen, eigenaren, of beide. Huurders betalen alleen de gebruikersheffing, huishoudens met een eigen koopwoning betalen beide heffingen. Meerpersoonshuishoudens met een huurwoning betalen dit jaar gemiddeld 0,3 procent minder dan vorig jaar (0,36 euro); voor huishoudens met een koopwoning is de daling gemiddeld 0,2 procent (0,27 euro). Het is voor het eerst dat de rioolheffing daalt. Dit komt voornamelijk doordat gemeenten te maken hebben met nieuwe begrotings- en verantwoordingsregels (BBV). Hierdoor wordt minder rente toegerekend aan de riolering waardoor de kosten dalen. De afgelopen jaren steeg de rioolheffing juist, vooral door nieuwe milieuregelgeving en vervanging van oude rioleringen.
Gemiddeld betaalt een bedrijf bij een waterverbruik van 100 kubieke meter water 192 euro aan rioolheffing; bij een waterverbruik van 500 kubieke meter water is dit 337 euro.

Hondenbelasting en toeristenbelasting worden niet door elke gemeente geheven. Van de 388 gemeenten kennen 248 gemeenten (64 procent) een hondenbelasting en 309 gemeenten toeristenbelasting (80 procent). Een hondenbezitter betaalde in 2016 gemiddeld 55 euro. Dat is 2,9 procent minder dan 2015. De toeristenbelasting stijgt gemiddeld 3,3 procent. Een toerist betaalt gemiddeld 1,82 euro per persoon per overnachting.

Woonlasten per gemeente
Woonlasten zijn betalingen die huishoudens doen in verband met wonen. De gemeentelijke woonlasten bestaan uit de onroerendezaakbelasting (OZB), de rioolheffing en de afvalstoffenheffing (soms reinigingsrecht). In Ermelo bedragen voor 2017 de woonlasten voor een éénpersoonshuishouden (eigenaar-bewoner) € 616,00 en voor meerpersoonshuishouden (eigenaar-bewoner) € 676,00.

Ter vergelijking in Gelderland bedraagt dit gemiddeld € 628,00 resp. € 728,00. Landelijk bedragen voor 2016 de woonlasten gemiddeld € 723,00 voor een meerpersoonshuishouden, waarbij het de hoogste lasten € 1.211,00 (Blaricum) bedragen en de laagste € 487,00 (Littenseradiel).

Gemeenten met relatief waardevol onroerend goed binnen hun grenzen ontvangen een lagere algemene uitkering van het Rijk dan andere gemeenten. Zij worden geacht zelf meer belasting te heffen. De netto woonlasten geven een indicatie van het bedrag dat een gemeente per huishouden van de woonlasten overhoudt. De netto woonlasten zijn de woonlasten gecorrigeerd voor de verevening van belastingcapaciteit via de algemene uitkering. Uit het COELO rapport volgt dat de netto laagste woonlasten € 452,00 bedragen (Gooise Meren/Bussum) en de hoogste € 1.037,00 (Gouda). Uit navraag volgt dat over 2017 Ermelo op een 61e plaats staat (2016: 47e plaats). Deze rangorde wordt echter vanaf 2017 niet meer in het COELO rapport weergegeven, omdat hieraan te veel interpretatieverschillen kleven. De presentatie wordt vanaf 2017 in bruto-woonlasten weergegeven. Daarnaast worden ook de gegevens van de huurder gepresenteerd. Door de wijziging in de systematiek vindt een grote verschuiving plaats in de rangorde en is een vergelijk met voorgaande jaren niet meer mogelijk.

Kwijtschelding

Particulieren die aan bepaalde voorwaarden voldoen kunnen, afhankelijk van de persoonlijke financiële omstandigheden, in aanmerking komen voor kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. Geen kwijtschelding wordt echter verleend voor de hondenbelasting en de leges.

Bij de invoering van Diftar is besloten om personen, die medisch afval hebben (bijvoorbeeld: incontinentie-, stoma of dialysemateriaal), tegemoet te komen in de afvalstoffenheffing. Hiervoor dient een schriftelijk verzoek te worden ingediend, voorzien van een medische verklaring van bijvoorbeeld de huisarts, of een rekening waaruit blijkt dat medisch materiaal gebruikt wordt.

In de jaarrekening wordt jaarlijks verantwoording afgelegd over het aantal verleende kwijtscheldingen.

Om de armoedeval voor alleenstaande ouders met een relatief laag inkomen te verminderen, is per 1 januari 2012 voor gemeenten en waterschappen de mogelijkheid gecreëerd om bij de kwijtschelding van lokale belastingen rekening te houden met de kosten van formele kinderopvang. Dit vermindert de armoedeval en maakt werken lonender. Om gemeenten en waterschappen te ondersteunen bij het uitvoeren van deze maatregel is per 2013 structureel € 8 miljoen binnen het gemeentefonds beschikbaar gesteld.

De raad heeft hiervoor besloten, raadsbesluit corsanr. 12080968, om met ingang van 1 januari 2013 over te gaan tot het toepassen van de mogelijkheid om de noodzakelijke kosten voor kinderopvang in aansluiting op de Wet kinderopvang aan te merken als uitgave bij de beoordeling van verzoeken om kwijtschelding.

In de jaarstukken wordt jaarlijks verantwoording afgelegd over het aantal verleende kwijtscheldingen.

Kwijtschelding	2013	2014	2015	2016	2017
Categoriaal	27	45	28	30	34
Geautomatiseerde kwijtschelding	270	310	333	343	352
Overige verzoeken	72	65	64	76	68
Totaal	369	420	425	449	454

Paragraaf Weerstandsvermogen en Risicobeheersing

Algemene informatie

Kader
De gemeente Ermelo onderkent het belang van risicomanagement. Wij achten het daarom wenselijk om risico’s (vroegtijdig) te identificeren en waar mogelijk beheersbaar te maken. Door inzicht in de risico’s wordt de gemeente in staat gesteld om op verantwoorde wijze besluiten te nemen, zodat de risico’s nu en de risico’s gerelateerd aan toekomstige uitgaven in verhouding staan tot de vermogenspositie van de gemeente. Hiertoe heeft de raad op 6 maart 2008 de notitie Weerstandsvermogen en Risicomanagement vastgesteld. De toegepaste systematiek van weerstandsvermogen en risicobeheersing is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente.

De paragraaf Weerstandsvermogen en risicomanagement bevat relevante informatie ten aanzien van risico's met een mogelijk grote impact op de financiële positie van de gemeente. Van dergelijke risico's wordt ingeschat hoe groot de kans is dat de gebeurtenis zich daadwerkelijk voordoet en het financiële gevolg dat dit met zich meebrengt. Waar mogelijk en voor zover dit ligt binnen de invloedsfeer van de gemeente wordt er naast het benoemen van de betreffende risico's vervolgens aandacht besteed aan een verlaging van de benoemde risico's door middel van het treffen van beheersingsmaatregelen om ofwel de kans van optreden ofwel de uiteindelijke impact van het risico te beperken.
Deze paragraaf rapporteert over de zogenoemde financiële risico's. Daar waar sprake is van niet-financiële (kwalitatieve) risico's die de realisatie van gemeentelijke beleidsdoelstellingen kunnen beïnvloeden, wordt hierover gerapporteerd bij de in de programma's opgenomen speerpunten.

Op basis van de geïnventariseerde risico’s met een financiële impact is de benodigde weerstandscapaciteit berekend. In deze paragraaf worden de tien risico’s gepresenteerd die de grootste invloed uitoefenen op de hoogte van de benodigde weerstandscapaciteit. Indien een risico daadwerkelijk leidt tot budgettaire gevolgen, dan zijn daarvoor in de huidige begroting in beginsel geen directe dekkingsmiddelen beschikbaar. Dit betekent dat bij het zich voordoen van een risico in eerste instantie dekking gevonden moet worden binnen andere posten van de lopende begroting. Mocht dit laatste niet mogelijk zijn, dan vormt de Algemene Risicoreserve de eerste buffer om de financiële gevolgen op te vangen. Het optreden van een risico kan ook structurele financiële gevolgen met zich meebrengen. Afhankelijk van de omvang van de financiële consequenties van een zich voordoend risico kan ter dekking van een structureel nadeel nodig zijn om beleid te herzien dan wel te heroverwegen.

Een belangrijke indicator van de algehele risicopositie en de mate waarin deze door de beschikbare weerstandscapaciteit is afgedekt komt tot uitdrukking in de weerstandsratio. Indien de berekende ratio onder de door uw raad (bij de Kadernota 2018 gewijzigde) vastgestelde norm (1,0) komt te liggen, wordt een kritieke grens gepasseerd. Deze paragraaf sluit daarom af met een beoordeling van de weerstandsratio en een advies om het weerstandsvermogen op voldoende niveau te brengen indien de weerstandsratio te laag blijkt.

Vastgesteld beleid inzake Weerstandsvermogen
- Notitie Weerstandsvermogen en Risicomanagement (corsanr 07026562; 2008);

- Raadsbrief Ratio weerstandsvermogen Programmabegroting 2012-2015 (corsanr 11113198; raad maart 2012);
- Nota reserves en voorzieningen gemeente Ermelo 2013 (corsanr 12079047; raad 28 februari 2013);
- Strategisch financieel beleid, onderdeel Kadernota 2018 (corsanr e170011021; raad 6 juli 2017).

Landelijke ontwikkelingen en trends

Transities Sociaal Domein

Per 1 januari 2015 zijn taken op het Sociaal Domein aan gemeenten overgedragen. Deze transitie brengt de nodige risico's met zich mee. De overdracht heeft plaatsgevonden inclusief forse bezuinigingen, met name op het onderdeel jeugdzorg. Voor de gemeente Ermelo geldt dat er met name tekorten op het onderdeel voogdij/18+ zijn. In overleg met het Ministerie van VWS is een structurele compensatie per 2018 en verder gerealiseerd. Echter is deze niet voldoende om het gehele tekort af te dekken. Hiervoor dient ieder jaar opnieuw compensatie aangevraagd te worden.

Omgevingswet

In 2021 wordt de nieuwe Omgevingswet van kracht, waarmee een groot aantal bestaande wetten en algemene maatregelen van bestuur wordt vervangen en gesignaleerde knelpunten in het omgevingsrecht worden opgelost. De invoering van de Omgevingswet heeft gevolgen voor alle gemeenten en is de grootste wetgevingsoperatie sinds decennia. In 2015 is een impactanalyse opgesteld die beschrijft op welke terreinen de invoering van de Omgevingswet de gemeentelijke uitvoering raakt. De kosten die worden veroorzaakt door de Omgevingswet hangen sterk samen met de nog te bepalen ambitie waarmee de Omgevingswet in Ermelo wordt geïmplementeerd. Doordat onbekend is welke kostenomvang dekking behoeft, ramen wij de kosten voorshands op PM waarbij overigens de verwachting is dat het om substantiële kosten gaat. Mede aan de hand van een door de VNG in maart 2018 uit te brengen financieel dialoogmodel zal een inschatting worden gemaakt van de invoering-, exploitatie- en frictiekosten die aanwijsbaar worden veroorzaakt door de Omgevingswet. De input voor de betreffende inschatting zal afkomstig zijn uit o.a. een of meerdere raadsbijeenkomsten in najaar 2017 en voorjaar 2018, waarbij ook de impactanalyse zal worden aangevuld en geactualiseerd. E.e.a. zal neerslaan in een implementatieplan dat in 2018 zal worden aangeboden ter vaststelling.

Vennootschapsbelasting

Begin juni 2015 is het wetsvoorstel "modernisering vennootschapsbelastingplicht voor overheidsondernemingen" aangenomen door de Eerste Kamer. Met dit voorstel gaf de regering invulling aan haar voornemen overheidsondernemingen die economische activiteiten ontplooien op dezelfde wijze als private ondernemingen te onderwerpen aan de vennootschapsbelasting. Vanaf 2016 moeten gemeenten en andere overheden daarom vennootschapsbelasting betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken (er geldt een aantal vrijstellingen, waaronder specifiek voor uit wettelijke taken voortvloeiende overheidsactiviteiten). De invoering van de vennootschapsbelastingplicht leidt tot een toename van de administratieve lastendruk.
Op basis van een breed doorgevoerde inventarisatie van de Vpb-plichtige activiteiten in de gemeentelijke dienstverlening lijkt de impact op de financiële positie van de gemeente beperkt.
In dit verband dient nog te worden vermeld dat nadere uitwerking van de regelgeving en richtlijnen door landelijke organen nog steeds gaande is en de materie hierdoor op diverse terreinen nog immer niet definitief helder is. Een overleg met de belastingdienst gaf dit nog eens duidelijk aan. De lokale (regionale) inspectie legde de regelgeving weer anders uit dan de landelijke richtlijnen. Dit noodzaakte ons om de inventarisatie op een aantal punten weer bij te stellen. Dit heeft evenwel niet geleid tot een ander inzicht. Wel zijn beide zaken aanleiding geweest om een verzoek tot uitstel voor de aangifte over 2016 in te dienen. De verwachting is dat over de wijze waarop de regelgeving dient te worden geïnterpreteerd en toegepast naar verwachting in de komende jaren jurisprudentie zal ontstaan.
De verwachting was dat er voor 2016 in het geheel geen sprake zou zijn van Vpb-plicht. Inmiddels is duidelijk geworden dat wij voor de grondexploitatie voor 2016 weliswaar door fiscale poort gaan, maar is de verwachting dat dit voor de boekjaren 2016 en 2017 nog niet daadwerkelijk leidt tot een te betalen Vpb-last.

Algemene uitkering Gemeentefonds

Ten aanzien van de algemene uitkering zijn diverse ontwikkelingen gaande waarvan een aantal voor de gemeente vooralsnog resulteert in onzekerheden. Genoemd kunnen worden:

- Onzekerheid over het plafond en daarmee de ruimte binnen de algemene uitkering voor het BTW-Compensatiefonds;
- Al dan niet overhevelen van het Sociaal Domein als aparte integratie-uitkering naar de algemene uitkering;
- Aantrekken economie en betekenis voor het accres.

Eigen belastinggebied gemeenten

In het Regeerakkoord zijn geen nadere voorstellen opgenomen voor een verdere uitbreiding van het gemeentelijk belastinggebied. Dat het kabinet alsnog gedurende haar regeringsperiode met een voorstel zal komen wordt niet verwacht. Om deze reden is het hierover eerder opgenomen risico komen te vervallen.

Wetsvoorstel afschaffing precariobelasting

Op 21 februari 2017 heeft de Tweede Kamer het wetsvoorstel aangenomen om precariobelasting op leidingen en kabels af te schaffen. Aanvankelijk werd uitgegaan van een overgangstermijn van 10 jaar voor de gemeenten om de effecten van de inkomstenderving op te vangen. Deze termijn werd door de Kamer te lang bevonden en is gewijzigd in 5 jaar. Dit betekent dat gemeenten tot uiterlijk 1 januari 2022 precariobelasting op

kabels en leidingen mogen heffen. Het wetsvoorstel is inmiddels definitief. Feitelijk is hierdoor geen sprake meer van een risico, maar van een gegeven dat budgettair dient te worden vertaald in de Programmabegroting. Het stijgingspercentage van de precariobelasting is bij de Kadernota 2017 op 0 gesteld vanwege onduidelijkheden in de afbouwregeling en of er een compensatieregeling zal gaan plaatsvinden. Gelet daarop wordt voorgesteld om in de Kadernota 2019 te komen met voorstellen hoe de effecten van deze inkomstenderving kunnen worden opgevangen in de Programmabegroting 2019-2022.

Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG)
Per 1 mei 2018 is de nieuwe privacywetgeving van de Algemene Verordening Gegegevensbescherming (AVG) van toepassing. Op grond van de AVG dient ook de gemeente aan nieuwe voorwaarden te voldoen om de privacy bij verwerking van persoonsgegevens te waarborgen. Het is wettelijk verplicht een Functionaris Gegevensbescherming (FG) aan te stellen, die toeziet op het beschermen van privacygevoelige gegevens. Het is toegestaan dat gemeenten hierin met elkaar samenwerken. In het kader van Meerinzicht is hiertoe besloten door een gezamenlijke Functionaris Gegevensbescherming aan te stellen, die eveneens inhoudelijke uitvoerende taken verricht die behoren tot de functie van privacy officer. Alle gemeenten staan voor de taak om alle systemen en bestanden te onderzoeken op privacygevoelige gegevens en hiervan administratie te houden en afspraken vast te leggen hoe en door wie daarmee mag worden omgegaan. Indien blijkt dat er niet aan de voorwaarden van de AVG is voldaan, dan kan de Autoriteit Persoonsgegevens een forse boete opleggen.

Risicoprofiel en benodigde weerstandscapaciteit

Tabel 1: Belangrijkste financiële risico's

Risico nummer	Risico	Gevolgen	Kans	Financieel gevolg	Invloed
R131	Transitie Jeugd - De door het Rijk beschikbaar gestelde financiële middelen voor de uitvoering van de jeugdzorg zijn onvoldoende om de te maken kosten te dekken.	Imago - Taak wordt uitgevoerd tegen een lager kwaliteitsniveau; Geld - Uitvoering van de taak leidt tot een financieel tekort.	50%	max. € 500.000,00	19,87%
R209	Niet voldoen aan de bepalingen van de Algemene Verordening Gegevensbescherming.	Geld - Een boete van de Autoriteit Persoonsgegevens (max. € 20 miljoen of 4% van het omzettotaal).	30%	max. € 600.000,00	14,49%
R203	De anterieure overeenkomsten tot realisatie van een bedrijventerrein in het gebied tussen Eendenparkweg en Harderwijkerweg worden ontbonden.	Geld - De eerder door initiatiefnemers betaalde anterieure bijdragen dienen door de gemeente te worden terugbetaald.	90%	max. € 120.000,00	8,60%
R139	Een instelling kan haar betalingsverplichting tot rente en aflossing voor een door de gemeente Ermelo volledig gewaarborgde geldlening niet nakomen.	Geld - Een beroep van geldverstrekkers op de gemeente Ermelo om de betalingsverplichting van een instelling over te nemen ter grootte van het bedrag waar de gemeente garant voor staat.	10%	max. € 875.000,00	6,94%
R163	De rechter honoreert het beroep van de Streekmuziekschool op de garantstelling n.a.v. het in 2013 uitgesproken faillissement.	Geld - De gemeente moet bijdragen in de financiële afwikkeling van het faillissement van de muziekschool.	10%	max. € 844.000,00	6,71%
R194	De gemeente wordt aangesproken als schadegemeente om een renteloze lening aan het WEW te verstrekken.	Geld - Derving rentekosten.	10%	max. € 1.200.000,00	6,44%
R183	Participatiewet: De terugloop van de populatie van het aantal WSW'ers met oude rechten houdt geen gelijke tred met de korting op het rijksbudget.	Geld - met als gevolg dat er zich een nadeel voordoet in de begroting.	30%	max. € 264.000,00	6,29%
R191	Bij een van de regionale samenwerkingsverbanden treedt een of meerdere van de door het samenwerkingsverband geraamde risico's op.	Geld - met als gevolg dat er zich een nadeel voordoet in de begroting.	30%	max. € 300.000,00	5,97%
R186	Liander maakt met succes bezwaar tegen de aanslag precariobelasting betreffende het elektriciteitsnetwerk in Ermelo.	Geld - De jaarlijks geraamde opbrengst precariobelasting ter grootte van € 831.000,00 komt te vervallen. Daarnaast moet dan naar verwachting een wettelijke rente worden vergoed, waarvoor voorshands een bedrag van € 50.000,00 wordt aangehouden.	10%	max. € 950.000,00	5,02%

R19	Voortijdige functiebeëindiging van een wethouder (óf wachtgelder).	Geld - Het uitbetalen van wachtgeld, een arbeidsongeschiktheidsuitkering of een levenslang nabestaandenpensioen aan de achterblijvende partner.	10%	max. € 600.000,00	4,03%

Het totaal van de risico's bedraagt € 7.519.000,00, waarvan de tien grootste risico's € 6.253.000,00.
Op basis van de benoemde risico's is een risicosimulatie uitgevoerd. De risicosimulatie wordt toegepast omdat het reserveren van het maximale bedrag van de risico's ad € 7.519.000,00 onnodig en ongewenst is. De risico's zullen immers naar verwachting niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. Tabel 2 toont de resultaten van deze risicosimulatie. Hieruit blijkt dat, met een zekerheidspercentage van 90%, de risico's kunnen worden afgedekt met een bedrag van € 1.182.000,00 (= benodigde weerstandscapaciteit).

In deze Jaarstukken is het risicoprofiel geactualiseerd, waarbij risico's vervallen zijn, risico's verlaagd zijn en de kans dat een risico zich voordoet lager ingeschat wordt.

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages

Zekerheidspercentage	Benodigde weerstandscapaciteit
70%	€ 787.000,00
75%	€ 860.000,00
80%	€ 944.000,00
85%	€ 1.045.000,00
90%	€ 1.182.000,00
95%	€ 1.398.000,00

Risico's versus weerstandsvermogen

Beschikbare Weerstandscapaciteit
De beschikbare weerstandscapaciteit bestaat uit het geheel aan middelen dat de gemeente Ermelo beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit

Onderverdeling weerstandscapaciteit (bedragen x € 1.000,00)		Ultimo 2017
Weerstandscapaciteit exploitatie		
Onbenutte belastingcapaciteit OZB	82	
Rioolheffing *	0	
Afvalstoffenheffing *	0	
Onbenutte deel leges en andere heffingen	p.m.	
Onvoorzien (incl. volume-ontwikkelingen, stelpost algemene uitkering)	123	
Begrotingsruimte	0	
Kostenreductie mogelijkheden	0	
Nadere ombuigingsmogelijkheden	0	
Subtotaal Weerstandscapaciteit exploitatie		**205**
Weerstandscapaciteit vermogen		
Algemene reserve vrij besteedbaar	8.740	
Algemene reserve weerstandscapaciteit	4.700	
Vrij aanwendbare deel bestemmingsreserves	14.629	
Subtotaal Weerstandscapaciteit vermogen		**28.069**
Weerstandscapaciteit grondexploitatie		**4.784**
Totaal Weerstandscapaciteit		**33.058**
Benodigde weerstandscapaciteit		**1.182**
Ratio weerstandsvermogen		**27,97**

* De rioolheffing en de afvalstoffenheffing maken formeel onderdeel uit van het theoretische kader waarbinnen het weerstandsvermogen berekend wordt. Aangezien zowel de rioolheffing als de afvalstoffenheffing van de gemeente Ermelo 100% kostendekkend zijn, dient deze onderdelen bij de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing te blijven.

Bij de bepaling van de weerstandscapaciteit vermogen zijn met ingang van de begroting 2018 de beklemde

bestemmingsreserves buiten beschouwing gelaten. Wij hebben deze lijn eveneens gevolgd in de Jaarstukken 2017. Deze beklemde bestemmingsreserves zijn ingezet ter dekking van toekomstige kapitaallasten van investeringen. De mogelijkheid om (een deel van) deze middelen alsnog aan te wenden als weerstandscapaciteit hangt af van het feit of investeringen nog gerealiseerd moeten te worden en heroverweging nog mogelijk is.

Ratio weerstandsvermogen
Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, dient de relatie te worden gelegd tussen de financieel gekwantificeerde risico's en de weerstandscapaciteit.
De benodigde weerstandscapaciteit die uit de risicosimulatie voortvloeit, kan worden afgezet tegen de beschikbare weerstandscapaciteit. De uitkomst van die berekening vormt de ratio weerstandsvermogen.

$$\text{Ratio weerstandsvermogen} = \frac{\text{Beschikbare weerstandscapaciteit}}{\text{Benodigde weerstandscapaciteit}}$$

Onderstaande normtabel (tabel 4) is ontwikkeld door het Nederlands Adviesbureau voor Risicomanagement in samenwerking met de Universiteit Twente. Het biedt een waardering van de berekende ratio weerstandsvermogen.

Tabel 4: Waarderingsklassen

Waarderingsklasse	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	Uitstekend
B	1.4 - 2.0	Ruim voldoende
C	1.0 - 1.4	Voldoende
D	0.8 - 1.0	Matig
E	0.6 - 0.8	Onvoldoende
F	< 0.6	Ruim onvoldoende

Tabel 5: Verloop ratio weerstandsvermogen

Moment van berekening	Ratio weerstandsvermogen
Programmarekening 2014	15,52
Programmabegroting 2016-2019	11,48
Jaarstukken 2015	19,68
Programmabegroting 2017-2020	15,76
Jaarstukken 2016	16,65
Programmabegroting 2018-2021	31,16
Jaarstukken 2017	27,97

De weerstandsratio van de gemeente Ermelo valt in waarderingsklasse A en dit duidt op een uitstekend weerstandsvermogen. Alle ratio's liggen in de waarderingsklasse A "Uitstekend". Schommelingen van de ratio worden zowel veroorzaakt door mutaties in de aanwezige weerstandscapaciteit als ook door veranderingen in het risicoprofiel.

Omvang Algemene reserve weerstandscapaciteit
Bij de vaststelling van de Kadernota 2018 is bepaald dat voor de specifieke aangehouden Algemene Risicoreserve geldt dat de omvang hiervan gelijk is aan factor 1 van het bedrag dat benodigd is om de risico's af te dekken met een zekerheid van 90%. Hierdoor hoeven afzonderlijke bestemmingsreserves niet langer indirect beschikbaar te blijven voor het op peil houden van het weerstandsvermogen. Overigens geldt dat bij het optreden van een of meer risico's in beginsel dekking dient te worden gevonden binnen de lopende begroting. Pas indien dit niet mogelijk blijkt kan voor incidentele dekking van het optredende nadeel aanspraak worden gedaan op de Algemene Risicoreserve.

In de notitie Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo is bepaald dat de toereikendheid van het saldo van de Algemene Risicoreserve jaarlijks wordt bezien bij de jaarrekening, waarbij een afwijking wordt geaccepteerd van € 500.000,00 naar boven of naar beneden. Bij overschrijding van deze grens zal het benodigde bedrag opnieuw worden vastgesteld.

Op grond van de in deze paragraaf weergegeven benodigde weerstandscapaciteit en het hiervoor genoemde behoort de hoogte van de Algemene Risicoreserve maximaal € 1.182.000,00 te bedragen. Het momenteel in de genoemde reserve beschikbare bedrag van € 4.700.000,00 is hiermee strikt genomen meer dan toereikend. Ook na de - op grond van het Strategisch Financieel Beleid, Kadernota 2018 - in 2018 geplande uitname van € 2.000.000,00, mag het resterende weerstandsvermogen als meer dan toereikend worden beschouwd. Op grond van de uitgangspunten voor de Algemene Risicoreserve zal het surplus worden afgeroomd ten gunste van de Algemene reserve (vrij besteedbaar). Om deze reden kunt u bij de besluitvorming omtrent de bestemming van het rekeningsaldo 2017 ook het voorstel tegemoet zien om uit de Algemene Risicoreserve een bedrag van nog eens € 1.500.000,00 over te hevelen naar de Algemene reserve (vrij besteedbaar).

Algemene financiële kengetallen

Algemene informatie
Onder invloed van de recente wijzigingen in het BBV is wettelijk geregeld dat gemeenten voorgeschreven algemene financiële kengetallen opnemen in de begroting en jaarstukken. Met deze algemene financiële kengetallen wordt beoogd gemakkelijker inzicht te geven in de financiële positie van de gemeente.

Kengetallen zijn getallen die de verhouding uitdrukken tussen bepaalde onderdelen van de begroting of de balans en kunnen helpen bij de beoordeling van de financiële positie van een provincie of gemeente. De kengetallen maken inzichtelijk(er) over hoeveel (financiële) ruimte de provincie of gemeente beschikt om structurele en incidentele lasten te kunnen dekken of op te kunnen vangen. Zij geven zodoende inzicht in de financiële weerbaarheid en wendbaarheid. Van belang daarbij is ook het verloop van de uitkomsten en de onderlinge verhouding tussen de kengetallen in relatie tot de financiële positie. De algemene financiële kengetallen vormen daarom onderdeel van de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing, omdat deze paragraaf weergeeft hoe solide de begroting is en in hoeverre financiële tegenvallers kunnen worden opgevangen.

In de Regeling tot vaststelling van de wijze waarop de kengetallen moeten worden vastgesteld en opgenomen in de begroting en rekening van de provincies en gemeenten is bepaald welke kengetallen moeten worden opgenomen, hoe zij berekend moeten worden en hoe zij verwoord moeten worden in de begroting en jaarstukken. Het betreft de volgende algemene financiële kengetallen:
1 Netto schuldquote;
2 Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen;
3 Solvabiliteitsratio;
4 Grondexploitatie;
5 Structurele exploitatieruimte;
6 Belastingcapaciteit.

Financiële kengetallen
De algemene financiële kengetallen voor Ermelo zien er als volgt uit:

Kengetallen	Jaarstukken 2015	Jaarstukken 2016	Begroting 2017	Jaarstukken 2017	
Netto schuldquote	-39%	-41%	-5%	-38%	A
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	-39%	-41%	-5%	-38%	A
Solvabiliteitsratio	68%	68%	65%	66%	A
Grondexploitatie	-1%	1%	4%	0%	A
Structurele exploitatieruimte	2%	7%	2%	0%	B
Belastingcapaciteit	91%	91%	91%	93%	A

Provincie Gelderland heeft in de brief 'Programmabegroting 2016-2019' van 27 januari 2016 de financiële kengetallen gecategoriseerd. De provincie geeft vervolgens een voorzichtige waarde aan deze categorieën, namelijk dat categorie A het minst risicovol is en categorie C het meest.

Kengetallen	Categorie A	Categorie B	Categorie C
Netto schuldquote	< 90%	90% - 130%	> 130%
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 90%	90% - 130%	> 130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20% - 50%	< 20%
Grondexploitatie	< 20%	20% - 35%	> 35%
Structurele exploitatieruimte	> 0%	0%	< 0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95% - 105%	> 105%

Uitkomsten
De conclusie is dat Ermelo bij de meeste kengetallen categorie A heeft. Dit bevestigt het positieve beeld over de financiële positie van Ermelo.

Streefkengetallen
De provincie Gelderland heeft aangegeven dat de gemeenteraad in overleg met het college van b&w per kengetal een norm kan bepalen. In Ermelo heeft dat nog niet plaatsgevonden. De door de provincie gebruikte normeringen zijn overgenomen. Gezien het feit dat Ermelo ruim binnen de normen (voor categorie A) blijft, is het niet nodig ook nog eens Ermelose normen vast te stellen.

Paragraaf Onderhoud Kapitaalgoederen

Algemene informatie

Wegen, openbare verlichting, riolering, groen, speelvoorzieningen, water, sportvoorzieningen, gemeentegebouwen en onderwijsgebouwen worden tezamen als kapitaalgoederen aangeduid. Zij vormen het gezicht van de gemeente. Het onderhouden van kapitaalgoederen is van belang voor het zo goed mogelijk functioneren van de gemeente op het terrein van veiligheid, vervoer, recreatie, onderwijs en overige gemeentelijke diensten. Ook de gemeente Ermelo heeft veel in kapitaalgoederen geïnvesteerd. Kapitaalgoederen dienen zo lang mogelijk een bijdrage te leveren aan het doel waarvoor zij zijn aangeschaft of

vervaardigd. Om het kapitaalgoed te kunnen blijven gebruiken waarvoor het bedoeld is, dient het derhalve te worden onderhouden. Met het onderhoud van de kapitaalgoederen is een substantieel deel van de begroting gemoeid. Een helder en volledig overzicht is daarom van belang voor een goede beoordeling van de financiële positie op de korte en de langere termijn. Teneinde de raad van voldoende inzicht te voorzien, wordt het onderhoud van kapitaalgoederen – een onderwerp dat versnipperd in de begroting staat – in deze paragraaf gebundeld in een kort overzicht. Deze paragraaf geeft daarmee een dwarsdoorsnede van de begroting voor het onderdeel onderhoud kapitaalgoederen. Beleidsmatige uitgangspunten, voorgenomen acties voor beheer en onderhoud en de daarmee samenhangende uitgaven komen immers in diverse programma's voor.

In het Coalitieakkoord 2014-2018 is opgenomen om per 1 januari 2015 op de budgetten groot onderhoud wegen, onderhoud openbare ruimte, onderhoud groen, onderhoud openbare verlichting en onderhoud speelvoorzieningen 20% te bezuinigingen. In de Programmabegroting 2017-2020 is deze taakstelling verwerkt. In welke mate deze bezuiniging gevolgen heeft voor het onderhoudsniveau worden steeds duidelijker en kwantificeerbaar. Het onderhoudsniveau is op een aantal onderdelen aan het dalen. Door middel van schouwen en inspectie wordt het onderhoudsniveau gemonitord.

Nadere definitie van het begrip "onderhoud"
Voor een juist begrip van onder meer de financiële gegevens in deze paragraaf is het van belang te weten wat er in deze paragraaf onder het begrip "onderhoud" wordt verstaan. Overeenkomstig de toelichting op het BBV wordt er uitgegaan van regulier onderhoud (normaal en zogenaamd groot onderhoud). Dat is het plegen van preventieve dan wel correctieve maatregelen. Vervangingsinvesteringen en de uit investeringen voortvloeiende kapitaallasten worden daar uitdrukkelijk niet toe gerekend. Overige zaken voor het gebruik, niet zijnde onderhoud van een kapitaalgoed (zoals bijvoorbeeld het betrekken van energie) vallen daarmee ook buiten het aandachtsgebied van deze paragraaf.

Aandachtsgebieden
Het onderhoud van kapitaalgoederen wordt onderscheiden naar de aandachtsgebieden wegen, riolering en waterhuishouding, groen en gebouwen kort samengevat. Per aandachtsgebied wordt aangegeven wat het beleidskader is, hoe het beheer wordt uitgevoerd en hoeveel financiële middelen daarmee zijn gemoeid. De kwaliteit van de kapitaalgoederen en het onderhoud ervan is bepalend voor het voorzieningenniveau en de jaarlijkse lasten.

Het onderhoud van kapitaalgoederen staat verspreid over de volgende programma's/paragrafen
- Programma Ruimte & Infrastructuur;
- Programma Samenleven;
- Programma Economie;
- Programma Bestuur & Dienstverlening;
- Paragraaf Bedrijfsvoering (kostenplaatsen Bedrijfsvoering en Realisatie en Beheer).

Aandachtsgebied: Wegen

Algemene doelstelling onderhoud wegen
De gemeente Ermelo beheert de verkeersinfrastructuur waarbij evenwicht is tussen bereikbaarheid, verkeersveiligheid, leefomgeving en kosten.

Onder de categorie "wegen" wordt gerekend
- Wegen (inclusief wegmeubilair en civieltechnische kunstwerken);
- Fietspaden;
- Voetpaden;
- Onverharde paden;
- Openbare verlichting.

Beleid en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in:

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Wegenbeheersplan Ermelo 2010-2014	2010	nee
Gemeentelijk Verkeer- en VervoersPlan Ermelo (GVVP) 2015-2018	2013 / 2015	ja
Beleidsplan Openbare Verlichting 2011-2015 In 2018 wordt een nieuw beleidsplan Openbare verlichting vastgesteld.	2010	nee
Parkeerbeleidsplan	2016	ja
Beleidsnota onverharde wegen	2016	ja
Kwaliteit fietsvoorzieningen Ermelo	2013	ja
Notitie Gladheidsbestrijding	2012	ja

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd
In de vergadering van 18 februari 2010 heeft de raad Wegenbeheersplan 2010-2014 vastgesteld. Het kwaliteitsniveau van de Ermelose wegen is hierin vastgesteld op het CROW-niveau. Voor het centrumgebied wordt een plusvariant gehanteerd. In 2017 is een nieuw Wegenbeheersplan opgesteld, waarin beleidskaders en nieuwe speerpunten met betrekking tot duurzaamheid, innovatie en klimaatbestendigheid zijn uitgewerkt. In het 2e kwartaal van 2018 wordt het wegenbeheerplan ter besluitvorming aan het college aangeboden. De komende 5 jaar wordt de CROW-richtlijn (kwaliteit B, plus Centrum A) als kwaliteitsambitie gehanteerd.

De gemeente Ermelo ambieert een kwalitatief goede woon- en leefomgeving als vitale, groene en zorgzame gemeente. Een goed functionerende openbare verlichting maakt daar deel van uit. In het beleidsplan Openbare verlichting 2011-2015 wordt een duurzame en veilige openbare verlichting voor de gemeente Ermelo voor de komende jaren beschreven. De beleidsuitgangspunten zijn vertaald naar een beheerparagraaf die leidend is voor de te nemen maatregelen in de voorliggende planperiode. In het 1e kwartaal van 2018 wordt een nieuw beleidsplan opgesteld waarbij het een combinatie wordt met het beheerplan. In dit plan wordt het huidige onderhoudsniveau en status van het aanwezige materiaal beschreven alsmede de zaken die de aankomende jaren inzichtelijk gemaakt worden.

Wat heeft het gekost:

Omschrijving	Jaarstukken 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings-wijzigingen 2017	Begroting 2017 na wijziging	Jaarstukken 2017	Saldo 2017
Verkeer	156	46	82	128	79	49
Groot Onderhoud	492	492	0	492	492	0
Regulier Onderhoud	245	242	-73	169	195	-26
Schoon- en bereidbaar houden	110	130	23	153	171	-18
Wegmeubilair	66	47	-12	35	60	-25
Openbare Verlichting	89	76	44	120	105	15
Waterlossingen	66	76	-9	67	79	-12
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Wegen	1.224	1.109	55	1.164	1.181	-17

Aandachtsgebied: Riolering en waterhuishouding

Algemene doelstelling onderhoud riolering en waterhuishouding
De gemeente Ermelo zorgt voor het in stand houden van een kwalitatief goede voorziening voor doelmatige inzameling en transport van afvalwater, welke bijdraagt aan een goede en duurzame bescherming van bodem en (oppervlakte)water ten behoeve van een leefbaar Ermelo.

Onder de categorie "riolering en waterhuishouding" wordt gerekend
- Voorziening voor het afvalwatertransport en de verwerking/zuivering van afvalwater;
- Overige waterhuishouding.

Beleid en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in:

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP)	2015	ja
BasisRioleringsPlan (BRP)	2012	ja

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd
Volgens de Wet milieubeheer (Wm) dient elke gemeente te beschikken over een vastgesteld en actueel Gemeentelijk RioleringsPlan (GRP). De gemeente heeft, volgens de Wm, de wettelijke zorgplicht voor de doelmatige inzameling en transport van stedelijk-afvalwater. Per 1 januari 2008 is de zorgplicht door de komst van de "Wet Gemeentelijke Watertaken" uitgebreid met een zorgplicht voor doelmatige inzameling en verwerking van hemelwater en het voorkomen van structurele grondwateroverlast. Doordat Ermelo samen met Harderwijk, Putten en het Waterschap een rioleringsplan heeft opgesteld heet dit plan het Zuiveringskring Afvalwaterketen Plan (ZAP). In het ZAP zijn de kosten voor het instandhouden van de riolering opgenomen.

Wat heeft het gekost:

Omschrijving	Jaarstukken 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings-wijzigingen 2017	Begroting 2017 na wijziging	Jaarstukken 2017	Saldo 2017
Specifieke GRP/ZAP-Maatregelen	45	105	0	105	63	42
Onderhoud afval-, hemel- en grondwater	324	384	4	388	352	36
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Riolering en Waterhuishouding	369	489	4	493	415	78

Aandachtsgebied: Groen

Algemene doelstelling onderhoud groen
De gemeente Ermelo beheert de groene voorzieningen in de openbare ruimte. Deze leveren een positieve bijdrage aan een groen Ermelo, zowel binnen als buiten de bebouwde kom.

Onder de categorie "groen" wordt gerekend

- Stedelijk groen (inclusief speelvoorzieningen);
- Landschappelijk groen (inclusief begraafplaats);
- Begraafplaatsen;
- Bossen;
- Heide;
- Natuurterreinen;
- Cultuurhistorische/archeologische elementen (onder andere grafheuvels en Romeins Marskamp).

Beleid en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in:

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Natuurterreinen:		
Lange termijnvisie bossen Ermelo (1994-2019) (deze wordt momenteel herzien)	1994	ja
Beheersplan gemeentebossen Ermelo 2007-2017(deze wordt momenteel herzien)	2008	ja
Beheersplan De Leemputten 2003-2008 (deze wordt momenteel herzien)	2003	nee
Beheersplan heideterreinen (2011-2021)	2011	ja
Faunabeleidsnota (maakt onderdeel uit van de in 2017 opgesteld groenvisie)	2009	ja
Heidevisie gemeente Ermelo	2011	ja
Speelruimte: Speelruimte in Ermelo deel 1	2012	ja
Landschap: LandschapsOntwikkelingsPlan (LOP)	2011	ja
Begraafplaats: Visie Begraafplaats	2012	ja
Begraafplaats: Notitie Opties kosten en baten	2014	ja
Begraafplaats: Analyse Begraafplaatsexploitatie	2014	ja
Groen: Groenvisie gemeente Ermelo 2017-2027	2017	ja

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd

Groen
Het onderhoud van het openbaar groen wordt zowel door derden als in eigen beheer uitgevoerd. De uit te voeren werkzaamheden zijn voor een groot deel beschreven in het bestek omgevingsbeheer onderhoud openbare ruimte. Het snoeionderhoud aan de bomen wordt eveneens op basis van deelopdrachten uitgevoerd. In 2018 beschikt de gemeente over een volledig nieuw geïntegreerd beheersysteem voor groen-, wegen- en rioolbeheer. Dit beheerssysteem is geheel gekoppeld aan de nieuwe BGT (Basisregistratie Grootschalige Topografie) van Ermelo. In 2017 is een nieuwe groenvisie ontwikkeld en vastgesteld (december 2017), als vervanging van de groenstructuurvisie 2004.
De nieuwe groenvisie bevat de volgende deelgebieden: groen in de bebouwde kom, bomen, flora & fauna, landschap, natuurterreinen en bossen.
De visie gaat verder in op de thema's identiteit, gezondheid, biodiversiteit, klimaat & duurzaamheid, participatie & leefbaarheid en economie.
Het beheer en onderhoud van dit groen is ook belangrijk en is met name gericht op instandhouding. In grote lijnen wordt, als gevolg van bezuinigingen, het groen in het centrum en op de begraafplaats op "B"-niveau onderhouden en de overige gebieden op "C"-niveau.

Speelvoorzieningen
Het onderhoud van speelplaatsen en –toestellen is gebaseerd op het speelruimteplan "Speelruimte in Ermelo deel 1". Het gaat hierbij om cyclisch onderhoud en structurele vervanging, herinrichten van bestaande speelvoorzieningen en aanleggen van nieuwe speelvoorzieningen in nieuwe buurten. Hierbij wordt nadrukkelijk aandacht besteed aan de aspecten schoon, heel en veilig.

Landschappelijk groen
Het beheer van de buitengebieden is vastgelegd in het LandschapsOntwikkelingsPlan (LOP). De doelstelling van het LOP is om met behulp van een consequente uitvoering van beleid de kwaliteit van het landschap te verbeteren.

Bossen
In de gemeentebossen wordt in het beheer gebruik gemaakt van natuurlijke processen, bijvoorbeeld natuurlijke verjonging (naast plantwerk op beperkte schaal). Door een extensievere wijze van beheer en onderhoud, waarbij bijvoorbeeld tak- en tophout en dode bomen in het bos achterblijven, is het uiterlijk van de bossen langzaam veranderd. Op langere termijn wordt daardoor de structuur van het bos gevarieerder en aantrekkelijker voor de natuur en de recreant. In 2008 is het beheersplan voor onze grotere boscomplexen (in totaal circa 650 ha) vastgesteld. De basis voor dat plan wordt gevormd door Europees en rijksbeleid, alsmede provinciaal en eigen gemeentelijk beleid (onder andere de lange termijnvisie voor de bossen). Ook de beginselen van het Forest Stewardship Council (FSC) zijn er in meegenomen. Het beheersplan schetst de kaders waarbinnen het beheer gevoerd moet worden (onder andere ten aanzien van houtoogst en natuur). In 2018 wordt dit plan geactualiseerd.

Heide
Voor het beheer van de heidevelden (in totaal ± 1.000 ha) ligt de nadruk op een relatief intensief cyclisch patroonbeheer (maaien, kleinschalig plaggen), gecombineerd met procesbeheer (extensieve begrazing). Het uitgangspunt is dat de heide daadwerkelijk heide blijft en qua structuur en soortenrijkdom verder ontwikkeld wordt. Mede als gevolg van een doelstelling in het kader van een ontvangen SNL-subsidie om bepaalde dieren plantensoorten te behouden, zijn hiertoe specifieke beheersmaatregelen getroffen (in de vorm van maaien, kleinschalig plaggen, begrazing met schapen of koeien en het verwijderen van boompjes).

Natuurterreinen
Voor het staatsnatuurmonument De Leemputten (totaal ca. 30 ha) is er het afzonderlijk Beheersplan De Leemputten 2003-2008 (opgesteld in 2003). Het is een gebied met een bijzondere wettelijke status waarvoor een specifiek beheerregime geldt. In 2008 liep het plan af en het moet herzien worden. Deze herziening zal in 2018 plaatsvinden.

Wat heeft het gekost:

Omschrijving	Jaarstukken 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings-wijzigingen 2017	Begroting 2017 na wijziging	Jaarstukken 2017	Saldo 2017
Begraafplaats	90	93	0	93	99	-6
Openbaar Groen	650	584	147	731	713	18
Speelvoorzieningen	32	29	0	29	26	3
Bossen, heide en natuurterreinen	214	135	100	235	251	-16
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Groen	986	841	247	1.088	1.089	-1

Aandachtsgebied: Gebouwen

Algemene doelstelling onderhoud gebouwen
De gemeente Ermelo wil een doelmatig en adequaat beheer van de gemeentelijke gebouwen alsmede enkele private en semi-publieke gebouwen en accommodaties teneinde de toegankelijkheid en veiligheid van die gebouwen en accommodaties te garanderen. De gemeente streeft daarbij naar toegankelijkheid van alle gebouwen in 2015, ook en juist voor burgers met een beperking, conform de visie "Ermelo, Onbelemmerd en Zorgzaam" en de daarmee samenhangende BTB-gedachte.

Onder de categorie "gebouwen" wordt gerekend
- Gebouwen (inclusief daarbij behorende terreinen);
- Installaties;
- Monumentenzorg;
- Buitensportaccommodaties.

Beleid en beheersmatige uitgangspunten zijn vastgelegd in:

Omschrijving	Vastgesteld in	Actueel
Meerjarenonderhoudsplan gebouwen 2016-2065	2016	ja

Samenvatting van de wijze waarop het wordt uitgevoerd
Voor nagenoeg alle gemeentelijke en tevens een aantal private en semi-publieke gebouwen wordt één keer in de drie jaar een meerjarenonderhoudsplan (MOP) opgesteld. Het opstellen van een meerjarenonderhoudsplan voor het voortgezet en openbaar onderwijs vindt in eigen beheer plaats door het schoolbestuur. In de tussenliggende jaren wordt namens de gemeente een inspectie verricht of geplande werkzaamheden zijn uitgevoerd. Uitgangspunt is dat de (gemeentelijke) gebouwen op een adequate wijze worden onderhouden. De jaarlijkse kosten van onderhoud en groot onderhoud zijn op basis van het meerjarenonderhoudsplan in de programmabegroting verwerkt.

Wat heeft het gekost:

Omschrijving	Jaarstukken 2016	Primitieve begroting 2017	Begrotings-wijzigingen 2017	Begroting 2017 na wijziging	Jaarstukken 2017	Saldo 2017
Gemeentewerf	31	31	0	31	31	0
Gemeentehuis	98	98	0	98	98	0
Gebouwen Begraafplaats	12	12	0	12	12	0
Muziektent	1	5	0	5	11	-6
Toren Oude Kerk	3	8	0	8	4	4
Gebouwen onderwijs	4	18	0	18	-1	19
Gebouwen sport	200	111	0	111	111	0
Private accommodaties	100	76	0	76	76	0
Gebouwen Dialoog en Leemkuul	30	30	0	30	35	-5
't Palet	11	11	0	11	11	0
Brandweerkazerne	37	37	0	37	37	0
Gebouwen algemeen	29	15	0	15	9	6
Het Pakhuis	13	13	0	13	13	0
Totaal onderhoudslasten aandachtsgebied Gebouwen	569	465	0	465	447	18

Paragraaf Financiering

Algemene informatie

Opname van deze paragraaf in de begroting vloeit voort uit artikel 9, lid 2 en 13 van het "Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV)", dat per 1 januari 2004 van kracht is geworden. Deze paragraaf geeft inzicht in het (verwachte) risicoprofiel van onze gemeente op het terrein van financieringsaspecten.

Bestaande notities / regelgeving

De basis van het huidige financieringsbeleid ligt in de volgende stukken vast:
- Het Financieringsstatuut van oktober 2011;

- De nota "Rentebeleid 2012" van december 2011;
- De nota "Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo 2013" van januari 2013;
- De Financiële verordening, artikel 212 van december 2015.

De gemeente heeft de regels ter beperking van het renterisico, het koersrisico, het intern liquiditeitenrisico en het kredietrisico beschreven in het financieringsstatuut. De nota "Rentebeleid 2012" en de nota "Reserves en voorzieningen gemeente Ermelo 2013" geven richting aan de inzet van reserves en voorzieningen bij de financiering, de administratieve verwerking van investeringen en de invloed hiervan op de rentelasten en de wijze waarop het renterisico kan worden beperkt.

Renterisico

De doelstellingen van het renterisicobeheer zijn:
- Het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat in de toekomst de rentelasten van het vreemd vermogen hoger of dat de renteopbrengsten van activa lager zullen zijn dan een bestuurlijk wenselijk geacht niveau, c.q. het in de begroting geraamde niveau;
- Het minimaliseren van de rentekosten en het optimaliseren van de rentebaten binnen de in het financieringsbeleid vastgestelde richtlijnen en limieten.

Richtlijnen en limieten renterisicobeheer:
- De kasgeldlimiet wordt conform de Wet fido niet overschreden;
- De renterisiconorm wordt conform de Wet fido niet overschreden;
- Nieuwe leningen/uitzettingen worden afgestemd op de bestaande financiële positie en de liquiditeitenplanning;
- De rentetypische looptijd en het renteniveau van de betreffende lening/uitzetting wordt zo veel mogelijk afgestemd op de actuele rentestand in relatie tot de rentevisie;
- De rentevisie van de gemeente wordt jaarlijks bij het vaststellen van de kadernota/begroting vastgesteld;
- De gemeente streeft, waar wenselijk, naar spreiding in de rentetypische looptijden van uitzettingen (door schatkistbankieren minder relevant geworden).

Rentevisie
Het is noodzakelijk om jaarlijks een rentevisie te ontwikkelen, zodat concrete rentepercentages bepaald kunnen worden. Een aantal zaken maakt het lastig om een rentevisie te ontwikkelen. De rente is nog steeds zeer laag/negatief. De korte rente heeft vanaf 2008 een enorme duikvlucht genomen. In 2008 is een daling ingezet die zich in 2009 explosief heeft doorgezet. In december 2008 bevond de korte rente zich nog net onder de 4%. Eind december 2009 bevond de korte rente zich net boven de 0,70%. De korte rente is in 2010 licht gestegen naar net boven de 1% en in 2011 licht doorgestegen naar rond de 1,30%. In 2012 is de korte rente weer gestaag gezakt naar een niveau van rond de 0,2% per eind 2012. In 2013 en 2014 heeft de korte rente zich rond het niveau van 2012 begeven. Vanaf 2015 is de korte rente zelfs negatief. De rentepercentages op zowel korte als lange termijn zijn momenteel (historisch gezien) zeer laag. De rente wordt onder aansturing van de Europese Centrale Bank laag gehouden, vanuit de filosofie dat hiermee de economie gestimuleerd wordt. Mede in relatie tot inflatie en deflatie. De algemene verwachting is dat als de economie verder gaat aantrekken ook de rentepercentages op de langere termijn zullen gaan stijgen. Inmiddels is er weer sprake van een economie met behoorlijke groei(vooruitzichten). Daarnaast heeft zich een duidelijk herstel van de woning- en hypotheekmarkt voorgedaan. Voor 2018 verwachten wij dat de rentepercentages nog laag zullen blijven.

Portefeuille langlopende geldleningen
De portefeuille van langlopende geldleningen bevat eind 2017 een drietal leningen. Per 31 december 2017 bedraagt de totale restschuld € 6.850.000,00.

	Instelling	Rentepercentage	Bedrag per 31 december 2017 (x € 1.000,00)	Datum laatste aflossing
1a	BNG	4,415	1.500	1 juli 2023
1b	BNG	4,415	1.500	1 juli 2023
2	BNG	4,325	2.100	1 april 2024
3	BNG	3,820	1.750	15 december 2024
	Totaal		**6.850**	

Renterisiconorm
Met de berekening van de renterisiconorm wordt inzichtelijk gemaakt hoeveel de gemeente in elk jaar risico loopt ten aanzien van de rente van dat jaar. Simpel gezegd worden de aflossingen en de renteherzieningen gerelateerd aan het begrotingstotaal. In 2009 is de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo) ingesteld. Met ingang van het begrotingsjaar 2009 is de renterisiconorm gekoppeld aan het begrotingstotaal in plaats van aan het saldo van de langlopende leningen, zodat het renterisico direct is gerelateerd aan het budgettaire risico. Het doel van de renterisiconorm is hiermee niet gewijzigd. Hoe meer de aflossing van de schuld in tijd gespreid wordt, hoe minder gevoelig de begroting is voor renteschokken bij herfinanciering. Het toezicht op de renterisiconorm vindt plaats door de provincie. Het renterisico mag de renterisiconorm in beginsel niet overschrijden. De toetsing vindt plaats via de paragraaf Financiering in de begroting (vooraf) en de jaarstukken (achteraf).

Uit de onderstaande tabel blijkt dat wij in 2017 onder de renterisiconorm gebleven zijn.

Renterisiconorm (bedragen x € 1,00)		2017
1	Renteherzieningen	-
2	Aflossingen	1.050.000,00
3	**Renterisico (1+2)**	**1.050.000,00**
4	**Renterisiconorm**	**14.521.000,00**
5a (4 > 3)	Ruimte onder risiconorm	13.471.000,00
5b (3 > 4)	Overschrijding renterisiconorm	
	Berekening renterisiconorm	
4a	Begrotingstotaal jaar 2017	72.603.000,00
4b	Bij ministeriële regeling vastgesteld percentage	20%
4 = 4a x 4b	**Renterisiconorm**	**14.521.000,00**

Rentetoerekening

Rentetoerekening aan taakvelden (producten)
Op het punt van de verantwoording van rente in de begroting en jaarstukken is het BBV gewijzigd door de behoefte aan inzicht in de kosten op de taakvelden en de behoefte om de wijze van verantwoorden van rente te harmoniseren. In het BBV 2017 is de verplichting opgenomen, dat de rentekosten toegerekend moeten worden aan de taakvelden op basis van een rente-omslag.
Het renteomslagpercentage wordt berekend door de aan de taakvelden toe te rekenen rente te delen door de boekwaarde per 1 januari van de vaste activa, die gefinancierd zijn op basis van totaal financiering. De omslagrente moet vervolgens op consistente en eenduidige wijze worden toegerekend aan de individuele activa. Het is niet toegestaan om per investering of taakveld te differentiëren in het toe te rekenen rentepercentage. Het bij de begroting (voor)gecalculeerde renteomslagpercentage mag binnen een marge van 0,5% worden afgerond.
Als bij de jaarstukken de werkelijke door te belasten rentelasten meer dan 25% afwijken van de op basis van de voor gecalculeerde renteomslag toegerekende rentelasten moet er verplicht een correctie van de toegerekende rente plaatsvinden.

Werkwijze bij kostendekkende tarieven
Tot op heden wordt er enkel rente toegerekend aan die producten waar een tarief tegenover staat, zoals riolering, afvalstoffen, markt en begraafplaats tegen historische rentepercentages. In overstemming met het BBV 2017 wordt vanaf 2018 ook aan deze producten rente toegerekend op basis van het bij de begroting vastgestelde rente-omslag percentage. Voor de berekening van kostendekkende tarieven op de producten riolering, afvalstoffen en begraafplaats wordt eveneens vanaf 2018 uitgegaan van de extracomptabele rentetoerekening op basis van huidige historische rentepercentages voor de lopende objecten en voor nieuwe objecten van het op het moment van investeren geldende rentepercentage voor de rentevisie voor de lange termijn.

Renteschema
De Commissie BBV adviseert het onderstaand renteschema in de paragraaf Financiering van de begroting en jaarstukken op te nemen. Hiermee wordt inzicht gegeven in de rentelasten van externe financiering, het renteresultaat en de wijze van rentetoerekening.

	Renteschema o.b.v. Jaarstukken 2017				
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering				€ 313.000,00
b.	De externe rentebaten			-/-	- € 529.000,00
	Saldo rentelasten en rentebaten				**- € 216.000,00**
c1.	De rente die aan de grondexploitatie **moet** worden doorberekend	-/-	- € 49.000,00		
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	-/-	n.v.t.		
c3.	De rentebaat van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld **moet** worden toegerekend	+/+	n.v.t.		
					- € 49.000,00
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente				**- € 265.000,00**
d1.	Rente over eigen vermogen			+/+	n.v.t.
d2.	Rente over voorzieningen			+/+	€ 60.000,00
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente				**- € 205.000,00**
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)			-/-	€ 257.000,00

f.	**Renteresultaat op het taakveld Treasury**				**- € 52.000,00**

Koersrisico

De doelstelling van het koersrisicobeheer is:
Het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid dat de financiële activa van de gemeente in waarde verminderen door negatieve koersontwikkelingen.

Richtlijnen en limieten koersrisicobeheer:
- Uitzettingen vinden plaats in producten waarbij de hoofdsom tenminste aan het einde van de looptijd intact is of in producten met vastrentende waarden;
- Tevens beperkt de gemeente de koersrisico's door de looptijd van de uitzettingen af te stemmen op de liquiditeitenplanning.

Beleggingen
De verkoop van de aandelen NUON heeft in 2009 een grote kasstroom met zich meegebracht. Eind september 2009 is een bedrag van € 12.000.000,00 langdurig belegd bij de Rabobank in drie gelijke deposito's met een looptijd van respectievelijk 5, 10 en 15 jaar. Met deze belegging is destijds het primaire doel om het weggevallen dividend van de NUON te compenseren bereikt. Per 1 juli 2011 is een bedrag van € 5.000.000,00 belegd bij de Rabobank met een looptijd van 8 jaar.

Het rendement op overtollige liquide middelen is nihil. Dit wordt veroorzaakt door de invoering van schatkistbankieren eind 2013 in combinatie met de lage rentestand. In het Begrotingsakkoord 2013 is afgesproken dat decentrale overheden vanaf eind 2013 verplicht worden om deel te nemen aan schatkistbankieren. Wij ontvangen momenteel geen rente over ons saldo bij de schatkist. Beleggingen van vóór 4 juni 2012 worden gerespecteerd en kunnen normaal aflopen. Oude contracten hoeven dus niet opengebroken te worden.

Per 31 december 2017 hebben wij de volgende beleggingen uitstaan:
- Deposito € 4.000.000,00 (einde looptijd 1 oktober 2019);
- Deposito € 4.000.000,00 (einde looptijd 1 oktober 2024);
- Doelsparen € 5.000.000,00 (einde looptijd 1 juli 2019).

Daarnaast is eind 2017 een bedrag van € 11.558.000,00 (verplicht) in de schatkist ondergebracht. Op het moment dat de bovenstaande beleggingen vrijvallen zullen ook deze bedragen in de schatkist ondergebracht worden dan wel beschikbaar zijn voor het doen van betalingen.

Gewaarborgde geldleningen
De gemeente Ermelo heeft garanties afgegeven ten behoeve van enkele organisaties voor de betaling van rente en aflossing in geval deze instellingen de betalingsverplichting niet meer kunnen nakomen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen een directe garantie (100% risico voor de gemeente) en een indirecte garantie (beperkt risico voor de gemeente). Het totaalbedrag van de directe garanties bedraagt per 31 december 2017 naar verwachting € 1.720.000,00. In het kader van sociale woningbouw staat het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW) garant voor leningen van Uwoon en de Vestia Groep (oud Stichting Gereformeerde Bouwcorporatie Bejaarden). Het totale gegarandeerde bedrag per 31 december 2017 voor deze twee instellingen bedraagt € 85.178.000,00.

In het geval dat het WSW een afgegeven garantie niet kan nakomen, wordt een beroep gedaan op de aan het Waarborgfonds deelnemende gemeenten en het Rijk. Het risico daarop wordt door ons als gering ingeschat. Immers de indirecte garantie kent een getrapte zekerheid. De zekerheidsstructuur van het WSW bestaat uit drie lagen: de middelen van de corporatie, de borgingsreserve van het WSW en de achtervangpositie van het rijk en de gemeenten. De garantie krijgt in dat geval zijn beslag door verstrekking van een renteloze lening aan het WSW waarmee rente en aflossing aan de financiële instelling betaald worden. Ermelo loopt dus feitelijk enkel risico over het bedrag aan rentederving van de renteloze lening aan het WSW. Ermelo is het geld van de lening dan dus niet kwijt. Het is daarom ook niet reëel om te veronderstellen dat Ermelo aangesproken wordt op het volledige bedrag waarvoor Ermelo garant staat.

Deelnemingen
Voor onze huidige deelnemingen, niet zijnde beleggingen, verwijzen wij u naar de paragraaf Verbonden partijen.

Kredietrisico

De doelstelling van het kredietrisicobeheer is:
Het beheersen van de risico's die voortvloeien uit de mogelijkheid op een waardedaling van de vorderingspositie als gevolg van het niet (tijdig) kunnen nakomen van de verplichtingen van de tegenpartij (onder meer als gevolg van insolventie).

Richtlijnen en limieten kredietrisicobeheer:
- Indien twijfel bestaat over de kredietwaardigheid van een niet publiekrechtelijk lichaam wordt, voordat een dienst geleverd wordt, een kredietwaardigheidsonderzoek uitgevoerd en worden waar nodig voldoende zekerheidsmaatregelen getroffen;

- Uitzettingen vinden enkel plaats onder de voorwaarden van de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden;
- Vorderingen (fiscale en niet-fiscale) worden actief en volgens vaste termijnen ingevorderd. Vorderingen waar een succesvolle invordering uitblijft, worden overgedragen aan een deurwaarder.

Intern liquiditeitenrisico

De doelstelling van het intern liquiditeitenbeheer is:
Het beheersen van de risico's van mogelijke wijzigingen in de liquiditeitsprognose en meerjareninvesteringsplanning waardoor als gevolg daarvan de financieringskosten hoger kunnen uitvallen.

Richtlijnen en limieten intern liquiditeitenrisico:
De gemeente beperkt haar interne liquiditeitenrisico's door haar financieringsactiviteiten te baseren op een korte termijn liquiditeitenplanning (looptijd tot één jaar), alsmede op een vierjarige liquiditeitenplanning die aansluit op het meerjaren investeringsplan.

Liquiditeitspositie
Door de inwerkingtreding van schatkistbankieren worden overtollige gelden met ingang van medio december 2013 aangehouden in de Nederlandse schatkist. De financieringsbehoefte gedurende 2017 is opgevangen met een positieve stand op de rekening courant en het saldo van schatkistbankieren. Het aantrekken van langlopende leningen is in 2017 niet noodzakelijk geweest. Gebruik van kasgeldleningen is tevens niet noodzakelijk geweest.

Kasgeldlimiet
In de Wet Fido wordt de kasgeldlimiet voor een bepaald jaar berekend door middel van een, door de Minister van Financiën vastgesteld, percentage van het begrotingstotaal van het respectievelijke jaar. De kasgeldlimiet heeft betrekking op de korte financiering met een rentetypische looptijd van korter dan één jaar. Het toezicht op de kasgeldlimiet vindt plaats door de provincie. De gemiddelde netto vlottende schuld per kwartaal mag de kasgeldlimiet niet overschrijden. Gemeenten dienen de informatie over de kasgeldlimiet op te nemen in de begroting en de jaarstukken (in de paragraaf Financiering). De kasgeldlimiet geeft het maximumbedrag aan dat een gemeente vlottend mag financieren. Voor onze gemeente bedraagt de kasgeldlimiet voor het jaar 2017 € 6.171.000,00 (begrotingstotaal € 72.603.000,00 * 8,5%). Wordt de kasgeldlimiet langdurig overschreden dan dient een gemeente haar vlottende schuld om te zetten in een vaste schuld. Uit de onderstaande tabel blijkt dat wij over het jaar 2017 binnen de kasgeldlimiet zijn gebleven.

	Liquiditeitspositie over het jaar 2017 Bedragen x € 1.000,00 (per eerste van de maand)		1e kwartaal	2e kwartaal	3e kwartaal	4e kwartaal
1.	Vlottende (korte) schuld	maand 1	0	0	0	0
		maand 2	0	0	0	0
		maand 3	0	0	0	0
2.	Vlottende middelen	maand 1	13.752	14.266	15.006	17.839
		maand 2	13.233	15.608	16.628	18.837
		maand 3	13.740	13.668	17.645	15.219
3.	Netto vlottende schuld (+) /	maand 1	-13.752	-14.266	-15.006	-17.839
	Overschot vlottende middelen (-) (1-2)	maand 2	-13.233	-15.608	-16.628	-18.837
		maand 3	-13.740	-13.668	-17.645	-15.219
4.	Gemiddelde netto vlottende schuld (+) /					
	Gemiddeld overschot vlottende middelen (-)		-13.575	-14.514	-16.426	-17.298
5.	Kasgeldlimiet		6.171	6.171	6.171	6.171
6a.	Ruimte onder kasgeldlimiet (5-4)		19.746	20.685	22.597	23.469
6b.	Overschrijding van de kasgeldlimiet (4-5)					
	Berekening kasgeldlimiet					
	De kasgeldlimiet moet worden berekend bij aanvang van elk kalenderjaar en bij wijziging van het percentage als bedoeld bij post 8.					
7.	Begrotingstotaal	72.603				
8.	Het bij ministeriële regeling vastgestelde percentage	8,5				
9.	Kasgeldlimiet: (7) x (8) : 100	6.171				

Schatkistbankieren en drempelbedrag
Eind 2013 is (verplicht) schatkistbankieren van kracht geworden. De gemeente Ermelo heeft direct daarop alle vrij besteedbare middelen in de schatkist ondergebracht. Ermelo houdt enkel de gelden uit bestaande beleggingscontracten (zie het onderdeel "Beleggingen") buiten de schatkist aan. Oude contracten worden gerespecteerd en hoeven niet opengebroken te worden. Op het moment dat deze beleggingen vrijvallen, worden zij ook in de schatkist ondergebracht.

Het is toegestaan een deel van de overtollige gelden op een dag buiten de schatkist aan te houden om niet acuut in liquiditeitsnood te zitten bij (spoed)betalingen. Dit bedrag staat gelijk aan 0,75% van het begrotingstotaal, met een minimum van € 250.000,00. Uitgaande van een begrotingstotaal 2017 van € 72.603.000,00 bedraagt het drempelbedrag voor 2017 € 545.000,00. Ermelo houdt een lager bedrag dan het drempelbedrag buiten de schatkist aangezien de ervaringen hebben geleerd dat het volledige drempelbedrag niet benut wordt en tevens dat gelden in de schatkist dezelfde dag teruggeboekt zijn. In het overzicht "Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren" wat in de toelichting op de balans is opgenomen, blijkt dat wij over het jaar 2017 ruimschoots binnen het drempelbedrag zijn gebleven.

Samenvattend

Gering risico
Wij beoordelen de risico's die met financiering samenhangen voor onze gemeente als gering door:
- Het aanwezig zijn van een aantal laagrentende geldleningen zonder mogelijkheid tot renteaanpassing;
- Het toepassen van het uitgangspunt dat enkel zaken wordt gedaan met betrouwbare financiële instellingen;
- Een adequate, beschreven administratieve organisatie van de financieringswerkzaamheden;
- De aanwezigheid van een jaarlijks geactualiseerd meerjareninvesteringsplan;
- Een periodieke analyse van onder andere openstaande vorderingen.

Paragraaf Bedrijfsvoering

Algemene informatie

Algemene paragraafdoelstelling (visie)
Een doelmatige bedrijfsvoering waarin kostenbewustzijn, een efficiënte organisatiestructuur en een organisatiecultuur van "samen, bevlogen, betrouwbaar en wendbaar" in balans zijn, is leidend voor de bedrijfsvoering.
Kortheidshalve verwijzen wij ook naar de toelichting bij speerpunt Organisatieontwikkeling en speerpunt Dienstverlening, beide bij het programma Bestuur & Dienstverlening.

Deze paragraaf gaat in op een aantal thema's die de kwaliteit en de doelmatigheid van de bedrijfsvoering borgen. De uitvoering hiervan vindt vrijwel volledig plaats door Meerinzicht in nauw overleg met de bronorganisaties Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. In de paragraaf Verbonden Partijen worden de formele aspecten van Meerinzicht beschreven en vastgelegd en wordt de doelstelling ervan beschreven. In deze paragraaf wordt op een aantal belangrijke inhoudelijke bedrijfsvoeringsthema's ingegaan. Deze paragraaf is nu nog in ontwikkeling en zal nog in informatieve waarde groeien.

Achtereenvolgens komen de volgende thema's aan bod:

1. Informatieveiligheid
De Baseline Informatiebeveiliging Nederlandse Gemeenten ligt ten grondslag aan ons informatiebeveiligingsbeleid op zowel strategisch als tactisch niveau. Op strategisch niveau is aangesloten op de internationaal geaccepteerde beveiligingsstandaarden ISO 27001/27002. Op tactisch niveau bestaat de BIG uit een set aan beveiligingsmaatregelen en een normenkader die een goed basis-beveiligingsniveau voor gemeenten neerlegt. De landelijke Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten (IBD: een initiatief van VNG en KING) adviseert over en monitort beveiligingsrisico's en doet aanbevelingen hoe hiermee om te gaan. Op gemeentelijk niveau hebben wij binnen Meerinzicht als brongemeenten een informatiebeveiligingsadviseur (CISO) aangesteld, die ons onafhankelijk gevraagd en ongevraagd adviseert en de processen rond datalekken coördineert. 2017 is benut om de zogenoemde GAP-analyse te maken. Hiermee wordt aangegeven in hoeverre de gemeentelijke informatievoorziening aansluit op de BIG. Om aan te kunnen tonen dat voldaan wordt aan de BIG is een information security management systeem (ISMS) aangeschaft.

2. Gegevensbescherming en privacybescherming
Het is wettelijk verplicht een Functionaris Gegevensbescherming (FG) aan te stellen, die toeziet op het beschermen van privacygevoelige gegevens. Het is toegestaan dat gemeenten hierin met elkaar samenwerken. In het kader van Meerinzicht is hiertoe besloten door een gezamenlijke Functionaris Gegevensbescherming aan te stellen, die eveneens inhoudelijke uitvoerende taken verricht die behoren tot de functie van privacy officer. Alle gemeenten staan voor de taak om alle systemen en bestanden te onderzoeken op privacygevoelige gegevens en hiervan administratie te houden en afspraken vast te leggen hoe en door wie daarmee mag worden omgegaan. Het is evident dat de CISO en de FG een nauwe samenwerkingsrelatie zullen onderhouden. Daarnaast is een Resposible Disclosure- en datalekprocedure opgesteld.

3. Informatiserings- en Automatiseringsbeleid

Lange tijd is automatisering gezien als kostenpost. Vastgesteld moet worden dat I&A een strategisch bedrijfsmiddel is, waarvan het functioneren van de bestuurlijke en ambtelijke organisatie én de samenleving als geheel afhankelijk is geworden. Onze dienstverlening aan de samenleving is inmiddels volledig afhankelijk van de ICT-infrastructuur. Deze afhankelijkheid zal de komende jaren alleen nog maar toenemen. De overheid moet hierin bijblijven, enerzijds in het belang van de eigen bedrijfsvoering, maar bovenal in het belang van de dienstverlening en bescherming van kwetsbare voorzieningen en persoonsgegevens. Om de naar verwachting toenemende kosten te beheersen wordt in het kader van Meerinzicht zoveel mogelijk ingezet op standaardisering en harmonisering van ICT-systemen.

4. Horizontale verantwoording
In het kader van Meerinzicht is afgesproken dat de brongemeenten samenwerken ten aanzien van ENSIA (Eenduidige Single Information Audit). ENSIA heeft tot doel het verantwoordingsproces over informatieveiligheid bij gemeenten verder te professionaliseren door het toezicht te bundelen en aan te sluiten op de gemeentelijke P&C-cyclus. Hierdoor ontstaat voor het bestuur en de toezichthouders meer overzicht over de stand van zaken van de informatieveiligheid en kan er beter op worden gestuurd. ENSIA voorziet in horizontale verantwoording en vervangt de afzonderlijke verticale verantwoordingen (audits) over de BRP, PUN, Suwinet, BAG, BGT en DigiD. In 2017 is voor de eerste maal de nieuwe ENSIA-audit uitgevoerd.

5. Personeel- en Organisatiebeleid

5.1 Organisatieontwikkelingsproces
De verwachting is dat de gemeenteraad eind 2017 uitspraken zal doen op welke wijze hij richting wil geven aan de groei naar netwerkgemeente. De ambtelijke organisatie anticipeert daarop door een organisatieontwikkelingsproces op gang te brengen, waarmee invulling gegeven kan worden op de veranderende behoeften van de samenleving en als gevolg daarvan van de veranderende behoeften van het bestuur. Wij werken aan deze organisatieontwikkeling op basis van de missie en visie (samen, bevlogen, betrouwbaar en wendbaar) van de ambtelijke organisatie.

5.2 Beheer personele en organisatielasten
De loonsom is resultante van de kwantitatieve en kwalitatieve formatieomvang en van de kosten van inhuur. De loonsom wordt begroot op basis van de in eigen dienst zijnde medewerkers en daarnaast wordt CAO-loonontwikkeling geraamd. Dit laatste is altijd een onzekere factor, omdat de uitkomst van de CAO-onderhandelingen bepaalt of de raming wel of niet voldoende is als dekking. Ook wordt een klein bedrag geraamd voor de opvang van kosten die gemaakt moeten worden in verband met vervanging van langdurig zieke medewerkers. De overheid is namelijk eigenrisicodrager. Om dit risico zoveel mogelijk te beperken wordt een actief ziekteverzuimbeleid gevoerd. Daarnaast worden secundaire en tertiaire personeels- en organisatiebudgetten begroot. De totale gemeentelijke loonsom zal per 1 januari 2018 sterk dalen als gevolg van de overgang van medewerkers naar Meerinzicht (2e fase Bedrijfsvoering en het domein Sociaal).

5.3 Inhuurbeleid
Inhuur van medewerkers heeft verschillende redenen:

- De ontwikkeling naar netwerkgemeente betekent dat de eigen vaste formatie voor een belangrijk deel zal bestaan uit proces- en projectmedewerkers, waar omheen vaste en deels tijdelijke expert kennis gegroepeerd wordt. De tijdelijke expertkennis vormt een beperkte flexibele schil rond de vaste formatie. De kosten van deze expertkennis komt ten laste van de projecten waarvoor de kennis wordt ingezet. Hoewel de inhuurtarieven over het algemeen hoger liggen dan de kosten van vast personeel is deze werkwijze toch goedkoper, omdat de in te zetten expertise steeds anders is en wij als organisatie te klein zijn om die kennis permanent in huis te hebben. Bovendien beperkt dit de continuïteitsrisico's;
- Ermelo kent uiteraard ook een regelmatig verloop in medewerkers. Ter overbrugging van vacatures wordt ingehuurd wanneer de continuïteit van het werk daarom vraagt. De kosten daarvan worden gedeeltelijk gedekt uit de vrijvallende vacaturegelden. Deels, omdat de inhuurtarieven over het algemeen hoger liggen dan de kosten van eigen medewerkers;
- Het ambitieniveau in Ermelo is hoog. Dit leidt geregeld tot een werkvoorraad die niet door de eigen capaciteit opgevangen kan worden. Daarvoor moet dan worden ingehuurd. De kosten worden dan ten laste gebracht van het desbetreffende project;
- Inhuur wegens langdurige ziekte of anderszins vindt plaats indien de continuïteit en kwaliteit van het werk in het geding komt. Voor de dekking van de kosten is slechts een gering bedrag beschikbaar, omdat langdurig verzuim nu eenmaal moeilijk voorspelbaar is.

5.4 Personele en organisatorische lasten
In de jaarrekening worden alle begrote bedragen en werkelijk geboekte bedragen voor personele en organisatielasten in zijn totaliteit met elkaar vergeleken en wordt het saldo bepaald. Een tegenvaller op het ene onderdeel wordt daarbij gecompenseerd door een meevaller bij een ander onderdeel. Per saldo is er een tekort ontstaan van € 136.000. Dat is 1,1 % van de geactualiseerde begroting voor personele en organisatielasten in 2017 van € 12,2 mln. Het aandeel inhuur als gevolg van de onder 5.3 genoemde elementen bedraagt 22,8% (€ 2.791.000) van de geactualiseerde begroting voor personele en organisatielasten. Dit is hoger dan de verwachtte 15 % en het directe gevolg van de noodzaak alle lopende projecten en beleidsontwikkelingen voortgang te doen vinden. Ondanks het feit dat wij vrijwel binnen de geactualiseerde begroting voor personele en organisatielasten zijn gebleven, hebben wij inmiddels de afspraken omtrent inhuur nog verder aangescherpt, door te bepalen dat de noodzaak van inhuur of verlenging daarvan voor projecten expliciet aan het college moeten worden voorgelegd. Dit kan tot gevolg hebben dat projecten getemporiseerd moeten gaan worden.

6. Inkoopbeleid
Het inkoopbeleid en de inkoopvoorwaarden worden grotendeels in ISNV-verband voorbereid. Recentelijk zijn deze aangepast als gevolg van de nieuwe Aanbestedingswet. Daarnaast hebben wij de raad voorstellen gedaan om aanvullend lokaal inkoopbeleid vast te stellen. Het lokale beleid gaat met name in op duurzaamheidsaspecten, de mogelijkheden voor lokale en regionale ondernemers en sluit aan op het rapport van de rekenkamer over inkoop en de door de raad aangenomen motie.

7. Bezwaar- en beroep
Tegen besluiten die het bestuur en de gemeenteraad neemt staat in veel gevallen de mogelijkheid van bezwaar open. De ingediende bezwaren worden behandeld door de onafhankeijke commissie voor bezwaarschriften. Voordat het tot behandeling van een bezwaar komt, wordt eerst bezien of met behulp van (pre)mediation tot een oplossing gekomen kan worden. Is dat niet het geval, dan hoort de commissie belanghebbenden én het besluitvormend orgaan en brengt nadien advies uit over het ingediende bezwaar. Het bestuursorgaan neemt vervolgens een besluit op het ingediende bezwaar. Nadien staat vervolgens in veel gevallen beroep open op de rechter. De raad ontvangt jaarlijks het jaarverslag van de commissie voor bezwaarschriften.

8. Meerinzicht-domein Bedrijfsvoering
Meerinzicht-domein Bedrijfsvoering is onze uitvoeringsorganisatie die ons adviseert over en zorgt voor uitvoering van de bedrijfsvoeringstaken. Vanaf 1 januari 2018 zijn de taakvelden Facilitair, I&A, HRM, Belastingen, Financiën, Communicatie, Gegevensbeheer en Juridische zaken onderdeel van Meerinzicht-domein Bedrijfsvoering. Standaardisatie en harmonisatie van uitvoeringsprocessen zijn de instrumenten om invulling te geven aan de vier K's (klantgerichtheid, kwaliteit, kwetsbaarheid, kosten). Dat vraagt veel afstemming en overleg in de opbouwfase van Meerinzicht, die loopt tot en met 2020. Belangrijk hierin is het functioneren van het zogenaamd Opdrachtgever-Opdrachtnemeroverleg (OGON) en het Overleg directie/gemeentesecretarissen. Het vraagt ook veel van de medewerkers die uit verschillende bedrijfsculturen komen en moeten opereren in zich continue ontwikkelende bronorganisaties.
Financieel sluit de jaarrekening van Meerinzicht met een tekort. Dit is overeenkomstig de verwachting en vindt zijn oorzaak in drie elementen. Bekend was dat de overgedragen ICT-budgetten ontoereikend waren. Het tweede nadelig aspect betreft de rente. Beide aspecten zijn in de begroting 2018-2021 gerepareerd. Het derde aspect is de taakstelling 2017 die slechts voor 39% (€ 230.000) gerealiseerd kon worden. Ook dit is geen verrassing, gezien de hoge piekbelasting en een aantal langdurige ziektegevallen. Het financiële nadeel voor Ermelo bedraagt door deze drie aspecten € 145.000,00. Als deze drie aspecten buiten beschouwing blijven, dan is Meerinzicht er in geslaagd een positief resultaat te boeken.

9. Meerinzicht-domein Sociaal
Meerinzicht-domein sociaal is onze uitvoeringsorganisatie die ons adviseert over en zorgt voor uitvoering van de taken in het sociaal domein. Vanaf 1 januari 2018 worden de Wmo, de Participatiewet, de Jeugdzorg, Sociale Recherche en leerlingzaken door Meerinzicht-domein Sociaal uitgevoerd. Tegelijk met de start van de samenwerking wordt gestart met de kanteling in de uitvoering. Dat moet voorzien in een vraaggestuurde en resultaatgerichte organisatie. Ook hier is het functioneren van het zogenoemde Opdrachtgever-Opdrachtnemeroverleg (OGON) en het Overleg directie/gemeentesecretarissen belangrijk, maar óók het bestuurlijk portefeuilleoverleg is hierin cruciaal. De planning & control voor het domein Sociaal maakt onderdeel uit van het domein Bedrijfsvoering, wat daarmee op dezelfde wijze faciliterend is als het is naar de brongemeenten. Zoals bekend houdt de Sociale Dienst Veluwerand per genoemde datum op te bestaan en gaat op als integraal onderdeel van het domein Sociaal.

Vastgesteld beleid voor dit programma
- Notitie HRM-cyclus (2003, herzien in 2014);
- Notitie Beloningsbeleid (2012);
- Notitie Ziekteverzuim (2011);
- Beleidsnota Informatiebeheer (2006);
- Regionaal inkoopbeleid Inkoopsamenwerking Noord Veluwe (2010);
- Lokaal inkoopbeleid (nog vast te stellen door de raad eind 2017)
- Herziening visie informatie architectuur digitale dienstverlening (2010);
- Notitie Weerstandsvermogen en Risicomanagement (2008);
- Notitie Uitwerking inkoopbeleid (2011);
- Notitie Inkoopbeleid en duurzaam inkopen (2011);
- Notitie Inkoopbeleid en lokaal ondernemerschap (2011);
- Notitie Inkoopbeleid en SW-bedrijven (2011).

Wat hebben wij er voor over?

Budgetten	Programma begroting 2017	Begrotings wijzigingen 2017	Begroting 2017 (na wijzigingen)	Jaarstukken 2017	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
lasten	16.614	1.385	17.999	18.356	357
Toegerekend aan producten	-16.614	-1.385	-17.999	-18.356	-357
Saldo	0	0	0	0	0

Paragraaf Verbonden Partijen

Algemene informatie

Verbonden partijen zijn privaatrechtelijke (naamloze en besloten vennootschap, stichting, vereniging en coöperatie) of publiekrechtelijke (gemeenschappelijke regeling) organisaties waarin de gemeente een belang heeft. Dit moet een bestuurlijk én financieel belang zijn.

Vanwege bestuurlijke, beleidsmatige en/of financiële belangen en mogelijk dito risico's is het gewenst dat in de begroting en rekening aandacht wordt besteed aan derde rechtspersonen, waarmee de gemeente een bestuurlijke én financiële band heeft. Het is dus niet de bedoeling van de wet om over alle partijen, waarmee de gemeente op enigerlei wijze verbonden is, in deze paragraaf te informeren. Het wettelijk criterium is gelegd bij die partijen waar de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang in heeft. Een "bestuurlijk belang" betekent dat de gemeente op enigerlei wijze zeggenschap heeft, hetzij omdat de gemeente een zetel in het bestuur heeft, hetzij omdat de gemeente mee kan stemmen. Met "financieel belang" wordt bedoeld dat de gemeente middelen ter beschikking heeft gesteld die ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij en/of als financiële problemen bij de verbonden partij verhaald kunnen worden op de gemeente. Onder "financiële informatie" staat soms in de kolommen Begroting 2017 bij de regels Eigen vermogen, Vreemd vermogen en Resultaat n.v.t. In de meeste begrotingen van de verbonden partijen worden deze gegevens nog niet opgenomen of is er sprake van dat het positieve of negatieve resultaat ten gunste of laste komt van de deelnemende gemeenten.

Het belang van deze paragraaf schuilt in het bijzonder in het feit dat een aantal van de verbonden partijen beleid uitvoert dat in principe ook door de gemeente zelf uitgevoerd kan worden. De gemeenteraad heeft daarbij een kaderstellende en controlerende taak op de kernvraag, namelijk of de doelstellingen van de verbonden partijen nog steeds overeenkomen met de doelstellingen van de gemeente of dat de doelstellingen van de gemeente via de verbonden partijen gerealiseerd worden. Het ligt voor de hand dat lokale overheden profijt hebben bij het uitbesteden van bepaalde taken. Zo beschikken verbonden partijen over de juiste kennis, deskundigheid en specialisatie om dergelijke taken effectief en efficiënt uit te voeren. Dit bevordert de kwaliteit van de uitbestede taken, waardoor kosten vaak kunnen worden verminderd. Uiteraard dient de lokale overheid die een deel van haar taken uitbesteedt erop te kunnen vertrouwen dat de betreffende verbonden partij deze activiteiten goed en zorgvuldig beheerst. Immers, de betreffende lokale overheid blijft verantwoordelijk voor de taak die een verbonden partij uitoefent. Samenwerking met een verbonden partij kan de volgende voordelen opleveren:

- Risicospreiding: (financiële) risico's worden met andere partijen gedeeld.
- Efficiëntievoordeel: door samenwerking met bijvoorbeeld andere lokale overheden.
- Kennisvoordeel: de lokale overheid kan gebruik maken van kennis waarover zij zelf niet beschikt.
- Continuïteit: door meer schaalgrote te creëren, is de organisatie niet afhankelijk van de kennis van individuen.
- Katalysatorfunctie: activiteiten kunnen versneld op gang worden gebracht door samenwerking met publieke of private organisaties.
- Bestuurlijke kracht en effectiviteit: door samenwerking ontstaat een sterkere bestuurlijke kracht en grotere effectiviteit.

Inzicht is daarbij nodig in het budgettaire beslag en de financiële risico's die de gemeente met verbonden partijen kan lopen. Deze vraag kan óf bij het desbetreffende raadsprogramma worden gesteld óf in het kader van de paragraaf Verbonden partijen. Gekozen is om dit te doen in deze paragraaf.

In deze paragraaf zijn ook de beleidsregels vermeld waaraan voldaan moet worden indien de raad of het college deel wenst te gaan nemen in of overweegt een verbonden partij op te richten. Het rekenkameronderzoeksrapport Verbonden Partijen is begin 2017 verschenen. Op basis daarvan zal de Notitie Verbonden Partijen worden geactualiseerd, waarbij ook aandacht zal worden gegeven aan de rol en positie van de raad en bestuur ten aanzien van verbonden partijen. Deze is in concept afgerond in het eerste kwartaal van 2018.

Verder wordt in deze paragraaf ieder jaar een beeld gegeven van onder andere (te verwachten) dividenden en andere belangrijke ontwikkelingen ten aanzien van de genoemde verbonden partijen.

Per kwartaal ontvangt de raad een rapportage over de ontwikkelingen inzake de samenwerkingsverbanden.

De beleidsregels

Onderstaand worden de beleidsregels opgesomd die in acht genomen moeten worden alvorens een verbinding wordt aangegaan met een derde rechtspersoon, waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang krijgt of neemt.

1. Een besluit tot deelname in of oprichting van een derde rechtspersoon waarin de gemeente een bestuurlijk én financieel belang krijgt of neemt, vermeldt expliciet de redenen en de motieven waarom de uitvoering van het gemeentelijk beleid daarmee beter is gediend.
2. Een besluit bevat een motivering waarom in dat geval de gekozen vorm de meest geëigende vorm is (soort privaatrechtelijke of publiekrechtelijke rechtsvorm), waarbij wordt gemotiveerd waarom een publiekrechtelijke rechtsvorm niet kan (een publiekrechtelijke rechtsvorm geniet dus in principe de voorkeur).
3. Een besluit bevat een beschrijving waaruit het publieke belang bestaat.
4. Een besluit bevat een beschrijving waaruit het financiële belang bestaat.
5. Een besluit bevat een beschrijving van de risico's die aan de betreffende verbonden partij zijn verbonden

en welke beheersmaatregelen daarvoor genomen worden.
6. Een besluit bevat een beschrijving van de te leveren prestaties in meetbare kwantiteit en kwaliteit.
7. Een besluit bevat een beschrijving op welke wijze de verbonden partij verantwoording aflegt.
8. Het college geeft de raad door middel van de paragraaf Verbonden partijen jaarlijks inzicht in het aantal verbonden partijen en welke ontwikkelingen zich daarin voltrekken en welke risico's worden onderkend.

Naam verbonden partij	Gevestigd
Gemeenschappelijke regeling	
GGD Noord- en Oost- Gelderland (NOG)	Apeldoorn
Meerinzicht (MIZ)	Ermelo
OmgevingsDienst Noord-Veluwe (ODNV)	Harderwijk
Regio Noord-Veluwe (RNV) * (is per 1-1-2018 opgeheven en vervangen door de SNV **)	Harderwijk
Sociale Dienst Veluwerand (SDV)* (is per 1-1-2018 opgeheven en is onderdeel van Meerinzicht-Sociaal **)	Harderwijk
Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe	Elburg
Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)	Apeldoorn
Vennootschappen (% belang)	
Alliander N.V.	Arnhem
N.V. Bank Nederlandse Gemeenten	Den Haag
Leisurelands	Arnhem
Vitens N.V.	Arnhem
Coöperatie	
Coöperatie Gastvrije Randmeren	Harderwijk

* deze verbonden partijen blijven in deze jaarstukken nog staan vanwege de formele financiële afwikkeling die in 2018 nog moet plaatsvinden.
** de gegevens hiervan worden voor de eerste maal opgenomen in de paragraaf verbonden partijen van de jaarrekening 2018.

GGD Noord- en Oost- Gelderland (NOG)

Verbonden partij:	GGD Noord- en Oost- Gelderland (GGD NOG)
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Apeldoorn, Rijksstraatweg 65, 7231 AC Warnsveld (kantoorlocatie)
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer A.L. Klappe
Contactambtenaar:	Mevrouw P.A. Beelen-Mostert
Openbaar belang:	De GGD faciliteert gemeenten op basis van de Wet publieke gezondheid, Wet Kinderopvang, Wet Veiligheidsregio's en op basis van autonome gemeentelijke taken, maar verzorgt ook taken in opdracht van derden zoals Rijk, politie en burgers. De GGD NOG is een samenwerkingsverband tussen 22 gemeenten (Aalten, Apeldoorn, Berkelland, Bronckhorst, Brummen, Doetinchem, Elburg, Epe, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Lochem, Montferland, Nunspeet, Oldebroek, Oost Gelre, Oude IJsselstreek, Putten, Voorst, Winterswijk en Zutphen) in de provincie Gelderland. De GGD NOG heeft als doel de gemeenschappelijke belangen van de gemeenten te behartigen op het terrein van de publieke gezondheidszorg, toezicht kinderopvang en veiligheidsregio's. Wettelijke GGD taken die voor de gemeenten worden uitgevoerd (A-taken) - Kerntaken Wet publieke gezondheid - Infectieziektebestrijding - Medische milieukunde - Technische hygiënezorg - Psychosociale hulp bij rampen - Beleidsadvisering Jeugdgezondheidszorg - Onderzoek gezondheidssituatie bevolking - Beleidsadvisering - Preventieprogramma's en gezondheidsbevordering - Preventieve ouderengezondheidszorg - Toezicht kinderopvang op basis van de Wet kinderopvang - GGD taak in de Wet veiligheidsregio's Wettelijke gemeentelijke taken vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling (B1) of op basis van subsidiëring en/of dienstverleningsovereenkomsten (B2). - Jeugdgezondheidszorg 4-19 jaar (B1 taak) - Kwaliteitstoezicht, toegang beschermd wonen en maatschappelijke zorg op basis van de Wmo 2015 (B2 taak) - Preventieve activiteiten op basis van de Jeugdwet (B2 taak) - Lijkschouw op basis van de Wet op de Lijkbezorging (B2 taak) Autonome gemeentelijke taken (C-taken) - (Extra) onderzoek door Academische Werkplaats AGORA. (samenwerking GGD NOG en Wageningen University & Research Centre - (Extra) Onderzoek en advies door Evaluatiebureau Publieke Gezondheid GGD NOG De GGD voert ook externe taken uit in opdracht van derden zoals Rijk, politie of burgers (D-taken) - Rijksvaccinatieprogramma - Arrestantenzorg - Reizigersvaccinatie - Vergunningen tattooshops - Publieke gezondheidszorg asielzoekers - Aanvullende seksuele gezondheidszorg

Aard:	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen (A en B1 taken). Subsidiering en/of dienstverleningsovereenkomst (B2, C en D taken).
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samenleven: Speerpunt Implementatie en borging Jeugdwet en speerpunt Implementatie en borging Wmo 2015
Ontwikkelingen:	De bestuursagenda GGD NOG 2014-2018 ligt op hoofdlijnen op koers. De gemeenschappelijke regeling GGD NOG is per 1 januari 2017 gewijzigd. In 2016 zijn de GGD taken gecategoriseerd in ABCD-taken, variërend van wettelijke GGD taken (A-taak) tot externe taken die de GGD verzorgt in opdracht van derden zoals bijvoorbeeld Rijk of politie (D-taken). De jeugdgezondheidszorg is hierbinnen gepositioneerd als B1-taak. Dat is een taak die gemeenten moeten uitvoeren en bij de GGD kunnen afnemen. Deze taak is vastgelegd in de gemeenschappelijke regeling GGD NOG voor 21 gemeenten (exclusief Apeldoorn). De bestuursagenda 2014-2018 is door het Algemeen bestuur voor 2018 herijkt en zal in 2018 voor de periode van 2018-2022 worden bijgesteld om te anticiperen op diverse ontwikkelingen.
Risico:	De koersbepalingen hebben mogelijk gevolgen voor de bedrijfsvoering van de GGD NOG.
Financiële informatie	

*** 6410302 OGZ + 6410402 JGZ / ** Prognose**

Boekjaar:	**Jaarstukken 2016**	**Begroting 2017**	**Jaarstukken 2017**
Eigen vermogen	€2.825.000,00	€2.081.000,00	** € 2.253.000,00
Vreemd vermogen	€3.228.000,00	€3.150.000,00	** € 3.696.000,00
Resultaat	€347.000,00	n.v.t.	** € 190.000,00
Begrote bijdrage	€363.000,00	€371.000,00	€392.000,00
Realisatie bijdrage	€337.968,00	n.v.t.	* € 371.126,00

Meerinzicht (MIZ)

Verbonden partij:	Meerinzicht (MIZ)
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Ermelo, Postbus 300 3850 AH
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer A.A.J. Baars, burgemeester
Contactambtenaar:	De heer C. Versluis voor de bedrijfsvoeringstaken De heer A. Hoeve voor het Sociaal Domein
Openbaar belang:	Meerinzicht is een samenwerkingsverband op het gebied van uitvoeringstaken op het gebied van de bedrijfsvoering en het Sociaal Domein voor de gemeenten Ermelo, Harderwijk en Zeewolde. Het betreft de volgende uitvoeringstaken t.a.v. de bedrijfsvoering: - Informatisering en automatisering - Personeel en organisatie (hrm) - Facilitaire zaken/documentaire informatievoorziening/gebouwbeheer/inkoop - Belastingen, daaronder begrepen de heffing en invordering - Financiën & administratie - Juridische zaken - Communicatie - Geo-informatie Het betreft de volgende uitvoeringstaken t.a.v. het Sociaal Domein: - Participatiewet - Wmo - Jeugdwet - Leerlingwezen - Sociale recherche - Inkomensondersteuning
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, bedrijfsvoeringsorganisatie op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.
Beleidsinformatie	Meerinzicht, domein Bedrijfsvoering, faciliteert de bronorganisaties Ermelo, Harderwijk en Zeewolde, maar ook het domein Sociaal , door advisering, uitvoering, beheer en administratie ten aanzien van genoemde bedrijfsvoeringstaken. Daarnaast voert Meerinzicht, domein Sociaal het door het gemeentebestuur vastgestelde beleid uit op de genoemde taakvelden behorend tot het Sociaal Domein. De beleidsbepaling en -vaststelling is en blijft op beide domeinen voorbehouden aan het gemeentebestuur.
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Bestuur en Dienstverlening: Speerpunt Intergemeentelijke samenwerking versterken Programma Samenleven: speerpunten Decentralisaties, Implementatie en Borging Jeugdwet, Implementatie en Borging Wmo 2015, Re-integratie, Ombuiging Voorzieningen voormalige Wet Sociale Werkvoorziening, Armoedebeleid.

Ontwikkelingen:	De Gemeenschappelijke Regeling Meerinzicht is formeel op 1 januari 2014 van start gegaan. Het personeel voor de onderdelen I&A, HRM, Facilitair en Belastingen (de eerste fase) is per 1 januari 2015 binnen Meerinzicht geplaatst en de budgetten van de deelnemende gemeenten zijn per 1 januari 2015 naar Meerinzicht overgaan. Eind 2015 is gestart met de voorbereiding van de overgang van de overgebleven taken (tweede fase). Effectuering hiervan was voorzien op 1 januari 2017, maar is verschoven naar 1 januari 2018 vanwege de complexheid van het proces en de noodzakelijke zorgvuldigheid die in acht genomen moet worden ten aanzien van de medewerkers die overgaan naar Meerinzicht. Per 1 januari 2018 zijn de onderdelen financiën, communicatie, juridische zaken en GEO-informatie formeel over gegaan naar Meerinzicht domein Bedrijfsvoering. Hiermee is het domein Bedrijfsvoering compleet gerealiseerd. De uitdaging voor de komende jaren is te transformeren naar een vraag- en procesgestuurde organisatie. Op 30 juni 2016 heeft de gemeenteraad ingestemd met het voornemen van het College van Burgemeester en Wethouders de geldende Collegeregeling "Gemeenschappelijke Regeling Meerinzicht" om te zetten in een zogenaamde "Bedrijfsvoeringsorganisatie Meerinzicht". Hierdoor is het van meet aan bedoelde enkelvoudige bestuur gerealiseerd. Mede ter uitvoering van een aangenomen raadsbrede motie is het uitgangspunt voor het realiseren van de formele samenwerkingsrelatie tussen Ermelo, Harderwijk en Zeewolde in het Sociaal Domein, dat dit, inclusief de Sociale Dienst Veluwerand, wordt ondergebracht in het GR-Meerinzicht. De gemeenteraad heeft op 8 juni 2017 toestemming verleend tot het aanpassing van de Gemeenschappelijke Regling Meerinzicht t.b.v. opname daarin van het Sociaal Domein. Het college heeft de gewijzigde Gemeenschappelijke Regeling vervolgens vastgesteld op 27 juni 2017. De formele transitie, ook in de vorm van personele overgang van de taakvelden uit het Sociaal Domein en de voormalige sociale dienst, is per 1 januari 2018 gerealiseerd. Organisatorisch is daarbinnen geanticipeerd op de vormgeving van de transformatieopdracht.
Risico:	- Belangrijk is dat verbonden partijen in het algemeen, deze in het bijzonder, dicht bij de brongemeenten gehouden worden. Daardoor wordt het risico van "te ver op afstand geraken" voorkomen. - Het vormt mede de borging van de lokale autonomie ten aanzien van de beleidsbepaling en vaststelling door de brongemeenten. - Nieuw beleid leidt deels tot verhoging van programmakosten bij de brongemeenten en deels tot verhoging van de uitvoeringskosten bij Meerinzicht. - Autonome ontwikkelingen zullen invloed hebben op de hoogte van de overgedragen budgetten, dit geldt met name voor de gevolgen van CAO-ontwikkelingen, inflatiecorrectie en automatiseringskosten (met name licentiekosten die gekoppeld zijn aan inwonertal). - Omdat Meerinzicht geen reserves en voorzieningen mag aanhouden, leidt elke besluit met financiële gevolgen tot een begrotingswijziging.
Financiële informatie	De programmagelden voor het Sociaal Domein maken geen onderdeel uit van de begroting Meerinzicht, maar zijn opgenomen in de begroting van de gemeente Ermelo zelf. Dit borgt het budgetrecht van de gemeenteraad.

Boekjaar:	**Jaarstukken 2016**	**Begroting 2017**	**Jaarstukken 2017**
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	€13.274.000,00	€11.800.000,00	€13.647.000,00
Resultaat	(€392.000,00)	n.v.t.	€0,00
Begrote bijdrage	€3.413.000,00	€3.988.000,00	€4.101.000,00
Realisatie bijdrage	€4.085.000,00	n.v.t.	€4.243.000,00

OmgevingsDienst Noord-Veluwe (ODNV)

Verbonden partij:	OmgevingsDienst Noord-Veluwe (ODNV)
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Harderwijk, Oosteinde 17 3842 DR
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer A.A.J. Baars, burgemeester
Contactambtenaar:	De heer W. van der Schaaf
Openbaar belang:	De ODNV voert in samenwerking met de andere uitvoeringsdiensten in opdracht van de gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Hattem, Heerde, Nunspeet, Oldebroek en Putten en de provincie Gelderland een deel van de taken vergunningverlening, toezicht, handhaving en advisering uit op het gebied van de fysieke leefomgeving in het kader van het omgevingsrecht.
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Bestuur en Dienstverlening: Speerpunt Intergemeentelijke samenwerking versterken

Ontwikkelingen:	De ODNV is opgericht in oktober 2012 en is formeel van start gegaan per 1 april 2013. De ODNV is gestart met de uitvoering van "Pakket 1 Basistakenpakket" en "Pakket 2 Overige inrichtingsgebonden milieutaken". In de loop van 2013 is daar "Pakket 3 Resterende milieutaken" aan toegevoegd. Vanaf 1 juli 2015 zijn ook de taken behandeling meldingen Activiteitenbesluit en toezicht op asbestverwijdering toegevoegd en worden deze uitgevoerd door de ODNV. Per kwartaal wordt er gerapporteerd door de ODNV aan de gemeente. Per kwartaal vindt afstemming over de wijze van uitvoering van werkzaamheden plaats door het voeren van een coördinatieoverleg en het opdrachtgeversoverleg. Op 14 november 2017 heeft het college van Gedeputeerde Staten besloten tot centreren van de provinciale vergunningverlening per 1 januari 2018 bij de Omgevingsdienst regio Nijmegen. Deze taak werd hiervoor nog belegd bij de ODNV. Mogelijk gevolg hiervan is dat de gemeenschappelijke regeling op dit onderdeel zal moeten worden aangepast. Een grote wijziging is de nieuwe Omgevingswet die naar verwachting in 2020 van kracht zal worden. Afhankelijk van bestuurlijke keuzes zullen de gevolgen voor de Omgevingsdienst in aanloop naar de invoering van de Omgevingswet meer en meer duidelijker worden. Dat betekent dat er vanuit de Provincie een overdracht zal plaatsvinden van nog bij hen lopende zaken, waaronder langlopende bodemsaneringstrajecten. Het saneren van deze percelen zal dan onder verantwoording van de gemeente moeten worden uitgevoerd. De verwachting is dat dit niet budgetneutraal zal worden overgedragen ten nadele van de gemeente. Met ingang van 2016 is de bijdrage van de partners aangepast aan het actuele bedrijvenbestand. Tevens is met ingang van 1 januari 2017 de Wet Natuurbescherming van kracht geworden. Onderzocht wordt of en op welke wijze de ODNV hierin een rol van betekenis kan spelen voor enkele gemeenten in de adviesrol. Naar verwachting zal dit eind 2017 duidelijk zijn. Naar verwachting zal de Begroting 2019 niet meer gebaseerd zijn op de "regionale meetlat" maar op het "besturingsmodel". In de komende jaren zal ook hierover meer duidelijk worden.
Risico:	- Hogere CAO uitkomsten dan geraamd - Ook vervanging als gevolg van langdurig ziekteverzuim vormt een risico
Financiële informatie	

Boekjaar:	**Jaarstukken 2016**	**Begroting 2017**	**Jaarstukken 2017**
Eigen vermogen	€9.006,00	n.v.t.	n.b.
Vreemd vermogen	€870.091,00	n.v.t.	n.b.
Resultaat	(€74.450,00)	n.v.t.	n.b.
Begrote bijdrage	€693.000,00	€713.000,00	€716.000,00
Realisatie bijdrage	€693.543,00	n.v.t.	€748.196,00

Regio Noord-Veluwe (RNV)

Verbonden partij:	Regio Noord-Veluwe (RNV)
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Harderwijk, Oosteinde 17 3842 DR
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Mevrouw drs. E. Heutink-Wenderich
Contactambtenaar:	Mevrouw T.M. Looijenga
Openbaar belang:	De RNV is het samenwerkingsverband van de gemeenten Elburg, Ermelo, Harderwijk, Nunspeet, Oldebroek en Putten. De gemeenten Hattem, Heerde, Nijkerk, Zeewolde en Epe nemen op diverse terreinen ook deel aan de regionale samenwerking. Het samenwerkingsverband voert onder meer de volgende taken uit: - Het planmatig stimuleren en begeleiden van de sociaal-economische ontwikkelingen en de werkgelegenheid in het gebied. - De begeleiding en coördinatie van het regionaal volkshuisvestingbeleid van de deelnemende gemeenten, waaronder de regionale woningbouwprogrammering. - Het planmatig stimuleren en begeleiden van de toeristisch-recreatieve ontwikkelingen in het gebied. - De instandhouding van een dienst sociale werkvoorziening. - Het planmatig stimuleren, begeleiden, coördineren van ontwikkelingen op het gebied van afvalstoffenverwerking en het uitvoeren of zorgdragen voor uitvoering van afvalstoffenverwerking. - Het in stand houden en coördineren van de onderlinge samenwerking van de deelnemende gemeenten bij de milieu-hygiënische taakuitoefening en de verdeling van de door het rijk en de provincie aan het samenwerkingsverband toegekende algemene en projectgebonden subsidies en structurele financieringsstromen en de daaruit voortvloeiende rapportages. - Het coördineren van activiteiten op het terrein van de volwasseneneducatie. - De uitvoering van bijzondere controle ter opsporing van misbruik en fraude in de sociale zekerheid (voor zover uitvoering is opgedragen aan de deelnemende gemeenten). - De uitvoering van het taakveld leerlingzaken (de uitvoering van de Leerplichtwet en de Regionale Meld- en Coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten).
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Ruimte & Infrastructuur / Speerpunt Woonvisie, Programma Samenleven / Speerpunt Implementatie en Borging Jeugdwet / Speerpunt Ombuiging Voorzieningen voormalige Wet Sociale Werkvoorziening, Programma Economie / Speerpunt Toerisme en recreatie / Speerpunt Vitale Vakantieparken, Programma Bestuur & Dienstverlening / Speerpunt Intergemeentelijke samenwerking versterken.

Ontwikkelingen:	Op basis van het door de gemeenten vastgestelde Uitvoeringsplan Samenwerking Noord-Veluwe vindt op dit moment de afbouw van Regio Noord-Veluwe (RNV) plaats, onder gelijktijdige opbouw van de nieuwe Samenwerking Noord-Veluwe (SNV). Voor de afbouw van RNV is een liquidatieplan opgesteld. Dat plan bevat een overzicht van alle zaken die moeten worden geregeld voordat RNV formeel kan worden opgeheven. In 2018 zullen nog diverse (met name financiële) zaken rond RNV doorlopen, bv. het vaststellen van de jaarrekening 2017 en de liquidatierekening. Dat betekent dat formele opheffing van de gemeenschappelijke regeling per 1 januari 2018 niet mogelijk is. Het streven is wel per die datum zo veel mogelijk zaken te hebben afgehandeld. Na 31 december 2017 worden in ieder geval geen nieuwe verplichtingen aangegaan. Per 1 januari 2018 wordt de SNV officieel opgericht.
Risico:	De ontmanteling van RNV is een grote onderneming waarbij de kans op onverwachte zaken en daarmee onverwachte kosten aanwezig is. Deze zijn zo goed mogelijk in beeld gebracht met een liquidatieplan. Het college van de gemeente Ermelo is op 28 november 2017 akkoord gegaan met dit plan. Let wel, dit is een groeidocument, een momentopname: elke dag worden hier nieuwe gegevens aan toegevoegd. De meeste medewerkers van RNV zijn per 1 november 2017 fysiek overgegaan naar één van de deelnemende gemeenten. Er zijn nog enkele medewerkers die op dit moment geen zekerheid hebben over een nieuwe functie, naar verwachting wordt ook voor hen op termijn een passende functie gevonden. In het sociaal plan dat het dagelijks bestuur van de RNV, na instemming van de bonden, op 15 november 2017 heeft vastgesteld is een werkgarantie voor het voltallig vaste personeel van RNV opgenomen. Het archief en het kantoorpand in Harderwijk worden door het Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe respectievelijk de gemeente Harderwijk overgenomen. Alle bestaande contracten en overeenkomsten waarin RNV partij is, zullen worden beëindigd dan wel overgezet naar een andere partij. De gemeente Nunspeet zal vanaf 1 januari 2018 fungeren als erfgenaamgemeente en alle nog noodzakelijke taken uitvoeren, bijvoorbeeld op het terrein van personeel, financiën en huisvesting.
Financiële informatie	

BEGR17 bijdrage: incl. € 7.175.000,00 account jeugd

Boekjaar:	**Jaarstukken 2016**	**Begroting 2017**	**Jaarstukken 2017**
Eigen vermogen	€3.302.000,00	€3.302.000,00	n.b.
Vreemd vermogen	€17.306.829,00	€10.956.235,00	n.b.
Resultaat	€0,00	€0,00	n.b.
Begrote bijdrage	€9.291.000,00	€8.348.621,00	€8.348.621,00
Realisatie bijdrage	€8.586.353,00	n.v.t.	n.b.

Sociale Dienst Veluwerand (SDV)

Verbonden partij:	Sociale Dienst Veluwerand (SDV)
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Harderwijk, Havendam 56, 3841 AA
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Mevrouw drs. E. Heutink-Wenderich
Contactambtenaar:	De heer J.F.W. Cornielje
Openbaar belang:	Voor burgers van de gemeenten Harderwijk, Ermelo en Zeewolde het handhaven van kwaliteit en continuïteit in de uitvoering van de voorzieningen voor inkomensondersteuning voor sociale zorg van individuele burgers, gericht op het verbeteren van hun zelfredzaamheid, uitstroom naar werk en/of sociale activering met het doel dat zij zoveel als mogelijk zelfstandig voorzien in de kosten van levensonderhoud en deelnemen aan het sociale leven. Het verbeteren van afstemming van vraag en aanbod van arbeid en sociale zorg. Concreet betekent dit: - Beoordelen aanvragen voor en verstrekken van sociale uitkeringen. - Inkopen en aanbieden van re-integratietrajecten. - Uitvoeren van het armoedebeleid en bijzondere bijstand.
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Samenleven: Speerpunt Re-integratie (inclusief werkgeversdienstverlening) en speerpunt Ombuigingen voorzieningen voormalige WSW en speerpunt Inclusieve samenlening.
Ontwikkelingen:	Met de invoering van de Participatiewet in 2015 zijn mensen met een arbeidsbeperking (voorheen Wajong en WSW) ook tot de doelgroep gaan behoren. Door de invoering van de Participatiewet en mede als gevolg van de economische crisis en de toegenomen instroom van vergunninghouders is er een toename van het aantal aanvragen om een bijstandsuitkering geweest. Hoewel de economie weer aantrekt, zien we dat tot op heden niet terug in een afname van het aantal bijstandsgerechtigden. Ook in de landelijke bijstandscijfers zien we geen afname van de doelgroep vanwege het aantal vergunninghouders en de instroom van mensen met een arbeidsbeperking (voorheen Wajong en WSW).Vanaf 1 januari 2018 houdt de Sociale Dienst Veluwerand op te bestaan en gaat op als integraal onderdeel van het domein Sociaal in Meerinzicht.
Risico:	Er is weinig ruimte voor onvoorziene uitgaven in de beheers- en apparaatskosten. Zie verder onder "ontwikkelingen".
Financiële informatie	

Boekjaar:	**Jaarstukken 2016**	**Begroting 2017**	**Jaarstukken 2017**
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	€4.092.000,00	n.v.t.	n.b.

Resultaat	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Begrote bijdrage	€7.488.485,00	€7.420.818,00	€7.420.818,00
Realisatie bijdrage	€6.944.647,00	n.v.t.	€7.444.412,00

Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe

Verbonden partij:	Streekarchivariaat Noordwest-Veluwe
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Elburg, Postbus 70 8080 AB
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer A.A.J. Baars, burgemeester
Contactambtenaar:	De heer ing. E.G.H. Grotenhuis
Openbaar belang:	De streekarchivaris beheert de naar de archiefbewaarplaatsen van de deelnemende gemeenten Elburg (centrumgemeente), Ermelo, Harderwijk, Nunspeet en Oldebroek overgebrachte archiefbescheiden en houdt toezicht op het beheer van de niet overgebrachte archiefbescheiden.
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, centrumgemeente op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Bestuur & Dienstverlening: Speerpunt Dienstverlening
Ontwikkelingen:	De Archiefcommissie van de SNWV stelt dat er vooronderzoek nodig is ten behoeve van een later te nemen besluit over aansluiting bij een E-depot. Per gemeente moet worden onderzocht welke stappen noodzakelijk zijn om aansluiting op termijn te realiseren. Een projectmatige aanpak is gewenst. De Archiefcommissie stelt voor dat het Streekarchivariaat optreedt als regisseur. Voor de uitvoering is 2 jaar gepland, te weten 2017 en 2018. Om praktische redenen is het project opgedeeld in 2 fasen. Fase 1 dient te worden afgerond in 2017. In 2018 is Fase 2 gestart. Andere projecten zijn Optimalisatie bedrijfsvoering SNWV en Project harmonisatie (eigen) ICT-omgeving SNWV.
Risico:	Verbonden partij kan kampen met tekorten waardoor de gemeentelijke bijdrage zal moeten worden verhoogd.
Financiële informatie	

JS16: realisatie bijdrage € 81.849,00 + gedeelte Ermelo positief resultaat € 20.740,00

Boekjaar:	**Jaarstukken 2016**	**Begroting 2017**	**Jaarstukken 2017**
Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	€105.298,00	n.v.t.	n.b.
Begrote bijdrage	€86.000,00	€113.000,00	€116.000,00
Realisatie bijdrage	€81.849,00	n.v.t.	€115.814,00

Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)

Verbonden partij:	Veiligheidsregio Noord en Oost Gelderland (VNOG)
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Apeldoorn, Europaweg 79 7336 AK
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer A.A.J. Baars
Contactambtenaar:	Mevrouw. M. Baayen
Openbaar belang:	Ermelo valt onder de Veiligheidsregio Noord-Oost Gelderland voor de onderdelen brandweer en geneeskundige hulp in de Regio (GHOR). De VNOG is verantwoordelijk voor de organisatie van de brandweerzorg in Ermelo. Tevens wordt binnen de VNOG door de afdeling crisisbeheersing ondersteunend opgetreden ten aanzien van de gemeentelijke processen (bevolkingszorg) die op regionaal niveau uniform worden vorm gegeven.
Aard:	Gemeenschappelijke regeling, openbaar lichaam op grond van Wet Gemeenschappelijke Regelingen.
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Bestuur & Dienstverlening: Speerpunt Brandweer

Ontwikkelingen:	De gemeenschappelijke regeling is herzien en geldt vanaf 1 januari 2017. Er is door alle partijen actief gewerkt aan een gedragen gemeenschappelijke regeling die voldoet aan de verhoudingen van de VNOG en de huidige geldende wetgeving. Vanaf 1 janauri 2017 is ook de regionale planvorming herzien (Risicoprofiel en Beleidsplan) en geaccordeerd. Deze planvorming zal vier jaar geldig zijn waarna herziening moet plaats vinden waarbij de input van gemeenten benodigd is. Momenteel is de discussie gestart of de kazernes, die nu veelal nog eigendom zijn van de gemeenten, overgedragen kunnen worden aan de VNOG. Er wordt gewerkt aan een voorstel met drie opties. Deze zal aan het bestuur worden voorgelegd. Wanneer dit tot besluitvorming gaat leiden is nog niet bekend. Over dit onderwerp verschillen de gemeenten ook van mening. December 2017 is een concept gewijzigd dekkingsplan waaronder ook opkomsttijden bestuurlijk geaccordeerd. In de loop van 2018 wordt dit met de gemeenteraden besproken. Een samenvoegingsplan meldkamers Oost-Nederland wordt in minimale vorm budget neutraal in 2020 gerealiseerd.
Risico:	Ten gevolge van de reorganisatie krijgt de organisatie te maken met onzekere frictie- en ontwikkelkosten.
Financiële informatie	

Boekjaar:	**Jaarstukken 2016**	**Begroting 2017**	**Jaarstukken 2017**
Eigen vermogen	€1.597.331,00	€1.386.000,00	n.b.
Vreemd vermogen	€45.480.939,00	€49.416.000,00	n.b.
Resultaat	(€211.499,00)	€0,00	n.b.
Begrote bijdrage	€1.227.000,00	€1.261.000,00	€1.261.000,00
Realisatie bijdrage	€1.228.876,00	n.v.t.	€1.261.071,00

Alliander N.V.

Verbonden partij:	Alliander N.V.
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Arnhem, Groningensingel 1 6835 EA
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer A.A.J. Baars
Contactambtenaar:	De heer G.J. Koops
Openbaar belang:	Alliander is de elektriciteitsnetwerkbeheerder. De grootste aandeelhouders zijn de provincies Gelderland, Friesland en Noord-Holland en de gemeente Amsterdam. Deze aandeelhouders bezitten gezamenlijk ongeveer 76% van de aandelen. De overige aandeelhouders, die elk minder dan 3% van de aandelen bezitten, zijn 53 kleinere gemeenten en de provincie Flevoland. Het elektriciteitsnetwerk dient in overheidshanden te blijven om zeker te stellen dat het elektra geleverd wordt.
Aard:	Aandelenbezit: 357.178 stuks (0,26% belang).
Beleidsinformatie	
Ontwikkelingen:	Alliander is in 2009 ontstaan na de juridische splitsing van NV NUON in een netwerkbedrijf en een productie- en leveringsbedrijf. Wettelijk is vastgesteld dat de aandelen van het netwerkbedrijf in publieke handen dienen te blijven. Ermelo kan als kleine aandeelhouder feitelijk geen zelfstandige invloed uitoefenen op het functioneren van Alliander. Daarom wordt beleidsmatig en organisatorisch samengewerkt met de andere kleine(re) aandeelhouders via het NUVAL-platform (NUON, Vitens, Alliander). Het financiële belang voor Ermelo bestaat uit de dividenduitkering. De toename van onder meer het aantal zonnepanelen, windmolens en elektrische auto's vraagt steeds meer van het netwerk van Alliander. Daarom moet het net worden aangepast en daar zijn grote investeringen voor nodig, in onder andere ICT-systemen. Aandeelhouders steunen de visie van de Raad van Bestuur en de Raad van Commissarissen dat om deze investeringen te kunnen blijven opbrengen en ook om de noodzaak tot hoogwaardige technologische aanpassingen te kunnen blijven doen - wat denkkracht zowel als kosten betreft - groei van Alliander noodzakelijk is. Als de groei niet wordt gerealiseerd, dan heeft dat op termijn consequenties voor de kosten van de klanten. Groei in Nederland levert, zoals gezegd, daarbij de meeste synergie op. Als blijkt dat deze in Nederland niet mogelijk is, ligt de enige kans om substantieel verder te groeien in Duitsland.
Risico:	Dividenduitkering kan tegenvallen.
Financiële informatie	

Boekjaar:	**Jaarstukken 2016**	**Begroting 2017**	**Jaarstukken 2017**
Eigen vermogen (excl. Resultaat)	€3.582.000.000,00	n.v.t.	n.b.
Vreemd vermogen	€3.871.000.000,00	n.v.t.	n.b.
Resultaat (na belastingen)	€282.000.000,00	n.v.t.	n.b.
Begrote bijdrage (dividend)	€220.000,00	€271.000,00	€271.000,00
Realisatie bijdrage (dividend)	€221.939,00	n.v.t.	€271.027,00

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten

Verbonden partij:	N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (N.V. BNG)
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres;	Den Haag, Koninginnegracht 2 2514 AA
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer J. van Eijsden
Contactambtenaar:	De heer J.P.W. van Veldhoven

Openbaar belang:	Alle aandeelhouders zijn uitsluitend overheden. De Staat is houder van de helft van de aandelen, de andere helft is in handen van gemeenten, provincies en een hoogheemraadschap. Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang, is de gemeente Ermelo gedeeltelijk in het bezit van de aandelen.
Aard:	Aandelenbezit: 75.075 stuks (0,13% belang).
Beleidsinformatie	
Ontwikkelingen:	Als gevolg van de bankencrisis enkele jaren geleden worden banken gedwongen het eigen vermogen aan te vullen. De BNG zal het vermogen dus voor een belangrijk deel moeten versterken uit de winst. Complicerende factor is dat de winst negatief wordt beïnvloed door de geïntroduceerde bankenbelasting. Eind 2015 heeft De Nederlandse Bank de BNG Bank als nationaal systeemrelevante bank aangemerkt. BNG Bank heeft een relatief hoge systeemrelevantescore vanwege haar relatief grote omvang en verwevenheid. Doordat BNG Bank als systeemrelevant is aangemerkt, dient de bank bovenop het minimaal vereiste kapitaal een systeemrelevantiebuffer aan te houden van 1% van de naar risico gewogen bezittingen. Hieraan voldoet de bank overigens al ruimschoots.
Risico:	Dividenduitkering kan tegenvallen.
Financiële informatie	

Boekjaar:	**Jaarstukken 2016**	**Begroting 2017**	**Jaarstukken 2017**
Eigen vermogen	€4.486.000.000,00	n.v.t.	n.v.t.
Vreemd vermogen	€149.514.000.000,00	n.v.t.	n.v.t.
Resultaat	€369.000.000,00	n.v.t.	n.v.t.
Begrote bijdrage	€77.000,00	€123.000,00	€123.000,00
Realisatie bijdrage	€76.577,00	n.v.t.	€123.123,00

Leisurelands

Verbonden partij:	Leisurelands
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Arnhem, Kermisland 110 6825 JC
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer mr. J. van Eijsden
Contactambtenaar:	Mevrouw J. Blok
Openbaar belang:	Leisurelands richt zich op het ontwikkelen, aanleggen, faciliteren, exploiteren en beheren van recreatieve producten. Het thema Duurzaam Recreëren is hierbij het fundament. Leisurelands voorziet in een breed scala aan recreatieve mogelijkheden, zowel op publiek terrein (bijvoorbeeld dagrecreatieterrreinen) als ook op privaat terrein (bijvoorbeeld projectontwikkeling/beheer). Bij dit alles is aandacht voor de samenhang met de natuur en het "lokale erfgoed".
Aard:	Aandelenbezit
Beleidsinformatie	
Ontwikkelingen:	De gemeente Ermelo is aandeelhouder van Leisurelands. De overige aandeelhouders zijn gemeenten op de Veluwe, het Rijk van Nijmegen, Achterhoek en Liemers. Op grond van een aandeelhoudersovereenkomst zijn de aandelen voor een periode van vijf jaar (tot 2020) niet verhandelbaar. Ook zal voor deze periode geen besluit worden genomen over uitkeren van dividend. De aandelen zijn "om niet" ontvangen en op de balans geactiveerd voor € 4.250,00. Begin 2017 hebben Leisurelands en de gemeente Ermelo een intentieovereenkomst gesloten over de kaders en randvoorwaarden voor de toekomstige ontwikkelingen in het recreatiegebied Strand Horst. Een belangrijke vervolgstap in de samenwerking om een kwaliteitsimpuls te realiseren op Strand Horst. Hierin werken wij nauw samen om een kwaliteitsimpuls te realiseren van het recreatiegebied.
Risico:	Als maatschappelijke onderneming opereert Leisurelands op het snijvlak van het publieke en private domein. Binnen het vennootschapsrecht kan de gemeente Ermelo als aandeelhouder beperkt tot geen invloed uitoefenen op het door de directie gevoerde beleid.
Financiële informatie	

Boekjaar:	**Jaarstukken 2016**	**Begroting 2017**	**Jaarstukken 2017**
Eigen vermogen	€56.279.000,00	n.v.t.	n.b.
Vreemd vermogen	€20.195.000,00	n.v.t.	n.b.
Resultaat	€1.275.000,00	n.v.t.	n.b.

Vitens N.V.

Verbonden partij:	Vitens N.V.
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Arnhem, Meander 1101 6825 MJ
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	De heer A.A.J. Baars
Contactambtenaar:	De heer G.J. Koops
Openbaar belang:	Vitens is een naamloze vennootschap, waarvan de aandelen worden gehouden door gemeenten (44 gemeenten in de provincie Gelderland) en provincies (de zogenaamde publieke aandeelhouders) in haar verzorgingsgebied. Vanuit het oogpunt van het behartigen van het publieke belang voor de openbare drinkwatervoorziening is de gemeente Ermelo gedeeltelijk in het bezit van de aandelen.
Aard:	Aandelenbezit: 24.035 stuks (0,41% belang).

Beleidsinformatie	
Ontwikkelingen:	De belangrijkste activiteiten van Vitens N.V. zijn het winnen, zuiveren en distribueren van drinkwater. De klein-aandeelhouders uit de provincie Gelderland en Flevoland trekken via het daartoe bedoelde platform "Nuval" samen op in de voorbereiding van de aandeelhoudersvergaderingen. Op deze wijze kan kennis beter worden ingezet en leggen de gezamenlijke klein-aandeelhouders meer gewicht in de schaal. De betreffende gemeenten zijn hiertoe middels een aandeelhoudersovereenkomst formele samenwerking aangegaan. In 2005 zijn preferente aandelen geconverteerd naar een achtergestelde lening. Vitens lost deze lening van € 1.611.200,00 af in 15 jaarlijkse termijnen van € 107.413,00. Per 31 december 2017 bedraagt het restantsaldo van deze lening € 429.646,00. Over het openstaande saldo wordt door Vitens een rente betaald. Onder invloed van het door de minister van I&M bepaalde maximumpercentage voor de vermogenskostenvoet (WACC), realiseert Vitens lagere jaarresultaten en daalt ook de dividenduitkering. Overwinst die, ondanks eerdere verlaging van de tarieven, is gerealiseerd in een boekjaar, moet in een volgend boekjaar worden teruggegeven via de tarieven. Daarnaast is de verwachting dat de WACC voor de jaren 2018 en 2019 zal dalen als gevolg van de lage langlopende marktrente (10-jaars Nederlandse staatsobligaties). De verwachte verlaging van de WACC en de overwinst hebben beide een drukkend effect op het verwachte resultaat. De verwachting is dat het resultaat zal dalen naar circa € 10 miljoen. Bij het conform het dividendbeleid geldende uitkeringspercentage van 40% betekent dit een te verwachten dividend van circa € 4 miljoen, hetgeen betekent € 0,69 per aandeel. Vertaald naar de Ermelose situatie betekent dit een dividend van ongeveer € 17.000,00.
Risico:	Dividenduitkering kan tegenvallen. Ten aanzien van het restantsaldo van de achtergestelde geldlening geldt dat de gemeente "achterin de rij komt te staan" bij faillissement van Vitens. Naast het vorenstaande loopt de gemeente risico over een gegarandeerde geldlening die Vitens in het verleden is aangegaan met een financier. De restantschuld waar Ermelo garant voor staat bedraagt per 31 december 2017 € 138.847,00. Vitens schat dit eind 2018 op € 128.166,00.
Financiële informatie	

Boekjaar:	**Jaarstukken 2016**	**Begroting 2017**	**Jaarstukken 2017**
Eigen vermogen (excl. Resultaat)	€489.100.000,00	€460.100.000,00	n.b.
Vreemd vermogen	€1.294.200.000,00	€1.251.300.000,00	n.b.
Resultaat (na belastingen)	€48.500.000,00	€32.300.000,00	n.b.
Begrote bijdrage (dividend)	€95.000,00	€80.000,00	€80.000,00
Realisatie bijdrage (dividend)	€92.054,00	n.v.t.	€80.758,00

Coöperatie Gastvrije Randmeren

Verbonden partij:	Coöperatie Gastvrije Randmeren
Algemene informatie	
Vestigingsplaats en adres:	Harderwijk, Oosteinde 17 3842 DR
Bestuurlijke vertegenwoordiger:	Mevrouw drs. E. Heutink-Wenderich
Contactambtenaar:	De heer K. Braamskamp
Openbaar belang:	De Coöperatie Gastvrije Randmeren is een samenwerkingsverband tussen 16 gemeenten (Almere, Blaricum, Bunschoten, Dronten, Eemnes, Elburg, Ermelo, Harderwijk, Huizen, Kampen, Gooise Meren, Nijkerk, Nunspeet, Oldebroek, Putten en Zeewolde) die als doel heeft de kwaliteit van het natuur- en recreatiegebied Randmeren te verhogen en de robuustheid van het gebied te versterken. Het werkgebied van de Coöperatie Gastvrije Randmeren strekt zich uit van de Hollandse Brug tot Ketelbrug, een langgerekte merenreeks van ruim tachtig kilometer.
Aard:	Coöperatie
Beleidsinformatie	
Verbonden programma/speerpunt uit de Ermelose begroting:	Programma Economie: Speerpunt Toerisme en recreatie en Speerpunt Strand Horst. Programma Bestuur en Dienstverlening: Speerpunt Intergemeentelijke samenwerking versterken.
Ontwikkelingen:	De Coöperatie Gastvrije Randmeren is op 21 november 2013 opgericht. De coöperatie heeft de werkzaamheden van het Natuur- en Recreatieschap Veluwerandmeren overgenomen. Het schap is op 19 juni 2014 opgeheven. Naast het beheren en onderhouden van recreatieve voorzieningen en het promoten van het gebied, coördineert de coöperatie ook de uitvoering van de laatste projecten uit het Integrale Inrichtingsplan Veluwerandmeren, kortweg IIVR. Het gaat hierbij om inrichtingsmaatregelen, maatregelen die de vaarmogelijkheden voor de recreatievaart vergroten en natuurprojecten. Specifiek voor de gemeente Ermelo zijn het projecten Activiteitenterrein Horst en groene kruispunt Nuldernauw.
Risico:	n.v.t.
Financiële informatie	

Boekjaar:	**Jaarstukken 2016**	**Begroting 2017**	**Jaarstukken 2017**
Eigen vermogen	€4.479.922,00	n.b.	n.b
Vreemd vermogen	€11.751.388,00	n.b.	n.b
Resultaat	(€216.461,00)	n.b.	n.b
Begrote bijdrage	€10.665,00	€10.762,00	€10.762,00
Realisatie bijdrage	€10.655,00	n.v.t.	€10.762,00

Paragraaf Grondbeleid

Algemene informatie

Onder de paragraaf Grondbeleid vallen de ontwikkeling en het beheer van diverse complexen binnen de grondexploitatie, grond- en opstallenbeheer en vastgoedinformatie.

Doelstellingen

Actieve/passieve grondpolitiek
Op basis van de Nota grondbeleid (2010) hanteert Ermelo de volgende uitgangspunten ten aanzien van het realiseren van ontwikkellocaties en –projecten benoemd in de Structuurvisie:

Streven naar actief grondbeleid, als:
- Zich kansen voordoen;
- Een positieve impuls kan worden gegeven aan de gewenste ruimtelijke herstructurering van een gebied;
- De beoogde ruimtelijke ontwikkeling daar om vraagt.

In beginsel kiezen voor facilitair grondbeleid als:
- De grondexploitatie van een locatie als risicovol moet worden aangemerkt;
- De ontwikkeling niet door de gemeente behoeft te worden geïnitieerd en qua regie kan worden volstaan met het stellen van locatie-eisen.

Structuurvisie Ermelo 2025
In de Structuurvisie Ermelo 2025, vastgesteld door uw raad op 1 maart 2012, gaat Ermelo voorts uit van een voornamelijk ondersteunende rol van de gemeente. Voor veel opgaven zal de gemeente niet de initiatiefnemer of de ontwikkelende partij zijn. De gemeente voert in eerste aanleg geen actief grondbeleid en wil juist bedrijven, burgers en organisaties ruimte geven om initiatieven te ontplooien.

Grondbeheer en vastgoedinformatie
Gronden en opstallen bestemd voor de openbare dienst en/of van niet strategisch belang voor ontwikkellocaties worden gerekend tot de algemene dienst. Dergelijke grond wordt zo mogelijk marktconform in particulier eigendom overgedragen, wanneer deze niet benodigd is voor de inrichting van een wijk of straat en ookom andere redenen niet in gemeentelijk bezit dient te blijven.

Gronden en opstallen van strategisch belang voor ontwikkellocaties worden geactiveerd als "Materiële vaste activa" en tezijnertijd bij raadsbesluit, inhoudende de vaststelling van het grondexploitatiecomplex inclusief grondexploitatieopzet, ondergebracht in een grondexploitatiecomplex.

Relatie met het raadsprogramma Ruimte & Infrastructuur
Grondaankopen worden gedaan ten behoeve van de aanleg, reconstructie en herinrichting van wegen, aanleg van fietspaden en parkeren.

Daarnaast zijn/worden er grondaankopen en -verkopen gedaan ten behoeve van de ontwikkellocaties, zoals De Verbinding, Het Trefpunt, De Driesprong en De Leemkuul. Indien de gemeente zelf een grondpositie heeft, wordt een ontwikkelvisie opgesteld en de haalbaarheid van een nieuwe ontwikkeling onderzocht. Bij door derden te ontwikkelen locaties treedt de gemeente faciliterend en voorwaardenstellend op.

Ook zijn/worden grondaankopen en -verkopen gedaan ten behoeve van de ontwikkeling van bedrijventerrein Veldzicht Noord 4e fase en Brandstofverkooppunt Kolbaanweg. Daarnaast zal indien nodig grond voor boscompensatie aangekocht worden.

Prestaties

Geleverde prestaties 2017

<u>Actualisatie exploitatieopzetten actieve grondpolitiek</u>
Minimaal jaarlijks worden de exploitatieopzetten van de in uitvoering genomen complexen geactualiseerd. Mede door het aangescherpte toezicht door de accountant bij de controle van de jaarstukken en de provincie zal de actualisatie zo veel mogelijk aansluiten op het opstellingstraject van de jaarstukken. De exploitatieopzetten voor alle lopende complexen zijn op grond hiervan vastgesteld door de raad op 8 maart 2018. De eerstvolgende actualisatie van de exploitatieopzetten voor de complexen Het Trefpunt, Veldzicht Noord 4e fase en De Driesprong staat gepland voor het najaar van 2018.

Wat heeft het gekost

De activiteiten binnen de grondexploitatie hebben een bedrijfsmatig karakter. De grondexploitatie dient daarom over het geheel genomen tenminste kostendekkend te zijn. Uitgangspunt is dat complexen minimaal budgettair neutraal zijn. Indien dit niet mogelijk is, wordt een verliesgevend complex gedekt door (een) winstgevend(e) complex(en). Hiervoor wordt gebruik gemaakt van de reserve Grondexploitatie.

Onderstaand worden enkele belangrijke financiële aspecten aangaande grondexploitatie aangegeven.

Actieve grondpolitiek
Kosten en opbrengsten worden middels exploitatieopzetten per complex in beeld gebracht. Voor de toe te rekenen kosten wordt op basis van de door de Commissie BBV uitgebrachte notitie "grondexploitatie 2016" aangesloten op de kostensoortenlijst zoals opgenomen in artikel 6.2.4 van het Besluit ruimtelijke ordening. Naast kosten derden zijn met de betreffende projecten ook personele en financieringskosten gemoeid. De personele lasten worden op basis van de gerealiseerde urenbestedingen toegerekend aan de betreffende complexen. Op begrotingsbasis komt dit overeen met 2,2 formatieplaatsen. De werkelijk toegerekende formatie in 2017 betreft 1,5 Fte. Deze kosten zijn op basis van aantal bestede uren * afdelingstarief toegerekend aan de betreffende complexen.

Reserves Grondexploitatie
De reserves Grondexploitatie bepalen in belangrijke mate het directe weerstandsvermogen van de grondexploitatie.

Op basis van de Nota Grondbeleid 2010 bestaan de reserves grondexploitatie uit twee afzonderlijke bestemmingsreserves:
- De Risicoreserve Grondexploitatie, die is bedoeld als buffer voor de opvang van voorspelbare risico's;
- De Reserve Grondexploitatie, die voornamelijk moet dienen als werkkapitaal voor strategische en anticiperende grondverwerving.

Tevens zijn er in de Nota Grondbeleid 2010 regels vastgesteld voor beide reserves. Deze regels zijn met de vaststelling van de Kadernota 2018 als volgt gewijzigd:
- De bovengrens van elk van de reserves afzonderlijk bedraagt maximaal € 1 miljoen;
- Wordt dat bedrag bij de jaarstukken overschreden, dan wordt het meerdere in het kader van het afromen van reserves en voorzieningen bij de kadernota ten gunste gebracht van de Algemene reserve (vrij besteedbaar).

Parameters gemeentelijke grondexploitaties:
Jaarlijks worden bij de Kadernota de parameters vastgesteld waarmee in de exploitatieopzetten wordt gerekend. In de Kadernota 2018 zijn de volgende parameters vastgesteld die - tenzij nader onderbouwd en aangegeven - zijn toegepast bij de eind 2017 geactualiseerde exploitatieopzetten:
- Rente: 1,4%;
- Discontovoet: 2,0%;
- Kostenstijging: 2,0%;
- Opbrengstenstijging woningbouw: 2,0%;
- Opbrengstenstijging bedrijfsterrein: 2,0%.

Exploitatiesaldo gemeentelijke grondexploitaties

Complex	Laatst vastgestelde exploitatieopzet	Verwacht exploitatiesaldo (op contante waarde per 1-1-2018), na belastingen	Getroffen voorziening	Bijstelling exploitatieopzet verwacht
De Verbinding	8 maart 2018	€ 1.920.000,00 N	€ 1.920.000,00	cpl. wordt afgesloten per ultimo 2018
Het Trefpunt	8 maart 2018	€ 0,00	n.v.t.	eind 2018
Veldzicht Noord 4e fase	8 maart 2018	€ 75.000,00 V	n.v.t.	eind 2018
De Driesprong	8 maart 2018	€ 602.000,00 V	n.v.t.	eind 2018
De Leemkuul	8 maart 2018	€ 36.000,00 N	€ 36.000,00	cpl. wordt afgesloten per ultimo 2018

Per ultimo 2017 is het complex Brandstofverkooppunt Kolbaanweg afgesloten met een nadelig saldo van afgerond € 227.000,00. Dit bedrag is gedekt uit de reserve Grondexploitatie. De verkoop van het in het oorspronkelijke betrokken woning dient nog te worden gerealiseerd, afhankelijk van de uitkomsten van de besluitvorming over de in of nabij het gebied benodigde waterbergingscapaciteit. De te realiseren verkoopopbrengst zal worden toegevoegd aan de reserve grondexploitatie.

Winstnemingen
Voor de complex "Het Trefpunt" is in de exploitatieopzet een winstneming geraamd.

Complex	Gerealiseerd	Nog te realiseren	Totaal
Het Trefpunt	€ 9.331.000,00	€ 4.774.000,00	€ 14.105.000,00
Totaal	**€ 9.331.000,00**	**€ 4.774.000,00**	**€ 14.105.000,00**

De nog te realiseren winstnemingen staan gepland voor de periode van 2018 tot en met 2020. Bij het opstellen van de jaarstukken wordt jaarlijks de winstneming bepaald. De winstnemingen worden toegevoegd aan de bestemmingsreserve Grondexploitatie.

Risicomanagement

Bij risico's moet gedacht worden aan risico's van algemene aard en specifieke projectgebonden risico's. De kwantificering van de risico’s vindt ten minste één maal per jaar plaats (bij de jaarstukken) of zo nodig tussentijds (bij de bestuursrapportages).

Risico's van algemene aard
De categorie van algemene aard laat zich vertalen in economische risico's zoals de marktsituatie voor woningbouw en bedrijventerreinen en renteontwikkelingen. Vooral complexen met een lange looptijd kunnen deze risico's in zich hebben. De onzekere situatie op economisch gebied van de afgelopen jaren door de schuldencrisis van Europese landen en de onrust op de financiële markten wereldwijd ligt achter ons. De economie groeit weer en het aantal huizenverkopen stijgt weer.

Specifieke projectgebonden risico's
Bij specifieke projectgebonden risico's gaat het om bodemsaneringen (bijvoorbeeld asbest), (bestemmingsplan-) procedures en dergelijke, maar ook om risico's verbonden aan inhoudelijke posities die belanghebbenden bij een project innemen. Deze risico's worden bij de opstelling/herziening van de exploitatieopzetten per project zo goed mogelijk ingeschat en financieel vertaald. Dit neemt niet weg dat altijd een bepaald risico blijft bestaan.

Weerstandsvermogen grondexploitatie
Door de recente herziening van alle exploitatieopzetten en het afsluiten van een aantal complexen is er op het moment geen sprake van concrete financiële risico's in de lopende complexen. Hierdoor bedraagt de benodigde weerstandscapaciteit in feite € 0,00. De beschikbare weerstandscapaciteit grondexploitatie bestaat uit de reserves Grondexploitatie, nog te realiseren winstnemingen van het complex Het Trefpunt en de voordelige exploitatiesaldi van de complexen De Driesprong en Veldzicht Noord 4e fase.

Onderverdeling weerstandscapaciteit	Weerstandscapaciteit
Exploitatiesaldi complexen	€ 677.000,00
Geraamde winstnemingen	€ 4.774.000,00
Reserves grondexploitatie (bestemmingsreserve grondexploitatie en risicoreserve grondexploitatie)	€ 4.784.000,00
Totale weerstandscapaciteit naar peil ultimo 2017 (eindcapaciteit)	**€ 10.235.000,00**

Er zijn op dit moment voor de grondexploitatie geen financiële risico's bekend. Dit leidt tot de conclusie dat het weerstandsvermogen van de grondexploitatie uitstekend is.

Actualiteit exploitatieopzetten
Als onderdeel van het beheersbaar houden van risico's worden de exploitatieopzetten jaarlijks herzien. Bij deze actualisatie wordt zo veel mogelijk aangesloten op het opstellingstraject van de jaarstukken. Als er aanleiding voor is, vindt daarnaast tussentijdse herziening van de exploitatieopzetten plaats.

Per 1 januari 2018 zijn de complexen De Verbinding, Het Trefpunt, Veldzicht Noord 4e fase, De Driesprong en De Leemkuul in exploitatie.

Jaarrekening 2017

Budgettaire uitkomst

Afsluitproces
Deze Jaarstukken 2017 zijn conform de wettelijke eisen en eigen regelgeving opgesteld. Hiermee leggen wij verantwoording af over het door ons gevoerde beleid in het jaar 2017. Op 1 mei 2018 vond de besluitvorming van de Jaarstukken 2017 door het college plaats. Na behandeling door de auditcommissie op 17 mei 2018 kan de behandeling en vaststelling door de raad op 5 juli 2018 plaatsvinden. Wettelijk is de einddatum voor de vaststelling door de raad gesteld op 15 juli 2018.

Cijfermatige uitkomst
Indien wij alle baten en lasten 2017 tegen elkaar afzetten, komen wij op een voordelig saldo van € 1.271.677,38 (afgerond € 1.272.000,00 voordelig). Dit is het cijfermatig rekeningsaldo 2017. Echter dit is een fictief voordeel. In dit cijfermatig voordeel zit namelijk één post, die in 2018 alsnog tot lasten en dus nadelen gaat leiden. Dit betreft een bedrag van € 1.167.000,00 voordeel voor de rekeningsaldobestemmende posten 2017. Dit zijn taken die niet of gedeeltelijk in 2017 zijn uitgevoerd, waarvan het in de Begroting 2017 beschikbare budget dus (deels) niet is uitgegeven. Om de uitvoering in 2018 te kunnen garanderen, wordt het budget 2017 doorgeschoven naar 2018 en alsnog besteed.

Indien het cijfermatige rekeningsaldo 2017 van € 1.272.000,00 voordelig wordt gecorrigeerd met de rekeningsaldobestemmende posten (€ 1.167.000,00 voordelig) ontstaat een reëel rekeningsaldo 2017 van € 105.000,00 voordelig.

Het reële rekeningresultaat 2017 bedraagt 0,13% van de totale omzet 2017 (= € 82.675.000,00) en komt hiermee niet boven de Ermelose norm voor budgettaire afwijkingen, die 5% is, uit. Voor de omvang van een rekeningoverschot of -tekort zijn geen landelijke of wettelijke normen beschikbaar. Sinds de Rekening 2007 wordt in Ermelo het rekeningsaldo afgezet tegen de 5%-norm voor budgettaire afwijkingen, zoals bepaald in de Regeling Budget- en kredietbeheer gemeente Ermelo.

Over de jaren komen wij tot de volgende werkelijke afwijkingsnormen:

Jaren	Percentage
2015	1,04%
2016	-/- 0,14%
2017	0,13%

Omschrijving	Bedrag
Cijfermatig rekeningsaldo 2017	**-1.272.000,00 V**
Naar 2018 overlopende taken en budgetten 2017	-1.167.000,00 V
Reëel rekeningsaldo 2017	**-105.000,00 V**
Op hoofdlijnen bestaat het rekeningsaldo 2017 uit de volgende posten (> € 200.000,00):	
Pensioenverplichting wethouders: Jaarlijks worden bij de vervaardiging van de jaarstukken alle opgebouwde pensioenrechten opnieuw berekend. Als gevolg van een hogere rekenrente is het beschikbare bedrag in de voorziening te hoog. Dit is ten gunste van de Jaarstukken 2017 afgeroomd	-362.000,00 V
Uitkomst 8e Bestuursrapportage 2017: Per saldo was de uitkomst van de Begroting 2017 € 350.000,00 nadelig (saldo van de 8e Bestuursrapportage 2017). Tot en met de 7e Bestuursrapportage 2017 verliepen voordelen en nadelen via de reserve Programmabegroting 2016-2019. Met ingang van de 8e Bestuursrapportage 2017 is dit principe losgelaten. Hiermee is de uitkomst van de 8e Bestuursrapportage 2017 een negatief onderdeel geworden van het rekeningsaldo 2017	350.000,00 N
Overige kleinere verschillen	-93.000,00 V

Overzicht van baten en lasten in de jaarrekening en de toelichting

Overzicht van baten en lasten

Programma's Bedragen (x 1.000,00) - = voordeel		Programma begroting 2017	Begrotings wijzigingen 2017	Begroting 2017 (na wijziging)	Jaarstukken 2017	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
Programma Ruimte en Infrastructuur	lasten	13.599	3.165	16.764	16.437	-327
	baten	-6.865	-3.394	-10.259	-9.913	346
	saldo	6.734	-229	6.505	6.524	19
Programma Samenleven	lasten	35.173	7.014	42.187	39.744	-2.443
	baten	-6.181	-563	-6.744	-6.187	557
	saldo	28.992	6.451	35.443	33.557	-1.886
Programma Economie	lasten	525	74	599	676	77
	baten	-33	-44	-77	-83	-6
	saldo	492	30	522	593	71
Programma Bestuur en Dienstverlening	lasten	4.512	950	5.462	5.184	-278
	baten	-548	-7	-555	-1.061	-506
	saldo	3.964	943	4.907	4.123	-784
Subtotaal programma´s	**lasten**	**53.809**	**11.203**	**65.012**	**62.041**	**-2.971**
	baten	**-13.627**	**-4.008**	**-17.635**	**-17.244**	**391**
	saldo	**40.182**	**7.195**	**47.377**	**44.797**	**-2.580**
Algemene Dekkingsmiddelen:						
- Lokale heffingen, waarvan	lasten	363	0	363	361	-2
de besteding niet gebonden is	baten	-8.535	-138	-8.673	-8.708	-35
	saldo	-8.172	-138	-8.310	-8.347	-37
- Algemene uitkering	lasten	0	0	0	0	0
	baten	-37.964	-2.885	-40.849	-41.013	-164
	saldo	-37.964	-2.885	-40.849	-41.013	-164
- Dividend	lasten	3	0	3	5	2
	baten	-373	-101	-474	-475	-1
	saldo	-370	-101	-471	-470	1
- Saldo van de financieringsfunctie	lasten	3.142	-2.835	307	321	14
	baten	-3.142	2.240	-902	-893	9
	saldo	0	-595	-595	-572	23
- Overige algemene dekkingsmiddelen	lasten	31	-83	-52	251	303
	baten	-929	-46	-975	-1.327	-352
	saldo	-898	-129	-1.027	-1.075	-48
- Overhead	lasten	8.844	1.324	10.168	10.212	44
	baten	-79	-96	-175	-775	-600
	saldo	8.765	1.228	9.993	9.437	-556
- Vennootschapsbelasting	lasten	0	0	0	0	0
	baten	0	0	0	0	0
	saldo	0	0	0	0	0
- Onvoorzien	lasten	27	0	27	0	-27
	baten	0	0	0	0	0
	saldo	27	0	27	0	-27
(Gerealiseerde) totaal saldo van	**lasten**	**66.219**	**9.609**	**75.828**	**73.191**	**-2.637**
baten en lasten	**baten**	**-64.649**	**-5.034**	**-69.683**	**-70.435**	**-752**
	saldo	**1.570**	**4.575**	**6.145**	**2.756**	**-3.389**
Toevoeging/onttrekking aan reserves:						
Programma Ruimte en Infrastructuur	lasten	65	2.264	2.329	1.711	-618
	baten	-1.128	-2.737	-3.865	-2.656	1.209
	saldo	-1.063	-473	-1.536	-945	591
Programma Samenleven	lasten	6.467	-4.427	2.040	3.872	1.832
	baten	-1	-3.290	-3.291	-4.365	-1.074
	saldo	6.466	-7.717	-1.251	-493	758
Programma Economie	lasten	0	0	0	0	0
	baten	0	0	0	0	0
	saldo	0	0	0	0	0
Programma Bestuur en Dienstverlening	lasten	-148	2.788	2.640	2.628	-12
	baten	-6.825	827	-5.998	-5.218	780

	saldo	-6.973	3.615	-3.358	-2.590	768
Subtotaal mutaties	**lasten**	**6.384**	**625**	**7.009**	**8.212**	**1.203**
reserves	**baten**	**-7.954**	**-5.200**	**-13.154**	**-12.240**	**914**
	saldo	**-1.570**	**-4.575**	**-6.145**	**-4.028**	**2.117**
Het geraamde versus gerealiseerde resultaat		**0**	**0**	**0**	**-1.272**	**-1.272**
					V	**V**

Incidentele lasten en baten		Programma begroting 2017	Begrotings wijzigingen 2017	Begroting 2017 (na wijzigingen)	Jaarstukken 2017	Saldo Jaarstukken t.o.v. Begroting
Incidentele lasten en baten	lasten	7.815	4.023	11.838	12.471	633
	baten	-7.453	-6.000	-13.453	-12.676	777
	saldo	362	-1.977	-1.615	-205	1.410
Stelpost Incidenteel onvoorzien	lasten	27	0	27	0	-27
	baten	0	0	0	0	0
	saldo	27	0	27	0	-27
Totaal Incidentele lasten en baten	saldo	389	-1.977	-1.588	-205	1.383
Structurele lasten en baten	lasten	64.761	6.211	70.972	68.932	-2.040
	baten	-65.150	-4.234	-69.384	-69.999	-614
Totaal Structurele lasten en baten	saldo	-389	1.977	1.588	-1.067	-2.655
Jaarstukken 2017 totaal	lasten	72.603	10.234	82.837	81.403	-1.434
	baten	-72.603	-10.234	-82.837	-82.675	163
Het geraamde versus gerealiseerde resultaat	saldo	0	0	0	-1.272	-1.272

De incidentele lasten en baten zijn opgenomen als totalen, voor gedetailleerde informatie zijn onderstaande overzichten beschikbaar:

Detailoverzicht incidentele lasten

Detailoverzicht incidentele baten

De conclusie is dat in werkelijkheid in het jaar 2017 alle structurele lasten met structurele baten zijn gedekt.

Financieel kengetal: Structurele exploitatieruimte

Dit kengetal is van belang om te kunnen beoordelen welke structurele ruimte een gemeente of provincie heeft om de eigen lasten te dragen, of welke structurele stijging van de baten of structurele daling van de lasten daarvoor nodig is. Voor de beoordeling van het structurele en reëele evenwicht van de begroting wordt thans al onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele lasten. De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan de reserves te delen door de totale baten en uit te drukken in een percentage.

Hoe positiever (hoger) het percentage, hoe groter de structurele exploitatieruimte is.

Kengetal	Jaarstukken 2015		Jaarstukken 2016		Begroting 2017		Jaarstukken 2017	
Structurele exploitatieruimte	2%	A	7%	A	2%	A	0%	B

Toelichting op het overzicht van baten en lasten

Hieronder is een tabel opgenomen met rekeningsaldobestemmende posten per programma.
In de toelichtingen per programma is een nadere uitsplitsing te vinden.

Programma (bedragen x € 1.000,00)	Bedrag
Ruimte en Infrastructuur	-410 V
Samenleven	-1.600 V
Economie	0 V
Bestuur en Dienstverlening	-24 V
Bedrijfsvoering en voorzieningen	-658 V
Dekking uit reserves	1.023 N
Dekking uit voorzieningen	502 N
Totaal rekeningsaldobestemmende posten	-1.167 V

Programma Ruimte en Infrastructuur

Budgettaire uitkomst exploitatie (bedragen x € 1.000,00)	saldo 2016	lasten 2017	baten 2017	saldo 2017
Primitieve begroting	10.899	13.599	-6.865	6.734

Begrotingswijzigingen	400	3.165	-3.394	-229
Begroting na wijziging	11.299	16.764	-10.259	6.505
Jaarstukken	9.226	16.437	-9.913	6.524
Saldo jaarstukken en begroting	-2.073	-327	346	19

Onderwerp	Bedrag	
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	521	N
Kapitaallasten	-21	V
Kapitaallasten grondzaken: Afwaardering boekwaarde perceel Oude Nijkerkerweg 116	165	N
RSBP 2017: Periodiek onderhoud OV	-15	V
RSBP 2017: Opstellen beheersplan OV	-9	V
RSBP 2017: Onderzoeken GVVP	-54	V
RSBP 2017: Bomenstructuur	-12	V
RSBP 2017: Landschapsontwikkelingsplan	-15	V
RSBP 2017: Vervanging speeltoestellen	-12	V
RSBP 2017: Bestemmingsplan Strand Horst	-36	V
RSBP 2017: Bijdrage Strand Horst	60	N
RSBP 2017: Bestemmingsplan De Driehoek	-24	V
RSBP 2017: Bijdrage De Driehoek	24	N
RSBP 2017: Gebiedsvisie Horst en Telgt	-13	V
RSBP 2017: Implementatie Omgevingswet	-6	V
RSBP 2017: Onderzoek CPO Kozakkenkamp	-21	V
RSBP 2017: Onderzoek CPO Kozakkenkamp	-16	V
RSBP 2017: CO - subsidie gevels	-50	V
RSBP 2017: Omgevingsvergunningen	-20	V
RSBP 2017: Subsidie Woonconsumenten	-5	V
RSBP 2017: Uitvoeringsprogramma Duurzaamheid	-191	V
RSBP 2017: Isolatie woningen	-23	V
RSBP 2017: Opbrengst verkoop snippergroen	28	N
Exploitatie begraafplaats: Het nadeel is met name ontstaan door een lagere legesopbrengst Lijkbezorging en Instandhouding graven. Dit komt doordat er minder begrafenissen plaatsvinden en minder graven worden uitgegeven dan geraamd. Ook de kortere termijn grafuitgifte heeft effect op de legesopbrengst. Hierdoor blijven de baten achter bij de lasten. Daarnaast is er een voordeel door een lagere storting in de voorzieningen begraafplaats	71	N
Bossen, heide, natuurterreinen: De kosten voor de bossen en heide zijn hoger dan geraamd, terwijl de inkomsten achterblijven. In de begroting zijn geraamd de SNL-subsidies op basis van de beschikking voor de jaren 2011-2016. Voor 2017 is in 2016 al een aanvraag ingediend. Hierop is echter nog niet beschikt (corsa e180004306). De definitieve bijdragen 2017 zijn dan ook nog niet bekend	79	N
Subsidies verbet. Gevels en puien CO: De subsidieregeling is per 31 december 2017 geëindigd. Van het beschikbare budget resteerde nog € 95. Dit is niet meer benodigd. Dit betekent ook dat de beschikking over de reserve VEO lager uitvalt in 2017	-95	V
ODNV: afrek 2016 en meerwerk 2017: Voor de adviestaken op het gebied van bodem, geluid, externe veiligheid, luchtkwaliteit, bedrijven en ruimtelijke ontwikkelingen (samengevat "pakket 3") heeft de ODNV meer uren besteed dan als basis bij de ODNV was belegd. Hiervoor is over 2017 een meerwerknota van € 35 ontvangen. Daarnaast was in de Begroting 2017 rekening gehouden met een terugbetaling over 2016 ter grootte van € 10. Dit werd echter een nabetaling van € 10	52	N
Exploitatie afvalstoffen: In de primitieve Begroting 2017 was nog uitgegaan van een budgettair voordeel ter grootte van € 63. In werkelijkheid is het overschot over 2017 gestort in de voorziening Afvalstoffenheffing. Deze voorziening wordt ingezet ter egalisatie van de kosten en opbrengsten en om grote fluctuaties in de afvalstoffenheffing te voorkomen. Verder wordt deze voorziening ingezet om lastenverlichting te realiseren of in geval van een tariefstijging deze geleidelijk te kunnen laten verlopen	63	N
Complex Het Trefpunt: winstneming: Dit betreft de verplichte winstneming op grond van de gerealiseerde resultaten tot en met 2017. Dit voordeel is gestort in de reserve Grondexploitatie	-203	V
Complex De Driesprong: Het onderdeel brandstofverkooppunt wordt in deze jaarrekening afgesloten. Het saldo is € 227 nadelig. Dit is in 2017 beschikt over de reserve Grondexploitatie	227	N
Complex De Verbinding: Er heeft in 2017 geen verrekening met de ontwikkelaar plaatsgevonden. Het budget schuift door naar 2018. Hier tegenover staat dat ook de beschikking over de reserve Grondexploitatie doorschuift naar 2018	-418	V
Diverse kleinere afwijkingen, per saldo	-12	V
Totaal saldo	19	N

Programma Samenleven

Budgettaire uitkomst exploitatie (bedragen x € 1.000,00)	saldo 2016	lasten 2017	baten 2017	saldo 2017
Primitieve begroting	31.562	35.173	-6.181	28.992
Begrotingswijzigingen	2.358	7.014	-563	6.451
Begroting na wijziging	33.920	42.187	-6.744	35.443
Jaarstukken	31.691	39.744	-6.187	33.557
Saldo jaarstukken en begroting	-2.229	-2.443	557	-1.886

Onderwerp	Bedrag	
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	437	N
Kapitaallasten	-67	V
RSBP 2017: Afboeking ineens tijdelijke huisvesting Pretoriusplein	-100	V
RSBP 2017: Afboeking ineens kosten Blokkendoos	-25	V
RSBP 2017: Afboeking boekwaarde school door sloop	-260	V
RSBP 2017: Leerlingenvervoer	-42	V
RSBP 2017: Muziekeducatie	-8	V
RSBP 2017: Stelpost Cultuurbeleid	-25	V
RSBP 2017: Wijkgerichte aanpak	-18	V
RSBP 2017: Balverssportzaal	-13	V
RSBP 2017: Preventief jeugdbeleid	-180	V
RSBP 2017: Peuterspeelzalen	-70	V
RSBP 2017: Peuterspeelzalen	-19	V
RSBP 2017: Gezondheidsbeleid	-32	V
RSBP 2017: Gezondheidsbeleid	-30	V
RSBP 2017: Vluchtelingenwerk	-350	V
RSBP 2017: Armoedebeleid	-73	V
RSBP 2017: Stelpost uitkeringen Re-integratiebudget	-76	V
RSBP 2017: Contourennota EHZ Sociaal Domein	-279	V
Exploitatie buitensportaccommodaties: De exploitatie door SSE heeft zich in 2017 gunstig ontwikkeld. Enerzijds is de subsidie lager uitgevallen en anderzijds is de huuropbrengst toegenomen	-20	V
Breedtesport / Brede scholen en sportfuncties: In verband met de in 2017 gestopte subsidie van de provincie komen de salarislasten van de JOGG regisseurs voortaan volledig voor rekening van de gemeente. Dit kon in 2017 niet meer in een begrotingswijziging worden verwerkt, omdat de gemeente hier pas in een laat stadium over geinformeerd werd	56	N
Sportcentrum Calluna: Het nadeel is met name ontstaan door hogere onderhoudskosten en tegenvallende inkomsten zwembad. Daar staat tegenover dat de energiekosten lager zijn uitgevallen	37	N
Exploitatie De Leemkuul: Als gevolg van de sloop van De Leemkuul zijn de beide MOP-voorzieningen opgeheven en de beschikbare gelden vrijgevallen. Daarnaast zijn de kosten voor energie en schoonmaak lager dan begroot	-73	V
Exploitatie 't Palet: Als gevolg van verkoop en sloop van 't palet is de MOP-voorziening opgeheven en de beschikbare gelden vrijgevallen	-87	V
Jeugdgezondheidszorg: Op het onderdeel JGZ uniform deel is een incidenteel voordeel ontstaan. Bij het vaststellen van de subsidie over de periode 2012-2016 aan ICARE is gebeleken dat de kosten voor het uitvoeren van deze taak lager zijn uitgevallen. De gemeente heeft dit bedrag teruggevorderd	-63	V
WMO (oud): Er zijn nadelen ontstaan op de uitvoeringskosten (transitiekosten en samenwerking Ermelo-Harderwijk), het collectief vraagafhankelijk vervoer en de ontvangen eigen bijdrage huishoudelijke hulp. Daar tegenover staan voordelen op de zorgkosten, zoals woonvoorzieningen, vervoersvergoedingen en vervoersvoorzieningen	258	N
SDV: Er zijn over 2017 nadelen ontstaan op de uitkeringen Wet Buig, uitkeringen bijzondere bijstand en dubieuze debiteuren. Voordelen zijn er op de kosten van sociale recherche en de uitvoeringskosten SDV	86	N
Decentralisatie WMO 2015: Er zijn voordelen ontstaan op de uitvoering van de zorgtaken WMO 2015, de clientondersteuning en het werkprogramma mantelzorg	-958	V
Decentralisatie Jeugd 2015: Er zijn nadelen ontstaan op de zorgkosten regionale jeugdhulp. Er waren voordelen op de zorgkosten lokale jeugdhulp en de uitvoeringskosten	232	N
Diverse kleinere afwijkingen, per saldo	-124	V
Totaal saldo	-1.886	V

Programma Economie

Budgettaire uitkomst exploitatie (bedragen x € 1.000,00)	saldo 2016	lasten 2017	baten 2017	saldo 2017
Primitieve begroting	784	525	-33	492
Begrotingswijzigingen	81	74	-44	30
Begroting na wijziging	865	599	-77	522
Jaarstukken	874	676	-83	593
Saldo jaarstukken en begroting	9	77	-6	71

Onderwerp	Bedrag	
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	39	N
Markt: Overschrijding energiekosten	22	N
Diverse kleinere afwijkingen, per saldo	10	N
Totaal saldo	71	N

Programma Bestuur en Dienstverlening

Budgettaire uitkomst exploitatie (bedragen x € 1.000,00)	saldo 2016	lasten 2017	baten 2017	saldo 2017
Primitieve begroting	-43.245	23.306	-59.524	-36.218
Begrotingswijzigingen	-2.839	-19	-6.233	-6.252
Begroting na wijziging	-46.084	23.287	-65.757	-42.470
Jaarstukken	-42.260	24.546	-65.219	-40.673
Saldo jaarstukken en begroting	3.824	1.259	538	1.797

Onderwerp	Bedrag	
Aandeel kostenplaatsen (kostenverdeling)	29	N
RSBP 2017: Rekenkamercommissie	-4	V
RSBP 2017: Openbare Orde en veiligheid	-20	V
RSBP 2017: Beschikking over Algemene reserve	404	N
RSBP 2017: Beschikking over reserve VEO	50	N
RSBP 2017: Beschikking over reserve Duurzaamheid	214	N
RSBP 2017: Beschikking over reserve Sociaal Domein	355	N
Voorziening Pensioenverplichtingen bestuurders: Jaarlijks worden bij de vervaardiging van de jaarstukken alle opgebouwde pensioenrechten opnieuw berekend. Als gevolg van een hogere rekenrente is het beschikbare bedrag in de voorziening te hoog. Dit is ten gunste van de Jaarstukken 2017 afgeroomd	-362	V
RNV: De voorlopige afrekening 2017 van de RNV leidt tot een incidenteel voordeel	-69	V
Frictiekosten RNV: Aanvankelijke bedroeg de bijdrage van Ermelo in de frictiekosten als gevolg van de liquidatie van de RNV € 856.000,00. De storting in de voorziening Frictiekosten RNV is in de 8e Berap 2017 geraamd. Inmiddels is duidelijk geworden dat de frictiekosten lager uitvallen. De bijdrage van Ermelo wordt thans berekend op € 590.000,00. Hier staat tegenover dat de dekking uit de Algemene reserve ook € 266.000,00 lager uitvalt	-266	V
Algemene belastingen: De opbrengst OZB niet-woningen is tegen gevallen. Daar staat tegenover een hogere opbrengst OZB woningen, Hondenbelasting, Toeristenbelasting, Forensenbelasting, Reclamebelasting en Precariobelasting	-37	V
Overhead	-556	V
Algemene uitkering Gemeentefonds: Met name de Decembercirculaire 2017 heeft tot een budgettaire voordeel geleid	-164	V
Algemene stelposten 2017: Op de stelposten Incidenteel onvoorzien, Volumeontwikkelingen, Prijsmutaties, Organisatieontwikkeling en Topografie zijn budgetten beschikbaar gehouden voor inhuur externe krachten	-318	V
Budgettaire uitkomst 8e Bestuursrapportage 2017	350	N
BTW: Dit betreft teruggaves btw, verrekende btw en transparante btw gemeenschappelijke regelingen	-152	V
Reserveringen: Er is in 2017 per saldo minder beschikt over de reserves Grondexploitatie, Algemene reserve, VEO, I&A, Duurzaamheid, GVVP en Sociaal Domein	1.095	N
Diverse kleine afwijkingen, per saldo	-24	V
Rekeningsaldo 2017	1.272	N
Totaal saldo	1.797	N

RSBP bedrijfsvoering en voorzieningen	Bedrag

Gedifferentieerde beloning	-31	V
Audiovisuele middelen	-50	V
Inhuur personeel	-52	V
Ipads en tablets personeel	-23	V
MOP voorziening onderhoud gebouw De Dialoog	-18	V
MOP voorziening onderhoud gebouw gemeentehuis	-96	V
MOP voorziening onderhoud Calluna	-216	V
MOP voorziening onderhoud Balvers	-86	V
MOP voorziening groot onderhoud wegen	-57	V
MOP voorziening groot onderhoud Het Pakhuis	-9	V
MOP voorziening civiele kunstwerken	-20	V
Totaal saldo	-658	V

Wet normering topinkomens

Middels deze publicatie in het kader van de WNT draagt de gemeente Ermelo haar maatschappelijke verantwoordelijkheid. Per 1 januari 2013 is de WNT ingegaan. Deze verantwoording is opgesteld op basis van de volgende op de gemeente Ermelo van toepassing zijnde regelgeving: Het algemene WNT-maximum. Het bezoldigingsmaximum in 2017 voor Ermelo is € 181.000,00. Het weergegeven individuele WNT-maximum is berekend naar rato van de omvang (en voor topfunctionarissen tevens de duur) van het dienstverband, waarbij voor de berekening de omvang van het dienstverband nooit groter kan zijn dan 1,0 fte.

Bezoldiging leidinggevende topfunctionarissen

Bedragen x € 1,00	A.J. van Meerveld-Hop	A.M. Weststrate
Functie	Griffier	Secretaris/Algemeen directeur
Duur dienstverband in 2017	1 januari - 31 december	1 januari - 31 december
Omvang dienstverband (in fte)	0,89	1,00
Gewezen topfunctionaris?	nee	nee
Echte of fictieve dienstbetrekking?	Ja/echte	Ja/echte
Zo niet, langer dan 6 maanden binnen 18 maanden werkzaam?	n.v.t.	n.v.t.
Individueel WNT-maximum	**€ 161.090,00**	**€ 181.000,00**
Bezoldiging		
Beloning plus Belastbare onkostenvergoedingen	€ 78.913,63	€ 119.746,41
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 11.216,40	€ 16.846,92
Subtotaal	*€ 90.130,03*	*€ 136.593,33*
-/- Onverschuldigde betaling	nihil	nihil
Totaal bezoldiging	**90.130,03**	**136.593,33**
Motivering indien overschrijding:	n.v.t.	n.v.t.
Gegevens 2016		
Duur dienstverband in 2016	1 januari - 31 december	1 januari - 31 december
Omvang dienstverband 2016 (in fte)	0,89	1,00
Bezoldiging 2016		
Beloning	€ 71.712,00	€ 112.243,00
Belastbare onkostenvergoedingen	nihil	nihil
Beloningen betaalbaar op termijn	€ 9.502,00	€ 14.515,00
Totaal bezoldiging 2016	**€ 81.214,00**	**€ 126.758,00**
Individueel WNT-maximum 2016	€ 159.310,00	€ 179.000,00

Balans met toelichting

Balans

Balans per 31 december 2017 — **bedragen x € 1.000,00**

Activa	Ultimo 2017	Ultimo 2016	Passiva	Ultimo 2017	Ultimo 2016
Vaste activa			**Vaste passiva**		
Immateriële vaste activa			***Eigen vermogen***	***51.320***	***54.075***

- Kosten verbonden aan het sluiten van geldleningen en het saldo van agio/disagio			- Algemene reserves	13.440	15.517
- Kosten van onderzoek en ontwikkeling			- Bestemmingsreserves		
- Bijdragen aan activa in eigendom van derden			- Voor egalisatie van tarieven		
			- Overige bestemmingsreserves	36.608	38.088
Materiële vaste activa	***35.299***	***33.640***	- Resultaat na bestemming	1.272	470
- Investeringen met een economisch nut					
- gronden uitgegeven in erfpacht			***Voorzieningen***	***11.089***	***9.624***
- overige investeringen met een economisch nut	22.787	23.834	- Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.801	3.237
- Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	6.127	5.150	- Onderhoudsegalisatievoorzieningen	991	842
- Investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut	6.385	4.656	- Voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met heffing	0	0
			- Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	6.297	5.545
Financiële vaste activa	***17.081***	***17.524***	***Vaste schulden met een rentetypische looptijd van een jaar of langer***	***6.851***	***7.921***
- Kapitaalverstrekkingen aan:			- Obligatieleningen		
- deelnemingen	332	332	- Onderhandse leningen van:		
- gemeenschappelijke regelingen			- binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen		
- overige verbonden partijen			- binnenlandse banken en overige financiële instellingen	6.850	7.900
- Leningen aan:			- binnenlandse bedrijven		
- woningbouwcorporaties			- overige binnenlandse sectoren		
- deelnemingen			- buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren		
- overige verbonden partijen			- Door derden belegde gelden		
- Overige langlopende leningen u/g	3.746	4.189	- Waarborgsommen	1	21
- Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	13.003	13.003			
Totaal vaste activa	**52.380**	**51.164**	**Totaal vaste passiva**	**69.260**	**71.620**
Vlottende activa			**Vlottende passiva**		
Voorraden	***-34***	***625***	***Netto vlottende schulden met een rentetypische looptijd korter dan een jaar***	***3.115***	***2.898***
- Grond- en hulpstoffen:			- Kasgeldleningen		
- overige grond- en hulpstoffen			- Banksaldi		
- Onderhanden werk, waaronder gronden in exploitatie	-40	622	- Overige schulden	3.115	2.898
- Gereed product en handelsgoederen	6	3			
- Vooruitbetalingen					
Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan een jaar	***18.601***	***20.344***	***Overlopende passiva***	***5.261***	***4.855***
- Vorderingen op openbare lichamen	4.374	4.145			
- Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen					
- Verstrekte kasgeldleningen					
- Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar					
- Rekening-courant met het Rijk	11.558	13.588			
- Rekening-courantverhoudingen met niet financiele instellingen	0	0			
- Overige vorderingen	2.669	2.611			
- Overige uitzettingen					
Liquide middelen	***157***	***165***			
- Kas- en banksaldi	157	165			
Overlopende activa	***6.532***	***7.075***			
Totaal vlottende activa	**25.256**	**28.209**	**Totaal vlottende passiva**	**8.376**	**7.753**

Totaal generaal	**77.636**	**79.373**	**Totaal generaal**	**77.636**	**79.373**
			Gewaarborgde geldleningen en garantstellingen	86.898	88.385

Toelichting op de balans

Activa

Vaste activa

Immateriële vaste activa

	2017	2016
Kosten afsluiten geldleningen/saldo agio en disagio		
Kosten onderzoek en ontwikkeling		
Bijdragen aan activa in eigendom van derden		
Totaal		

Materiële vaste activa

Investeringen	2017	2016
In erfpacht uitgegeven gronden		
Waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven	6.127	5.150
Overige investeringen met een economisch nut	22.787	23.834
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut	3.711	4.656
Investeringen in de openbare ruimte met uitsluitend maatschappelijk nut vanaf 2017 geactiveerd	2.674	
Totaal investeringen	**35.299**	**33.640**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de overige investeringen met economisch nut over 2017 weer.

Activasoort	Boekwaarde 1-1	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12
Gronden en terreinen	1.208	9		165			1.052
Woonruimten							
Bedrijfsgebouwen	16.078	423	379	892			15.230
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	68	434					502
Vervoersmiddelen	287	2		49			240
Machines, apparaten en installaties	5.875	72		422			5.525
Overige materiële vaste activa	318			80			238
Totaal	**23.834**	**940**	**379**	**1.608**			**22.787**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde over 2017 weer van de investeringen met economisch nut waarvoor ten bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven:

Activasoort	Boekwaarde 1-1	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	5.090	1.254		267			6.077
Bedrijfsgebouwen	2			2			0
Machines, apparaten en installatie	58			8			50
Totaal	**5.150**	**1.254**		**277**			**6.127**

Het onderstaande overzicht geeft het verloop van de boekwaarde van de investeringen met maatschappelijk

nut over 2017 weer:

Activasoort	Boekwaarde 1-1	Investeringen	Desinvesteringen	Afschrijvingen	Bijdragen van derden	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12
Gronden en terreinen							
Bedrijfsgebouwen	824	13	13	33			792
Grond-, weg-, en waterbouwkundige werken	3.559	1.928		139			5.347
Overige materiële vaste activa	273			27			246
Totaal	**4.656**	**1.941**	**13**	**199**			**6.385**

Eenmalige afschrijvingen
In 2017 is op grond van de BBV een bedrag van € 233 extra afgeschreven. De eenmalige afschrijvingen betrof voor € 178 afschrijving grond en gebouwen en voor € 55 automatiseringsapparatuur die buiten gebruik zijn gesteld. De raad heeft via raadsbesluiten gebruik gemaakt van de bevoegdheid om eenmalig af te schrijven.

Mogelijk af te stoten vaste activa
Niet van toepassing.

Financiële vaste activa

Het verloop van de financiële vaste activa gedurende het jaar 2017 wordt in onderstaand overzicht weergegeven:

	Boekwaarde 1-1	Investeringen	Desinvesteringen	Aflossingen / Afschrijvingen	Afwaarderingen	Boekwaarde 31-12
Kapitaalverstrekkingen aan:						
- deelnemingen	332					332
- gemeenschappelijke regelingen						
- overige verbonden partijen						
Leningen aan:						
- woningbouwcorporaties						
- deelnemingen						
- overige verbonden partijen						
Overige langlopende leningen u/g	4.189			443		3.746
Overige uitzettingen met een rentetypische looptijd van een jaar of langer	13.003					13.003
Bijdragen aan activa in eigendom van derden						
Totaal	**17.524**			**443**		**17.081**

Ermelo heeft € 13.000 in langlopende deposito's uitgezet. Gezien het langlopende karakter zijn de deposito's als een financieel vast actief gepresenteerd.
De deelnemingen betreffen Alliander (€ 155), Bank Nederlandse Gemeenten (€ 170), Recreatiegemeenschap Veluwe Holding (€ 4), Vitens (€ 2) en R.D.C. (€ 0,4).

Vlottende activa

Voorraden

De in de balans opgenomen voorraden worden uitgesplitst naar de volgende categorieën:

	2017	2016
Grond- en hulpstoffen, gespecificeerd naar: - niet in exploitatie genomen bouwgronden - overige grond- en hulpstoffen		
Onderhanden werk, waaronder bouwgrond in exploitatie	-40	622
Gereed product en handelsgoederen	6	3
Vooruitbetalingen		
Totaal	**-34**	**625**

Van de bouwgronden in exploitatie kan van het verloop in 2017 het volgende overzicht worden gegeven:

	Boekwaarde 1-1	Van gronden niet in exploitatie	Investeringen	Opbrengsten	Winstuitname	Boekwaarde 31-12	Voorziening verlies-latend complex	Balanswaarde 31-12
De Verbinding	1.472		135	220		1.388	1.920	-532
Het Trefpunt	-421		91	393	203	-521		-521
Veldzicht Noord fase 4	887		987			540		540
De Driesprong	415		162			178		178
Brandstofverkooppunt Kolbaanweg	131		162			0		
De Leemkuul	97		234			331	36	295
Totaal	**2.581**		**1.771**	**613**	**203**	**1.916**	**1.956**	**-40**
Nog te maken kosten								4.801
Nog te verwachten opbrengsten								11.156
Verwacht exploitatieresultaat (voordelig)								**-6.355**

De verliesvoorzieningen worden, conform het BBV, verminderd op de geactiveerde kosten.

Uitzettingen met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

De in de balans opgenomen uitzettingen met een looptijd van een jaar of minder kunnen als volgt gespecificeerd worden:

Uitzettingen korter dan een jaar	Saldo 31-12-2017	Voorziening oninbaarheid	Gecorrigeerd saldo 31-12-2017	Gecorrigeerd saldo 31-12-2016
Vorderingen op openbare lichamen	4.368		4.374	4.145
Verstrekte kasgeldleningen aan openbare lichamen				
Verstrekte kasgeldleningen				
Uitzettingen in 's Rijks schatkist met een rentetypische looptijd korter dan één jaar				
Rek. crt. met het Rijk	11.558		11.558	13.588
Rek. crt. verhoudingen met niet financiele instellingen				
Overige vorderingen	4.510	1.841	2.669	2.611
Overige uitzettingen				
Totaal	**20.436**	**1.841**	**18.601**	**20.344**

De voorziening oninbaarheid betreft de voorziening dubieuze debiteuren voor reguliere vorderingen van € 953 en vorderingen van Sociale Zaken van € 888.

Berekening benutting drempelbedrag schatkistbankieren (bedragen x € 1.000,00)					
		Verslagjaar	**2017**		
(1)	**Drempelbedrag**	**545**			
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4
(2)	**Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen**	**147**	**164**	**141**	**142**
(3a) = (1) > (2)	Ruimte onder het drempelbedrag	398	380	404	402
(3b) = (2) > (1)	Overschrijding van het drempelbedrag	-	-	-	-
(1) Berekening drempelbedrag					
		Verslagjaar	**2017**		
(4a)	Begrotingstotaal verslagjaar	72.603			
(4b)	Het deel van het begrotingstotaal dat kleiner of gelijk is aan € 500 miljoen	72.603			
(4c)	Het deel van het begrotingstotaal dat de € 500 miljoen te boven gaat	-			
(1) = (4b)*0,0075 + (4c)*0,002 met een minimum van €250.000,00	Drempelbedrag	545			
(2) Berekening kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen					
		Kwartaal 1	Kwartaal 2	Kwartaal 3	Kwartaal 4

(5a)	Som van de per dag buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen (negatieve bedragen tellen als nihil)	13.200	14.937	12.929	13.091
(5b)	Dagen in het kwartaal	90	91	92	92
(2) - (5a) / (5b)	Kwartaalcijfer op dagbasis buiten 's Rijks schatkist aangehouden middelen	147	164	141	142

Liquide middelen

Het saldo van de liquide middelen bestaat uit de volgende componenten:

	2017	2016
Kassaldi		
Banksaldi	157	165
Totaal	**157**	**165**

Overlopende activa

De post overlopende activa kan als volgt worden onderscheiden:

	2017	2016
Vooruitbetaalde bedragen	2.382	2.096
Nog te ontvangen bedragen	4.150	4.979
Nog te ontvangen overheidsbijdragen met een specifiek bestedingsdoel		
Totaal	**6.532**	**7.075**

De vooruitbetaalde bedragen per 31 december 2017 van € 2.382 zijn te splitsen in:

- Tussenrekeningen € 19
- Vooruitbetaald in 2017 € 2.363

Uitzettingen korter dan één jaar en Overlopende activa hebben overwegend een kortlopend karakter en worden binnen één jaar na balansdatum afgewikkeld.

Passiva

Vaste passiva

Eigen vermogen

Het in de balans opgenomen Eigen vermogen bestaat uit de volgende posten:

	2017	2016
Algemene Reserves	13.440	15.517
Bestemmingsreserves: - voor egalisatie van tarieven - overige bestemmingsreserves	 36.608	 38.088
Resultaat na bestemming	1.272	470
Totaal	**51.320**	**54.075**

Voorzieningen

De voorzieningen kunnen als volgt worden onderverdeeld:

	2017	2016
Voorzieningen voor verplichtingen, verliezen en risico's	3.801	3.237
Onderhoudsegalisatievoorzieningen	991	842
Voorzieningen voor toekomstige vervangingsinvesteringen met heffing		
Door derden beklemde middelen met een specifieke aanwendingsrichting	6.297	5.545
Totaal	**11.089**	**9.624**

De verliesvoorziening grondexploitatie wordt, conform het BBV, verminderd op de geactiveerde kosten. De voorzieningen dubieuze debiteuren voor reguliere vorderingen en vorderingen van Sociale Zaken worden, conform het BBV, in mindering gebracht op het debiteurensaldo.

Voor een verdere toelichting op de reserves en voorzieningen wordt verwezen naar Reserves en voorzieningen.

Vaste schulden, met een rentetypische looptijd van één jaar of langer

	2017	2016

Obligatieleningen		
Onderhandse leningen: • binnenlandse pensioenfondsen en verzekeringsinstellingen • binnenlandse banken en overige financiële instellingen • binnenlandse bedrijven • overige binnenlandse sectoren • buitenlandse instellingen, fondsen, banken, bedrijven en overige sectoren	6.850	7.900
	6.850	7.900
Door derden belegde gelden		
Waarborgsommen	1	21
Totaal	**6.851**	**7.921**

In onderstaand overzicht wordt het verloop van de vaste schulden over het jaar 2017 weergegeven.

	Saldo 31-12-2016	Vermeerderingen	Aflossingen	Saldo 31-12-2017
Obligatieleningen				
Onderhandse leningen	7.900		1.050	6.850
Door derden belegde gelden				
Waarborgsommen	21		20	1
Totaal	**7.921**		**1.070**	**6.851**

De totale rentelast voor het jaar 2017 met betrekking tot de vaste schulden bedroeg € 314.

Vlottende passiva

Netto-vlottende schulden, met een rentetypische looptijd korter dan één jaar

Onder de vlottende passiva zijn opgenomen:

	2017	2016
Schulden korter dan een jaar	3.115	2.898
Overlopende passiva	5.261	4.855
Totaal	**8.376**	**7.753**

Kortlopende schulden

De in de balans opgenomen kortlopende schulden kunnen als volgt worden gespecificeerd:

	2017	2016
Kasgeldleningen		
Banksaldi		
Overige schulden	3.115	2.898
Totaal	**3.155**	**2.898**

Overlopende passiva

De specificatie van de post overlopende passiva is als volgt:

	2017	2016
Vooruitontvangen bedragen	6	49
Vooruitontvangen overheidsbijdragen met een specifiek bestedingsdoel	124	126
Nog te betalen bedragen	5.131	4.680
Totaal	**5.261**	**4.855**

In onderstaande tabel wordt de post "Vooruitontvangen overheidsbijdragen met een specifiek bestedingsdoel" gespecificeerd:

Omschrijving	Saldo 1-1-2017	Afwikkeling 2017		Nieuw 2017	Saldo 31-12-2017
		uitgaven	vrijval		
Europese overheid					
Rijk	29		-5	8	32
Overige Nederlandse overheden	97	-28		23	92
Totaal	**126**	**-28**	**-5**	**31**	**124**

Waarborgen en garanties

Het, buiten de telling van de balans, vermelde bedrag voor verstrekte waarborgen aan natuurlijke- en rechtspersonen kan als volgt naar de aard van de geldlening gespecificeerd worden:

Geldnemer	Aard / omschrijving	Percentage borgstelling	Restant begin jaar	Restant eind jaar
Eleos, Stichting gereformeerde geestelijke gezondheidszorg	financiering Huize Regenboog	100%	164	157

Vitens, Zwolle (voorheen NV Waterleidingmij Gelderland, Velp)	drinkwatervoorziening	aantal aansluitbare percelen	156	139
Inclusief Groep	werkvoorziening	1/7 deel (7 RNV gemeenten)	298	286
Sportaccommodaties: afhechting Telgtereng A	garantie afhechting sportpark Telgtereng	100%	198	187
Sportaccommodaties: afhechting Telgtereng B	garantie afhechting sportpark Telgtereng	100%	112	106
Muziekschool Noordwest Veluwe	muziekonderwijs	18,6%	845	845
Vestia Groep	sociale woningbouw	indirect	1.363	1.098
Woningstichting UWOON (De Groene Zoom)	sociale woningbouw	indirect	85.249	84.080
Totaal			**88.385**	**86.898**

In 2017 zijn geen betalingen verricht wegens de verleende borg- en garantstellingen. Via het Waarborgfonds Sociale Woningbouw staat de gemeente Ermelo per balansdatum garant voor € 84.080 voor leningen van UWOON en voor € 1.098 voor leningen van de Vestia Groep. De financiële positie van UWOON is goed. De financiële positie van de Vestia Groep staat al enkele jaren onder druk als gevolg van grote verliezen in de derivatenpositie. Ermelo verwacht echter niet dat er aanspraak gemaakt hoeft te worden op de garantstelling van het Rijk en gemeenten. Indien wel een renteloze lening aan het Waarborgfonds verstrekt had moeten worden ter grootte van het schadebedrag dan becijferen wij dit risico als volgt: 25% * € 1.098 = € 275. Het financieel risico is dan de rentederving, zijnde 3,75% * € 275 = € 10. Dit risico is opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.
Per 31 december 2017 is totale contractwaarde van de lopende contracten binnen de gemeente Ermelo € 2.457. De aan de contractwaarde ten grondslag liggende contracten betreffen diensten in het kader van onderhoud buitenruimte, afval, riolering en energie.

Gebeurtenissen na balansdatum
Er hebben zich geen gebeurtenissen voorgedaan tussen het opmaken en vaststellen van de Jaarstukken 2017 die een ander beeld geven van de feitelijke situatie per balansdatum.

Vennootschapsbelasting
Vanaf 2016 moeten gemeenten en andere overheden vennootschapsbelasting betalen over de winst die ze met hun ondernemingsactiviteiten maken (er geldt een aantal vrijstellingen, waaronder specifiek voor uit wettelijke taken voortvloeiende overheidsactiviteiten). Op basis van een inventarisatie van de Vpb-plichtige activiteiten lijkt de impact op de financiële positie van de gemeente beperkt. De gehouden inventarisatie noodzaakt wel tot een nadere uitwerking ten aanzien van voornamelijk grondexploitatie. Deze uitwerking heeft nadrukkelijk de aandacht gehad in 2017. Voor het jaar 2016 is uitstel van de Belastingdienst gekregen. Voor het jaar 2017 zal mogelijk ook uitstel aangevraagd worden. In dit verband dient nog te worden vermeld dat nadere uitwerking van de regelgeving en richtlijnen door landelijke organen nog steeds niet uitgekristaliseerd is. Vooralsnog wordt verwacht dat er voor 2016 en 2017 geen sprake zal zijn van Vpb-plicht.

Reserves en Voorzieningen

Algemene informatie

In dit hoofdstuk vindt u informatie met betrekking tot de reservepositie van Ermelo. Onder de reservepositie wordt verstaan het totaal van alle reserves en voorzieningen.

Ermelo kent van oudsher een riante reservepositie. Wel zijn er besluiten genomen om de reserves in te zetten als dekkingsmiddel (al dan niet in het kader van de ombuigings- en bezuinigingstrajecten) en/of ter realisatie van nieuwe voorzieningen. Gevolg is dat een behoorlijk deel van de huidige reservepositie hierdoor vastligt en dat de reservepositie dus de komende jaren langzaam maar zeker zal gaan afnemen. Wel staan er dan (nieuwe) voorzieningen tegenover.

Reserves en voorzieningen vallen onder het budgetrecht van de raad. Dit betekent dat instellen, wijzigen, afromen, opheffen, toevoegingen en beschikkingen altijd door de raad geautoriseerd moeten worden. Dit kan gebeuren bij de jaarlijkse programmabegroting en/of de tussentijdse begrotingswijzigingen (bestuursrapportages) en/of de jaarstukken.

Financieel kengetal: Solvabiliteitsratio
De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de medeoverheid in staat is aan zijn financiële verplichtingen te voldoen. Het ratio wordt bepaald door het eigen vermogen (algemene en bestemmingsreserves en resultaat uit het overzicht van baten en lasten) uit te drukken in een percentage van het balanstotaal. Hoe hoger de solvabiliteitsratio, hoe groter de weerbaarheid.

Kengetal	Jaarstukken 2015	Jaarstukken 2016	Begroting 2017	Jaarstukken 2017

Solvabiliteitsratio	68%	A	68%	A	65%	A	66%	A

De risico's in relatie tot het weerstandsvermogen

In de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing wordt expliciet ingegaan op de omvang van het weerstandsvermogen en de weerstandscapaciteit ten opzichte van de risico's die daar tegen afgezet dienen te worden. Kortheidshalve volstaan wij hier met een verwijzing naar deze paragraaf.

Overzicht verloop reserves en voorzieningen

Omschrijving Bedragen (x 1.000,00) - = voordeel	Saldo 01-01-2017	Bestemming saldo jaarrek 2016	Saldo 1-1-2017 incl. saldo jaarrekening 2016	Ver-meerderingen	Ver-minderingen	Saldo
RESERVES ALGEMENE BESTEMMING						
Algemene reserve vrij besteedbaar	10.817	-139	10.678	460	2.399	8.740
Algemene risicoreserve	4.700		4.700			4.700
Totaal RESERVES ALGEMENE BESTEMMING	15.517	-139	15.378	460	2.399	13.440
RESERVES SPECIFIEKE BESTEMMING						
Bestemmingsreserve vervangingsfonds I&A	1.277	0	1.277	14	149	1.143
Bestemmingsreserve grondexploitatie	2.688	0	2.688	209	614	2.284
Bestemmingsreserve risicoreserve grondexploitatie	2.500	0	2.500	0	0	2.500
Bestemmingsreserve egalisatiereserve MJB	1.706	0	1.706	1.225	2.058	873
Bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen	3	0	3	0	0	3
Bestemmingsreserve woningbouw	374	0	374	0	11	363
Bestemmingsreserve leeftijdsbewust personeelsbeleid	203	0	203	21	4	220
Bestemmingsreserve Vitaal Ermelo in Ontwikkeling (VEO)	6.340	0	6.340	863	868	6.336
Bestemmingsreserve Duurzaamheid (BBR)	1.297	0	1.297	65	391	971
Bestemmingsreserve Huis van Bestuur en Cultuur (BBR)	375	0	375	1.125	0	1.500
Bestemmingsreserve renovatie zwembad Calluna (BBR)	128	0	128	0	128	0
Bestemmingsreserve nieuwbouw sporthal Calluna (BBR)	125	0	125	820	0	945
Bestemmingsreserve Programmabegroting 2016-2019	1.535	0	1.535	908	0	2.443
Bestemmingsreserve GVVP (BBR)	4.172	0	4.172	0	0	4.172
Bestemmingsreserve Overig V&V (BBR)	5.271	0	5.271	14	19	5.266
Bestemmingsreserve CO (BBR)	4.189	0	4.189	560	754	3.995
Bestemmingsreserve Bouwen (BBR)	240	0	240	0	0	240
Bestemmingsreserve Sport (BBR)	12	0	12	95	1	106
Bestemmingsreserve Sociaal Domein (BBR)	5.652	0	5.652	1.832	4.236	3.248
Totaal RESERVES SPECIFIEKE BESTEMMING	38.088	0	38.088	7.751	9.232	36.608
Subtotaal Reserves	53.606	-139	53.467	8.211	11.631	50.048
Rekeningsaldo bestemmende posten 2016		609	609		609	
Resultaat 2017 na bestemming		0	0	0	0	1.272
Totaal Reserves	53.606	470	54.076	8.211	12.240	51.320

Omschrijving	Saldo 01-01-2017	Vermeerderingen		Verminderingen		Saldo 31-12-2017
		8.7	Overige	4.7	Overige	
VOORZIENINGEN						
Voorziening egalisatie onderhoud						
Voorziening onderhoud gebouw De Leemkuul	61	-	-	60	1	0
Voorziening overig onderhoud De Leemkuul	5	-	-	3	2	0
Voorziening onderhoud gebouw De Dialoog	50	22	-	-	11	61
Voorziening overig onderhoud De Dialoog	-	13	-	-	13	0
Voorziening onderhoud gemeentehuis	90	98	-	-	46	142
Voorziening onderhoud gemeentewerf	15	31	-	-	11	35
Voorziening onderhoud brandweergarage	44	37	-	-	16	65
Voorziening onderhoud hal Calluna	182	90	-	-	47	225
Voorziening onderh. sportzaal Weth. Balvers	99	21	-	-	6	114
Voorziening onderhoud 't Palet	78	11	-	87	2	0
Voorziening onderhoud private accommodaties	95	76	-	-	53	118
Voorziening groot onderhoud wegen	3	492	-	-	438	57
Voorziening groot onderhoud verlichting	63	31	-	-	-	94
Voorziening groot onderhoud Pakhuis	22	13	-	-	8	27
Voorziening civiele kunstwerken	20	10	-	-	5	25
Voorziening kunstwerken	15	12	-	-	-	27
Van derden verkr. Middel. Spec. Besteding						
Voorziening onderhoud dienstgebouwen begraafplaats	10	12			5	16
Voorziening afvalstoffenheffing	401	72				473
Voorziening afkoop schoonmaken graven	345	14		10		349
Voorziening uitbreiding capaciteit begraafplaats	572	3				575

Voorziening toekomstig onderhoud terrein begraafplaats	492	91		38		546
Voorziening groot onderhoud Riolering	60	17			4	74
Voorziening egalisatie riolering	3.665	535		-64		4.264
Voorziening verplicht., verlies, risico						
Voorziening pensioenverplichting wethouders	2.789	278	-	440	89	2.538
Voorziening boscompensatie	387	166	80	-	47	587
Voorziening WGA-gelden	61	42	-	-	16	86
Voorziening RNV	-	590	-	-	-	590
Voorziening BBV artikel 63 lid 8						
Voorziening dubieuze debiteuren	978	28		53		953
Voorziening dubieuze debiteuren Sociale Zaken	898			10		888
Voorziening verliesvoorziening Grondexploitatie	1.959	60		63		1.956
Totaal Voorzieningen	13.458	2.866	80	700	817	14.887

Overzicht van structurele toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Omschrijving reserve Bedragen (x 1.000,00) - = voordeel	Saldo 1-1-2017	Vermeerderingen		Verminderingen		Saldo 31-12-2017
		incidenteel	structureel	incidenteel	structureel	
RESERVES ALGEMENE BESTEMMING						
Algemene reserve vrij besteedbaar	10.817	460		2.162	376	8.739
Algemene risicoreserve	4.700					4.700
RESERVES SPECIFIEKE BESTEMMING						
Bestemmingsreserve vervangingsfonds I&A	1.277		14	55	94	1.143
Bestemmingsreserve grondexploitatie	2.688	209		606	8	2.284
Bestemmingsreserve risicoreserve grondexploitatie	2.500					2.500
Bestemmingsreserve egalisatiereserve MJB	1.706	1.225		2.055	3	873
Bestemmingsreserve bovenwijkse voorzieningen	3					3
Bestemmingsreserve woningbouw	374			11		363
Bestemmingsreserve leeftijdsbewust personeelsbeleid	203		21		4	220
Bestemmingsreserve Vitaal Ermelo in Ontwikkeling (VEO)	6.340	863		868		6.335
Bestemmingsreserve Duurzaamheid	1.297	65		391		971
Bestemmingsreserve Huis van Bestuur en Cultuur	375	1.125				1.500
Bestemmingsreserve renovatie zwembad calluna	128			128		0
Bestemmingsreserve nieuwbouw sporthal Calluna	125	820				945
Bestemmingsreserve Programmabegroting 2016-2019	1.535	908				2.443
Bestemmingsreserve GVVP	4.172					4.172
Bestemmingsreserve Overig V&V	5.271	14			19	5.266
Bestemmingsreserve CO	4.189	560		675	79	3.995
Bestemmingsreserve Bouwen	240					240
Bestemmingsreserve Sport	12	95			1	106
Bestemmingsreserve Sociaal Domein	5.652	1.832		4.236		3.248
Subtotaal	53.606	8.176	36	11.187	583	50.048
Rekeningsaldo bestemmende posten 2016	609			609		
Bestemming saldo jaarrekening 2017 na bestemming						1.272
Totaal reserves	54.215	8.176	36	11.796	583	51.320

Analyse reserves en voorzieningen

Omschrijving	Grootboek	Totaal begroting	Geboekt	Verschil	Toelichting (afgeronde bedragen met een minimum
Reserves					
7771134 Best.reserve vervangingsfonds I&A	4710	190.000,00	148.505,76	41.494,24	lagere kapitaallasten
7771171 Best.reserve grondexploitatie	4710	615.000,00	613.534,34	1.465,66	
	8710	-20.000,00	-209.368,40	189.368,40	Winstneming Trefpunt 2017 en koopsom Veldzichtweg de Vries
7771174 Algemene reserve (vrij besteedbaar)	4710	3.276.100,00	2.538.105,03	737.994,97	RSBP: BBO Pretoriusplein € 125.000,00, De Goede herderschool € 26 5.000,00, Onderzoeken ontwikkeling GVVP € 26.000,00 / OV € 40.000 € 8.000,00 / Rotonde Lokhorstweg € 13.000,00 / Frictiekosten RNV € 2 varenlaan -/- € 5.000,00
	8710	-472.000,00	-460.159,43	-11.840,57	RSBP: CPO € 16.000,00 / Verkoop snippergroen -/- € 28.000,00
7771216 Best.reserve vitaal Ermelo ontwikkeling	4710	1.834.000,00	867.874,88	966.125,12	RSBP gevelverbetering oude tuinblokker € 50.000,00 / € 95.000,00 ver CO / € 14.000,00 overig CO
	8710	-1.670.000,00	-863.000,00	-807.000,00	Grondopbrengst Markt / Aldi Plus
7771225 Best.reserve Duurzaamheid	4710	610.000,00	390.949,44	219.050,56	RSBP 2017 € 191.000,00
7771229 Bestem.res. Renovatie zwembad Calluna	4710	128.000,00	128.067,88	-67,88	
7771235 Reserve GVVP	4710	22.000,00	0,00	22.000,00	Bruggen Oude Zwolseweg € 5.000,00 / Sterrenboswegje € 2.000,00 / (/ Horsterweg Croonenburg-Julianalaan € 10.000,00
7771241 Reserve Sociaal Domein	4710	3.162.000,00	4.236.000,00	-1.074.000,00	€ 321.000,00 personeelsbudgetten / € 3.162.000,00 div begr wijzigingen
	8710	0,00	-1.832.000,00	1.832.000,00	€ 1.404.000,00 overschot 2017 / € 428.000,00 RSBP 2017
Totaal reserves				**2.116.590,50**	

Omschrijving	Grootboek	Totaal begroting	Geboekt	Verschil	Toelichting (afgeronde bedragen met een minimum
Voorzieningen					
7771112 Voorziening MOP onderhoud gebouw Leemkuul	4720	0,00	60.094,05	-60.094,05	Opheffen voorziening
7771113 Voorziening MOP overig onderhoud Leemkuul	4720	0,00	2.524,49	-2.524,49	Opheffen voorziening
7771115 Voorziening MOP overig onderhoud Dialoog	8720	-8.000,00	-12.650,84	4.650,84	
7771122 Voorziening MOP onderhoud 't Palet	4720	0,00	87.285,60	-87.285,60	Opheffen voorziening
7771132 Voorziening pensioenverpl. wethouders	4720	0,00	439.873,08	-439.873,08	Vrijval 2017 na berekening RAET
	8720	-200.000,00	-278.051,28	78.051,28	€ 10.096,00 wordt negatief meegenomen+€ 67.955,00 is niet opgenom
7771135 Voorziening dubieuze debiteuren	4720	0	52.765,47	-52.765,47	Afboeken dubieuze debiteuren 2017
	8720	-2.000,00	-28.434,49	26.434,49	toevoeging dubieuze debiteuren 2017
7771136 Voorziening afvalstoffenheffing	8720	-18.000,00	-72.259,90	54.259,90	Afsluiten P627 afval 2017 -/- € 73.000,00
	8720	-4.000,00	-14.470,00	10.470,00	toevoeging vz € 19.000,00 / Corr leges schoonmaken gravane 2017 -/-
7771140 Voorziening uitbr.capaciteit begraafplaats	8720	-3.000,00	-2.692,00	-308,00	
7771141 Voorziening toekomstig onderhoud terrein	8720	-114.000,00	-91.185,00	-22.815,00	Minder toevoegingen
7771156 Voorziening dubieuze debiteuren SoZa	4720	0,00	10.000,00	-10.000,00	
	8720	-54.000,00	0,00	-54.000,00	
7771206 Voorziening verliesvoorziening GREX	4720	0,00	63.000,00	-63.000,00	Afsluiten cpl. 62922 TANKKOLB
	8720	-37.000,00	-60.400,00	23.400,00	Bijstorten voorziene verliezen
7771215 Voorziening egalisatie riolering	8720	-327.000,00	-535.173,29	208.173,29	Afstemmingsboeking
7771242 Voorziening frictiekosten RNV	8720	-856.000,00	-590.000,00	-266.000,00	Aanpassing liquidatiekosten RNV
Totaal voorzieningen				**-653.225,89**	

Grondslagen voor waardering en resultaatbepaling

Wettelijke bepalingen

Met ingang van 1 januari 2004 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten 2004 (BBV) in werking getreden en is het Besluit ComptabiliteitsVoorschriften 1995 (CV95) vervallen. De Jaarstukken 2017 zijn opgemaakt met inachtneming van de voorschriften conform het BBV. In aanvulling hierop is ook rekening gehouden met de notities, stellige uitspraken en aanbevelingen van de commissie BBV.

Algemene grondslagen voor het opstellen van de jaarrekening

De waardering van de activa en passiva en de bepaling van het resultaat vindt plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij het desbetreffende balanshoofd anders is vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarden.
De baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Baten en winsten worden slechts genomen voor zover zij op de balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen en risico's die hun oorsprong vinden voor het einde van het begrotingsjaar, worden in acht genomen indien zij voor het opmaken van de jaarstukken bekend zijn geworden. Dividendopbrengsten van deelnemingen worden als baten genomen in het jaar waarin het dividend betaalbaar gesteld wordt (besluit tot toekenning van het dividend door de Algemene Vergadering van Aandeelhouders). Personeelslasten worden in principe toegerekend aan het boekjaar waarop ze betrekking hebben. Als gevolg van het formele verbod op het opnemen van voorzieningen c.q. schulden uit hoofde van jaarlijks terugkerende arbeidskostengerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume worden sommige personele lasten echter toegerekend aan de periode waarin uitbetaling plaatsvindt. Voor arbeidskostengerelateerde verplichtingen van een jaarlijks vergelijkbaar volume wordt geen voorziening getroffen of op andere wijze een verplichting opgenomen. De referentieperiode is dezelfde als die van de meerjarenraming, te weten vier jaar. Indien er sprake is van (eenmalige) schokeffecten (reorganisaties) dient wel een verplichting gevormd te worden. Er wordt geen rente toegerekend aan eigen financieringsmiddelen en dus ook niet als baat verantwoord of aan de reserves toegevoegd. Momenteel wordt er alleen rente (3,75%) toegerekend aan producten waar (kostendekkende) leges tegenover staan zoals riolering, afvalstoffen, markt en begraafplaats en tevens aan de Grondexploitatie. Rentebaten van (nog lopende) beleggingen komen ten gunste van de algemene dekkingsmiddelen.

Balans

Artikel 59 BBV beschrijft het onderscheid tussen investeringen met uitsluitend maatschappelijk nut in de openbare ruimte en investeringen met een (beperkt) economisch nut. Investeringen die op enigerlei wijze kunnen leiden tot of bijdragen aan het verwerven van inkomsten zijn investeringen met economisch nut. De vraag of de investering geheel kan worden terugverdiend is niet relevant voor de classificatie. Bij lineaire afschrijving wordt over de investeringen op basis van de verwachte gebruiksduur jaarlijks een vast percentage van de verkrijgings- of vervaardigingsprijs afgeschreven. Afschrijvingen geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar. Dit is de meest voorkomende afschrijvingsvorm. In het eerste jaar worden geen kapitaallasten berekend. In de volgende jaren wordt, zolang het investeringskrediet niet is afgesloten, uitsluitend de rente berekend. Pas na het volledig afsluiten van het krediet c.q. voltooien van de investering worden de volledige kapitaallasten (rente en afschrijving) opgenomen.

Immateriële vaste activa

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs verminderd met de afschrijvingen en waardeverminderingen die naar verwachting duurzaam zijn. De kosten van onderzoek en ontwikkeling worden niet geactiveerd, maar worden in één keer ten laste van de exploitatie gebracht. Afsluitkosten van opgenomen geldleningen worden niet geactiveerd. Bijdragen aan activa in eigendom van derden worden geactiveerd. Dergelijke geactiveerde bijdragen zijn gewaardeerd op het bedrag van de verstrekte bijdragen, verminderd met afschrijvingen. De verleende bijdragen worden afgeschreven in de periode waarin het betrokken actief van de derde op basis van de door de gemeente gestelde voorwaarden

moet bijdragen aan de publieke taak. Als gevolg van de BBV wijziging 2017 is deze categorie verhangen van de Financiële vaste activa naar de Immateriële vaste activa.

Materiële vaste activa

Investeringen met economisch nut

Deze materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijs. Specifieke investeringsbijdragen van derden worden op de desbetreffende investering in mindering gebracht. In die gevallen wordt op het saldo afgeschreven. De in erfpacht uitgegeven percelen zijn gewaardeerd tegen de eerste uitgifteprijs (i.c. de waarde die bij eerste uitgifte als basis voor de canonberekening in aanmerking is genomen). Percelen waarvan de erfpacht eeuwigdurend
is afgekocht, zijn tegen een geringe registratiewaarde opgenomen. Slijtende investeringen worden vanaf het moment van ingebruikneming lineair afgeschreven in de verwachte gebruiksduur, waarbij rekening wordt gehouden met een eventuele restwaarde. Op grondbezit met economisch nut (buiten de openbare ruimte) mag niet worden afgeschreven. Zie verder het Overzicht afschrijvingstermijnen en de afschrijvingstabel.
Bij de waardering van activa wordt in voorkomende gevallen rekening gehouden met een bijzondere vermindering van de waarde, indien deze naar verwachting duurzaam is. Dergelijke afwaarderingen worden teruggenomen als ze
niet langer noodzakelijk blijken en geschieden onafhankelijk van het resultaat van het boekjaar.
Volledigheidshalve vermelden wij dat op investeringen die vóór 2004 gedaan zijn soms extra is afgeschreven zonder economische noodzaak (ter verlichting van toekomstige lasten). Ook zijn in voorkomende gevallen reserves op dergelijke investeringen afgeboekt. Op de waarde van activa met economisch nut mogen vanaf 1 januari 2004 reserves niet meer in mindering worden gebracht. Investeringssubsidies en andere bijdragen van derden mogen wel in mindering worden gebracht. Compensabele BTW wordt niet geactiveerd.

Investeringen in de openbare ruimte met maatschappelijk nut

Overeenkomstig de door de gemeenteraad vastgestelde Notitie Activering- en afschrijvingbeleid 2015 worden infrastructurele werken in de openbare ruimte, zoals bijvoorbeeld wegen, pleinen, bruggen, viaducten en parken geactiveerd en afgeschreven in 20 jaar. De ondergrond van deze werken wordt daarbij als integraal onderdeel van het werk beschouwd (en dus ook afgeschreven). Alle materiële vaste activa zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijzen, verminderd met de eventuele bijdragen (subsidies) van derden, beschikkingen over reserves en voorzieningen (voor zover toegestaan). De normale jaarlijkse afschrijvingen zijn gebaseerd op de geschatte nuttigheidsduur.

Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven

Bij besluit van 25 juni 2013 is het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) gewijzigd. In het verleden was sprake van twee categorieën investeringen (met economisch nut en met maatschappelijk nut).
Daaraan is een derde categorie aan toegevoegd: Investeringen met een economisch nut, waarvoor ter bestrijding van de kosten een heffing kan worden geheven. Bij deze categorie valt te denken aan investeringen in riolering en de begraafplaats.

Financiële vaste activa

De financiële vaste activa worden gewaardeerd tegen verkrijgingsprijs. De waarde van de geldleningen uitgeleend geld wordt verminderd met de jaarlijks ontvangen aflossingen. Kapitaalverstrekkingen aan gemeenschappelijke regelingen en leningen u/g zijn opgenomen tegen nominale waarde. Zonodig is een voorziening voor verwachte oninbaarheid op de boekwaarde in mindering gebracht. Participaties in het aandelenkapitaal van NV's en BV's ("kapitaalverstrekkingen aan deelnemingen" in de zin van het BBV) zijn gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs van de aandelen. Indien de waarde van de aandelen structureel mocht dalen tot onder de verkrijgingsprijs zal afwaardering tot marktwaarde plaatsvinden. Tot dusver is een dergelijke afwaardering niet noodzakelijk gebleken. De actuele waarde ligt ruim boven de verkrijgingsprijs.
Obligatieportefeuilles worden gewaardeerd tegen de verwachte aflossingswaarden. Het verschil met de destijds betaalde verkrijgingsprijs wordt als transitorische (rente)post in de balans opgenomen. Dit verschil wordt in het resultaat opgenomen in de (gemiddelde) resterende looptijd tot aflossing/uitloting.

Voorraden onderhanden werk (complexen Grondexploitatie)

Dit betreft de boekwaarde per balansdatum van de complexen in uitvoering en complexen in voorbereiding. De complexen zijn gewaardeerd tegen de verkrijgings- of vervaardigingsprijzen, inclusief de aan de boekwaarde toegerekende financieringskosten en verminderd met de ontvangen bedragen wegens grondverkopen, andere bijdragen en beschikkingen over reserves. Indien de marktwaarde lager is dan de verkrijgings- of vervaardigingsprijs, worden voorraden tegen lagere marktwaarde gewaardeerd. Het treffen van een voorziening gebeurt bij een geprognosticeerd verlies direct ter grootte van dit volledige verlies. Eventueel kan tussentijds winst genomen worden. In de nota Grondbeleid 2010 is hiervoor beleid geformuleerd. In specifieke gevallen kan de raad tot een andere wijze van winstnemen besluiten. Voorwaarde is, dat dit dan wel voldoende onderbouwd is. Bij tussentijds winstnemen staat het voorzichtigheidsbeginsel centraal. Na de administratieve afwikkeling van de complexen worden de resultaten in beginsel ten gunste of ten laste van de reserve Grondexploitatie gebracht. Complexen worden administratief afgewikkeld nadat alle percelen zijn verkocht c.q. nadat de feitelijke werkzaamheden nagenoeg geheel zijn uitgevoerd. Eventueel bij de afsluiting nog resterende percelen worden tegen de vermoedelijke opbrengstwaarde opgenomen, terwijl eventueel dan nog te verwachten posten wegens afwerking van het complex e.d. aan de passiefzijde van de balans worden opgenomen. Er is rekening gehouden met de aftrek voorbelasting BTW en de compensatie vanuit het BTW-compensatiefonds. Dit geschiedt aan de hand van de verdeling conform het bestemmingsplan. Indien deze nog

niet voorhanden was is uitgegaan van een forfaitair percentage (60% bouwkavel, 40% gemeenschapsvoorzieningen).

Voorraden grond- en hulpstoffen
De voorraden grond- en hulpstoffen (magazijnvoorraden) worden gewaardeerd tegen de verkrijgingsprijs. Debiteuren, overige vorderingen en nog te ontvangen bedragen De debiteuren c.a. zijn opgenomen tegen nominale waarden. Voor dubieuze debiteuren is een tweetal voorzieningen (reguliere debiteuren en debiteuren Sociale Zaken) getroffen.

Vorderingen en overlopende activa
De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Voor verwachte oninbaarheid is een voorziening in mindering gebracht. De voorziening wordt statisch bepaald op basis van de geschatte inningskansen.

Liquide middelen
De liquide middelen zijn gewaardeerd tegen nominale waarde.

Reserves
Reserves worden gevormd c.q. opgeheven conform door de raad genomen besluiten. Onttrekking uit en toevoeging aan de reserves geschiedt conform daartoe strekkende raadsbesluiten. Aan de reserves wordt geen rente toegevoegd.
Met betrekking tot de bestemmingsreserves geldt dat de toevoegingen en beschikkingen maximaal het begrote bedrag mogen bedragen (een aantal uitzonderingen daargelaten). Afwijkingen verlopen via het rekeningresultaat en moeten in de (eerstmogelijke) bestuursrapportage alsnog verwerkt worden. Voor alle reserves worden onderbouwingsformulieren vervaardigd.

Voorzieningen
Voorzieningen worden gewaardeerd op het nominale bedrag van de betrokken verplichting c.q. het voorzienbare verlies. De pensioenverplichting ten behoeve van de wethouders is echter op de contante waarde van de (reeds opgebouwde) toekomstige uitkeringsverplichtingen gewaardeerd. Zo nodig wordt de omvang van de voorzieningen via extra dotaties of onttrekkingen aangepast aan de hand van een nieuwe inschatting van de omvang van de verplichtingen en risico's. Aan de voorzieningen wordt geen rente toegevoegd. Voor alle voorzieningen worden onderbouwingsformulieren vervaardigd De onderhoudsegalisatievoorzieningen stoelen op een meerjarenraming van het uit te voeren groot onderhoud aan
(een deel van) de gemeentelijke kapitaalgoederen, waarin rekening is gehouden met de kwaliteitseisen die terzake geformuleerd zijn. In de paragraaf Onderhoud kapitaalgoederen die is opgenomen in het jaarverslag is het beleid terzake nader uiteengezet. Aan de onderhoudsvoorzieningen liggen beheerplannen ten grondslag.

Voorzieningen worden op grond van artikel 44 BBV gevormd voor:
- Verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op balansdatum onzeker is doch redelijkerwijs te schatten;
- Bestaande risico's op balansdatum terzake van verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs te
schatten is;
- Kosten die in een volgend begrotingsjaar worden gemaakt maar de oorsprong hebben in het begrotingsjaar of een eerder begrotingsjaar en de voorziening strekt tot kostenegalisatie;
- Van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden, met uitzondering van de voorschotbedragen, bedoeld in artikel 49, onderdeel b.

De van de Europese en Nederlandse overheidslichamen ontvangen voorschotbedragen voor uitkeringen met een specifiek bestedingsdoel die dienen ter dekking van lasten van volgende begrotingsjaren of terugbetaald moeten worden, worden niet door middel van een voorziening verantwoord, maar als vooruitontvangen bedragen op de balans verantwoord (stelselwijziging per 1 januari 2008).

Reserves en voorzieningen
In de loop van het begrotingsjaar, maar in ieder geval bij het opstellen van de jaarstukken, wordt de omvang van de reserves en de voorzieningen bekeken. Waar noodzakelijk wordt er, binnen de door de raad gestelde kaders, afgeroomd of worden negatieve standen aangevuld.

Bespaarde rente
Als gevolg van de nota Rentebeleid 2012 is met ingang van 2011 de methode van bespaarde rente afgeschaft.

Vaste schulden
Vaste schulden worden gewaardeerd tegen de nominale waarde verminderd met gedane aflossingen. De vaste schulden hebben een rentetypische looptijd van één jaar of langer. De aflossingen die binnen een jaar vervallen, worden uitsluitend in de toelichting apart vermeld evenals de daarmee gepaard gaande rentelast in het betreffende begrotingsjaar. De waardering van de verplichting uit hoofde van de financial leasing van de vervoermiddelen vindt plaats tegen de contante waarde van de contractueel verschuldigde leasetermijnen.

Vlottende passiva
De vlottende passiva worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De voorschotbedragen met betrekking tot van derden verkregen middelen die specifiek besteed moeten worden als bedoeld in artikel 49, onderdeel b. worden als vooruitontvangen post opgenomen.

Borg- en garantstellingen
Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten de balanstelling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

(leges)Tarieven
De (leges)tarieven worden niet gecorrigeerd voor de via het BTW-compensatiefonds ontvangen BTW.

Omzet
De jaaromzet is het totaal van de programma's en het overzicht Algemene Dekkingsmiddelen en het overzicht Onvoorzien. Vanaf 1996 is besloten om het product "Grondexploitatie" buiten de berekening te houden.
Met betrekking tot de goedkeuringstoleranties geldt dat:
- Ten aanzien van fouten in de jaarrekening 1% van de omvangsbasis en;
- Ten aanzien van onzekerheden in de controle 3% van de omvangsbasis.
De omvangsbasis is gelijk aan de totale lasten van de gemeente. In de toelichting op de wetgeving staat dat dit betekent dat de goedkeuringstolerantie wordt berekend op basis van een percentage van de totale lasten. Dit is het totaal van de programma's en het overzicht Algemene Dekkingsmiddelen en het overzicht Onvoorzien. Dus inclusief de Grondexploitatie.

Saldo van de rekening van baten en lasten
In overeenstemming met de BBV wordt het rekeningsaldo afzonderlijk opgenomen op de balans. Op voorstel van het college van burgemeester en wethouders wordt door de raad een bestemming c.q. dekking aan dit saldo gegeven.

Niet uit de balans blijkende verplichtingen
Behalve de in de balans op te nemen (voorwaardelijke) verplichtingen, kunnen er ook verplichtingen bestaan, die (nog) niet in aanmerking komen voor verwerking in de balans. In het BBV is aangegeven dat de gemeente zelf beleid moet formuleren wat “belangrijke verplichtingen” zijn. Gemeente Ermelo kiest als beleidslijn dat verplichtingen met een contractwaarde boven de Europese aanbestedingsgrens belangrijke verplichtingen zijn. Ook kan hierbij worden gedacht aan verplichtingen, die kunnen ontstaan uit verstrekte garanties jegens derden en gewaarborgde geldleningen. Voor zover leningen door de gemeente gewaarborgd zijn, is buiten telling het totaalbedrag van de geborgde schuldrestanten per einde boekjaar opgenomen. Overigens is in de toelichting op de balans nadere informatie opgenomen.

BTW
Enkel de inkoop-BTW op facturen met een factuurdatum in 2017 kan in 2017 worden gedeclareerd. De in rekening gebrachte inkoop-BTW moet conform de Wet op de Omzetbelasting 1968 alsmede de Wet op het BTW Compensatiefonds in het tijdvak worden verantwoord dat correspondeert met de factuurdatum. Dit betekent dat de BTW van facturen gedateerd vóór 31 december 2017 verantwoord wordt in 2017 en de BTW van facturen gedateerd ná 31 december 2017 verantwoord wordt in 2018.

Overzicht afschrijvingstermijnen

De Nota Activering- en afschrijvingbeleid is in de raadsvergadering van 26 maart 2015 vastgesteld. De werking is ingegaan op 1 januari 2015. In deze nota is een afschrijvingstabel als bijlage opgenomen (zie hieronder).

Afschrijvingstermijnen investeringen economisch nut:

Soort actief	Afschr. duur OUD (in jaren)	Afschr. duur NIEUW (in jaren)
Materiële vaste activa:		
Grond/ondergrond	Geen afschrijving	Geen afschrijving
Riolering: vrijvervalriolering	60	75
Riolering: gemalen bouwkundig gedeelte	50	60
Riolering: gemalen mechanisch/elektrisch	20	15
Riolering: persleidingen	60	60
Riolering: mechanische riolering, bouwkundig	45	40
Riolering: mechanische riolering, mechanisch/elektrisch	10	20
Gebouwen/woningen (permanent)	40	40
Gebouwen (niet-permanent)/noodlokalen	20	20
Gebouwrenovaties	15	15
Renovatie toren Oude Kerk	40	40
Vaste inrichting bedrijfsgebouwen/scholen	20	20
Installaties en inrichting gebouwen (liften, cv e.d.)	20	20
No Break-systeem (continuïteit netspanning automatisering): hardware	15	15
No Break-systeem (continuïteit netspanning automatisering): accu's	5	5
Sociaal culturele accommodaties: audiovisuele middelen	5	5
Sociaal culturele accommodaties: toneel/- balletvloer	10	10
Technische infrastructuur (onder- en bovengronds): veiligheidsvoorzieningen, telefooninstallaties, e.d.	15	15
Zonnebanken	5	5
Circulatiepompen zwembad	15	15

Huishoudelijke apparatuur	10	10
Inventaris/meubilair/onderwijsleerpakketten	20	20
Bureaus	10	10
Bureaustoelen	7	7
Mobilofoons (BHV)	8	8
Automatiseringsapparatuur: netwerkbekabeling	10	10
Automatiseringsapparatuur: software	5	5
Automatiseringsapparatuur: hardware	4	4
Bedrijfswagens/tractie/schaftwagens	6-10	6-10
Personenauto's (dienstwagens)	8	8
Klepelmaaier	6	6
Maaimachines	5	5
Werktuigen/machines/gereedschap	10	10
Immateriële vaste activa:		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0-5	0-5
Bijdragen aan activa in eigendom van derden (als gevolg van de BBV-wijziging 2017 verhangen van de Financiële vaste activa naar de Immateriële vaste activa)	Niet expliciet bepaald	Maximaal dezelfde termijn als voor een soortgelijk actief in volle eigendom
Financiële vaste activa:		
Deelnemingen	Niet toegestaan	Niet toegestaan

Afschrijvingstermijnen investeringen in de openbare ruimte met een maatschappelijk nut:

Soort actief	Afschr. duur OUD (in jaren)	Afschr. duur NIEUW (in jaren)
Materiële vaste activa:		
Aanlegkosten/renovatie wegen/straten/pleinen/voet- en fietspaden	20	20
Aanlegkosten/renovatie sporttereinen	20	20
Toplagen kunstgrasvelden	10	10
Plantsoenreconstructies	20	20
Aanlegkosten snelheidsremmende voorzieningen	15	15
Renovatie/aanleg speelplaatsen	10	10
Verkeerslichten	15	15
Lichtmasten openbare verlichting	40	40
Armaturen openbare verlichting	20	20
Solar studs openbare verlichting	8	8
Groepsremplace openbare verlichting	4	4
SOX-lampen openbare verlichting	2	2
Immateriële vaste activa:		
Kosten van onderzoek en ontwikkeling	0-5	0-5

Bijlage 1: Specifieke uitkeringen

Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties

SiSa bijlage verantwoordingsinformatie 2017 op grond van artikel 3 van de Regeling informatieverstrekking sisa - d.d. 10 januari 2018

OCW	D9	**Onderwijsachterstanden beleid 2011-2018 (OAB)** **Besluit specifieke uitkeringen gemeentelijke onderwijsachterstanden beleid 2011-2017** **Gemeenten**	Besteding (jaar T) aan voorzieningen voor voorschoolse educatie die voldoen aan de wettelijke kwaliteitseisen (conform artikel 166, eerste lid WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 01*	Besteding (jaar T) aan overige activiteiten (naast VVE) voor leerlingen met een grote achterstand in de Nederlandse taal (conform artikel 165 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 02*	Besteding (jaar T) aan afspraken over voor- en vroegschoolse educatie met bevoegde gezagsorganen van scholen, houders van kindcentra en peuterspeelzalen (conform artikel 167 WPO) *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 03*	Opgebouwde reserve ultimo (jaar T-1) Deze indicator is bedoeld voor de tussentijdse afstemming van de juistheid en volledigheid van de verantwoordingsinformatie *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 04*
			€ 0	€ 0	€ 82.608	€ 4.126
			Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: D9 / 05*	Aan andere gemeenten (in jaar T) overgeboekte middelen (lasten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbelei **Bedrag** *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 06*	Hieronder per regel één gemeente(code) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: D9 / 07*	Van andere gemeenten in (jaar T) overgeboekte middelen (baten) uit de specifieke uitkering onderwijsachterstandenbelei **Bedrag** *Aard controle R* *Indicatornummer: D9 / 08*
			1			
			2			
			3			
			4			
			5			

SZW	G2	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_gemeentedeel 2017** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	Besteding (jaar T) algemene bijstand Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 01*	Baten (jaar T) algemene bijstand (exclusief Rijk) Gemeente I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 02*	Besteding (jaar T) IOAW Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 03*	Baten (jaar T) IOAW (exclusief Rijk) Gemeente I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 04*	Besteding (jaar T) IOAZ Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 05*	Baten (jaar T) IOAZ (exclusief Rijk) Gemeente I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Besteding (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 07*	Baten (jaar T) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen Gemeente I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 08*	Baten (jaar T) WWIK (exclusief Rijk) Gemeente I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 09*	Besteding (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 10*	Baten (jaar T) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) Gemeente I.7 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2 / 11*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2 / 12*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	Nee
SZW	G2A	**Gebundelde uitkering op grond van artikel 69 Participatiewet_totaal 2016** **Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G2B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G2A)**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 01*	Besteding (jaar T-1) algemene bijstand inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 02*	Baten (jaar T-1) algemene bijstand (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.1 Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 03*	Besteding (jaar T-1) IOAW inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 04*	Baten (jaar T-1) IOAW (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.2 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers (IOAW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 05*	Besteding (jaar T-1) IOAZ inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 06*
		1	060233 Gemeente Ermelo	€ 4.193.799	€ 67.097	€ 256.967	€ 569	€ 20.044
		2						
		3						
		4						
		5						
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 07*	Baten (jaar T-1) IOAZ (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.3 Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen (IOAZ) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 08*	Besteding (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 09*	Baten (jaar T-1) Bbz 2004 levensonderhoud beginnende zelfstandigen inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.4 Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (levensonderhoud beginnende zelfstandigen) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 10*	Baten (jaar T-1) WWIK (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam I.6 Wet werk en inkomen kunstenaars (WWIK) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 11*	Besteding (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 12*
		1	060233 Gemeente Ermelo	€ 0	€ 42.539	€ 14.585	€ 0	€ 16.210
		2						
		3						
		4						
		5						
			Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij indicator G2A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G2A / 13*	Baten (jaar T-1) Loonkostensubsidie o.g.v. art. 10d Participatiewet (excl. Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam Participatiewet (PW) *Aard controle R* *Indicatornummer: G2A / 14*					
		1	060233 Gemeente Ermelo	€ 0				
		2						
		3						
		4						
		5						
SZW	G3	**Besluit bijstandverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_gemeentedeel 2017** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** **Alle gemeenten verantwoorden hier het gemeentedeel over (jaar T), ongeacht of de gemeente in (jaar T) geen, enkele of alle taken heeft uitbesteed aan een Openbaar lichaam opgericht op grond van de Wgr.**	Besteding (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 01*	Besteding (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 02*	Baten (jaar T) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 03*	Baten (jaar T) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 04*	Besteding (jaar T) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 05*	Besteding (jaar T) Bob *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 06*
			€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0	€ 0
			Baten (jaar T) Bob (exclusief Rijk) *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 07*	Besteding (jaar T) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz *Aard controle R* *Indicatornummer: G3 / 08*	Volledig zelfstandige uitvoering Ja/Nee *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3 / 09*			
			€ 0	€ 0	Nee			
SZW	G3A	**Besluit bijstandsverlening zelfstandigen 2004 (exclusief levensonderhoud beginnende zelfstandigen)_totaal 2016** **Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz) 2004** **Gemeenten die uitvoering in (jaar T-1) geheel of gedeeltelijk hebben uitbesteed aan een Openbaar lichaam o.g.v. Wgr verantwoorden hier het totaal (jaar T-1). (Dus: deel Openbaar lichaam uit SiSa (jaar T-1) regeling G3B + deel gemeente uit (jaar T-1) regeling G3)**	Hieronder per regel één gemeente(code) uit (jaar T-1) selecteren en in de kolommen ernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3A / 01*	Besteding (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 02*	Besteding (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 03*	Baten (jaar T-1) levensonderhoud gevestigde zelfstandigen (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 04*	Baten (jaar T-1) kapitaalverstrekking (exclusief Bob) (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 05*	Besteding (jaar T-1) aan onderzoek als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 (exclusief Bob) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 06*
		1	060233 Gemeente Ermelo	€ 39.302	€ 0	€ 33.418	€ 21.372	€ 4.443
		2						
		3						
		4						
		5						

	Hieronder verschijnt de gemeente(code) conform de keuzes gemaakt bij G3A / 01 In de kolommen hiernaast de verantwoordingsinformatie voor die gemeente invullen *Aard controle n.v.t.* *Indicatornummer: G3A / 07*	Besteding (jaar T-1) Bob inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 08*	Baten (jaar T-1) Bob (exclusief Rijk) inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 09*	Besteding (jaar T-1) aan uitvoeringskosten Bob als bedoeld in artikel 56 Bbz 2004 inclusief geldstroom naar openbaar lichaam *Aard controle R* *Indicatornummer: G3A / 10*
1	060233 Gemeente Ermelo	€ 0	€ 0	€ 0
2				
3				
4				
5				

Bijlage 2: Overzicht baten en lasten per taakveld

Taakveld (bedragen x 1.000,00)	Begroting lasten	Begroting baten	Begroting saldo		Rekening lasten	Rekening baten	Rekening saldo		Verschil lasten	Verschil baten	Verschil saldo	
0.1 Bestuur	2.690	-50	2.640	N	2.411	-490	1.921	N	-279	-440	-719	V
0.10 Mutaties reserves	7.009	-13.154	-6.145	V	8.212	-12.240	-4.028	V	1.203	914	2.117	N
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	0	0	0	N	0	1.272	1.272	N	0	1.272	1.272	N
0.2 Burgerzaken	588	-474	114	N	662	-541	120	N	74	-67	6	N
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	566	-127	439	N	722	-119	604	N	156	8	165	N
0.4 Overhead	10.617	-364	10.253	N	10.474	-779	9.695	N	-143	-415	-558	V
0.5 Treasury	310	-1.387	-1.077	V	377	-1.460	-1.083	V	67	-73	-6	V
0.61 OZB woningen	212	-3.140	-2.928	V	212	-3.151	-2.939	V	0	-11	-11	V
0.62 OZB niet-woningen	31	-2.955	-2.924	V	31	-2.868	-2.837	V	0	87	87	N
0.64 Belastingen overig	120	-1.549	-1.429	V	118	-1.609	-1.491	V	-2	-60	-62	V
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	0	-40.849	-40.849	V	0	-41.013	-41.013	V	0	-164	-164	V
0.8 Overige baten en lasten	-24	-913	-937	V	201	-1.189	-988	V	225	-276	-51	V
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	1.377	-2	1.375	N	1.360	-2	1.358	N	-17	-0,1	-17	V
1.2 Openbare orde en veiligheid	526	-28	498	N	461	-22	439	N	-65	6	-59	V
2.1 Verkeer en vervoer	2.550	-222	2.328	N	2.640	-286	2.354	N	90	-64	26	N
2.5 Openbaar vervoer	7	0	7	N	10	-4	7	N	3	-4	0	V
3.1 Economische ontwikkeling	10	0	10	N	21	0	21	N	11	0	11	N
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	1.202	-1.216	-14	V	1.342	-1.116	227	N	140	100	241	N
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	243	-247	-4	V	286	-246	40	N	43	1	44	N
3.4 Economische promotie	276	-1.053	-777	V	300	-1.105	-805	V	24	-52	-28	V
4.1 Openbaar basisonderwijs	113	0	113	N	97	0	97	N	-16	0	-16	V
4.2 Onderwijshuisvesting	1.494	-46	1.448	N	1.096	-46	1.051	N	-398	0,369	-397	V
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingzaken	1.112	-83	1.029	N	966	-108	858	N	-146	-25	-171	V
5.1 Sportbeleid en activering	207	-38	169	N	230	-5	225	N	23	33	56	N
5.2 Sportaccommodaties	2.104	-722	1.382	N	2.313	-702	1.611	N	209	20	229	N
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	311	0	311	N	275	-1	274	N	-36	-1	-37	V
5.4 Musea	300	-93	207	N	308	-102	205	N	8	-9	-2	V
5.5 Cultureel erfgoed	38	-10	28	N	31	-2	28	N	-7	8	0	N
5.6 Media	467	-7	460	N	466	-7	459	N	-1	0	-1	V
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	2.253	-551	1.702	N	2.434	-487	1.947	N	181	64	245	N
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	4.958	-697	4.261	N	4.038	-486	3.552	N	-920	211	-709	V
6.2 Wijkteams	291	0	291	N	254	0	254	N	-37	0	-37	V
6.3 Inkomensregelingen	7.744	-4.373	3.371	N	7.710	-4.294	3.416	N	-34	79	45	N
6.4 Begeleide participatie	3.583	0	3.583	N	3.574	0	3.574	N	-9	0	-9	V
6.5 Arbeidsparticipatie	518	0	518	N	423	0	423	N	-95	0	-95	V
6.6 Maatwerkvoorziening (WMO)	902	0	902	N	818	-8	810	N	-84	-8	-92	V
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	6.090	-662	5.428	N	4.937	-397	4.540	N	-1.153	265	-888	V
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	10.155	0	10.155	N	10.551	-8	10.543	N	396	-8	388	N
6.81 Ge-escaleerde zorg 18+	24	0	24	N	37	0	37	N	13	0	13	N
6.82 Ge-escaleerde zorg 18-	1.136	0	1.136	N	1.136	0	1.136	N	0	0	0	N
7.1 Volksgezondheid	811	-22	789	N	677	-21	656	N	-134	1	-133	V
7.2 Riolering	2.256	-2.551	-295	V	2.420	-2.748	-328	V	164	-197	-33	V
7.3 Afval	2.165	-2.288	-123	V	1.827	-1.896	-69	V	-338	392	54	N
7.4 Milieubeheer	1.540	-17	1.523	N	1.366	-2	1.364	N	-174	15	-159	V
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	518	-491	27	N	519	-419	100	N	1	72	73	N
8.1 Ruimtelijke ordening	1.214	-1.021	193	N	1.051	-932	119	N	-163	89	-74	V
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	1.223	-765	458	N	724	-863	-139	V	-499	-98	-597	V
8.3 Wonen en bouwen	1.189	-859	330	N	1.282	-901	381	N	93	-42	51	N
Totaal generaal	83.026	-83.026	0		81.403	-81.403	0		1.623	-1.623	0	

In bovenstaande tabel kunnen zich enkele afrondingsverschillen voordoen.